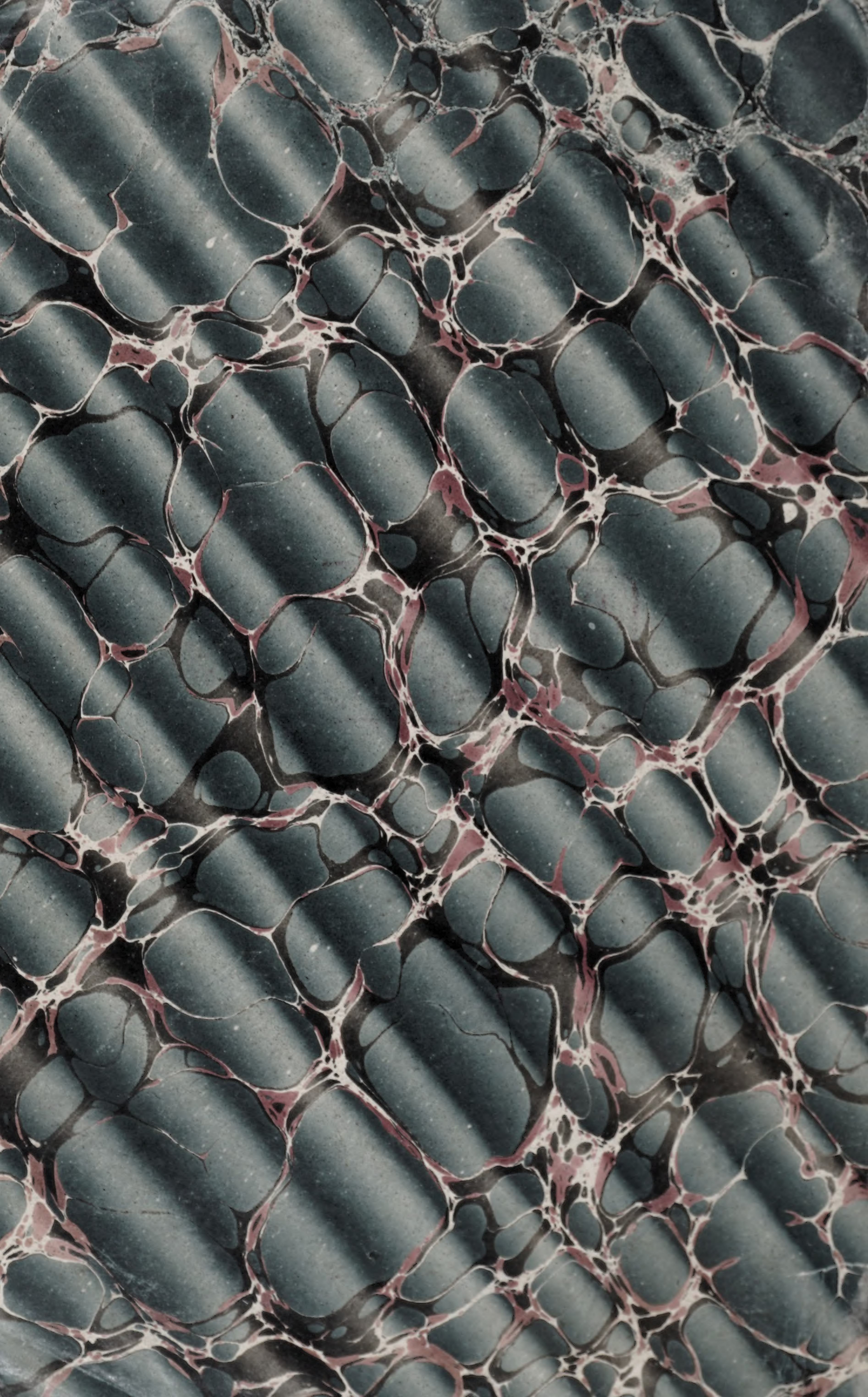

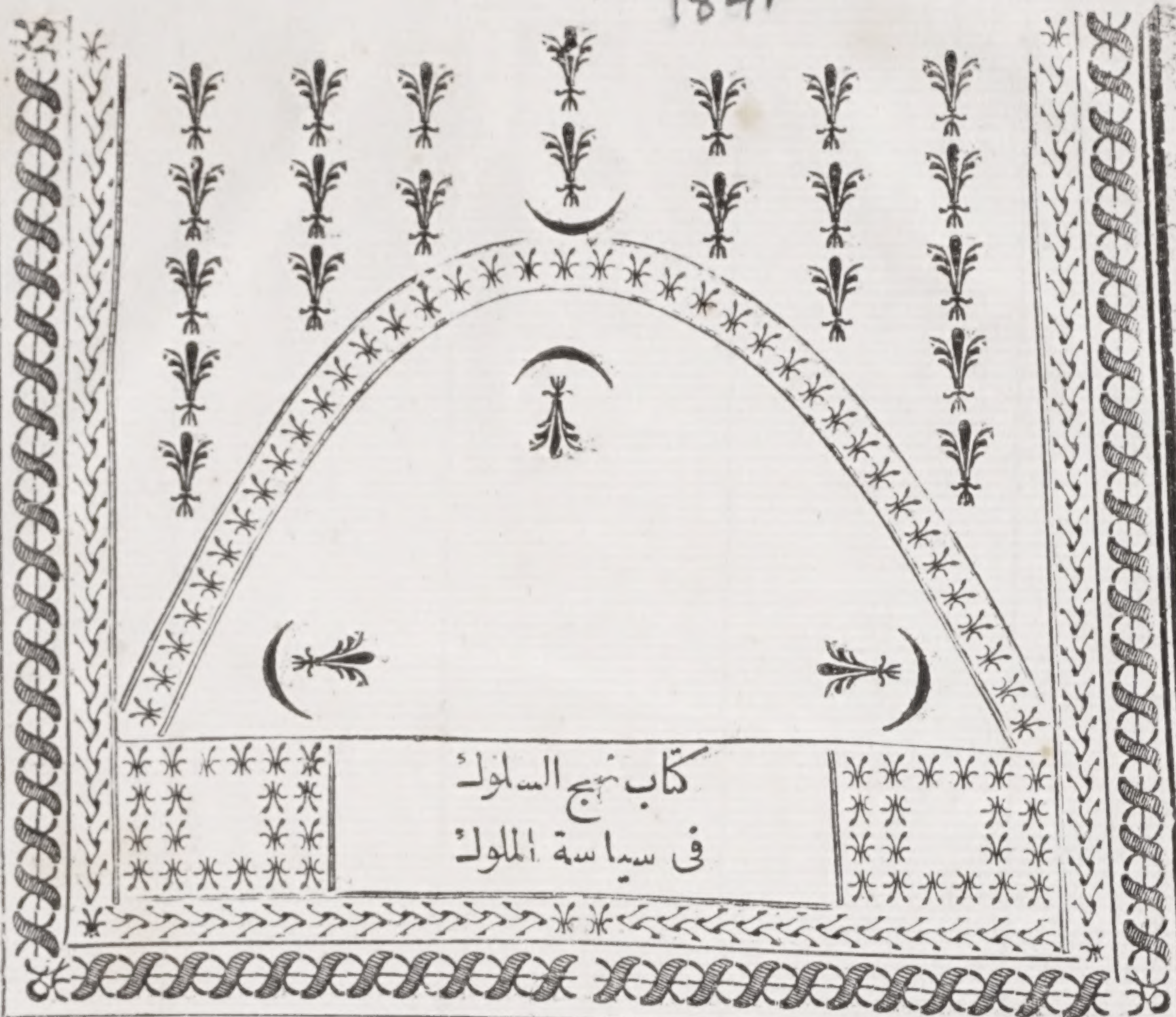
The Ohio State University
3 2435 00356 5256
JC393A3S44159 001
Kitap nehc us-suluk fi siyaset ul-m
THE OHIO STATE UNIVERSITY BOOK DEPOSITORY
D AISLE SECT SHLF SIDE POS ITEM C
8 04 35 06 8 14 002 0

OHIO STATE
UNIVERSITY
LIBRARIES

JC393
A3 S44193
1841

حمد وسپاس * حضرت ملك علام * وتصليه وتسليم جناب خير الانام * وترضيه
وتكريم آل واصحاب كرام * ديباجه زيب صحيفهٔ كلام * قلندقدنصكره حالا رونق
افروز مسند خلافت * ونیر اعظم برج سلطنت * قطب فلك ابهت * مدار مهر
معدلت * سبب امن وامان * خليفهٔ زمين وزمان * پناه اهل ايمان * شهنشاه
اسكندر عنوان * السلطان عبد الحميد خان ابن السلطان احمد خان * خلد الله ملكه
الى آخر الزمان * حضرتلرينك دعاى دوام دولت وبقاى ملك وسلطنتلريكه
جمله مزه وظيفهٔ ذمت عبود يتدر بخلوص البال اداواتمام عقبنده باعث ترجمهٔ
رساله بووجهله بيان اولنوركه * تاريخ هجرت نبويه على صاحبها افضل الصلاة
والتحيه نك درتيوز طقسان سنه سنده برطرفدن مغول عسكرينك فسادى
وبرطرفدن كفار خاكسارلك هجومى وبرطرفدن طائفهٔ عسكريه نك ووكلاى
دولتك عدم اتحادلرى سببيله دولت اسلاميه ملوكنه ضعف حال ونظام
مملكته اختلال عارض اولمغله فرنك طائفه سى فرصت بولوب آق دكز
وعربستان ياليلرينه مستولى اولوب نيجه مملكتى وتاقدس شريفى اخذ واختلاس
ايدوب جمله عربستانى ضبطه آز قالمشيكن امراء ايوبيه دن ملك صلاح الدين
ظهور ايدوب حسن تدبيرى بركاتيله دولت اسلاميه يه قوت كلوب اول ولايتلرى
كفاردن استرداد ايلدى * اول اثناده ملك صلاح الدين ايله بابا اوغل مشابه سنده

علاقهٔ

علاقهٔ محبت اوزره اولان شیوخ علمانك كبارندن ابو النجیب نام ذات عالی
تدبیر مملكته دائر واسرار سلطنته متعلق بر رساله ترقیم وصلاح الدینه تقدیم
ایدوب بونكله عمل ایله عمریكز وار ایسه اسكندر قدر جهانگیر اولورسز دیو وصیت
ایتمكله صلاح الدین دخی اول رساله یی حرزجان ایدوب عمل ایدرمش * بعده اول
رساله مقرب درگاه باری السید احمد البخاری حضرتلرینك تنبیه وتوصیه لریله
طقوز یوز یكرمی ایكی تاریخنده صدارت رومدن متقاعد اولوب اولان عبد الرحمن
افندی وساطتیله مرحوم ومغفور سلطان سلیم خان حضرتلرینه واصل اولوب
مرحوم مشار الیه دخی اول رساله یی اكثر اوقاتده مطالعه ومذاكره بیورورلر ایمش
دیو نعیما مرحوم ذیل تاریخ مشهورنده تحریر واول رساله نك تدبیر سیاست
مملكت خصوصنده دفینهٔ عظما مثابه سنده اولدیغن یمین وقسم ایدرین دیو بیان
ایلدیكندن خواص وعوام اول رساله یی جستجوده اهتمام وحتی بندگان درگاه
سلطنت دستگاهینك حقیر ونحیفی بو عبد كمینه دخی مدت وافره دنبرو تحری
وتفحصده جد تام واقدام ایله بر در لو دسترس اوله میوب بو ایام سعادتسامده
بر تقریب یمن واقبال حضرت جهانبانی ایله بر نسخه سی رسیدهٔ دست عاجزانه م
ومضمون حكمت مشحونی معلوم بندگانه م اولدقده اول رساله حقیقتده آرایش
گنجینهٔ شاهانه ومنظور انظار پادشاهانه اولمغه شایان بر گوهر كمیاب اولمغله
درحال ساده جه سهل الفهم تعبیرات ایله مآل ومفادی تركی ترجمه یه آغاز وبعد
الاتمام مرفوع سدهٔ سنیهٔ حضرت تاجدار بنده نوازقلندی * بو نجه مدتدنبرو
اول رساله نك عنقا مثال اسمی تاریخ نعیماده مذكور ومرقوم وظاهرده
وجودی نایاب ومعدوم ایكن بو خلالده بولنمسی مقدمات آثار توفیقات
خدای بیچون ومقتضای سعادت طالع همایوندن ایدوكی هویدا * ونعیما مرحوم
اول رساله نك ترجمه سی خدمتنده بولنمسی جناب حقدن رجا ونیازا یتمشیكن
موفق اوله میوب حمداً لله الكریم بو عبد قلیل البضاعه یه میسر اولمغله اگر
بو خدمت عاجزانه م شایان اعتبار جهاندار دلنواز ومنظور انظار شهریار
سرافراز بیورلور ایسه حق چاكرانه مده دخی نعمت عظما ومدی الدهر
سرمایهٔ فخر بی انتها اوله جغی كالشمس فی وسط السما ظاهر وروشندر *
همان جناب ملك الملك لایزال ولی النعم عالم باعث آسایش امم پادشاه دارا خدم
شهنشاه اسكندر حشم افندمزك طوبای شوكت واجلال خسروانه لرین
گلشنسرای عالمده الی آخر الزمان ممدود الظلال وعامهٔ بندگان

صادق الجنانلرین سایهٔ عنایتوایهٔ شاهانه‌لرنده قرین آسایش استظلال ایلیه آمین بحرمة سید المرسلین * رسالهٔ مرقومه‌یی جمع وتألیف ایدن ابو النجیب عبد الرحمن بن نصر بن عبد الله بو وجهله دیباجه نویس صحائف بیان اولورکه وقتاکه ملک ناصر صلاح الدین ابو المظفر یوسف بن ایوب شادی مسند نشین تختگاه دولت اسلامیه اولوب وذاتنده فضل وادبه وعلم شریفه وعلمایه رغبت وتوجهلری سائردن زیاده اولدیسه مشار الیه ایچون بو کتابی جمع وتألیف ایلیوب درونده آداب واصول سیاست وتدبیر رعیت ومعرفت ارکان مملکت وطوائف عسکریه‌یه فیء وغنیمتی واهل جیشه لازم کلان حقوق جهادی وخصال حمیده واخلاق ذمیمه‌یی وفضلیت مشورتی ذکر وبیان وکیفیت مصابرت اعدایی وسیاست جیوشی تعریف ووافر نوادر وامثال واخبار واشعاری درج وتضمین ویکرمی باب اوزرینه تبویب وهربابنده علی وجه الاختصار حکایت لایقه ومواعظ شافیه وحکم بالغه‌یی وضع وتودیع ونهج السلوک فی سیاسة الملوک اسمیله تسمیه اولندی

(باب اول رعایا طائفه‌سنک ملوک عظام حضراتنه احتیاجلری بیاننده‌در)

چونکه رعایا طائفه‌سی انواع مختلفه واوصاف مختلطه‌دن عبارت اولوب هر صنفک مقصود وغرضی آخرک غرضنه مغایر واوصاف وطبیعتلری بربرینه مخالف اولمق حسبیله بالضروره طائفهٔ مرقومه‌نک امور معوجه‌لرین تقویم وضررلرین منع وحقلرین اخذ وظلملرین دفع ایله اجرای انواع سیاست وتدبیر مملکت ایچون برپادشاه معدلتقرین وشهنشاه نصفت آیینه اشد احتیاجلری ظاهر وهویدادر زیرا سیاست وتدبیر ملکدن خالی اولان رعایا مثلا برسفینه‌یه بکزرکه میان دریاده فورتنه‌یه دوچار وامواج هائله‌دن ناچار اولوب مدیر ومدبر یعنی رئیس صاحب تدبیری اولمدیغی حالده درونده بولنان نفوس نجات وحیاتلرندن نومید ومأیوس اولورلر ورعایا زمره‌سنک زلال عدل ونصفت ملوک عظامه احتیاجلری قلت باران سببیله قحط وغلا مستولی اولان بلاد اهالیسنک یغموره احتیاجلرندن ازید واوفردر زیرا یغموره احتیاجک وقت وزمانی واردر اما زلال سیاست ملوکه احتیاجک وقت وزمانی اولمیوب رعایا فقراسی هرحالده وهروقتده علی الدوام شفقت وعدالت پادشاهان عظامه اشد احتیاج ایله محتاجدرلر ورعایا طائفه‌سنک اخلاق واوصافلری بربرینه مغایرت جهتندن بریوزنده اولان نباتات ارضه بکزرکه اول نباتاتدن بعضیسی طیب ومثمر

وبعضیسی دخی خبیث وقاتل اولور وهر قچن بر باغچه ده بتن نباتات مخلوطه دن خبیث وقاتل اولان نوعی آیرتلنوب دفع وازاله اولنمدیغی حالده قوت وکثرت بولوب طیب ومثمر اولان نباتاتك انتعاشنه وکسب نشو ونماسنه مانع وتلف واضاعتنه سبب اوله جغی ظاهر * وارالق میانهٔ نباتاتدن اولمقوله خبیث وقاتلی اخراج وازاله ایله تنقیح اولندقجه طیب ومثمر اولان نوعی قوت ولطافت کسب ایده جکی باهردر * بو صورتده اول باغچه نك نباتات خبیثه سنی تنقیح ایچون بر باغبانه احتیاجی بدیهی اولدیغی مثللو رعایا مقوله سنك دخی فاسدینی اصلاح وخبیثنی قمع وازاله وارباب مظالمك ظلملرینی دفع ایله اصلاح واراحهٔ باللری ایچون بر شهنشاه بنده پرور ومعدلت کستره احتیاجلری روشن وهویدادر * وحکمتشناسان سلفدن منقولدرکه والی وحاکمی اولمیان رعایا چوبانسز حیواناته بکزرکه بو مقوله حیوانات متفرقه اولوب کیمی خطرناك محلاره واروب تلف نفسنه سبب وعلت وکیمی دخی بعض مزروعات محفوظه یه ورود ودخول ایله ایصال خسارت ایدوب اختلال حال واختلاف احواله مبتلا اولدیغی کبی او مقوله رعایا طائفه سی دخی اختلال حال واختلاف افعالدن مصون اوله مزلر * بو صورتده دخی رعایا فقراسنی مظالمدن منع ومیانه لرنده وقوعبولان تنازع وتخاصمی فصل وحسم ایچون مستقیم ومعتدل ومتدین والی وحاکمه احتیاجلری آشکاردر

باب ثانی ادبك فضیلتی وادبه رعایت لازمهٔ شان وشکوه ملوك ایدوکی بیاننده در

رعایا طائفه سی تدبیر ملوکه محتاج اولوب ادب دخی اخلاق حمیده وخصال جمیله یی جامع اولدیغندن ملوك فخام حضراتنك هر حالده شرائط ادبه رعایت بیورملری واجبهٔ عهدهٔ عنایت عدهٔ ملوکانه لریدر * زیرا فقرای رعیت حقنده قانون عدالته موافق ودوام ملك ومملکتی موجب تدابیر لطیفه ادبه رعایت ایله صدور وظهور ایدر * منقولدرکه سیاست وعدالتی مستحسن اولان رئیسلك ریاستی دائم ومستمر اولور * معلوم اوله که تحقیقا ادب تدبیر مملکت خصوصنده پادشاهان معدلتعنوانه شرط اولان اوصاف اربعه دن بریدر * بو تقدیرجه ادبه رعایت بیورلمزایسه سیاست وتدبیر عارضهٔ اختلاله دوچار اولور * دینلمشدرکه ادب عقلك صورتی اولمغله عقل ادبی وسیاست دخی عقلی وملك سلطنت سیاستی مستلزم اولوب بو قیاس ایله امور ملکیه ده ادبك لزومی ثابت اولور *

بعضیلر توراتدن روایت ایدرلرکه حسب انسانه زینت ویرن حلیه لرك
احسنیدر اما ادبی اولمیان کمسنه نك عقلی معدوم وعقلی اولمیانك مروتی
مفقود ومروتی اولمیانك حسبی اعتبار دن ساقطدر * بوتقدیرجه حسیب
ونسیب اولان کمسنه یه ادب لازمدر * بعض حکما دیمشلردرکه ادب ملوك
عظام حضراتنك عصمتیدر زیرا ادب ملوك عظامی ظلمدن منع وعلم جانبنه رد
واماله وجور واذادن صد ایدوب فقرای رعیته شفقت ومرحمت ایتدرر
بوصورتده ملوك فخام حضراتی ادبك فضیلتنی بیلوب اهلنه تعظیم واکرام ایلمك
حقوق ادبدندر * وبعض علما دیدیلرکه عقل وادبدن بری اولان کمسنه
قنغی رتبت عالیه ومنزلات رفیعه یه نائل اولسه کندویه موجب فخر وفرح اولمز
زیرا عدم عقل وادبی اول کمسنه نك عیوبن اظهار وذنوبن اکثار ومداحنی
ذمام ودوستنی دشمن ایلیوب نائل اولدیغی رتبه دن ابعاد ومرتبهٔ لایقه سنه رد
وتنزیل ایدر * دینلمشدرکه ادب عقلی دائما طریق هدایته دلالت وارشاد
ورأیی هر خصوصده سوق سمت استقامت وسداد ایتمکله قولی سدید وفعلی
ممدوح وحمید اولور * قیس قبیله سندن برآدم کبار قبیلهٔ قریشدن برینه دیمشکه
یااخاقریش طلب تحصیل ادب ایله زیرا ادب عقلده زیاده لکی ومنصب
وجاهده کمالی ایجاب ایتمکله مروته دلیل وغربتده وصول ودخول مجالس
عالیه یه وسیله در واشبو بیت خوش نظم اولنمشدر

ادب المرء کلحم ودم	ما حواه احد الاصلح
لو وزنا رجلا ذا ادب	بالوف من ذی الجهل رجح

مضمون بیت صحت وصلاح وجود انسان قان ولحمك وجودیله حاصل اولدیغی
کبی کمالی دخی ادبله حاصل اولورا کربرادیب آدمی نیچه بیك جهله ایله موازنه
ایلسلك ینه برادیب اول نیچه بیك جهله دن ارجح کاور * دینلمشدرکه ادب
مال وادبی استعمال کمالدر * ملوك سالفه دن بری اوغلنه وصیت ایدوب دیمشکه
انسانك هرنقدر مالی اولمسه مادامکه علمی وادبی اوله سید واولو اولور *
ای اوغل نیکوکار ایله هم مجلس وعلما ایله هم صحبت اول زیرا انلر ایله الفت وآمیزش
خصلت کریمه ومجلسلرینه دخول غنیمه وصحبتلری اغراضدن سالمه در * وبرمرد
عاقل اوغلنه بویله نصیحت ایلمشکه ای اوغل ادبی تحصیله ملازم ومداوم اول زیرا
ادیب اولان کمسنه غنی ایسه قومی بیننده شریف وقومنك اولوسیله برابر اولور

واگر فقیر و محتاج ایسه دخی رؤسا و شرفای قومی کندودن مستغنی اوله مز لر * دینلمشدر که نسبی حقیر اولان کمسه‌یی ادبی رفیع و عالی ایدر * بزرجمهر دیمشکه بابادن اولاده ادبدن اعلا میراث اولمز زیرا باباسندن ادب میراثنی کسب ایدن یعنی باباسنك اهتمامیله ادب تعلم ایدن اولاد ادبی سببیله اکتساب مال و مراتب عالیه یی استحصال ایدر * اما باباسندن مال انتقال ایدن اولاد مالی اضاعه ایدوب ادبدن دخی محروم قالور * دینلمشدر که میراثك خیرلوسی ادب و قرین و مصاحبك خیرلوسی حسن خلق و قائد و دلیلك خیرلوسی توفیق و تجارتك غایت فائده لوسی اجتهاد اولوب عقلدن زیاده انسانه عائد و راجع مال و مشورتدن زیاده معتمد و موثوق عقل و جهلدن اشد فقر اولمز * دخی دینلمشدر که ادب برجدید لباسدر که اسکیمز و علم برکنز عظیمدر که فنا بولمز * و دینلمشدر که برآدم اولادینی تأدیب ایلسه اعداسنی تکدیر ایدر * و دینلمشدر که اوچ شیء هر کیده بولنسه برمحلده غریب اولمز * حسن ادب * و شکدن مجانبت و جور واذاین منع و دفع * نصر بن سیار دیمشدر که هرشیء بدایت حالنده صغیر ظهور ایدوب بعده کوندن کونه بیوملکه باشلرالا مصیبت بونك عکسنه در که ابتدا ظهورنده بیوك کورنوب کتدکجه کوچولور و هرشیء چوغالدقجه اوجوز اولور الا ادب بونك عکسنه در هر نقدر چوق اولورسه بهاسی زیاده اولور تحقیقا ادبك فضیلتنك شهرتی تحریر و بیاندن مغنیدر نفس ابیه دن یعنی رذائلدن امتناع و اجتناب ایدن نفسده برحالت بولنور که چون نفس ادبك ضدندن اباوادبه مخالفتدن اجتناب ایلسه اول حالت نفسی سمت ادبه سوق ایدر و ادبك قواعدی قریبا ذکر اولنور

(باب ثالث ادبك قاعده لری معرفتی بیاننده در)

وقتا که ادب ملوك عظامه تدبیر ممالکده شرط اولان اوصاف ممدوحه دن اولدیسه تدبیر ممالکده ادبك ایکی قاعده سی بلمك محتاج الیه قلندیکه بوقاعده لر امر سیاست و تدبیر ممالکده اصل و اساس اولوب تدابیر مستحسنه انجق بونلرده رعایت ایله تحقق و ظهور ایدر * اولکی قاعده سی علمدر که احکام دینیه یی و اصول شریعت محمدیه یی بلمك کافهٔ اهل اسلامه واجب اولوب خصوصا هر بر مجرم و ارباب جنایتك اجرای جزای مستحقیله حدود شرعیه یی اقامه و وجوه حقوقی اخذ و ارباب و جهاتنه صرف ایله موجب قیام ارضین و سموات اولان عدلی اظهار و ابقا ایچون ملوك فخام حضراتنه علم اشد وجوبله واجبدر * عمر بن عبد

العزیز رضی الله تعالی عنه بیوررلر که علمسز عمل ایدن کمسنه کویا یاپدیغی بنادن
اکثرینی هدم ایدر * مؤلف رساله ابو النجیب رحمه الله دیرکه حلیهٔ علمدن خالی
وعاری اولان ملك لامحاله هواسنه تبعیت ایله دیلدوکنی ایشلدکده فکرت سلیمه
وحجت صحیحه یعنی دلائل علمیه ارباندن اولمدیغی حسبیله طریق هوادن
ممنوع اوله مز * بو حالتده برخالی وخرابه بلده ده بولنان کوکره مش
فیله تشبیه اولنور که اوکنه هرنه که کاورسه چکنر کچر اما حلیهٔ علم ایله
متحلی ومتصف اولان پادشاهك علمی کندویه مانع اولوب هوای نفسانیه سن
قمع وازاله وطریق حق وصوابه میل ایتدیرر * واول کوکره مش
فیل کبی که شنلکده بولنوب قید ورابطه ایله مضبوط ومنقاد اولور
بو تقدیرجه علم قید وضابطه مثابه سنده اولور * بعض حکما دیدیلرکه موجب
وقار اولمیان علم بعد مدة مستلزم ذات آجله اولور وعقل ایله مؤید اولمیان
علم مستوجب ضلالات عاجله اولور * ودینلدیکه جناب باری برامت حقنده
خیر مراد ایدرسه اول امتك ملوکنده علمی وعلماسنده ملکی حاصل قیلر *
حکمادن بعضی دیدیلرکه علم ملوکك عصمتیدر زیرا ظلمدن منع وحلمه ردوجور
واذادن صد ایدوب رعایا فقراسنه شفقت ومرحمت ایتدرر * ابن عباس
رضی الله تعالی عنهما حضرتلری بیوررلرکه جناب باری سلیمان بن داود
صلوات الله علی نبینا وعلیهما حضرتلرینی علم ایله ملکدن دیلدیکنی اعطایه مخیر
قلدقده حضرت سلیمان علمی ملکه ترجیح واختیار ایلدیکیچون جناب باری
علم ایله ملکی جمیعا اکرام ایلدی * ملوك عجمدن بری ولی عهدی اولان اوغلنه
وصیت ایتدیکه الله عظیم الشاندن قورق * زیرا حکمکده بولنانلر دخی سندن
قورقه لر * وکندو نفسك ایچون قنغی فعل خوش کاورسه رعایا حقنده اول فعلی
ایشله * وتأمل ایدوب احسن کوردیکك فعلی چوق چوق ایشلیوب قبیح
کوردیککی ترك ایله * واشیانك حسن وقبحی متدین وعواقب اموری متفکر
عقلا ایله ظاهر وآشکار اولور * وعلمی چوق طلب ایله زیرا علم تدبیر ملکك اساسیدر
بر بنانك که اساسی اولمیه اول بنا ییقلمش خرابه حکمنده در * وهوایه تبعیتی
کندودن قطع وازاله * وهر امر وخدمتی اربابنه سپارش واحاله ایدوب * امور
رعیته واقف وآشنا اول * زیرا هوا که تبعیت ایتمدیکك حالده هر امورده حق اوزره
حرکت ایدرسن * وهر اموری اربابنه تفویض ایدر ایسك دیلدیکك وجهله سکا
معین ویار اولوب اول امور ضائع اولمز * امور رعیته سن واقف وآشنا اولدقجه فقرا

وضعفامقوله سی راحت ورفاهیت بولوب کبار قومك غدر وحیفندن حذر وظلمه
کروهی ظلمدن امساك ایدوب مظلومین امین ومطمئن اولورلر * حکایت اولنورکه
عبد الله بن صالح بن علی بغداده دخول و بنی عباسدن بعض حدیث السن
کمسنه لر ایله صحبت ایلیوب اسلافلری کبی انلرده علم وفضیلت وشرف وعظمت
حالتلری بولمامسنی مستحسن کورمیوب یانلرندن بعد الخروج بو ماده ده ابراز
کلام ایلدیکه جهل اصحاب مراتبك رتبه سن تنزیل وارباب مناصبك ابهت
وعظمتن تحقیر وتصغیر ایدر بعده بو بیتلری اوقودی

(بیت)

تعلم فلیس المرء یولد عالما * ولیس اخو علم کمن هو جاهل
وان کبیر القوم لا علم عنده * صغیر اذا التفت علیه المحافل

یعنی علمه سعی ایله زیرا هیچ کمسنه بو قدر که انا سندن عالم طوغه هر عالم علمی
طوغدقدنصکره سعی ایله تحصیل ایلمشدر سنده سعی ایدوب تحصیل ایله زیرا
عالم جاهل کبی دکلدر وعلمی اولمیان کمسنه هر نقدر قومنك بیوکی اولسه بیله
بولندیغی مجالسده البته صغیر وحقیر اولور * بعض علما دیدیلرکه جهل بر مطیه یعنی
بنکدرکه هر کیم بنرسه سورجر وهر کیم مصاحب اولورسه ضلالته ایرر * ابو النجیب
دیرکه علمادن بعضیسی بکا دیدیلرکه ای برادر اکر عالم ایسك علم رفعتکی آرتورر
واکر حقیر ایسك علم سنی شریف ورفیع قیلر وسعك درجه جهلدن اجتناب ایله زیرا
جهل رفیعی وضیع ایلر * بعض علما دیدیلرکه هر کیم ساحهٔ صدرنه علم شجره سنی
غرس ایدرسه اولواق میوه سنی دیوشرر وهر کیم زهد وتقوی شجره سنی
غرس ایدرسه عزت میوه سنی دیوشرر وهر کیم احسان شجره سنی غرس ایدرسه
محبت ثمره سنی دیوشرر وهر کیم فکر وملاحظه شجره سنی غرس ایدرسه
حکمت میوه سنی دیوشرر وهر کیم وقار شجره سنی دیکرسه مهابت ثمره سنی
دیوشرر وهر کیم مدارا فیدانی غرس ایدرسه سلامت میوه سنی دیوشرر وهر
کیم کبر شجره سنی غرس ایدرسه غضب میوه سنی دیوشرر * وهر کیم حرص وطمع
نهالنی غرس ایدرسه خزی وذلت ثمره سنی دیوشرر وهر کیم حسد شجره سنی
غرس ایدرسه حزن وکدر ثمره سنی دیوشرر (وادبك ایکنجی قاعده سی)
نفسنی هوادن منع ونهی ایلمکدر وبو حالات تدبیر مملکتده ملوکه الزم واهمدر
زیرا رأی وتدبیرك صواب وخطاسی تخیل فکرینك قوت وضعفنه کوره در
هر کیمك که تخیل فکری قوی ایسه اول کمسنه نك رأیی محلنده غالب اولور وبو وقت

شهواتی نفسنه غلبه واستیلا ایدرسه عقلی صواب رأیدن احتجاب وامتناع
ایدوب تخیل فکری ضعیف اولور بوتقدیرجه ملوك عظام حضراتی نفسی
هوادن منع وشهواتدن کف ونهی ایتسه تدبیر مملکتده عقل ایچون رأی صواب
ظهور ایدر ویالکز نفسی هوادن ضبطه مالك اولمیان حواس خمسه سنی
ضبطه مالك اوله مز وحواس خمسه یی که یالکز بشدر ضبطه مالك اولمیان
اعوان واتباع خاصه سنی که جمع کثیردر ضبطه مالك اوله مز اعوان واتباع
خاصه سنیکه دائما دائرهٔ دولتنده موجودلردر ضبطه مالك اولمیان اطراف
ممالکده وبلاد بعیده ده بولنان عامهٔ رعایاسنی ضبطه قادر اوله مز نفسکه انسانه
بیوك دشمندر انی قهر دندنصکره حواس خمسه یی قهر ایتمك مقتضی واهمدر
زیرا حواس خمسه نفسك اعوانی وشهوات مهلکه یه دلیلدر * کورلمشدرکه
نفوس قوییه دن بری مهالکدن احترازاوزره ایکن حواس خمسه دن یالکز
برینك دلالت وسوقیله غفلته واروب مهلکه یه دوشدیکی چوقدر * بوصورتده
حواس خمسه نك جمله سی نفس واحده یه تجمع ایلسه اول نفس مهلکه دن
نه کیفیتله رها بولور * حاسهٔ سامعه سنه تابع اولمق شونك کبیدرکه برغزال
مسکننده صیاد خوفندن کمال تنفر وتوحش ایله انتباه اوزره ایکن طاس
ولکن مثللو باقر آلاتی دف کبی چالسه لر اندن ظهور ایدن نقرات متواتره
واصوات متوالیه یی اول غزال استماع ایله اشتغالی کندویه موجب غفلت اولمغله
صیاد کلوب غزال مذکوری صید واقتناص ایدر * ودخی حاسهٔ لامسه یه فریفته
اولمق شوکه بکزرکه فیل عظیم الجسم وقوی وشدید ایکن فیلبان کلوب ملایمتله
یاپشوب اوخشامسی کندویه باعث ذهول وغفلت اولمغله فیلبان اوزرینه
رکوب ایدوب ذلیل ایلر * ودخی حاسهٔ باصره یه متابعت اکا بکزرکه چکرکه حرارت
شمسدن کیزلنمش ایکن نهارك ضیاسی کندویه خوش وعجیب کورینوب مورث
غفلت اولمغله نفسنی حرارت شمسه القا ایدوب محترق اولور * وحاسهٔ شامه یه
تبعیت شونك کبیدرکه دائما کوزل قوقولی شیلره قونان کول سنکی دیدکاری ذباب
فیلك اسرکلکی وقتنده قولاغی دیبندن ظهور ایدن طیب رایحه کندویی غافل
قیلمغله فیلك قولاغی دیبنه قونوب فیل دخی قولاغنی تحریك ایله ضرب وهلاك ایدر
* وحاسهٔ ذائقه یه موافقت شونك کبیدرکه دریاده اولان بالق اولطه ده موضوع
اولان یملك لذت طعمی کندویی اولطه ایکنه سی اندیشه سندن اغفال ایتمکله صید
اولور * بوتقدیرجه هرکیمکه بوحواس خمسه یه مالك اوله نفسنه دخی مالك اولور

وکیمکه نفسنه مالك اوله سیاستی احسن اولور وکیمکه سیاستی احسن اوله ریاستی دائم
اولور وهر کیمکه شهوت انسانیه سنه تبعیت ایلسه تدبیر مهماتدن غافل اولوب
امور دولتی مختل ورابطهٔ ممالکی منحل اولور * بنی امیه دن بری زوال دولتلری
سببندن سؤال اولندقده بزرجمهرك دیدیکی کبی جواب ویروب لذات شهوانیه مز
مهمه مزدن بزی اشغال ایدوب عسکرمزه عطایامزی قلیل ایلدیکمزدن
ناصر ومعینمز قلیل اولوب ورعایا وزیردستانمزه جور ایلدیکمزدن بزلره بد دعا
وبزم دست تعدیمزدن راحت استدعا ایلدیلر وبونلردن زیاده فسادی موجب
اولان صورتکه نا اهل اولان صغار عمالمزی خدمات جسیمه واعمال عظیمه ده
استخدام واستعمال ایدروبو حرکتلرمز باعث زوال ملکمز اولدی دیدی * بعض حکما
دیدیلرکه عقل زوج کبیدر نفس زوجه کبیدر جسم انلرك مسکنلری اولان بیت
کبیدرکه عقل نفسه غالب اولدقجه نفس مصالح جسم ایله مشغول اولور نتکیم
ارینه مغلوبه اولوب قورقان عورت مصالح بیت ایله مشغول اولدیغی کبی * واکر
نفس عقله غالب اولورسه نفسك سعی فاسد وافعالی مذمومه اولور ارینه غالب
اولان عورتك افعالی کبی * دینلدیکه صاحب حزم اولان ملوك عظام اعداسنك
ظهورندن اندیشه اوزره اولور تا اعداسی فضای عقلدن هوایه تجاوز
ایدنجیه دك یعنی عدوسنك هوای نفسانیه سی عقلنه غالب اولنجیه دك وقتا که
اعداسنك هواسی عقلنه غالب اوله اولوقت عدوسنه غلبه ایله مبشر ومسرور
اولوب حسن انقلابی جزم وتحقیق ایدر * دینلدیکه هوی آتش مثلیدرکه هر نقدر
زیاده وکوچ بنارسه سوندرمسی دخی اولقدر کوچ اولور وسیله بکزرکه
سیلك هر نقدر مدت جریانی ممتد ومتصل ومتسلسل اولورسه سد وبندی اولقدر
کوچلشور * مأمون خلیفه دیدیکه هوی اخلاقك قبیحلرین نتیجه ویرر وافعالك
فضیحلرین اظهار ایدر * اردشیر دیمشدرکه ملوك ایچون هویدن مجانبت نشر
عدالته کافی معیندر * کذلك دیمشدرکه زلل وخطا هوایه تبعیت ایله حاصل
اولور * عقلادن بری اوغلنه وصیت ایدوب دیدیکه ای اوغل هوای نفسانیه که
وطاقهٔ نسوانه اطاعت ایلیوب سائرنه اشلرسك اشله * ودینلمشدرکه اکر عقلك
هواکه غالب اولور ایسه سکا نافعدر هوالك عقله غالب اولورسه دوشمنکه نافعدر
* بعض حکما دیدیلرکه هواکه مخالفتی چوق ایله زیرا سنك نفس ایچون کریه
کوردیکك شیئی سنك حقکده اجرا ایدر عقلی محکم ومعتمد اولان کمسنه حد
اعتدالدن البته میل ایلمز ومقتضای عقلی ترك ایدوب هواسنه اتباع وانقیاد ایدن

كمسنه ندامتدن سالم وبری اوله مز * بعض علما دیمشدرکه چون هواکه عصیان
ومخالفت ایتمز ایسه لک هوالکسنی بعض مضراته ایقاع والقا ایدر * ملوک حمیردن
بری برادرینه نصیحت ایدوب دیمشکه کرک قهر وکرک احسانده افراط ایلمه زیرا قهرده
افراط ایدرسک باعث زوالک اولور وعطایا واحسانده افراط ایدرسک سکا
موجب اثم وغیظ اولور وقچان نفسکی سمت رضای باری یه مخالف بولورسک
ضبط وامساک ایدوب هواکه غالب اولکه نفسکه هر نقدر تبعیت ایدرسک سکا
ضرر ویررو حقله عمل ایله زیرا حقله عملده بر شیء سکا مضایقه ویرمز وحق اوزره
حرکت ایدن عاقل زحمت وندامت چکمز وموانس ومصاحبلر کدن تحاشی
وخوفلک اله ایله اولان انسیتکدن زیاده اولسون * ملوک عربدن بری ولی عهدینه
بو وجهله نصیحت ایدوب دیدیکه حق ایله عامل اول * ومجهولک اولان شیدن
سؤال ایله * ونفسکی تأدیب ایده جک اشیانک اول واقدمی نفسی شهواتدن یعنی
دیلدیکی شیدن منعدر * وامور مملکته هوای نفسانیه یه تبعیتدن زیاده مضر برشیء
یوقدر * وامور کده خفت وتهالک ایلمه تا حقایقی ظاهر وآشکار اولنجیه دک *
وتقوی اصحابنی وپاک طینت کمسنه لری کندوکه مقارن ومصاحب ایلمک
نفسکی تزیین وامور یکی تحکیم ایدر * وصحیحا کذب اولان مدح ومداهنه یی قبول
ایتمه که اولیله اولان مداهنه وخامتی منتج اولور بر حیله وخدعه در * واسراریکی
کتوم اولان کمسنه دن غیره آچمه وبر تهمت ایله اتهام ایلدیکک کمسنه یه بر دخی
اعتماد ایلمه * ولسانکی فحشیاته الشدرمه * وعهده سندن کلیه جکک ایشی نفسکه
تکلیف ایلمه * وخیره قصد ایتدیکک زمان عجله ایدوب خلافنده یعنی شر اولان
مصلحتده تأنی ایله وچوق چوق یمین ایتمکدن حذر ایدوب وچوق یمین ایدن
ادمی دخی کاذب بیل * وسائره مرحمت ایله که جناب باری دخی سکا مرحمت ایلیه

(باب رابع مملکتک قواعد وارکانی بیانده در)

یقینا بیان اولنور معلوم اوله که تحقیقا مملکت بر قاعدهٔ کلیه اوزرینه بنا اولنمشدرکه
اول قاعده جسد حیوانده باش مثابه سنده اولوب باشسز جسدک بقاسی اولمدیغی
کبی اول قاعده سز مملکتک دخی ثباتی اولمز * اول قاعده بش ارکانه محتاجدرکه
اول بش ارکاندن برینه خلل تطرق ایلسه اول قاعده یه ضعف ووهن واضطراب
واختلال عارض اولور نفس حیوانک ارکان خمسه سی اولان بش شیءکبیکه
بونلردر * غذا وشحم ودم ولحم ومخ وعظم * بونلردن بری بر شخصده منتقص ومختل
اولسه قصورینه دخی بطلان ایرشمکله اول شخص علتدن سالم اوله مز * وبو قاعده

وارکان خمسه دخی براساسه محتاجدرکه اول اساس اولمدقجه ثابت ومستقر
اوله مز نیچون اول اساسه پریشانلق کلسه اول ارکان وقاعده یه دخی اختلال
واضطراب کلوب جمله سی منهدم اولور* ذکر اولنان قاعده که کافهٔ امور مملکت
انکله ثابت وقائمدر انجق وجود همایون حضرت ملوکانه دن عبارتدر که
مجرد تدبیر رعیت وسیاست مملکت ایچون قائمدرلر ودرت شیٔ انلردن منفك
اولمز* ادب عقل عدل اقدام* بو درت شیئك برندن عاری اولمق امور مملکتده ضعفی
موجب اولور جسد انسانده اولان طبایع اربعه کبی که بونلردن بری ناقص اولسه
جسد انسانك ترکیبنه ضعف کلور* بو تقدیرجه اشبو اوصاف اربعه ایله موصوف
اولان ملوك عظام حضراتنك وجود همایون عالمسودلریله قاعدهٔ مملکت قائم
وثابت وقوی اولور (ارکان خمسهٔ مذکوره دن اولکیسی وزارتدر) اول دخی
ایکی قسمدر بری وزارت تفویض وبریسی وزارت تقییددر اما وزارت تفویض
شهنشاه ابهت پناه حضرتلری تدابیر امورده ولتلرینی وزیر درایت‌ضمیرلرینك رأینه
احاله وتفویض بیورملریدرکه احاطهٔ امور عامه ده رأی اصابت پیرای ملوکانه یه
مدار اوله اما وزارت تقیید کافهٔ امور مملکت رأی صوابدید جناب خلافتپناهی یه
مخصوص ومقصور اولوب وزیر صداقتضمیرلری همان طرف باهر العز والشرف
حضرت جهانداریدن شرفیافتهٔ صدور اولان امر وارادهٔ همایونلرین اجرا
وانفاذ ایدر* حضرت عائشه رضی الله عنهادن مروی حدیث شریفك مآل
لطافت اشتمالی بودرکه حضرت مالك الملك لایزال جلت عظمته عن الزوال
مسند افروز سلطنت اولان برپادشاه معدلتپناهی مظهر خیر قیلمق مراد
ایلدکده اول پادشاه معدلتپناهی حلیهٔ صداقتله متصف بر وزیر رو یتضمیره
مقرون وموفق قیلرکه فراموش اولان اشیایی تذکیر وذکر اولنان امورده اعانت ایدر* وبعضا ملوك عظام حضراتی اعدای قویهٔ ملك وملت
امورده اعانت ایدر* وبعضا ملوك عظام حضراتی اعدای قویهٔ ملك وملت
جانبندن مضطرب واندیشه ناك ایکن وزیر فلاطون ضمیرینك قوت رأی رزین
ولطافت حیله وزمینیله قید اضطرابدن رهایاب اولور* مثلا صو آتشدن قوتلو
اولدیغندن صو آتش اوزرینه دوکلسه تأثیر ایدوب سوندره جکی بدیهی ایکن
ارباب عقول صویی چولمکه طولدروب اول چولمکی آتش اوزرینه وضع ایدوب
بووجهله اعمال لطائف الحیل ایتملریله امر برعکس اولوب ضعیف اولان آتش
کندودن قوتلو اولان صویه تأثیر ایدر* ومعلوم اوله که وزارت ایچون اختیار
وانتخاب اولنان ذوات کرامده اون صفت بولنمق الزمدر* اولکیسی علمدرکه علمی

سبيله مقتضاى شرع مطهر اوزره حركت ايليه * ايكنجيسى سن يعنى ياشدركه
مسن اولان مرد عاقل كرم و سرد روز كارى كوره رك وتجربهٔ امور ايدرك
مقتضاى دور كردون واقتضاى طبع فلك بوقلمونه كسب وقوف ايلمشدر *
اوچنجيسى امين اولمقدركه كنديه اعتماد اولنان اموره شائبهٔ خيانتدن احتراز
ايليه * دردنجيسى صدق لساندركه حتى كلامنه اعتماد وقوليله عمل اولنه *
بشنجيسى قلت طمعدركه حتى رشوت اخذايتميوب الدنميه * التنجيسى جمله ناس ايله
عداوت وبغضدن سالم اوله زيرا عداوت عدالت وشفقته مانع اولور * يدنجيسى
حضور لامع النور ملوكانه يه عرض وافاده ايلديكى موادى وطرف حضرت
خسروانه دن نقل وروايت ايلديكى امر وارادهٔ شاهانه يى اونتميوب خاطرنده
طوته زيرا وزراى عظام بومقوله اموره شاهدلردر * سكزنجيسى ذكا وفطنتدركه
حتى واقعلك خلافى عرض وانها اولنان اموردة صدق وكذبى فرق ايدوب عندنده
اشتباه والتباس واقع اولميه زيرا اموردة اشتباه ايله جزم وعزيمت صحيح وتمام اولمز *
طقوزنجيسى اهل هوادن اولميه زيرا هوى عقول والبابى اغفال واخداع وطريق
صوابدن صرف واماله وصاحبنى حقدن باطله اخراج وايصال ايدوب حق وباطلى
تفريق ايده مز * اونجيسى عهدهٔ وزارته موكول اولان امور حربيه وخراجيه ده
كتابت اربابندن اوله يعنى بو امورلرده كتابى تقريبيله خبير وواقف وتفصيل
وهز ياسنه عارف اوله زيرا وزير بولنان ذات عالى همم يا امر حرب وخراجه قيام
ومباشرت يا بو امورك اسبابنه تشبث ومبادرتدن خالى اولمديغندن بو صفت
مدار وزارت اولوب امور سياست بونكله منتظم اولور وهر قچن وزيرده بو اوصاف
عشره دن نه مقدارى ناقص اولورسه امور تدبيرده اول مقدار نقصانى ظهور ايدر *
حكايت اولنوركه مأمون خليفه كنديه بر وزير اختيار وانتخابنده بو وجهله
كتب وتحرير ايلمشدركه تحقيقا بن تدبير امورمده كند ونفسم ايچون بر آدم
استرمكه خصال حميده وخيريه يى جامع واديب ومهذب وكثرت تجربهٔ امور ايله
رأيى مستحكم اولوب كنديه وديعه اولنان اسرار ايله قائم وامين وعهده سنه احاله
وتقليد اولنان مهماتده مقدم اولوب حلم ايله سكوت وعلم ايله نطق وادنى اشارتدن
فهم مأل ايله اكتفا ايليوب هر وجهله امرنده تأنى برله توقر حكما وتواضع عقلا
وعلما وفهم اذكيا وفقها صاحبى اولوب كنديه احسان اولندقجه شاكر وجور
واذيت اولندقجه صابر اولوب موجب حرمان اوله جق اشيايه وقتنى صرف
ايله اضاعت ايلميوب حسن بيان وعذوبت لسان ايله قلوب رجالى جلب واسترقاق

ایلیه * مؤلف رساله ایدرکه بو صفتلرك کمالی کرچه آز بولنور لکن بو صفتلر ایله متصف
اولان وزیرك نظرنده صلاح حال انام جمله یه شامل وعام وتدبیر وسیاستی کامل
وتمام اولور * وبو صفتلر اول وزیرده نقدر نقصان بولنور ایسه صلاح احوالی دخی
اولمقدار مختل ورأی وتدبیری معتل اولور * مأمون خلیفه نك وزیری بولنان فضل
ابن سهل اطراف وانحای بلاده بعض اصحابنی کوندروب کندو حقنده السنهٔ
ناسدن نه ایشدرلرسه کاوب خبر ویردکلرنده ناسك استحسان واستصواب
ایلدکلری افعالی التزام وتعییب ایلدکلری اعمالی ترك ایدردی * مأمون خلیفه
بلاد روم طرفندن ورود ایدن ایلچیلر ولایتلرینه عودت ورجعتلرنده خلیفهٔ مشار
الیهك عظمت وجلال وعقل وکمالنی مدح وثنا ووزیرینك دخی اوصاف حسنه سنی
تحسین وفقط وزیرینك حداثت سننی تعییب ضمننده ملوك عظام حلیهٔ تدبیر
وسیاست وعلم وتجربه ودرایت صاحبی مسن جهاندیده وسالخورده وزیر
اختیاری مقتضی واهمدر دید کارینی وزیرك مصاحبلری ایشیدوب خبر
ویرملریله وزیر مومی الیه سرایندە اوچ کون ناسدن اختفا وتمتر ایله لحیه سنه
تدبیر وعلاج ایدرك تبیض ایلدکدنصکره ملا نامنه آق صقال ایله خروج ایلدی *
وطائفهٔ نسواندن وزیر نصب واختیاری جائز دکلدر زیرا حدیث شریفده
وارد اولمشدرکه (ماافلح قوم اسندوا امرهم الی امرأة) انتهی (ارکان مملکتدن
ایکنجیسی رعیتدر) رعیت ارکان مملکتك قویسیدر * ورعیت ایکی قسمدر
برقسمی خاصه یعنی خدمت ملوکانه ده اولنلردر * وبرقسمی عامه در خاصه دخی ایکی
قسمدر * برقسمی متصنعدر یعنی خدمت پادشاهیده بولنمسی کندو خواهشیله
اولمیوب اضطراریدر * برقسمی دخی مطبوعدرکه خدمات ملوکانه ده قیام
ومسارعتی مقتضای طبیعتیدر بو ایکی قسمی یعنی متصنع ومطبوعی بربرندن
فرق ایدوب بیلمك لازمدر زیرا خاصهٔ متصنعه برخدمتك اوائلنده اهتمام ایله
باشلیوب بعده ضعف طبیعتی وقصور همتی مقتضاسی اوزره کندویه فتور
وکسل عارض اولوب اهتمامی زائل اولور * وخاصهٔ مطبوع اولان قسمی خدمتنك
اول وآخرنده علی الدوام اهتمام اوزره اولور * اما رعیت عامه که خدمهٔ خاصه نك
غیریدر اوچ قسمدر برقسمی اخیار وبرقسمی اشرار وبرقسمی متوسطدر بونلردن
هربری حقنده لازم کلان تدبیر وسیاست ووضع لایقنده ذکر وبیان اولنور
دعایا زمرەسندن مطلوب ومقصد پادشاهلرینه اطاعت واظهار تذلل وعمارت
بلاد واداء حقوق رعیتدر * وبو مطلوبلر مجرد نشر عدالت ملوکانه ایله حاصل اولور

تكيم ذكر اولنه جقدر (اركان مملكتدن اوچنجی ركنی) قوت پادشاهانه در قوت
پادشاهانه دخی اوچ نوعه منقسمدر بری ناس بیننده قوت رتبیهٔ شاهانه ومهابت
ملوكانه ونفوس ناسده وقع قدرت وسطوت خسروانه در * ایكنجی نوعی
وقوعبولان امور دولتی علی وجه الاستقلال بنفسه احتمال وتنظیمی التزام
قوتیدر * اوچنجی نوعی امور مملكتده وتنفیذ واجرای احكام شریفه ده قوت
تدبیردر بو اوچ نوع قوتلردن اولكیسی كه قوت رتبیه در حسن سیاست ایله حاصل
اولور تكیم ذكر اولنه جقدر * ایكنجی نوعیكه قوت احتمال امور در ادب نفس نفیس
ملوكانه ایله حاصل اولور بوندن مقدمجه بیان اولندیغی كبی * اوچنجی قوتكه قوت
تدبیردر اول دخی درت قسمه منقسمدر * اولكی قسمی اعمال لطائف الحیل ایله
اموره استحكام ویرمكلك تدبیریدر * ایكنجیسی امور دولته اصول وضعنك
تدبیریدر * اوچنجیسی قرار ونتیجه بولمدقجه تدبیری قابل اولمیان اموره وقوفك
تدبیریدر * دردنجیسی بركونا رفق وحیله یی قابل اولمیان امورك تدبیریدر * معلوم
اوله كه بو قوتلرك افضلی قوت تدبیردر اما بردرلو رفق وحیله یی قابل اولمیان امورده
صبر وملایمتدن غیری حیله وچاره یوقدر بو مقوله امورده رفق وتأنی ایتمیه رك
عجله وشدتله حركت ایدن كمسنه نك شدتی مفید اولمیوب ضروری ضعف ولینته
منقلب اولور * شونك كبی كه صو جمله اشیانك ملایمی ایكن برغایت قوتلو كمسنه
بر آقان صویی قوتیله سد وقطع ایتمك مراد ایتسه بردرلو قادر اوله مز اما آنجق رفق
وملایمتله تدبیر ایدرایسه ممكن ومیسر اولور * واكر برفیل قوی البنیه بر سنككین
طاغی ازو دیشیله یارمق اراده سیله ضرب وحمله ایتسه طاغه برضرر ورخنه
اصابت ایتمیوب فیلك دیشی شكست اوله جغی ظاهر ایكن ضعیف البنیه بر آدم
رفق وملایمت وحیله وصنعت ایله اول طاغی دیلدیكی كبی دلوب واویوب كندویه
مسكن وخانه یپار * بو تقدیرجه برپادشاه قوی الاقتدار دخی آنجق بو مقوله امورده
رفق وتأنی ایله حسن حیله وتدبیر ایلمیوب شدت كوسترسه قوت ومكنتی مؤثر
ونافذ اوله مز * شونك كبیكه قلج هرنقدر پك وسرت دمور دن یاپلسه بنه كسكین
اولمز تا اشیانك غایت ملایمی بولنسان صو ایله صوارلمینجه اما صوارلدقدنصكره
دموره ضرب اولنسه قطع وتأثیر ایدر بو یله امور رفق وملایمتله صورت بولور شدت
وتهالك فائده ویرمز بو كیفیت تدبیر موضعلری كلدكده بیان اولنور (اركان
مملكتدن دردنجیسی مالدر) معلوم اوله كه بیت المال ركن اعظم مملكتدر كه
تجهیز جیوش وعساكر وارزاق فقرا ومساكین وعلما وسد ثغور وقلاع وبونلرك

امثالی

امثالی مصالح کلیه بیت الماله تعلق ایدر حال مملکت وناموس سلطنت نظار
وخواص رجال واعوان وانصار دولت عندلرنده بیت المال زیاده لکی
ونقصانلغی مقدارنجه اولور * زیرا بیت المال ملوکك اعوان وانصارنك ورعیه نك
ذخیره سیدرکه نزول حوادثات کونیه ووقوع حاجت ضروریه ده جمله سی
بیت الماله مراجعت ایدرلر * قچن بیت المال کثرت انواع اموال وجواهر ایله شهرت
بولسه رعایانك قوتلری شدت ونفوس عساکر قوت وقدر وشان ملوك عظام
عظمت کسب ایدر وقلت ایله شهرت بولسه بو حالتلرك خلافنی کسب ایلدیکندن
ماعدا امور مملکت مختل وطمع وجسارت اعدایه سبب وعلت اولور
بو تقدیرجه بیت المال امورینی غایت معتمد وامانتکار کمسنه لره تفویض ایله بذل
واسرافدن واهلندن واصحاب حقوقدن غیره صرفدن احتراز وتوقی وحزم
واحتیاط اولنه رق محافظه سی واجب واهمدر بیت المالك قلتی موجب ذلت
ومستلزم خلل مملکت اولور زیرا ارزاق عسکریه ده قحط وقوعی محذور عظیمدر
* دینلمشدرکه مال ناموس سلطنتدرکه مهابت ملوك وقوت وعظمت پادشاهان
مال ایله حاصل اولور (حکایت) اولنورکه ملوك فرس اولان شابور
التوندن برقاچ دیرك یاپدیروب خزینه سی قپوسنه وضع ایدوب خدمهٔ خزینه
اول دیرکلر اوزرنده اوتوررلر بو کیفیت شابورك عیون اهالیء مملکت وانظار
اعدای دولتده عظمت قدروشاننی موجب اولمشدی * بعده سلطنت ومملکتی
اوغلنك اوغلنه انتقال ایلیوب وقتاکه اوغلنك اوغلی دخی بیت المالی اتلاف
واسراف ایله دوکدوب ذکر اولنان دیرکلری بالاحتیاج ارتدکده ایچلری بوش
اولوب قوم ایله طولو ظهور ایلدیکندن بو سرلری شیوع بولمغله ناموس
سلطنتلرینك نقصنی موجب واعدالرینك جسارتلرینی واهالیء مملکت
عندلرنده عظمت ومهابتلرینك قلتنی مستوجب اولدی ودخی (حکایت)
اولنورکه ملوك مصردن بعضیسی برقاچ کوپ ایچنه التونی اریدوب طولدروب
کوپلری قیردقده اول التون کوپلر هیئتنده ظهور ایتمکله کتوروب سرایك
قپوسی اوکنه وضع وحسرات اسمیله تسمیه ایتدرمکله عامهٔ ناس حسب الاقتضا
التونلرك اوزرلرینه اوتوررلردی بو وضعدن اقامت ناموس مملکت ونفوس
عسکریه سنه تقویت قصد ایتمشیدی (ارکان مملکتدن بشنجی رکنی حصونلدر)
معلوم اوله که ملوکك تحصن واطرافدن امتناع ایلیه جکی حصون بش قسمه
منقسمدرکه هر بریسیله تحصن واطرافدن امتناع ممکندر بری صولر وبری طاغلر

وبری چول صحرالروبری قلعه‌لروبری رجالکه عسکردر بونلرك ایچندن اقواسی
رجال بعده قلاعدر وقلاعك تحصین واستحکامی رجال ایله‌در ورجالك استحکام
وتقویه‌سی مال ایله‌در ومالك افضل والزمی مأکولاتدر ومأکولاتك تحصیلی
انجق عدل ایله اولور * روایت اولنورکه ملوك فرسدن بعضیسنك منطقه‌سنده
یعنی قوشاغنده یازلمشکه رجالسز پادشاه اولمز ومالسز رجال اولمز ورعیتسز مال
اولمز وعدالت اولمینجه رعیت اولمز طبرستان اولکه سنك ملکه‌سی یعنی نسواندن
اولان پادشاه‌ء قلعه‌سی ام جیفونه نصر بن سیاره دیمشکه حزم واحتیاط صاحبی
اولان پادشاه کندو نفسیچون یدی اشیایی موجود وآماده ایدر * بری اعداسی
ظهورنده تحصن ومدافعه ایده‌جك قلعه * ایکنجیسی کتم اسرار ایدر ورأی
صائبنه اعتماد اولنور وزیر صالح * اوچنجیسی وقت ضرورتده استعمال ایچون
یوکده خفیف ذخیره * دردنجیسی وقت تضییق اعداده سرعت سیر وجریانه اعتماد
اولنه‌جق آت * بشنجیسی جنك ایچنده برشیئدن دونمز کسکین قلج * التنجیسی
یوزینه باقدقجه انبساط ویره‌جك حسنا جاریه * یدنجیسی طعامه اشتها
یوغیکن اشتها ویره‌جك طعام طبخنه قادر استاد آشجی * ملوکدن بری بقای
مملکتی ایجاب ایدن اشیایی بکا بلدردیو بر حکیمه تحریر والتماس ایلدکده حکیم
علی وجه الاختصار بویله جواب یازمشکه * بقای مملکت درت شیء ایله حاصل
اولور بری قلعهٔ رفیع ومنیع * ایکنجیسی وزیر عاقل وحاذق اوچنجیسی مال وافردر
دردنجیسی عدالت ملوکدر * بعضیسی سائر پادشاهلك حسن سیاستنی ونظام
مملکتنی ایشیدوب بالمکاتبه سببنی استفسار ایلدکده بویله جواب یازمشکه * مملکتی
رجال ورجالی اموال ایله مستحکم ومحفوظ قیلوب امر ونهیده واعدامك حقنده
وتهدید ووعیدمده جد واهتمام ایدوب وقلوب ناسه بغض وعداوت قارشدرمامش
مهابت وکذب ودروغ قارشدرمامش محبت ایداع والقا وارزاق عبادی تعمیم
وتوفیر وفضول وزوائدی منع ایله اسباب نظام مملکتی تحصیل ایلدم * ملوك
فرسدن بری حکمادن برینه ملوکك عزتی نه ایله حاصلدر دیو سؤال ایلدکده ناسك
اطاعتیله حاصلدر دیدی ناسك اطاعتنه سبب ندر دیدکده خواص ناسه محبت
ومودت وعوام ناس حقنده اظهار عدالت دیدی * بعده ملوکك حصنی یعنی
قوت ومکنتی نه ایله اولور دیو سؤال ایلدکده وزرا وعونه‌لریله اولور زیرا ملوکك
وزرا وعونه‌سی هرنقدر صالح الاحوال اولور ایسه مملکت دخی اوقدر صلاح
کسب ایدر وهرنقدر مفسد اولورلر ایسه احوال مملکت دخی اوقدر فاسد اولور

دیدی صلاح وزراء وعونیه سبب ندردیدکده * ملوك عظامك انعام واحسان
شامله سی سبب اولوردیدی * بعده ملوکه احسن وممدوح اولان امور ندردیدکده
رعایا فقراسنه رفق وملاطفت ورعایادن تحصیل اموال میریه ده ملایمت
ورعایایه ویریله جك شیئ وقتیله ادا ایلمك وقلاع وحصونه تقویت ومتانت
ویوللری قطاع طریق وحرامزاده لردن امین قیلمق وظالمدن مظلومك حقنی
الیویرمك واقویایی ضعفایه ظلمدن منع ایتمكدر دیدی * بعده ملوك حقنده غایت
انفع وفائده لو خصلت ندردیدکده * جمیع احوالده کذبدن احترازوصدقدر دیدی
اما مملکتك وارکان مملکتك اساس وتملی دینندر * معلوم اوله که مملکت انجق
دین تملیله قائم اولور وارکان مملکت انجق دین ایله ثابت ودائم ومستقر اولور ودینه
رعایت منار اسلامی اقامه واشاعه وعلائم حقی اظهار واحکام شرع شریفه
اتباع وفرائض وسنن ومندوبات شریعت ایله عمل وحدود شرعیه یی اجرا
وشارعك یعنی جناب باریك ورسولنك امرلرینه امتثال ونهیلرندن اجتناب
وحقوق واجبه یی اصحابنه ایصال وکیزلو وآشکاره هرحالده رضای باری اوزره
عمل وحرکت ایله حاصل اولور زیرا بونلره رعایت اولنمیه رق ملك ومملکتده دوام
وبقا اولمز (حکایت) اولنورکه اردشیر نام پادشاه اوغلنه بویله نصیحت ایتمشکه ای
اوغل ملك ایله دین ایکی قرنداشلردرکه بری بولنمسه دیکری دخی بولنمزدین تملدر ملك
محافظدر یعنی کوزه دجیدر * بربنانك که تملی اولمیه البتده یقیلور وکوزجیسی
اولمیان شیء دخی البتده ضایع اولور * وای اوغل مرتبه کی ارباب مراتب ایله
قیل یعنی ارباب مراتب عندنده رسم مراتبه رعایت ایله وارباب غزاوجهاده
بخش وعطا واصحاب دیانت وتقوایه حسن نوازش والتفات وسنك امورکله
مشغول اولان ارباب عقوله احسان ایله * احنف بن قیس دیمشکه برکسه کندو
دینینی هدم ایلسه کندونك شرف ومجدنی هدم ایدر یعنی ارکان دینینی رعایت ایتمیوب
محافظه ایتمسه کندو شرفنی اندن دخی زیاده هدم ایتمش اولور * وبرکسه نفسنه ظلم
ایلسه سائره دخی زیاده ظلم ایدر بعض حکما دیمشکه دینی اولمیان کمسنه نك دولتی ثلج
یعنی قار اوزرنده احداث اولنمش بنا کبیدر یعنی غایت سریع الزوالدر (بشنجی باب
اوصاف کریمه نك وفضیلتنك معرفتی بیاننده در) اوصاف کریمه ایله متصف اولمق
ملوك عظام حضراتنه الزمدر زیرا قوام دولت ودوام مملکت بو اوصاف کریمه ایله
حاصلدر واوصاف کریمه اون بش وصفدر * عدل عقل شجاعت سخا رفق وفا
صدق رأفت صبر عفو شکر اناة یعنی تأنی علم عفاف وقار * اشبو اون بش وصفك

فضیلتلری وتدبیر مملکتده بو اوصافه متعلق اولان مصالح کلیه بو وجهله شرح
وبیان اولنور (وصف اول عدلدر) عدل ملوك عظام حضراتنك اوصاف
کریمه‌لرندن افضلی واسباب بقای دولتنك اقوسیدر زیرا عدل طاعته باعث
والفته داعی اولوب عدل ایله اعمال صالحه واموال زائده ورعایا آسوده اولور
وفضائل سائره عدل ایله کمال بولور وجناب تعالی وتقدس امر ایدوب بیوردیکه
(ان الله یامر بالعدل والاحسان وایتاء ذی القربی وینهی عن الفحشاء والمنکر
والبغی یعظکم لعلکم تذکرون) دینلمشدرکه جناب باری عز وجل بو آیت کریمه‌ده
جمیع خیری وجمله شری جمع ایلدی وملك ومملکتك استقامت واستقراری بو آیت
کریمه‌ده امر اولنان اوچ شیٔ ایله حاصل اولور واضطراب واختلالی دخی بو آیت
کریمه‌ده نهی اولنان اوچ شیٔ ایله حاصل اولور حدیث شریف نبویده وارد اولمشدرکه
اوچ شیٔ منجیاتدر یعنی نجات وسلامت ایراث ایدر واوچ شیٔ مهلکاتدر یعنی
هلاکه القا ایدر * اما منجیات غضب ورضاده یعنی غضب حالنده وغضبك ضدی
اولان رضا حالنده عدالته رعایت وگیزلو وآشکاره اللهدن قورقق وغنا وفقرده
اعتدال * واما مهلکات بخل وامساکه مطاوعت وهوای شهوانیه‌یه متابعت
وکندو نفسیله عجب ایلمکدر (حکایت) اولنورکه اسکندر حکمای هنددن
بعضیسنه سزك مملکتکزده جاده طریقلرنیچون آز دردیدکده کندو نفسلرمزدن
لازم کلان حقوقی وقتیله اعطا ایدوب پادشاهلرمز دخی عدالت ایلدیکندندر
دیدی * بعده عدلمی افضلدر شجاعتمی افضلدر دیو سؤال ایلدکده عدل استعمال
یعنی اجرا اولندیغی حالده شجاعتدن مستغنیدر دیدی * اردشیر دیمشکه پادشاه
عدالتدن امتناع ایدر ایسه رعایا دخی اطاعتدن امتناع ایدر * کسری نوشروان
اصحاب جرمه عقاب ایلمه‌مسنك سببی کندویه سؤال اولندقده نوشروان
دخی انلر خسته حکمنده‌در بن انلره عدل دواسیله تدبیر وعلاج ایتمینجه غیری
کیم علاج ایده‌جکدر دیو جواب ویردی * افلاطون دیمشکه اشیا عدل ایله ثابت
جور ایله زائل اولور * اردشیره هیچ برکسنه‌دن خوف ایتمیان کیمدر دیو سؤال
اولندقده حکمنده عدل ایدن کمسنه‌درکه بو مقوله عادل کمسنه‌یه حق تعالی
ناصر وجمیع خلق مطیع اولوب نائل اولدیغی نعمتی صاف وجیوش وعساکردن
مستغنی وقلوب ناسه مالك وفتن وحروبدن امین اولور دیدی * بعض علما دیمشلرکه
رعایانك اللری لسانلرینه تابعدر هر قچن رعایا طائفه‌سی سوزسویلمکه فرصت
بولور ایسه حمله وهجومه رخصت بولور * ملوك عظام حضراتی خواص وعوام

حقنده على السويه نشر عدالت ايلمينجه رعايا طائفه سى كندويه ميل ومحبت ايلمز
وپادشاهلرينه محبت ايلمينجه رعايانك جسملرينه مالك اولنمز * نوشروان بزرجمهره
بكابرقبه بنا ايدوب اوزرينه بقاى ملك ودولته متعلق برقاچ كلمات نصح آميز
تحرير ايله كه بن انكله منتصح ومنتفع اوله يم ديو امر ايلدكده بزرجمهر دخى برقبه
بنا وكتابهٔ طاق قبه يه بو مضمونى تحرير ايلديكه بو عالم بر بستاندر اول بستانى احاطه
ايدن ديوارى دولتدر ودولت دخى بر ولايته بكزر كه او ولايتك محافظ ومحارسى
شريعت مطهره در شريعت غرا دخى بر طريق جاده در كه ملوك عظام حضراتنك
سلوك ايده جكلرى مسالكدر وملوك عظام حضراتى رعايا طائفه سنك راعيسى
يعنى حافظ وكوزجيسيدر كه زمرهٔ عساكر محافظهٔ رعيتده كندويه معين ومعاوندر
وزمرهٔ عسكريه يه مال كفيلدر يعنى استعمال وانقياد عساكر اموال ميريه يى
وجوه لايقه اوزره صرف ايله حاصل اولور ومال دخى آسايش رعايا ايله مجتمع اولور
ورعايا دخى حقلرنده نشر عدالت اولندقجه پادشاهلرينه قول اولورلر وعدل دخى
برشيدر كه قوام عالم انكله اولور * وليد بن هشام ديمشكه بزم حالمز ملوك عظام
حضراتنك صلاح ونظام امور دولتلريله صالح وفساد واختلال مملكتلريله فاسد
اولور * سفيان ثورى ملك منصوره بن بر آدم بيلورمكه بتون عالم اول آدمك صلاح
حاليله صالح اولور ديوب ملك منصور دخى كيمدر اول آدم ديو سؤال ايلدكده اول
آدم سنسين ديمش يعنى ملوك عظام حضراتيدر ديو تلميح ايلمش * معلوم اوله كه ملوك
عظام حضراتنك عدالتى خصال عشره يه يعنى اون خصلته ملازمت ومداومتلريله
حاصل ومتحقق اولور * اولكى خصلت علامت دين اسلامى اقامه واشاعه ولوازم
ديانتى محافظه وسائرناسى بلا نقصان ولا اهمال مقتضاى ديانت اوزره عمل
وحركته سوق وترغيبدر * ايكنجى خصلت مملكتى حفظ وحراست واعداى
دينذن وظلمه وباغيلردن رعايا فقراسنك نفوس ومالليرين وقايت وصيانتدر *
اوچنجى خصلت مصالح عبادى حق اوزره تنظيم وتمشيت ايله جمله بلدان وممالك
اسلاميه يى معمور وآبادان ويوللرى قطاع طريق وحرامزاده دن تطهير
وتأمينذر * دردنجى خصلت اطراف مملكتلرده بولنان واليلر وحاكملر سائر
متغلبه وجبابره طرفندن رعايا فقراسنه ظلم وتعدى اولنمامق ايچون تحرى ودقت
ونظارتدر زيرا اومقوله لرك رعايايه اولان ظلملرى ملوك عظام حضراتى طرفلرينه
عزو ونسبت اولنور * بشنجى خصلت طوائف عسكريه نك وارباب وظائفك
احوالنه نظارتدر كه عمال يعنى رؤسالرى ذخائر وارزاق معينه لرين تنقيص

وعطالرين وقت معينلرندن تأخيرا يلميه لر زيرا بوكيفيتلر طوائف مرقومه نك
تفر يقلرين موجبدر * التنجى خصلت ملوك عظام حضراتنك ارباب دعاوينك
دعوالريني وجه شرعى اوزره فصل وحسم ورفع مظالم عباد ايچون ديوان معدلت
عنوان شاهانه لرنده قعود بيورملريدر * يدنجى خصلت ارباب علوفات ووظائف
ايچون بيت المالدن اخراج اولنسان مالى اسرافدن ونقصان حالتلرندن احتراز
اولنه رق على مراتبهم تقديرواعطادر * سكزنجى خصلت ارباب جرم وكناهك
حقلرنده جرملرينه كوره حدود شرعيه يى اجراوانفاذدر * طقوزنجى خصلت
هر برخدمت ومنصب ايچون اوخدمتده ماهر ومتقن وامين وصاحب فهم
ودرايت واليلرو قاضيلرونائبلر وسائر عمال ورجال انتخاب واختيار ايلمكدر
* اونجى خصلت قضاة وحكام وضابطانك وسائر مدبرات امورك شرعه وقانونه
موافق حكم وتنبيهلريني تنفيذ واجرا ايتديرمكدر زيرا بعضا محكوم عليه قوى
ومتغلب وحكام عاجز بولنديغندن حاكملرك حكمى نافذ اولميوب بومقوله
احكام جانب حضرت ملوكانه دن انفاذ اولنمق اقتضا ايدر * ملوك عظام حضراتى
بوخصال عشرۀ محرره يى بتمامها اجرا بيوردقلرى صورتده رعايا فقراسى
حقلرنده مأمور اولدقلرى عدل ايله حق اللهى ادا ايدوب ورعايا طائفه سى دخى
امر وفرمانلرينه مطيع ومنقاد اولورلر بوخصلتلردن بريسى ترك اولنسه رسم
عدالته رعايتده قصور اولنمش اولور (اوصاف كريمه دن ايكنجى وصف عقلدر)
* معلوم اوله كه عقل بروصف شريف وخلق عظيمدركه حقه باطل وباطله حق
ديو حكم ايتمز وعقل احوال عالمك منشأ ومجراريني امعان ايله مطالعه وتجربه دن
استفاده اولنسان شيئدن عبارتدر * ودخى دينلديكه عقل جائز وممكن اولان
شيئك جوازيني ومستحيل وممتنع اولان شيئك استحاله سنى بلمكدر وبوشيئلرى
بلمنك نتيجه سندن حقايق اموردە ومصالح تدبيرده نظر دقيق وفكر سليم حاصل
اولور * بعض حكمايه عقلدن سؤال اولندقده عقل نظر دقيق ايله بررأيده اصابت
ووقوعبولان شيئى مطالعه ومقايسه ايله ووقوعبوله جق شيئى بلمكدر ديدى * ابن
معتز ديمشكه عقل برطبيعتدركه نوائب يعنى حوادثات كونيه وطبيعتى تربيت
ايدر يعنى حوادثاتى تجربه ايله اسباب وقايعه آشنا اولور * بعض حكما ديمشكه حكام
حقنده مواهب الهيه نك خيرلوسى عقل ومصائبك شرى جهلدر * ودينلديكه
عقل هرشيئه قلبيله وخاطريله نظر ايدر يعنى حسن وقبحنى واسباب نشأتنى
تفكر ومطالعه ايدر جاهل كوزلريله نظر ايدر يعنى همان صورت ظاهريه سنى

تماشا ایلر * ابن معتز دیمشکه اتباع هوای نفسانیه‌دن نفوس عقل ایله ضبط
وامساك اولنور بعض حکما دیمشکه عاقل اول کمسنه‌درکه ناسك راحتی ایچون
کندویی تعب ومشقتی اختیار ایدر واحمق اول کمسنه‌درکه کندو راحتی ایچون
ناسه تعب ومشقت ویرر بعض علما بو ابیاتی انشاد ایلمشدر *(شعر)*

وافضل قسم الله للمرء عقله * ولیس من الاشیاء شیٔ یقاربه
اذا اکمل الرحمن للمرء عقله * فقد کملت اخلاقه ومناقبه

وبعض حکما دیمشلرکه علم قائددر یعنی یدیجیدر وعقل سائقدر یعنی سوریجیدر
ونفس حروندر یعنی صاحبنه منقاد دکلدر بو صورتده اسب حرونك اوکنجه
یدیجیسی کیرودن سوریجیسی اولمزایسه سرکشلك ایدوب یوریمز سوریجیسی
اولوب اوکنجه یدیجیسی اولمزایسه طوغری کتمیوب صاغه وصوله میل ایدروچن
کیرودن سوریجی واوکدن دخی یدیجیسی اولسه استراحتله طوغریجه یوریدیکی
کبی نفس دخی اوکنجه علم یدیجیلك وکیرودن دخی عقل سوریجیلك ایتمینجه
طریق مستقیمده طوغریجه یوریمز * بعضیلری دیدیلرکه عاقل سیما وعلایمندن
وطول صمت وسکوتندن وصحت تصرفندن معلوم اولور * حکمادن بعضیسی
دیمشکه عقل برحالت جلیله درکه انسانه عقلدن غیری فخر ومباهات ایتمکه
شایان برحالت یوقدر زیرا جهل انسانك عیوب وذنوبنی اظهار واکثار ایله رتبه
وقیمتین تنزیل وتخفیف ایدوب مداحلرین ذمام ودوستلرین دشمن ایلر * دینلدیکه
جمیع ناس اوچ قسمدر عاقل احمق فاجر اما عاقل اول کمسنه‌درکه دیانت
واستقامت ایله متصف وحلم ورأی حسن صاحبی اولوب کندویه خطاب
اولندقجه جواب ویروب سویلدکجه اصابت واشتدیکی مسائل علمیه‌یی حفظ
وخبیر اولدیغی علوم شرعیه‌یی اظهار وروایت ایدر * اما احمق اول کمسنه‌درکه
سویلدکجه کلامنده سرعت وعجله وایراد ایلدیکی رأی ضعیفدن بلا مانع ادنی
مقابله ایله نزول ومعاوده ایلیه اما فاجر شول کمسنه‌درکه سن انی امین اتخاذ
ایدرسین اول سکا خیانت وانکله صحبت ایدرسین اول سکا ایراث شین وخجالت
وکتوم اعتقاد ایله کندویه کشف ایلدیکك سرائر اموری افشایه جسارت وکندویه
تعلیم علم اولندقجه عدم فهم ودرایت ایلیه * دینلدیکه انسانه عقلدن بیوك
عطیه وجهلدن بیوك دردا اولمز * طبری دیمشدرکه برحادثه‌نك وقوعندنصکره
اندفاعی تدبیرینی ایدنه عاقل دینلمز بلکه قبل الوقوع علاج وچاره‌سنه مبادرت
ایدن عاقلدر

(ع) علاج واقعه پیش از وقوع باید کرد

فیروز بن حصین رحمه الله دیمشکه جناب باری تعالی بر قوله نائل اولدیغی نعمتی زائل قیلمق مراد ایلدکده اول امرده عقلنی متغیر وبعده نعمتنی زائل قیلر (شعر)

یعد رفیع القوم من کان عاقلا * وان لم یکن فی قومه بحسیب
اذا حل ارضا عاش فیها بعقله * وما عاقل فی بلدة بغریب

خلاصهٔ مآل بیت عاقل کمسنه هر نقدر حسب ونسب صاحبی دکلسه دخی قومی ایچنده نه قدری رفیع وعالیدر وعاقل قنغی مملکته وارر ایسه عقلیله تعیش ایدوب بردرلو غربت ومحنت چکمز (اوصاف کریمه دن اوچنجی وصف شجاعتدر) معلوم اوله که شجاعت شول اوصاف حمیده دندرکه ملوک عظام حضراتنک صفت شجاعت ایله اتصافلری لازمدر هر نقدر خلقی وطبیعی اولمز ایسه دخی جعلی وعارضی اولسون اظهار شجاعت اقتضا ایدرکه حتی خصماسی بولنان سائر ملوکک درونلرندن طمع ماده لرینی هیبت وشجاعتلریله قطع ایدوب بو وجهله حوزهٔ حکومتلرینی حمایت ومملکتی حراست ورعایت ورعایاسنی مظالم وتعدیاتدن وقایت بیوره لر * شجاعتک حقیقتی خصم ایله ملاقات ومقابله اولندقده قلبنک ثبات ومتانتی وخوف وخشیتک ذهابی وهیبت دشمنک زوالی ونظرنده دشمنک صغیر وحقیر کورنمسندن عبارتدر * دشمن ایله ملاقاتدن مقدم رأی وتدبیر وحسن حیله ترتیبی الزم واهمدرکه حدیث شریفده (الحرب خدعة) وارد اولمشدر * معلوم اوله که طائفهٔ عسکریه نک شجاعتلری ثمره سی کر وفردر یعنی حمله وهجومدر وملوک عظام حضراتنک شجاعتلری ثمره سی ثبات واستقراردرکه پادشاهلر قطب وقلعه کبی ثابت ومستقر اولدقجه طوائف عسکریه نفس نفیس ملوکانه نک اوزرینه دونوب دست اعدادن محافظه وسایهٔ همایونلرینه التجا ایدرلر اما حضور شاهانه ده مدافعهٔ شرور اعدا ایده جک کمسنه قالمیجه بالذات مدافعه یه اقدام وحسب الضروره سمت سلامته سلوک واعتزام بیوررلر (حکایت) اولنورکه بر کوکرمش فیل بر کون سلسلهٔ رابطه سین شکست ایله بوشانوب طوغرو نوشروانک ایوانه دخول ایدوب موجود بولنان جماعت خدمه هیبت فیلدن خوف وفرار ایلدکده نوشروانه بو کیفیتدن قطعا تغیر کلمیوب سریر سلطنتنده ثبات وقرار وجماعت خدمه دن فقط برنفری قارشوسنده پابرجای دهلیز استقرار اولوب اول خادمک النده برتبر بولنمغله در حال تبر ایله فیلک خرطومنه ضرب وجرح ایلدکده فیل مجروحا عودت ورجعت ایلیوب

بوحالت دهشت انگیز نوشروانه سرمو تغیر وبنیان ثبات وعظمتلرینه ذره قدر
تزلزل ایراث ایلمدی * ملوك عظام حضراتنك غایت ثباتلری بودرجه لره منتهیدر
وکذلك (حکایت) اولنورکه خلفای عباسیه دن موسی الهادی برکون خواص
اتباعیله راکباً بربستان ایچنده سیر وتماشا اوزره ایکن خارجیلردن برشدید
وقوی مردباغی یی بعض ضابطان اخذ ایدوب کتوردکلری خبرویرلدکده هادی
دخی امرایتمکله باغیء مذکورك ایکی اللرندن برر کمسنه محکم طوتوب مقبوضا
حضورملوکانهٔ هادی یه احضار اولندقده اول مردباغی اللرینی اول کمسنه لرك
اللرندن قورتروب اول کمسنه لردن برینك بلنده طوران قلچنی چکوب الوب
اهلاك قصدیله هادینك اوزرینه هجوم ایلدکده موجود بولنان خواص اتباع
متفرق وپریشان اولوب هادی منفردا قالدیغی حالده باغیء مذکور حوالهٔ
سیف هلاکه اقدامنی کوردکده باغیء مزبوری اغفال ایچون شو آدمی ضرب
ایلك دیو خطاب ایلدیکنده باغیء مزبور دخی اکسه سنده آدم واردر خیالیله
کیرو باقمغه درحال هادی سوار اولدیغی دابه سندن نزول وباغیء مذکورك قلچنی
الندن قاپوب اخذ وباغی یی قبض وسیف ایله ضرب وهلاك ایلدیکندنصکره
فرارایدن خواص اتباعی کلوب حضور ملوکانه سنده جمع اولدقلرنده هادی
بوکیفیته متعلق اتباعنه برشیء سویلمدیکندن جمله سنه قورقو وحجاب مستولی
اولوب هادینك بودرجه شجاعتی وثبات ومتانتی نقش طاق اشتهار اولدی
(اوصاف کریمه دن دردنجی وصف سخادر) معلوم اوله که سخا قلوب ناسه راحت
واطف ایراث ایلمك سببیله الفت ومحبته سبب اولان بر واحسانك عمادیدر یعنی
دیرکیدر وشریعت مطهره دخی جمله ناسی سمت سخایه داعیدر زیرا عموم مصالح
دنیویه وسیار رضای حق ورضای عامهٔ خلق سخاده حاصلدر * وحدیث شریفده
وارد اولمشدرکه جود صاحبی اولان کمسنه حق تعالی یه وجمیع ناسه قریب
وعذاب ناردن بعیددر وبخل وضنت صاحبی اولان کمسنه خدای متعالدن
وکافهٔ انامدن بعید وعذاب ناره قریبدر * ودیکر حدیث شریفده وارد
اولمشدرکه کریم وسخی اولان کمسنه نك جرم وخطاسندن سز عفو واغماض ایدلك
زیرا کریم مطلق جل وعلا حضرتلری کریم اولان کمسنه نك زله وخطاسنی عفو
وعنایت بیوررر * وحضرت عائشه رضی الله تعالی عنها بیوررلرکه جنت اعلادار
اسخیادر یعنی جنت جومردلرك اویدر ونار جحیم داربخل ولئامدر یعنی بخیل
اولان اسافلك قرارکاهلریدر * دینلمشدرکه حضرت خداوند بیچون موسی

صلوات الله على نبينا وعليه حضرتلرینه بو وجهله بیورمشلرکه سامری یی قتل
وهلاك ایلمه زیرا صاحب کرم وسخادر * ابن القاسم رحمه الله تعالی خبر ویررلرکه
حکم بن عبد المطلب حضرتلری منبج نام بلده ده دار عقبایه عزیمته متهیئ اولوب
حالت نزعه وارد قلرنده ابو معیون حمصی رحمه الله تعالی موجود بولنملریله
بو وجهله دعایه آغاز ایدوب (اللهم ارفق به فانه کان جوادا شجاعا صواما قواما)
یعنی یارب بو کا ارفق واسانلق عنایت ایله زیرا سنك جومردو شجیع وصیام
وقیام ایله اوقاتکذار برقولکدر دیو دعا ایلدکلرنده درحال بو دعای عرش پیمانك
عین اثر اجابتیله حکم بن عبد المطلبده آثار سکونت وسهولت بدیدار وشدت
موتدن افاقت آشکار اولمغله بو دعایی اوقویان کیمدر دیو سؤال ایلیوب
ابو معیون بنم دیدکده یا ابو معیون ملك الموت سکا سلام ایلیوب جناب باری
بکا کریم اولان کمسنه لره رحمت ایله دیو امر ایتدی دیو بالینه طیانوب خوابه
وارر کبی کچیوردی * دینلمشدرکه جومردو سخی اولمیان سید ورئیس عسکری
اولمیان ملك کبیدر یعنی ملوکك تنفیذ امر ونهی وشان وشکوه سلطنتی قوت
وکثرت عسکر ایله اولدیغی کبی بیوك کمسنه لرك دخی بین الانام حرمت وعزتی
جود وسخا ایله اولور دینلدیکه کیمکه جومردلك وسخیلك ایدر ایسه ناس بیننده
اولو و بیوك اولور وجود وسخاسی ارتردقجه اولولغی ارتر * ودینلمشدرکه انسانك
جودوسخاسی کندو دشمنلرینی دوست ایتدیررو کذلك انسانك بخل وامساکی
دخی کندو واولادنی کندویه دشمن ایتدررر * معلوم اوله که سخا ایکی نوع دربرنوعی
اولدرکه برکمسنه عرض حاجت وسؤال ایلمزدن مقدم عطا واحسان ایلمکدر
وبونوع سخا غایت مطبوع وممدوحدر زیرا حضرت علی کرم الله وجهه ورضی
الله تعالی عنه حضرتلرندن سخا سؤال اولندقده ابتدا یعنی استمزدن اول
ظهور ایدن سخادر اما بعد السؤال ظهور ایدر ایسه اکا سخا دیمز عطا واطف
دینور * بیوردیلرکه بعض حکما دیمشکه عطانك غایت بیوك واعلاسی قبل السؤال
ظهور ایدندر برسی برکمسنه یه عارض اولان خلل وحادثه یی کوروب سد ومنع
ویاخود برکمسنه نك فقر واحتیاجنه واقف اولوب ازاله ودفع ایدر مجرد اجر
وثواب امنیه سیله * ایکنجی قسمی کندو مالنده حاجتدن زیاده فضله کوروب
محل ومستحقنه وضع واحسان ایدر * اوچنجی قسمی سخا کندونك سجیه
وجبلتنده مرکوز بر طبیعت اولمغله مستحق ونامستحق وممدوح ومذموم
میانه لرین فرق وتمیز ایلمیوب بذل وعطا ایلر * بو اوچنجی قسم ملوك عظام حضراتنه

حسبان اولنمزلر ابو نوع سخا سرف وتبذیر درجه سنه رسیده اولدیغندن بیت
الماله قلت ایراث ایتمکله واجبات امور ملکیه نك وحقوق لایقه نك تأخیر
وتعطیلنی موجب اولور * سخانك ایکنجی نوعی طلب وسؤالدنصکره اولان عطا
واحساندر وسخی وجوم‌ردلك علامتی وقت عطا واحسانده سائله کوللر یوز
کوستروب اظهار بشاشت وسرور وسائلك عرض حاجتده ادنی تلمیح واشارتیله
اکتفا ایلیوب تفصیل وتصریحه مرامنه حاجت قومامقدر وکریم وسخی اولان
ذات عالی یه لایق اولان اولدرکه سائل سؤاله آغاز ایدنجه درحال عجله وعد ایدوب
عقبنده فعلا وعدنی انجاز ایلیه که ابتدای امرده وعدیله سائل مسرور اولوب
انتظارده قالمیه (حکایت) اولنورکه فضل بن سهله برآدم کلوب عرض حاجت
واستدعای عنایت ایلدکده فضل دخی مطلوبنی بوکون وعد ایدوب یارین انجاز
وایفا ایدرمکله امل وامید چاشنیسنی داده سن دیدی * ولکن وعدایله انجازك بیننی
اوزاتمیه که زیرا انتظار مرارتی یعنی اجیلغی انجاز وعطا حلاوتنی کیدروب
زائل ایلر بعضیلر بو بیتی انشاد ایتمشلردر (بیت)

ان العطیة لا تکون هنیئة * حتی تکون قصیرة الاعمار

مضمون بیت عطیه وکرم سائله خوش کلمز الاطول انتظار چکمزسه خوش
کلور * خلفاء راشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرتلری کندولردن
استعطاف واسترداف یعنی کرم استینلره وجه شرعی اوزره انعام واحسان ایدوب
زیاده ونقصان ویرمزلردی (اوصاف کریمه دن بشنجی وصف رفق وملایمتدر)
معلوم اوله که رفق تدبیر امورده ملوك عظام حضراتنك ممدوح وافضل اولان
اوصاف حسنه واخلاق مستحسنه لرندندر رعایازمره سندن تحصیل اموال
خصوصنده رفق ایتمك عنف وشدت کوسترمکدن زیاده مفید ومؤثر اولور زیرا
رعایایه رفق ایله معامله اولندقجه حقد وکینلری زائل وانقیادلری مزداد اولور
خرق یعنی عنف وشدت اولندقجه انلر دخی ضمیرلرنده مرکوز اولان خباثتلرین
اظهار یعنی عصیانه اجتسار ایدرلر بوتقدیرجه اکر انلر تغلب ایدرایسه قتل
نفوس ودماری موجب اولور اکرسن انلره غلبه ایدرسك سنك ابونده افتخار
حاصل اولمز * حدیث شریفده وارد اولمشدرکه اکر رفق آدم اولیدی غایت دلبر
آدم اولوردی واکر خرق آدم اولیدی بر زشت وقبیح آدم اولوردی رفق وملایمتك
کمال تأثیری بومثاللردن ظاهردرکه قصرغه دیدکاری روزکار قوت وشدتی
وهول صداسیله اشجارك داللرینه اصابت ایدر اما کوکارینه تأثیر ایده مز

اما آقرصولر رفق وملايمتله اشجارك كوكلرينه تأثير وقلع ايدروكذلك علاقه يعني سولك ديدكلري حيوان صوت وصدا اسزجه رفق وملايمتله سائر حيواناتك قانندن طويخجه غذالنور سيوري سكك صداى مغزخراش وشدتله ظهور ايلديكندن منع ودفع اولنوب وجود حيواندن تغديدن محروم اولور ورفق ولين تدبيرايله اعدا اصدقا اولور * جناب حق عز وجل بيورر (ادفع بالتي هي احسن السيئة) قاضي بيضاوي رحمة الله عليه بو آيت كريمه ده واقع احسني ديانته وهي مؤدى اوليه جق مرتبه عفو وصفح واحساندر ديوب امام فخر رازى رحمة الله عليه دخي تفسير كبيرنده بو آيت كريمه دن مراد جناب عز وجل صاحب سعادت افنديمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرينه امر ايدوب بيوررلركه كفار طرفندن ظهور ايدن تكذيب وضرب واذايه تحمل ايليوب احسن وجوه اوزره بيان اوله وكلام جميل ايله معامله بيوره لر * وعنف وشدت ايله صديق عدو اولور شول طعام كبي كه تغذى وتناولنده تعديل اولنور ايسه دوا وشفا اولور واكر تغذى وتناولنده تعديل اولنميوب افراط اولنور ايسه مورث علت واذا اولور (حكايت) اولنوركه كسرى نوشروان حكمادن برينه عزت ملوكندر ديو سؤال ايلدكده اطاعتدر وسبب اطاعت ندر ديو سؤال ايلدكده خواص ناسه اظهار محبت وعوام حقنده اجراى عدالتدر * وصلاح حال ملوكندر ديو سؤال ايلدكده رعايا طائفه سنه رفقله معامله واوزرلرينه اداسي لازم كلان حقوق ميريه يي تعب ومشقت ويرمكسزين اخذ ورعايايه ويرلمسي اقتضا ايدن حقوقي وقتيله ادادر ديدي * معلوم اوله كه پادشاهلر ايچون هر محلده وجميع اموره رفق وملايمت ايلمك لايق ومناسب اولميوب بلكه رعايا طائفه سي اوچ طبقه نك حقنده بر كونه تدبير وسياست ايلمك اقتضا ايدر * بر طبقه سي خواص رجاليدر كه انلر حقنده دائما حلم ومواسات ايله تدبير اقتضا ايدر * بر طبقه سي دخي اسافل ناسدر كه انلر حقلرنده دائما عنف وشدتله تدبير مقتضيدر * بريسي دخي طبقهٔ عامه دركه انلر حقلرنده اقتضاسنه كوره كاه عنف وشدت وكاه رفق وملايمتله تدبير وسياست لازم كلور * مسلم بن قتيبه دركه ملوك عظامك قوام ملكلري اصحاب تهمت وقباحته شدت؛ وارباب خلوص وصداقته رفق وملايمت ايله در * ملوك فرسدن برى بزرجمهره ملوك عظامك ممدوح اولان روشلرى نه كونادر ديو سؤال ايلدكده بويله جواب ويرمشكه احرار ناسه يعني اشراف قومه خلوص مودتله معامله وعوامه اظهار ميل ورغبت والقاى خوف وخشيت ايله معامله

واسافل ناسه صراحة مخافت ایله معامله در ✻(شعر)✻

اذا کنتم فی الارض قادة ✻ فسوسوا کرام الناس بالحلم والبذل
وسوسوا لئام الناس بالبذل وحده ✻ صريحا فان الذل اصلح للنذل

مضمون بیت بر قومك کودیجیسی یعنی ضابط وحاکمی بولنور ایسك اول قومك کرام واشرفنه حلم ورفق واحسان ایله معامله ایله ولئام واسافلنه دائما تذلیل وتعنیف ایله دیمکدر (اوصاف کریمه دن التنجی وصف وفادر) وقتا که وفا اوصاف علیه وشیم سنیه دن اولدیغنه بناء جناب عزوجل مخلوقنه وفا بالعهود ایله امر ووفا فعلنه مدح ایدوب استعیذ بالله (یا ایها الذین آمنوا اوفوا بالعقود) وآیت اخراده (یوفون بالنذر ویخافون یوما کان شره مستطیرا) بیوردیلر ووصف عالیٔ وفا ملوك عظام حضراتنه الیق واحرادر زیرا وعدی انجاز وعهده وفا ایله جمله ناسه ایراث راحت وقلوب خلایقه القای محبت حاصل اولور ✻ ملوك سالفه دن برینه حکمادن بعضیسی دیمشکه درت خصلت ایله سزه وصیت ایلرمکه جناب خالق البرایایی وکافهٔ رعایایی راضی وخشنود قیلمق اودرت خصلت ایله حاصل اولور ✻ اولا وفا وانجازینه قادر اولیه جغك وعدی ایلمه ✻ ثانیا انفاذ واجرا ایده میه جکك ایعاد وتهدیدی ایلمه زیرا اومقوله وعد عظمت ومهابتی زائل قیلور وبومقوله تهدید اصحاب جرایمك اصرار واجتسارینه باعث اولور ✻ ثالثا اینشی صعب اولان یوکسك محله سهولتله صعود وارتقایه مغرور اولمه یعنی وراسنده صعوبت ملحوظ اولان امورك بدایتنده کورینن سهولته الدانمه ✻ رابعا نصح وپندایدنی منع ایتمه زیرا امور رعیت مستور قالوب تحصیل وقوف ایده مزسن ✻ دینلمشدرکه وفایه رعایت صفوت حالی مستوجبدر ✻ ودخی دینلدیکه وفا اخلاق کرام ناسدن ووعده خلف ایتمك اخلاق لئام ناسدندر ✻ ابوالحسن مدائنیدن منقولدرکه عمر بن عبدالعزیز رضی الله تعالی عنه سهوا کندولردن خلف وعد ظهور ایلمك احتمالیله اصحاب حاجاته وعد مساعده واسعاف ایلمزدی وحین برکمسنه یه وعد وانجاز حصول مرام ایلدکده اووعدینه وفا وانجاز ایدنجیه دك قرار وآرامی قالمیوب مضطرب اولورلردی ✻ دینلمشدرکه کریمك وعدی نقد وتعجیل ولئیمك وعدی مطل وتسویفدر ✻ ودخی دینلدیکه عاقل انجازینه قادر اولیه جغی وعدی ایلمز ومنع اولنه جغی شیئی استمز ✻(شعر)✻

لا تقولن اذا لم ترد ان تتم الوعد فی شیٔ نعم
فاذا قلت نعم فاصبرلها ✻ بنجاح الوعد ان الخلف ذم

حسن قول نعم من بعد لا * وقبح قول لا بعد نعم
ان لا بعد نعم فاحشة * فبلا فابدأ اذا خفت ندم

(اوصاف كريمه‌دن يدنجی وصف صدقدر) معلوم اوله كه صدق اشرف صفات حميده‌دندر شرع وعقل هر كسی سمت سلامت صدقه دعوت ايدر هر نقدر جانب صدقده واهمه هلاك وجانب كذبده جر نفع ودفع ضر ملحوظ اولسه دخی صدق وكذبك عاقبتلری ينه منقلب اوله جغی شرعده معلوم اولديغنه بناء شرع شريف صدقه اتباع ايله امر ايدر وعقل قبيح كورينن شيئدن منع ومستحسن كورينن فعله دعوت ايدر خصوصا فعل قبيحكه جالب نفع ودافع ضر اولميه بويله فعلی عقل بردرلو تجويز ايلمز * حديث شريفده وارد اولمشدركه (تحروا الصدق وان رأيتم الهلكة فيه فان النجاة فيه تجنبوا الكذب وان رأيتم النجاة فيه الهلكة فيه) مضمون حديث شريف بودركه سز هر نقدر صدق جانبنده ظاهرا خطر كورر سكز دخی ينه صدقی اختيار ايدك زيرا نجات صدقده‌در وهر نقدر كذب جانبنده نجات مشاهده ايدرسكز هلاك كذبده‌در * بعض حكما ديديلركه كذبده هر نقدر نفع ملاحظه ايدرسك دخی ترك ايله زيرا مضردر صدقده هر نقدر ضرر كورنورايسه دخی ينه ايشله زيرا نافعدر * عرب بيننده مشهوردر ديديلركه عسرت حال ايله صدق لسان يسرت ايله اولان كذبدن خيرلودر * مهلب ديمشكه شجيع وبهادر اولان ملوك عظامك دستنده بولنان قلج ينه صدقدن اعز واشرف دكلدر * ديملديكه ملوك عظام حضراتی صفت كريمهٔ صدق ايله متصف اولمق لازمدركه اعوان وانصاری وعدينه اعتماد ايليه‌لر ودائما نائل اولديغی نعم جليله‌يه شاكر اولمق كرككه نعمتی مزداد اوله * آصف بن قيس ديمشكه جمله ناسه صدق لازمدر انجق ملوك فخام حضراتنه سائردن زياده الزمدر زيرا كذب جانبنه ميل ورغبت ايدن نفوس رذيله‌در ملوك عظام حضراتی نفس عزيزه وكريمه اصحابندندر بعض اهل ادب بو بيتی انشاد ايلديلر *(بيت)*

فكن صادقا فی كل شئ تقوله * ولا تك كذابا فتدعی منافقا

مضمون بيت هر سويلديكك شيئده صادق اول زيرا كذب اوصاف منافقيندندر * حكمادن بعضيسی ديديلركه ملوك عظام حضراتنك ابتدای سعادتلری صدقدر وانتهای اختلال نظام ملكلری جور وستمدر (اوصاف كريمه‌دن سكزنجی وصف رأفت وشفقتدر) معلوم اوله كه رأفت برجبلت كريمه‌دركه حال ملوكه اول جبلتی مقتضيدر زيرا اول جبلت جمله امی محافظه ومحارسه ورعايا

فقراسنه کمال شفقت وضعفایه مرحمت وانلره کرم وعنایت واحسان وظلم
واذالی اوزرلرندن منع ودفعه ملوك عظام حضراتنی سوق واغرا ایلر* حدیث
شریفده وارد اولمشدرکه (اطلبوا المعروف عند الرحماء من امتی وعیشوا
فی اکنافهم) فحوای حدیث شریف ای کروه محتاجین سز کرم واحسانی بنم
امتمك مرحمتلولرندن استیدوطلب ایدیکز واونلر مرحمتلو اولان امتمك ساحهٔ
وسیعهٔ احسانلرنده تعیش ایدیکز دیمکدر* ودیکر حدیث شریفده وارد
اولمشدرکه (ان الله رحیم لا یرحم من عباده الا الرحماء ارحموا من فی الارض
یرحمکم من فی السماء) معنای حدیث شریف بودرکه تحقیقا جناب خدای
متعال عزاسمه نك مخلوق حقنده مرحمتی برکمال ایکن قوللرندن انجق اصحاب
مرحمت وشفقته مرحمت ایدر وسزدخی روی زمینده اولان ضعفایه مرحمت
ایدیکزکه سموات اهالیسی دخی سزلره مرحمت ایلیه* حضرت مالك رحمة الله
علیهدن مرویدرکه حضرت عمربن الخطاب رضی الله تعالی عنه بعض مداین
شامه عامل نصب ایلمك ایچون برآدمی دعوت ایدوب یانده ایکن برصبی معصوم
اول محله کلدککده حضرت عمر رضی الله عنه اول معصومی طوتوب کمال
شفقتلرندن مبارك سینه لرینه وضع ورخسارندن بوس وتقبیل بیوردقلرنده
اول آدم حضرت عمره رضی الله عنه خطاب ایدوب یا امیرالمؤمنین سز اول
معصومی تقبیلی بیوررسکز دیدککده نعم تقبیل ایدرم بیورملریله اول آدم یا امیر
المؤمنین بنم اون اولادم واردر بووقته دك بر ینی تقبیل ایتمش دکلم دیدککده
حضرت عمر رضی الله عنه بیوردیلرکه ای آدم چونکه سن اولادکه مرحمت
وشفقت ایتمز ایمشسن سائرناسه دخی مرحمت وشفقتك یوقدر بیوروب اول
آدمی عامل نصب ایلمکدن فراغت ایدوب زیرا حکمنده بولنان ضعفایه
مرحمتی اولمیان کسنه والی ولایت اولمغه صالح وچسبان دکلدر بیوردیلر
وینه مالك رحمة الله علیهدن مرویدرکه عمربن الخطاب رضی الله تعالی عنه طریق
مکه دن مرورلری اثناسنده برراعی غنمی برچوراق محلده رعی ایدرکن
کوردکلرنده چوبانه ندا ایدوب براوتلو محل بولوب غنمکی اوتلو محلده رعی ایله
دیو تنبیهدنصکره هرراعی رعیتندن مسئولدر دیو راعی ورعیت معنالرنده
حقیقت ومجازه عموم اراده بیوردیلر* عمربن الخطاب رضی الله عنه حضرتلرینك
اسلم نام غلاملری روایت ایدرکه برکون حضرت عمر رضی الله عنه ایله معا
برکیجه مدینه ده طواف ایدرکن برخانه نك درونده برقاچ صبیان بکا وافغان

ایدوب برعورت دخی اوجاغه برچولمك قویوب آلتنه آتش یاقغه چالشور
کوردیکمزده حضرت عمر رضی الله عنه خانه نك قپوسنه واروب یا امة الله
بوصبیان نیچون بکا ایدرلر دیو عورته سؤال بیوردقلرنده اجلقدن بکا ایدرلر
دیوب یا چولمککده نه واردر دیو سؤال بیوردقلرنده چولمککده ساده جه
صو طولدیروب اوجاغه وضع ایتدمکه ایچنده طعام طبخ ایده یورم ظنیله
اویالنه رق اویخویه وارسونلر دیدکده * حضرت عمر رضی الله عنه برمدت
طوروب بکاء شدید ایله بکا ایلدکدنصکره کندو خانهٔ سعادتلرینه کاوب برچوال
درونه برمقدار اون وات و یاغ و خرما و برمقدار اثواب و نقود طولدیروب چوالی
کندو مبارك ارقه لرینه تحمیل ایچون بکا امر بیوروب بندخی یا امیر المؤمنین بن
بوکاتوب کتوره یم دیدیکمده یارین روز جزاده انلر ایچون مطالبه اولنه جق بنم
بنم ظهرمه تحمیل ایله دیو چوالی یوکلنوب اول خانه یه واروب مبارك اللریله ذکر
اولنان چولمکه برمقدار اون وات و خرما وضع و تحریك و آتشه مبارك دهنلریله
اوفورمکه باشلدقلرنده لحیهٔ شریفه لری عظیم و وفیر اولدیغندن آتشك دخانی
مبارك لحیه لری ارالرندن خروج و صعود ایدرك بشوردکدنصکره مبارك دست
شریفلریله اول صبیانی اطعام ایدرك طیوردقدنصکره اول صبیان اوینایوب
کولمکه باشلینجیه دك اول محلده آرام بیوروب بعده قیام و عزیمت بیوردیلر
(حکایت) اولنورکه نوبت خلافت عمر بن عبد العزیز جنابلرینه
توجه ایلدکده محمد بن کعب القرظی حضرتلرینی احضار ایله خطاب
ایدوب عذاب عقبادن نجاته طریق ندر بکا کوستر دیو سؤال بیوردقلرنده
بو وجهله جوابه آغاز ایدوب زمرهٔ مسلمینك مسن و اختیارلرینی پدر و سنکله
همسن اولنلرینی برادر و سناسندن کوچك اولنلرینی اولاد مثابه سنده
عد ایدوب اختیارلرینه توقیر و سنکله همسن اولنلرینه مرحمت و کوچکلرینه
شفقت و رأفت ایله دیو بیوردیلر * بعض علما دیمشلرکه ملوکك خیرلوسی
شول ذات عالیدرکه ظاهرده عیون رعایایه اشعار مهابت و عظمت و درونلرینه
القای مهر و محبت ایلیه * بو حالت انجق بش خصلت ایله تحصیل اولنور
اول خصلتلر رعایانك شریفنه اکرام ضعیفنه مرحمت و مضطر الحال اولنلرینه
اعانت و ارباب مظالمك تعدیاتنی دفع و طرق و مسالکی لصوص و حرامزاده دن
تأمین و تطهیردر زیرا هر کیمك برمحلده برشیئی ضایع اولسه حکامك تأمین بلادده
قصورینی منشأ و سبب عد ایدر (اوصاف کریمه دن طقوزنجی وصف صبردر)
معلوم اوله که صبرك انواع کثیره سی واردر بو محله الیق اولان ملوك عظام

حضراتنه مخصوص اولان نوعی اولمغله اول نوعك بیاننه شروع اولندی
صبر ملوك قوای ثلاثه دن عبارتدر * اولكیسی قوت حلمدركه ثمره سی صبردر *
ایكنجیسی قوت حفظ وحراستدركه ثمره سی عمارت مملكتدر * اوچنجیسی قوت
شجاعتدركه ملوك عظام حقنده ثمره سی ثباتدر زیرا ملوك فخام حضراتنك
بالذات معركه ومحاربه یه اقداملری تهور وخفتدن عد اولنور * وصبر اوصاف
جلیله نك امیر وسیدیدر اكا بناء حدیث شریف نبویده وارد اولمشدركه علم
مؤمنك دوستی وحلم وزیری وعقل دلیلی وعمل فائده سی ورفق والدی واحسان
قرنداشی وصبر رئیس عسكریدر * امام رازی صبر علم ایله عقلدن افضلدر دیمك دكلدر
بلكه مراد بو خصلتلرده ثبات صبر ایله حاصل اولور دیمكدر زیرا صبر ثبات وحبس
وامساكدر هر كیمكه بو خصلتلر ایله متصف اولوب صبری اولمسه بو اوصافلرك
جمله سی انده معدوم كبیدر بو تقدیرجه صبر بو اوصافك ضابطی اولور نته كیم
امیر عسكره ضابط اولدیغی كبی ملوك سالفه دن برینك طاق ایوان بلندنده
آویخته بر صحیفهٔ صفرا اوزرنده مكتوب كلامك ترجمه سی بودركه تیمور مقناطیسه
عاشق وعلی الدوام اكا منجذب اولدیغی كبی ظفر دخی صبره عاشق ومنجذبدر

* (شعر) *

انی وجدت خیر القول اصدقه * للصبر عاقبة محمودة الاثر
وقل من جد فی امر یطالبه * واستصحب الصبر الا فاز بالظفر

مضمون بیت تحقیقا بن تجربه ایله بولدم وكلامك خیرلوسی طوغریسی اولدیغندن
بنه طوغری سویلرمكه صبرك آخر وعاقبتنده نتیجهٔ ممدوحه وآثار محموده سی
البته ظهور ایدر وبر كسنه مطلوبك حصولنه سعی وصبری استصحاب ایلیه
اول مطلوبه ظفر بولمامق پك آز واقع اولور دیمكدر * بعض حكما دیدیلركه حوادثات
كونیه ایكی نوعدر * بر نوعنده حیله وتدبیر جاری ونافذ دكلدر بو كونا حادثه نك
دفعی علی الدوام صبر وانلردن اعراض وبصیرت اوزره اولمغله اولور * ایكنجی نوعی
اولدركه انده حیله وتدبیر نافذدر بو نوعده دخی دفعی ضمننده اعمال اولنان حیله
وتدبیرك نفوذینه دخی صبر لازم ولابددر بعض فضلا بو بیتی انشاد ایتمشلردر

* (شعر) *

من یعطی الصبر یضع رحله * فی ساحة الراحة والیسر
للصبر یمن وبه للفتی * صیانة النفس عن الغدر

مضمون بیت هر كیمكه صبری كندویه مطیه اتخاذ ایدر ایسه بو كبی ساحهٔ راحت

و يسره وضع والقا ايلريعنى هر كيمكه صبرايدر ايسه راحت ايدر وصبر ايتميندركه
صبرله نفس غدردن مصون اولور * وحسن بصرى رضى الله عنه حضرتلرى
بيورديلركه بز تجربه ايلدك وسائر مجربين دخى تجربه ايلديلر صبردن انفع برشئ
بولمدق زيرا جميع امورى اصلاحده صبرايله تدبيرى دوا ايدرز اما صبره آخر
برشئ ايله دوا ايلمك ممكن دكلدر * سليمان بن داود عليهما السلامدن مرويدركه
بز صبرى عيشمزك خيرلوسى بولدق بيورمشلر * عيسى ابن مريم عليه السلام
حواريونه خطاب ايدوب بيورمشلركه يامعشر الحواريين تحقيقا سزلر
مأمولكزه واصل اولەمز سكز الا مكروهلره يعنى كريه كورديككز شيلره صبر
وتحمل ايله واصل اولورسكز (اوصاف كريمه دن اوننجى وصف عفودر) معلوم
اوله كه ملوك عظام حضراتنه اليق بر وصف عاليدركه عفوده فضيلت وكمال
مصلحت رعيت حاصلدر * عمر بن الخطاب رضى الله تعالى عنه حضرتلرى
بيورديلركه حدت يعنى غضب وقتنده عدلك افضلى تأديب مجرمه قدرت وقتنده
عفوك افضليدر تأديبه قادر اولان كمسنه نك سوء صنيع مجرمه مجازات ايلمسى
غايت قبيحدر * معاويه رضى الله عنه بيورديلركه مجرمه عقوبت ايتمككه
بر كمسنه نك قدرتى هر نقدر زياده اولور ايسه اول كمسنه نك عفو ايله مقابله ايلمسى
دخى اليق واحسندر * نقل اولنوركه عظماى قريشدن برى بر مجرمى طلب
وتحرى ايدرك اله كتورد كده اكرسنى تأديبه قدرتم غضبمى زائل ايتمسيدى
تحقيقا سندن اخذ انتقام ايدردم ديو عفو واطلاق ايلدى * سليمان بن عبد الملك
خالد بن عبد القرى يه غضب ايلديكى حالده خالد حضور سليمانه داخل اولوب
ياامير المؤمنين تحقيقا تأديب مجرمه قدرت موجب زوال غضبدر وسنك شانك
دخى اجراى عقوبتدن بالاتردر يعنى قدرتك كالده در اكر بنم جرممى عفو ايدرسك
شانككه لايقنى اجرا ايتمش اولورسن ديمكله در حال عفو ايلدى (حكايت)
اولنوركه مأمون خليفه عيسى ابراهيم بن مهدى يه غضب ايدوب حضورينه
مقيدا احضار ايلدكده ابراهيم اجراى مايليقده استمهال ايله بويوزدن دامن
اعتذاره تشبث ايليوب ياامير المؤمنين سن بندن اخذ ثاره قادرسن وقدرت
موجب زوال غضبدر وبن بيوك جرم صاحبى يم وجرممى عفو ايده جك انجق سنسن
اكر عقاب يدرسكز حق الكزده در واكر عفو ايدرسكز فضل واحسان ايتمش
اولورسكز ديدكده * مأمون خليفه برمقدار تفكردنصكره بكا بوايكى آدم سنك
قتلك ايچون اشارت ايديورلر ديو عباس ايله معتصمى كوستردكده ابراهيم دخى

بنم كبيدن بر جرم صادر اولدقده انلر كبيلر جنا بكز كبيلره اشارت ايده كلمشلردر
ديوب كندونك وانلرك حال وشانلرينه تلميح ايلدكده بو كونا كلامى نزد خليفه ده
زيب وشاح الصدر استحسان اولمغله عفو واطلاق ايلدى * مأمون خليفه ديديكه
عفوده تعب ونقمات بوقدر استرمكه اصحاب جرايم بنم كمال حلم وعفومى بيله لركه
حتى كندولرندن خوف كيده ود يلمديكه اقبح مجازاة سوء مكافاتدر * روايت
اولنوركه عبد الملك بن مروانك مغضوبى اولان بر آدم حضورينه كتور يلوب
عبد الملك اول كمسنه يه سكا اشد عقوبتله عبرت عالم ايتمك استرم ديدكده رجا
ابن حيوه نام كمسنه حاضر بولنوب يا امير المؤمنين جناب خدا سكا استديككى
ويردى يعنى اول آدمه عقابه قدرت ويردى سن دخى (ان الله عفو يحب العفو)
مقتضاسنجه جناب بارينك استديكى شيئى ايشله ديمكله عفو واطلاق ايلدى
مأمون خليفه ديرايمشكه اكرناس بنم عفوه اولان رغبتمى بيله لردى بكا ذنوب
وجرايم ايله تقرب حاصل ايدرلردى بعضيلر بو بياتى انشاد ايتمشلر * (شعر) *

اقبل معاذير من يأتيك معتذرا * واغفر له ذنبه ان برا وفجرا
فقد اطاعك من يرضيك ظاهره * وقد اجلك من يعصيك مستترا

مضمون بيت سكا كلوب اعتذار بسط ايدن مجرمك اعتذارينى قبول وعفو ايله كرك
اعتذارنده صادق اولسون كرك اولمسون زيرا سكا كلوب اعتذار
ايدن كمسنه ظاهرده سنك رضاكى طلب ايتمكله اطاعت ايتمش اولور
وسندن كزلو عصيان ايدن كمسنه دخى سندن خوف وسكا اجلال وتعظيم ايتمش
اولور (حكايت) اولنوركه شهرام مروزى ايله ابو مسلم خراسانى بيننده جريان
ايدن منازعه ومكالمۀ شديده اثناسنده شهرامك لساندن لفظ قبط منزل خطايه
رسيده اولدقده ابو مسلمه عارض اولان سكوت وانقباض حالتندن شهرام
احساس آثار انفعال ايتمكله كندويه بو كلامندن ندامت وپشيمانى كلوب بسط
بساط اعتذار وروماليء زمين تضرع وابتهاله ابتدار ينى ابو مسلم مشاهده
ايلدكده بو كلام سبقت لسان وخطاى واهمه قبيلندن وغضب دخى آثار
شيطانيه دن اولديغندن عذرك مقبول وجرمك معفودر ديدكده * شهرام
يا امير سزك كبيلرك عفولرينه مغرور اولمق جائزدكلدر بنم جرمك بيوكلكى
سببيله عفو يكزه اعتماد ايله قلبمه اطمينان وسكونت كليوردى كله * ابو مسلم
دخى سن اسائت ايلدك بن احسان ايلدم بو احسانمدن صكره سكا عقاب اسائتى
اختيار ايلمك فكرنده اولمالك محل تعجبدر ديدى * بعض علما بو بياتى انشاد ايلدى

(شعر)

تعفو الملوك عن العظيم من الذنوب لفضلها
ولقد تعاقب في اليسير وليس ذاك لجهلها
الا ليعرف فضلها * ويخاف شدة نكالها

مضمون بيت ملوك عظام حضراتنك فضل وكماللرينه بناء ذنوبك كبائرينى عفو
وصغائرينه عقاب ايله جزا ايلملرى بلمدكلرندن ناشى دكلدر بلكه كمال فضللرى
معروف وشدت عقاب ونكاللرى مخوف اولسون ايچون ديمكدر (حكايت)
اولنوركه منصور جعفر بن محمد ديمشكه اهل مدينه بنم ايله محاربه يه اتفاقلرى
اولمغله برقاچ دفعه دربو اتفاق ونيتلرندن انكفاف وانصرافلرينى مراد
ايلديكمده بردرلو ممنوع ومنهى اولمديلر بندخى بويله رأى ايده يوركه آدم تعيين
ايدوب خرمالقلرين قمع وصولرين قطع ايده يم بو بابده نه كونه رأى ايدرسن ديو مهره
انذار نطع شورا اولدقده * جعفر برمقدار سكوت وتفكر ونخبهٔ انديشه سن
بيانه طلب اذن وارتخاص دنصكره * حضرت سليمان عليه السلام نعم كثيره يه
نائل اولوب شكر ايلدى * وايوب عليه السلام بلايه كرفتار اولوب صبر ايلدى
* ويوسف عليه السلام عدولرندن اخذ ثاره قدرتياب اولمشيكن عفو ايلدى
* ومحمد عليه الصلاة والسلام حضرتلرينه جور واذا اولندى تحمل بيورديلر
* وجناب خداى متعال سنى عفو وصفح ايله مألوف اولان نسل پاكدن قيلدى
ديمكله * منصورك شعلهٔ غضبى منطفى اولوب بو رأيده توقف وامساك ايلدى
(اوصاف كريمه دن اون برنجى وصف شكردر) معلوم اولاكه شكر اوچ قسمدر
برقسمى منعمك منعميتنه اعتقاد ايتمك ايكنجى قسمى لسانله منعمه ثنا ايتمك
اوچنجيسى افعال حسنه ايله منعمه مكافات ايتمك اما قسم اولى منعمى درونده
عظيم وجليل بيلوب خشيت واقبال واداى شكرندن عجز ومنعمدن كورديكى
نعمتى قليل ايسه دخى كثير عد ايلمكدر * واما ايكنجى قسمى منعم حقنده اظهار
حمد ومنعمه ثنا وتمليك واعطا ايلديكى عطايا وانعام واحسان ايله تحديث
ايلمك اما اوچنجيسى منعمه اطاعت وامر ونهى ايله عمل وحركت ومنعمك
نعمتندن فقرا وضعفايه اعانت وضعفالى منعمك آثار عدلنه مظهر وكرم
واحساننه نائل قيلمق خصوصيله ولى نعمتنك خلوصكار بنده لرندن واعوان
وخواص صادقلرندن اولنلرك وولى نعمتنك اعداسنه ايصال قهر ودمار
ايدنلرك وسائر بونلر مثللو ولى نعمتنه منفعت ومسرتى موجب ويا خود ولى

نعمتندن دفع اذا ومضرته مقتدر اولنلرك حقلرنده ولى نعمتنى بذل وعطايه
سوق ودلالات ايتمك حقيقتده اداى شكر نعمت (ولئن شكرتم لازيدنكم) نظم
كريمنك معناى شريفى مفاد نجه كند وحقنده دخى مستوجب تزايد نعمت
ودولتدر * بعض حكما ديديلر كه ملوك عظام حضراتى نائل اولدقلرى نعم جليلهٔ
الهيه نك شكرينى بردرلو ادا ايفا ايده مزلر الا درت وجهله ايده بيلورلر * اولكيسى
نعمتك صرف وبذلنده تعديل وتسويه * ايكنجيسى اول نعمت ايله طاعت
مولايه استعانه * اوچنجيسى اول نعمتى تحديث واشاعه در * دردنجيسى
اداى شكر لايقندن اظهار عجز * دينلمشدر كه نعمت شكر ايله باقى ودائم وكفران ايله
زائلدر * دينلديكه شكر نعمتك قيديدر يعنى باغيدر وكذلك دينلمشدر كه شكر
برشجره در كه نعمت ميوه سن ويررو نعمتن محافظه ايدر * حكما ديمشدر كه
انعام واحسانه شكر ايتمين كمسنه انعامدن معدوددر يعنى حيواناتدن
صايلور * ملوك هندك بعضيسى ديمشلر كه ملوكك خيرلوسى اعمال حسنه يه
شكر وحمل ثقيل اموره صبر ايديجى اولور * دينلمشدر كه بر كمسنه كفران نعمت
ايلسه تزايد نعمتدن محروم اولور * حضرت على رضى الله عنه وكرم الله وجهه يه
نسبت اولنان ابياتدندر * (شعر) *

من حاول النعمة بالشكر لم * يخش على النعمة ما اغتالها
لو شكروا النعمة زادتهم * مقالة الله التى قالها
لئن شكرتم لازيدنكم * لكنما كفرهم غالها
والكفر بالنعمة يدعو الى * زوالها والشكر ابقى لها

مضمون ابيات بر كمسنه كه نعمتى شكر ايله طلب ايليه يعنى اداى شكرينه مداومت
وملازمت ايليه اول نعمتك هلاك وتلف اولمسى خوفنى چكمز اكر (لئن شكرتم)
خطابنه مخاطب اولان قوم بنى اسرائيل شكر نعمت ايتمش اوله لردى نعمتلرى
زياده اولوردى لكن كفران نعمت ايلديلر انك ايچون نعمتلرى زائل اولدى
كفران نعمتك زوالنه داعى وشكر ابقاى نعمته باديدر (اوصاف كريمه دن
اون ايكنجى وصف اناتدر) يعنى تأنيدر * معلوم اوله كه تأنى اوصاف حسنهٔ ملوك
عظامدندر زيرا تدبير وسياستدن رأى صواب وايضاح امور تأنى يه متعلقدر
وتأنى يه زلل وخطا وندامت عاقبت تطرق ايده مز * حديث شريفده وارد
اولمشدر كه (التؤدة من الرحمن والعجلة من الشيطان) بعض حكما ديمشلر كه ملوك
عظام حضراتنه اوچ خصلت ايله عمل ايلمك لازمدر * اولكيسى مجرمه عقوبتده

تأخیر زیرا بو تأخیرده عفولنا مکانی ملحوظدر * ایکنجیسی شایان احسان
اولان کمسنه‌یه مکافاتده تعجیل زیرا بو تعجیل رعایا طائفه‌سنك سرعت
عطا وعتلرینی مستوجبدر * اوچنجیسی امور حادثه‌ده برمقدار تأنی زیرا بو تأنی
اول امورده وضوح رأی صوابی مستلزمدر * ملوك سالفه‌دن بری برحکیمه
اخلاق ملوکك ممدوح ومحمودی قنغیسیدر دیو سؤال ایلدکده تأنی وتأمل‌دردیدی
ونه کونه معامله رعایانك مودتنی موجب اولوردید کده کرم واحساندر دیدی
* وملوکك قنغیسی رعایایه دهشت ونفرت ویرردیدکده عقوبت رعایایه شدت
ومبالغه ایدن دیدی * واخلاقدن قنغیسی مکارم ومناقب جمیله‌یی جامعدر دیدکده
عدل ونصفت دیدی * اندنصکره بکا بروصیت ایله اول وصیت ایله ملکمده انتفاع
ایده‌یم دیدکده حکیم مذکور بو بیان ایلدیکم وصیت سکا کافیدر دیو جواب ویردی
(حکایت) اولنورکه علی بن ابی طالب رضی الله تعالی عنه حضرتلری کبرای
فرسدن برینه سؤال بیوروب سزك ملوککزدن محمود السیره قنغیسیدر دیدکلرنده
بو کونه جواب ویروب اردشیر اول ملوك فرسدن اولدیغندن سلطنت ومملکتده
فضیلت سبقت وتقدمی وارایدی انجق نوشروانك سیرتی محمود وممدوح ایدی
دیدکده * حضرت علی رضی الله عنه تکرار نوشروانك قنغی خصلتی خصال
سائره‌سنه اغلب ایدی بیوردقلرنده حلم وتأنی خصلتی اغلب ایدی دیو جواب
ویردی (اوصاف کریمه‌دن اون اوچنجی وصف حلمدر) معلوم اوله‌که حلم غضبك
حرکت وهیجانی وقتنده نفسی ضبط ایلمکدر بو حالت ملوك عظام حضراتنه
جمله‌دن زیاده الیقدر زیرا حلمده راحت نفس واجتلاب حمد وحسن عاقبت
ورضای خالق موجوددر * حدیث شریفده وارددرکه تحقیقا جناب خدای
متعال حلیمی سور وفاحشی بغض ایدر * بعض علما دیدیلرکه هربر ملك که
کندنده اوچ قوت مجتمع اولمیه انك ملکی مسلوب کبیدر * قوت اولی حلمدرکه
ثمره سی عفو وصفحدر * قوت ثانیه رعایایی حفظ وحراستدرکه ثمره سی عمارت
مملکتدر * قوت ثالثه شجاعتدرکه ملوك حقنده ثمره سی ثباتدر عسکری حقنده
اقدامدر تکیم تفصیل ذکری سبقت ایلدی * بعض حکما دیمشدرکه حلم آفاتك
حجابیدر * وکذلك دینلدیکه مظلومیت وعجزی حالنده حلم وقدرت ومکنتی
وقتنده انتقامه مبادرت ایدن کمسنه‌یه حلیم دینلمز بلکه اول کمسنه‌یه دینورکه
عجزی حالنده حلم وقدرتی وقتنده عفو ایله مألوف اوله * نوشروان اوغلنه
بو کونه وصیت نصیحت آمیز ایلمشکه انفه وعزت نفس یعنی ذل کتوره جك اطواردن

احترازاخلاق ملوك عظامدندروسن يقيناً بر كروه قومه مدارايه مجبور وناچار
اولورسن يعني وقت سلطنتكده بعض اقوام سفيهه نك سفاهتلرندن عفو واغماض
ايلمك اقتضا ايدر زيرا بر سفيهك سفاهتي سكا بالغ اولدقده اول سفيهه مقابله
بالمثلدن اجتناب ايله اكا مكافات سوداسنده اولور ايسك اول سفاهته رضا
كوسترمش اولورسن واكر سفاهت سنك عندكده مذموم ايسه سن اكا مثليله
معارضه يي ترك ايله كه سنك طرفكدن طور مذموم ظهورندن احتراز وطور
مذمومي اول سفيه طرفنده ابقا ايلمش اوله سن * نقل اولنوركه اسكندره فلان
فلان كمسنه لر سزك حقكزده تعييب وتغييره اجتسار ايده يورلر اكر عقاب
بيورر سكز منزجر اولورلردي ديد كارنده * اسكندر دخي بن انلره عقوبت ايلسم
بعده انلر بكا تعييب وتغييرده معذور اولورلر ديمش * احنف بن قيس ديمشكه
بر كمسنه بكا اظهار سفاهت ايلسه بن اول كمسنه نك حقنده خصال ثلاثه دن
بريني اختيار ايدرم اكر اول كمسنه بندن بيوك ايسه انك قدريني فهم ايدرم *
اكر بندن دون ايسه بنم قدرمي انك عندنده عالي قيلورم واكر بكا نظير ومثيل
ايسه بن اكا تفضل ايلمش اولورم * محمود وراق بو مضموني نظم ايلمش * (شعر) *

سألزم نفسي الصفح عن كل مذنب * وان عظمت منه علي الجرائم
وما الناس الا واحد من ثلاثة * شريف ومشروف ومثل مقاوم
فاما الذي فوقي فاعرف قدره * واتبع فيه الحق والحق لازم
واما الذي دوني فان قال صنت عن * اجابته عرضي وان لام لائم
واما الذي مثلي فان زل اوهفا * تفضلت ان الحلم بالفضل حاكم

معلوم اوله كه كمال عقل وشرف نفس وعلو همت هيجان غضب عندنده بش
سببه بناء صاحبني حلمه بعث وسوق ايدر * اولكيسي سفاهت ايدن سفيهي حقير
وكندويي رفيع عد ايدوب سفاهتي جانب سفيهده ترك ايدر * ايكنجيسي اول سفيهك
اول ذات حليم جنابنه خدمت سابقه سي اولمق تقريبيله اكا رعايت ملاحظه سي
* اوچنجيسي اول سفيه ضعفا وعجزه دن اولديغنه بناء حالنه مرحمتدر * دردنجيسي
اول سفيه حقنده اوته دنبرو حلم وعفو ايله مألوف اولمق * بشنجيسي جناب باريدن
وخاشر وموجود بو انسانلردن اويله سفيهه مقابله بالمثل ايلمكه حيا ايلمك *
اما معلوم اوله كه هر محلده حلم ايلمك ممدوح دكلدركه بعض امور ملكيه ده حلم
فسادي موجب وتراخي مضرتي مستوجب اولور زيرا رعيت ايكي قسمدر
بر قسمندن فساد ومضرت صدوري ملحوظ دكلدر بو مقوله رعايانك قباحت

وسیئه‌لرندن تجاوز وعفو الیق واحسندر * وبر قسمی دخی واردرکه حقلرنده اهمال وتراخی کوسترلسه شرور ومفاسدلری ظهوری ملحوظدر بومقوله‌لرك افعال زاجره ومعامله رادعه ایله منع وزجرلری ملوك عظام حضراتنه حلمدن زیاده الیق واحقدر * یزید بن معاویه پدرندن سؤال ایدوب یا امیر المؤمنین هیچ حلمك عاقبتی مذموم وشدت اقدامك نتیجه‌سی محمود اولمق منزله واقع اولدیمی دید کده هرنقدرکه دوستم اولان لئیم کمسنه حقنده حلم ایتدمسه بکا ندامت کلدی وهرنقدر دشمنم بولنان کریمك حقنده شدت واقدام ایلدمسه متأسف اولدم دیو جواب ویردی * وبعض حکما دیمشلرکه کریم کمسنه حقنده حلم نقدر احسن والیق ایسه لئیم کمسنه حقنده حلم اول رتبه قبیح وفاسددر وبعض علما دیدیلرکه بعض احوالده شدت مذموم اولدیغی کبی بعض موضعده دخی حلم محمود وممدوح اولمز * (شعر) *

وان كان حلم المرء عونا عدوه * عليه فان الجهل اعنى واروح
وفى الحلم ضعف والعقوبة قوة * اذا كنت تخشى كيد من عنه تصفح

محصول ابیات اکر حلم حلیمك علیهنه عدوسنه معین ومدار اوله‌جغی ملحوظ اولور ایسه اول محلده عنف وشدت مستحسن ومورث راحت اولور * اما چن کرفتار بند حکمك اولان کمسنه‌نك عفو واطلاق اولدیغی صورتده کید ومضرتندن خشیت اولنور ایسه اول وقتده حلم وعفو ضعفدن وعقوبت وجزا قوت واصابتدن معدوددر * وملوك عظام حضراتنه لایق اولان اولدرکه برکمسنه حقنده جزا وعقوبت ایلمك لازم کلدکده مجرمك جرمنه کوره مجازات ایلیوب عقوبتده افراط ومبالغه ایلمیه‌لر (اوصاف کریمه‌دن اون دردنجی وصف عفافدر) معلوم اوله‌که عفاف مورث ذل اولان رذائلدن نفسنی ضبط وجوارح واعضاسنی جور واذادن منعدر بو وصف اولولغك غایت بیوکی ومروتك کمالی ومکارم اخلاقك ختامیدر * حضرت عائشه رضی الله عنها بیوردیلرکه زمان جاهلیتده یعنی صاحب سعادت افندیمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینك بعثلرندن مقدم برکمسنه‌ده التی خصلت بولنمدقجه قومی اول کمسنه‌یی سید واولو اتخاذ ایلمزلردی * بعده زمان سعادت‌عنوان دولت اسلامیه‌ده برخصلت دخی زیاده قلنوب یدی عدده ابلاغ اولندیکه بونلردر * سماحت نجدت صبر حلم بیان تواضع که عفاف ایله حدسبعه‌یه بالغ وتمام قلندی * دینلمشدرکه برکمسنه حسن وجمالنده عفت وملك وسلطنتده عدالت ایلسه روزجزاده ابرار

کرام

كرام ايله معا حشر اولنور * صدر كتابده تفصيل و بيان اولنديكه نفسنى ضبطه قادر
اولميان حواس خمسه سنى ضبطه قادر اوله مز چقن بر كمسنه نفسنى وجوارحنى
عفيف قيلسه اول كمسنه نك دنياده امور مملكتى منتظم وعقباده ملك دائمه
منقلب اولور * اما جوارحى عفيف قيلمق كوزينى محرماته نظردن منع وحفظ
وكندودن محجوب وممنوع اولان اشياى مستوره يه اطلاع سوداسن ترك ايله
اولور زيرا رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى بيورر لركه (النظر سهم
مسموم من سهام ابليس فمن تركه من خوف الله آتاه الله تعالى ايمانا يجد حلاوته
فى قلبه) مضمون حديث شريف محرماته نظر ابليس اوقلرندن زهرلى براوقدر
بر كمسنه انجق جناب بارينك خوفندن محرماته نظرى ترك ايلسه خداى
عزوجل اول كمسنه يه ايمان حلاوتنى احسان ايدوب اول حلاوت ايله قلبى
تلذذ ايدر * ابو الدرداء رضى الله عنه حضرتلرى بيورر بر كمسنه حرامه نظردن
كوزينى منع ايلسه جناب بارى فردوس اعلاده ديلديكى حورى يى اول كمسه يه
تزويج ايدر وبر كمسنه حريم غيره نظر ايلسه قيامتده اعمى حشر اولنور * ودخى عفاف
قولاغنى ناسك قبيح اولان كلامندن وغيبت ونميمه دن عفيف ومحفوظ وملاهئ
محرمه دن مجلسنى تطهير وتنزيه قلمقدر * عبد الله بن عمر رضى الله عنه غيبتدن
وغيبتى اشتمدن ونميمه دن ونميمه يى سويلمكدن بزلرمنهى ومنع اولنمشزدر
بيورديلر * ودخى عفاف كذبدن وغيبت ونميمه دن وما لا يعنيدن لسانى مصون
وعفيف قلمقدر حديث شريفده وارد اولمشدركه (من ضمن لى ما بين لحييه وما
بين رجليه ضمنت له على الله الجنة) مضمون حديث شريف هركيم لسانى
ونفسنى محرمات ومنهياتدن محافظه يه ضامن اولورايسه بندخى جناب
عزوجل اول كمسه يه دخول جنت اعلا ايله مكافات ايليه جكنه ضامن اولورم
ديمكدر * صاحب سعادت افندمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرى معاذ بن
جبل رضى الله تعالى عنه حضرتلرينه بيورمشلركه (تأتى مكباعلى مناخرهم)
يعنى يوزلرى اوستنه نار جحيمه القا وايقاع ايدن انجق لسانلرندن ظهور ايدن
خطيئاتك جزاسيدر * ودخى عفاف دستنى رعايا فقراسندن خلاف شرع اخذ
اموالدن صيانت ايليوب وعقوبت ونكايتده اولان محذوراته ال اوزاتمامقدر
حديث شريفده وارد اولمشدركه (حرمة مال المسلم كحرمة دمه) معناى لطيفى
اهل اسلامك ناحق يره قاننى دوكمك ناصل حرام ايسه مالنى دخى غصب ايتمك
اويلجه حرامدر * وديكر حديث شريفده واقع اولمشدركه (بئس الزاد الى المعاد

العدوان على العباد) فحوای شریفی عباد اللهه تعدی ایلمك آخرتده موجب جزا اوله جق سیئاتك اقبحیدر * ودخی عفاف اياقلرینی شرعا جائز اولمیان محللره کیتمکدن صاقنمقدر مسروق بن الاجدع رحمه الله تعالی بیورمشلرکه هر کیمکه بر خطوه حرکت ایلسه حسنات وسیئاتدن خالی قالمز اکر رضای باری یه موافق اولان سمته عزیمت ایدر ایسه هر خطوه سنه بر حسنه واکر خلافنه عزیمت ایدر ایسه هر خطوه سنه سیئه یازیلور * ودخی عفاف فرجنی زنادن صیانت ایلمکدر وصیانت اصل عفاف وتمام مروت وحصانت دینه ندر بونلرك جمله سنی کیمکه ایشلیوب ورعایت ایدر ایسه عفیف واولولغه مستحق اولور (اوصاف کریمه دن اون بشنجی وصف وقاردر) معلوم اوله که وقار ملوك عظام حضراتنك وقاری وسکینه وتمکینلری اعظم سیاست وتدبیر ملکیه دندر زیرا هیبت وتعظیم حرمت وقیام شهامت وتخویف اعدا واخافهٔ ارباب شقا وقار ایله حاصل اولور وباب سابعده بونك تفصیلی بیان اولنور * مکارم اخلاقك اصول وسیاست وریاستك دوام وقیامنی ایجاب واقتضا ایدن اوضاعك محاسنی بوذکر اولنان اون بش وصفدرکه بونلرك اضدادی اولان اخلاق قبیحه دخی بیان اولنمق اوزره اولمغله * الاشیاء تنکشف باضدادها مفادنجه اضدادلرینی بیاندن اشبو اخلاق کریمه دخی زیاده واضح وآشکار اولور

(باب سادس اوصاف ذمیمه نك بیاننده در)

بو بابده اون بش وصف ذمیم وقبیح ایله اوچ عرض بیان اولنورکه اول اون بش وصف بونلردر جور جهل بخل اسراف خلف کذب غیبت غضب عجب کبر حسد عجله مزاح ضحك غدر واول اوچ عرض دخی بونلردر هم غم سکر (اوصاف ذمیمه دن اولکی وصف جوردر) معلوم اوله که جور حقدن میل وعدوله دیرلر جورك استمراری رعایا طائفه سنك طاعتلری نظامنه خلل ویروب رعایانك خلوص عمللرینك واعانه ونصرتلرینك ترکنه وزحمت ومشقته ابتلالرینه وهزیمته ترقب وانتظارلرینه بادی اولور خراب اراضی یی وفساد ضمائر خلقی موجب اسبابك اسرع واشدی جوردر * حدیث شریفده وارد اولمشدرکه (ان اشد الناس عذابا یوم القیامة من اشرکه الله فی سلطانه فجار فی حکمه) مضمون شریفی ناسك روز جزاده اشد عذاب ایله معذب اوله جغی اول کمسنه درکه جناب باری کندویه سلطنت دنیویه یی ویرمش ایکن حکمنده عدالت ایلمیوب جور ایلیه ودخی

بیورلمشدرکه رعایا طائفه سی هر نقدر مسیء وظالم اولسه دخی مادامکه والیلری
عادل وهادی اوله اول رعایا قطعا هلاك وتلف اولمز * وطائفه مرقومه نك والیلری
ظالم ومسیء اولور ایسه اول طائفه هلاك وتلف اولور * وکذلك صاحب
سعادت افندمز علیه الصلاة والسلام بیوررلرکه جناب عزوجل بیوردر
(لانتقمن من الظالم فی عاجله وآجله ولانتقمن ممن یری مظلوما فقدر علی ان
ینصره فلم یفعل) فحوای لطیفی تحقیقا بز عظیم الشان عاجلا وآجلا ظالم
ومظلومی کوروب عون ونصرتنه قادر ایکن نصرت ایتمیان کمسنه یه البته
والبته عقاب ایدرز یعنی تیز وکیج عقابدن بروجهله قورتیله مز * بعض حکما
دیدیلرکه ملك کفرله فنا بولمز جور وظلم ایله فنا بولور * ودینلمشدرکه جور نعمتی
سلب وعصیان عقابی جلب ایدر افلاطون دیمشکه اشیانك ثباتی عدل ایله در
وزوالی جور ایله در * وکذلك دیمشدرکه سز جوردن حذر ایدك زیرا جور هلاکه
سبب وخراب بلاده علتدر (حکایت) اولنورکه هارون الرشید * ابو العتاهیه
نام شاعری حبس واطلاق ایلمم دیو یمین وقسم ایلیوب مدت مدیده زندانده
محبوس قالدقده ابو العتاهیه محبسنك دیوارینه بو ابیاتی تحریر ایلدی

* (شعر) *

اما والله ان الظلم شؤم * وما زال المسیء هو الظلوم
غفلت ولم تنم عنك المنایا * تنبه للمنیة یا نؤوم
الی دیان یوم الدین نمضی * وعند الله تجتمع الخصوم

خلاصه مآل ابیات خدای بیچونه قسم ایدرمکه ظلم قبیحدر واسائت ایدن کمسنه
ظالمدر وسندخی موت حالنده غافلسن موتدن آکاه اولوب روز جزاده حضور
حقده ظالم ومظلوم جمع اوله جقلرینی ملاحظه ایله دیمکدر * بعده ابو العتاهیه
بووجهله ابیات مذکوره یی انشاد وتحریر ایلدی * رشیده خبر ویرلدکده رشیده
رأفت ومرحمت کلوب برمقدار بکا وندامت وپشمانیدنصکره ابو العتاهیه یی
حضورینه کتوردوب بیك آلتون اعطا وتلطیف ایدوب حلاللشدی وابو الفتح
البستی اشبو ابیاتی انشاد ایلمشدر * (شعر) *

علیك بالعدل ان ولیت مملكة * واحذر من الجور فیها غایة الحذر
فالملك یبقی علی الكفر البهیم ولا * یبقی علی الجور فی بدو ولا حضر

مضمون ابیات بودرکه سن برمملکته والی اولورسین عدل ونصفتی التزام ایدوب
جور وستمدن نهایت درجه ده حذر ایله زیرا سفر وحضرده ملك کفر وضلال ایله

باقیدر زائل وخراب اولمز اما جور وستم ایله باقی دکلدر زائل اولور * بعض حکما
دیدیلرکه جور وظلم ایله مألوف اولان کمسنه نك قوکشیسی اولمز یعنی کندویه کمسنه
یقلشمز تنفر ایدر و اوی دخی معمور اولمز یعنی سریعا خانمانی خراب ومضمحل
اولور * وحکمادن بری دیمشدرکه مظلومك آهی ظالمی غایت تیز بر کشته
ایدر وبدعاسی دخی سهامدن زیاده نافذ اولور (حکایت) اولنورکه ملوك فرسدن
یزدجرد اسم نام ملك ظلم وعنف وجور وستم وغصب اموال ایله مألوف اولدیغندن
زیر حکمنده بولنان رعایاسی فقرا مجتمع اولوب اول ظالمك رفع تسلط وتجبرینی
جناب باریدن تضرع ونیاز ایلدیلر وبر هفته مقداری ایام مرورنده بر فرس
متوحشا فرار وکاوب یزدجردك نشیمنکاهی اولان قصر عالینك قپوسی
اوکنده قرار واول محلده موجود بولنان کمسنه لر اول فرسی اخذه سعی وابتدار
ایلدکده بردرلو طوته مدقلرینی یزدجرد دخی بالای قصردن کوروب واول
اسبك هیأت عجیبه ولطیفه سی کندویه خوش کلمکله بالذات قصرندن نزول
ایدوب اول فرسك یاننه طوغرو واردقده اسب مرقوم اورکیوب ملایمت
کوسترمکله یاله وناصیه سین اوخشادقدنصکره دونوب صاغریسنی
اوخشارکن دپمه سیله یزدجردی ضرب وهلاك ایلدی * وبر روایتده دخی
اکلدوب اوزرینه رکوب وتحریك ایلدکده برق کبی سرعت ایله قوشمغه باشلدقده
بردرلو ضبط ایده میوب شدتله بر دریایه دخول واقتحام ایدوب غرق وهلاك
اولمش * جور وظلمك قبحی عقلا وشرعا ظاهردر زیرا رعایانك اختلافلرینی
ودولتك اضطرابنی وممالکك خرابلغنی وعذاب آخرتی موجب اولدیغندن ظلمدن
اجتناب واجبدر (اوصاف ذمیمه دن ایکنجی وصف جهلدر) معلوم اوله که جهل
اخلاق ردیه دندر زیرا صاحبی افعال قبیحه ایله فضیحه دن عاری اوله مز ورأیی
دائما خطا وضلال وتدبیری وبال ده واقع اولور * بعض حکما دیدیلرکه جهل
بر مرکبدر یعنی بر بنکدر کیم بنرسه ذلیل اولور وکیم برابر کیدر ایسه یولنی
آزیدر * وکذلك کلام حکمادندرکه مواهب الهیه نك خیرلوسی عقل ومصائب
کونیه نك شری جهلدر * دینلمشدرکه جاهل بر شیئه کوزلریله نظر ایدر عاقل قلبیله
نظر ایدر یعنی جاهل هر شیئك ظاهرینی کوردیکی قدر بیلور عاقل هر شیئی عقلیله
ملاحظه ایدوب ظاهر وباطنی اکلر * معلوم اوله که جاهلده بر مقدار اوصاف
وخصالدن بعضیسی بودرکه صاحب سعادت افندمز علیه الصلاة والسلام
حضرتلری بیورمشلردر جاهلده بر قاچ خصلت واردرکه جهل انکله معلومدر

مؤلفه رحمة الله عليه حضرتلری اشبو
رسالۀ شریفه ده اثبات ایتدیکی فضل وکمالدن
فضله اولارق شو مجلدده ارباب کشفدن
اولدیغنی دخی ایما بیورمش اولدیغنه حالا
نشانجی وکیلی بولنان ابو جهلک
مشهور آفاق ومحکوم بالاتفاق
اولان فلسفۀ دهریه وطبیعیه
زبالۀ شنیعه سنی کشیده
سلک سطور ایتدیکی
دلیل قوی اولدیغی
اولوالابصاره
مخفی دکلدر

بری کندوسی ایله الفت وآمیزش ایدن کمسنه یه ظلم ایدر * بری دخی کندودن دون
یعنی اشاغی بولنانلره تعدی وتجاوز ایدر * بری دخی دائما کندونك مافوقنه
تطاول ایدر یعنی قهر وغلبه فکرنده اولور * بری دخی کلامنك کندو علیهنه
مضرتنی فکر وملاحظه ایلمیه‌رك تفوه وتکلم ایدر * بری دخی برکمسنه‌ده آثار
فضل وفضیلت مشاهده ایلسه اندن یوز چویروب اعراض ایدر * بعض علما
دیدیلرکه التی شیٔ ایله جاهلك جهلنه استدلال اولنور * بری هر شیئده سرعت
غضب * ایکنجیسی نفع وفائده‌سی اولمیان بیهوده کلام * اوچنجیسی نامستحق
عطیه‌در * دردنجیسی سرینی افشا ایلمك * بشنجیسی هر کسی معتمد بیلوب اعتماد
ایتمك * التنجیسی دشمندن دوستنی فرق ایتممکدر (حکایت) اولنورکه ملوك
مروانیه‌دن ولید بن یزید بن عبد الملك عبد الله بن جعفر ایله تنهاجه شطرنج اوینارکن
ثقیفدن براولو کمسنه کلوب دخول حضور امیره اذن استردیو حاجب خبر ویروب
ولید شطرنج تکمیلنه دل‌گمکث ایتدیردکده عبد الله اذن ویرك کلسون دیمکله
ولید اویونك زبون اولدیغندن بووسیله ایله اویونی افساد والغا ایتمك استرسن
دیدکده عبد الله دخی اوزرینه برمندیل اورتوب اویونی بوزمیه‌رق علی حاله
براقوب اول آدم کلوب کتدکدنصکره تکمیل ایدرز دیمکله * شطرنجی بووجهله
ترك واذن اعطا ایتمکله ذکر اولنان آدم عمامهٔ عظما ولحیهٔ محنا وهیئت
صلاح وتقوی ایله حضور ولیده دخول وتقدیم رسم تسلیم وشرائط دعوات
خیریه‌یی تتمیم‌دنصکره * یا امیر غزادن کلوب زیارتکز واجبه سنك ترکنی کریه
کوردیکمدن ادای حقوق لازمه ایچون کلدم دیوب برمقدار آرامدنصکره
ولید اول آدمه خطاب ایدوب حافظ قرأنمیسکز دیدکده * دکلم بنی شواغل حفظ
قرأندن اشغال ایلدی دیدی * سنت رسول ومغازی واحادیث نبویه‌دن محفوظکز
وارمیدر دیو سؤال ایلدکده بعض موانع اندن دخی منع ایلدی دیدی * بعده یا احادیث
عرب واشعارلرندن مضبوطکز وارمیدر دیدکده * اندن دخی مشغول ایدم یعنی
سعی ایتمدم دیدی * بعده یا احادیث وآداب عجمدن برشیٔ معلومکز میدر دیدکده
هوس ایتمدم دیدی * بعده اقوال حکمادن وقومکز حقنده تدبیره مدار اوله‌جق
سیرملرکدن برشیٔ بیلورمیسکز دیو سؤال ایلدکده * اومقوله شیئه بن محبت ایلمدم
یعنی تحصیل ایتمدم دیدکده * ولید درحال اول آدمدن یوز چوروب عبد الله
کتور شطرنجی اویونمزی تکمیل ایده‌لم یانمزده حیا وحجاب اولنه‌جق انسان
یوقدر کلامیله ادمقوله آدم انساندن معدود اولمدیغنه ایما واشارت واول

کمسنه دن حیا و حجاب اولمزدیو تصریح ایلدی (اوصاف ذمیمه دن اوچنجی وصف بخلدر) معلوم اوله که بخل اخلاقك زیاده مذموم ومقبوحلری اولدیغندن شرعا منهی وعقلادخی مقبوحدر * وحقیقت بخل حقوق واجبه‌یی ادادن منع ونفقهٔ مستحقینی نقصان ایدر * واصطلاح عامه ده بخل جمع مال وفضلهٔ مالدن انعام واحسان طلب ایدنلری منع ایتمکه دیرلر * معلوم اوله که بخیل اولان کمسنه دن هیبت مسلوب * وکندودن آخرك خوف وخشیتی مفقود * وبین الناس مستثقل وقلوب ناسه مبغوض اولوب عیون خلقده وقاری زائل وحقیر کورینور زیرا بخل طلب وکسبده اختیار شدت مشقت وتعبی وجمع وادخار مالی ایجاب وحقوق عبادی اصحابنه ایصالدن منع وصاحبنه رذل وذل ایراث ایدر * بعض علما بو بیاتی انشاد ایلمشلردر *(شعر)*

ویظهر عیب المرء فی الناس بخله * ویستره عنهم جمیعا سخاؤه
تغط باثواب السخاء فاننی * اری کل عیب والسخاء غطاؤه

مضمون بیت بخل انسانك عیبنی میدانه چیقاررو سخا جمیع ناسك عیوبنی ستر ایدر * سندخی سخا لباسنی اورتن یعنی سخایی طبیعت ایله که * هر عیبك اورتوسی سخا ایدوکنی بن کوردم یعنی تجربه ایدوب آکلادم دیمکدر * بخلدن درت خلق ذمیم تولد ایدرکه هربری اخلاقك غایت قبیحیدر * بریسی حرص وبریسی دخی شره که حرصك افراطیدر * بریسی دخی جناب رزاق عالم حقنده سوء ظن که نعوذ بالله من هذا الظن * بریسی دخی منع حقوق * اما حرص سعی ده شدت وافراط وطلبده وجمع مالده مبالغه ایلمکدر * بو حالت صاحبنی محرماته وشبهاته اقتحامه باعث اولدیغندن مذمومدر * اما شره قدر کفایه‌یی قلیل عدایله حوایجنه وفا درجه سندن زیاده مالی چوغالتغه چالشمقدر * بو حالت دخی لوم وعتابی ایجاب ایتدیکندن مذمومدر * اما سوء ظنی ایجاب ایلمسی بو جهتدندرکه بخیل اولان کمسنه محتاجینی انفاق ومستحقینه انعام ایله مال دوکنوب قالمز اعتقادنده اولور بو اعتقاده جناب خداوند بیچون وحکمفرمای حکومتگاه کن فیکون جلت قدرته عن الشکوك والظنونك دیوانخانهٔ قدرت ازلیه سنده مقدر ومرتب اولان رواتب معینه ووظائف مقننه حاشاثم حاشا منقطع اولمغله فقره ابتلا واهمهٔ فاسده سندن لازم کلور * نعوذ بالله من ذلك * اما منع حقوقی اقتضا ایلمسی بو جهتدندرکه بخیل اولان کمسنه نك مالی کندونك محبوب ومعشوقی ونهایت مطلوبی اولدیغندن حقوق لازمه‌یی مستحقینه ادایه

قیامیوب وخلقه عدل ونصفتی دخی اقرار ایلیه مز * بو صفتلر ایله موصوف اولان
کمسنه دن خیر وصلاح معدوم ونام مولدر * حدیث شریفده وارد اولمشدرکه
(السخی قریب من الله قریب من الجنة قریب من الناس بعید من النار
والبخیل بعید من الله بعید من الجنة بعید من الناس قریب من النار) معنای
لطیفی ترجمه دن مستغنیدر * ودیگر حدیث شریفده دخی وارد اولمشدرکه
(طعام الجواد دواء وطعام البخیل داء) مضمون شریف حدیث ثانی جوانمرد
اولان کمسنه نك طعامی دوادر ولئیم وبخیل اولان کمسنه نك طعامی درددر
وآخر حدیث شریفده وارد اولمشدرکه (بشر مال البخیل بحادث اووارث)
نحوای لطیفی مال بخیله حادث ایله یاخود وارث ایله تبشیر ایله * یعنی بخیل یا کندو
وفاتندنصکره متروکه سیله همخوابهٔ بستر ازدواج اولان خلفنه یاخود ورثه سنه
میسر اولوب کندوسی مالیله تمتع ایلیه مز * بعض علما بو ابیاتی انشاد ایلمشدر
* (شعر) *

یفنی البخیل بجمع المال مدته * وللحوادث والوارث مایدع
کدودة القز ماتبنیه یهلکها * وغیرها بالذی تبنیه ینتفع

مضمون ابیات بخیل اولان کمسنه کندونك مدت عمرینی جمع مال غائله سیله اتلاف
وافنا ایدوب بعد الوفات ترکه سی متروکه سیله داخل فراش ازدواج اولان خلفلرینه
یاخود وارثلرینه واصل اولور * شونك کبیکه ایپك بوجکی زحمت ومحنت ایله
یاپدیغی حریر کندوینی اهلاك ایلیوب بعده اول حریر ایله غیریلر انتفاع ایلر
دیمکدر * وکلام حکمادندرکه * لایدخل البخل مسکنا الا اعقبه الحسرة ولایدخل
الطمع مدخلا الا اعقبه الذلة ولایدخل الشره مدخلا الا اعقبه الحیرة * یعنی
بخل هر کیده بولنور ایسه انجامنده اول کمسنه یه حسرت کتورور زیرا جمع
ایلدیکی مال ایله تمتع ایده میوب بعد وفاته جمله سن ترك ایدوب متحسر ارحلت ایدر
وهر کیده که طمع اوله اول کمسنه یه ذل کتورور وشره دخی کذلك مورث
حیرت اولور * وحکما دیمشدرکه بخیل کمسنه نك دوستی اولمز * دینلمشدرکه مال صویه
بکزرکه برصو خزینه سندن قدر کفایه دن زیاده صویك اقوب کیده جك آیغی
اولمدیغی حالده اول خزینه یه قدر وقادن زیاده کلان صو خزینه سنك غرق
وخرابنه باعث اولدیغی کبی بخیل کمسنه نکدخی فضله وزوائد مالی صرف اولمدیغی
حالده صاحبنه موجب زیان وخسار اولور (اوصاف ذمیمه نك دردنجی وصفی
اسرافدر) معلوم اوله که انفاق مالده مبالغه واسراف ممدوح اولان سخا حدندن

خارج بر وصف اولمغله ذم وقبحده بخل كبيدر * زيرا جناب خداوند بیچون
انفاق مالده حد اعتدالدن افراط وتفريط اولان اسراف وبخلك ايكيسندن
دخی نهی ايدوب بيورمشدر (ولا تجعل يدك مغلولة الى عنقك ولا تبسطها
كل البسط فتقعد ملوما محسورا) بو آيت كريمه ده اسرافدن منع ونهی اولنديغی كبی
بخلدن دخی نهی اولنمغله بو آيت كريمه اسراف وبخلك مذموميت وملوميتده
مساوی اولدقلرينه دلالت ايدر * وبركوده اسراف سخاده تبذير يعنی اسرافدر
بو اسرافی ايشلين كمسنه فعل ممدوح ومذمومی ومستحق ايله نامستحقی فرق وتميز
ايلمكدن اقتضا ايتمكله صاحبنك سوء طبيعتنه وخفت رأينه وتدبيرده
قصورينه دلالت ايدر * واسراف ملوك عظام حضراتنه لايق دكلدر زيرا اسراف
بيت المالك حقوق لازمه وواجبات مرتبه يه عدم وفا وكفايتنی موجب
اولور وبذل وعطاده اسراف قدر استحقاقدن زياده ايلمكدر * سفيان ثوری
حضرتلری بيورركه مال حلال اسرافه متحمل دكلدر * وبعض علما ديمشدركه
اوچ كمسنه دن رحمت مرفوع اولوب احوال ثلاثه ده شماتت اعدا نازل اولور *
بری مالنی تبذير واسراف ايدن كمسنه فقير اولديغی حالده * ايكنجيسی غايت
حريص اولان كمسنه يه بر مصيبت اصابت ايلديكی حالده * اوچنجيسی ظالم قوی
اولان كمسنه يه عقوبت اولنديغی حالده كمسنه مرحمت ايتميوب هركس اظهار

سرور وشماتت ايدرلر (اوصاف ذميمه دن بشنجی وصف خلف ميعاددر) يعنی
وعده خلف ايلمكدر معلوم اوله كه بو وصف لئيم ودنی اولان كمسنه لرك صفتيدر
بو وصف غايت قبيح وشنيع واركان نفاقدن واخلاق سيئه دن اولديغنه بناء
كرام ناس بو وصفدن ابا ايدوب ارتكاب ايلمز * حديث شريفده وارد اولمشدركه
(علامة المنافق ثلاث اذا حدث كذب واذا ائتمن خان واذا وعد خلف) مضمون
شريفی منافق كمسنه ده علامت نفاق اوچ شيئدر * بری سويلديكی كلامده كذب
ايكنجيسی كندوبی امين اتخاذ ايدن كمسنه يه خيانت * اوچنجيسی وعدينه
خلف ايلمكدر * ابو الحسن مداينيدن منقولدركه عمر بن عبد العزيز حضرتلری
خلف وعددن احترازا اصحاب حاجاتدن برينك اسعاف مرامنه وعد ايله
جواب ويرمزدی * داود بن عبد الله وصيتنامه سنده خلفنه بويله توصيه وتنبيه
ايلمشكه چن بر كمسنه يه وعد ايدرسك درعقب انجاز ايله يعنی وعدیكی يرينه
كتوروب وعدكده خلف ايلمكدن حذر ايله زيرا خلف وعد هيبت حكومتی
وشرف عظمتی كيدررر * بعض حكما ديمشلركه وعدينه خلف ايدن كمسنه كندونك

جدینی یعنی شرف نسبنی صغیر وحقیر ایدر * وکندونك مقربلری کندویه ونعلری
مرتبه جور وجفا ایدوب اجنبیلردخی اول کمسنه یه تقربدن تحامی وتحاشی
ایدرلر * ودینلمشدرکه خلف وعد لؤملك نتیجه سی وجمله اخلاق ذمیمه نك اقبحیدر
وکذبك فروعاتندندر (اوصاف ذمیمه دن التنجی وصف کذبدر) معلوم اوله که
کذب مذموم بروصفدرکه صاحبی علی الدوام فضاحتدن منفك اولمز وهرنقدر
رتبهٔ عالیه اصحابندن اولور ایسه دخی بین الناس حقیر وصغیر وخلق کندودن
متنفر اولوب کمسنه کندویه میل ورکون ایلمز * زیرا هرنه سویلسه ووعد ایلسه
موثوق ومعتمد دکلدر واول مقوله کمسنه یه برمصیبت اصابت ایلسه مرحمت
ایلیوب آجیمز وبعض کلامنده صادق اولسه دخی اعتماد اولنمز * جناب حق عز
وجل مؤمن صادقدن شعار کذبی سلب ایلیوب بیورر که (انما یفتری الکذب الذین
لایؤمنون) الآیه * معنای شریفی کذبی کمسنه ارتکاب ایدوب ایشلمز انجق ایمانی
اولمیانلر ایشلر دیمکدر * وحدیث شریفده دخی وارد اولمشدرکه (الکذب مجانب
للایمان) فحوای لطیفی کذب ایمانك ستره لریدر * یعنی پرده لریدر پرده برشیئه مانع
وحجاب اولدیغی کبی کذب دخی ایمانه مانع وحجابدر * ودینلمشدرکه کذب ایله دین
ودنیا قائم اولمز یعنی ایکیسیده کذب ایله زائل اولور دیمکدر * عمربن عبدالعزیز
بعض عمال وحکامنه یازمشکه حسن تدبیر وحیله یه محتاج اولدیغکز اموردہ
صاقنوب کذاب کمسنه لردن اعانت طلبنده اولمالی زیرا کذاب کمسنه یه تسلیم
ومطیع اولورسکز هلاك اولورسز * منقولدرکه قیصر روم کسرایه زیر حکمکده
اولان مملکتی نه ایله ضبط ایلدیککزی بکا تعریف ایلیك دیو تحریر واستعلام
ایلدکده کسری دخی سکز نسنه ایله ضبط ایلدم دیو جواب یازمش * بری جد
وهزلده قطعا کذب ایلمدم * ایکنجیسی وعد ووعیدمده یعنی وعد ایلدیکم
الطافك انجازنده وایراد ایلدیککم تهدیدملك ایقاعنده قطعا خلف ایتمیوب
اجرا ایلدم * اوچنجیسی اموردہ زحمت ومشقتی اختیار ایدوب لعب ولهوه
میل ایتمدم * دردنجیسی مقتضای تهور وغضبم ایله کمسنه یه عقاب ایتمیوب
فقط هرکسك جرمنه واستحقاقنه کوره تأدیب ایچون عقاب ایلدم * بشنجیسی
قلوب رعایایه جبرا تخم رك کندومی سودردم * التنجیسی بغض وغضبسز رعایایه
مهابت ملوکانه یی ایداع والقا ایلدم * یدنجیسی کفاف نفسلرینی توسیع ایلدم *
سکزنجیسی فضول تعدیاتدن منع ومحافظه ایلدم * دینلدیکه صدق عزتدر یعنی
موجب عزتدر کذب ذلتدر یعنی موجب ذلتدر * ودینلمشدرکه کذب مروتك

مهانت نفسك ذهابندن يعنى زوالندن وقلت حيادن اقتضا ايدر * بعضيلر بو ابياتى انشاد ايلمشلردر *(شعر)*

لا يكذب المرء الا من مهانته * او عادة السوء او من قلة الادب
لجيفة الكلب عندى خير رائحة * من كذبة المرء فى جد و فى لعب

مضمون ابيات برآدم كذبى اختيار وارتكاب ايلمز الا مهانتندن يا خود لئامتندن يا خود قلت ادبدن ناشى ارتكاب ايدر * زيرا بنم عندمده كرك جد و كرك لعبده كذب قاذورات كلابدن زياده مردار در * و شاعر آخر ديمشدر *(شعر)*

وما شئ اذا فكرت فيه * باذهب للمروءة والجمال
من الكذب الذى لا خير فيه * وابعد بالبهاء من الرجال

مضمون ابيات اكر فكر و ملاحظه ايلسك كذبدن زياده مروت و جمالى كيدريجى و انساندن بهايى بعيد قيليجى برشئ يوقدر ديمكدر * معلوم اوله كه دواعى كذب اوچدر يعنى كذبى اختياره سبب اوچدر * بريسى جلب نفع و دفع ضرر عميدر * ايكنجيسى مجالسده نقل و ايراد ايديكى كلامى اهالئ مجلسه دلنشين و خوش كلسون ديو زخارف كذب ايله تزيين ايلمكدر * اوچنجيسى برآخر كمسنه يى تعيير و تعييب قصديله اول كمسنه يه بعض فضايح و قبايح عزو ايلمكدر بو اوچ دواعى و اسباب دخى رذائلدن و نقايصدن اولديغندن نفوس اديبه و همم عليه اصحابى بردرلو اختيار و ارتكاب ايلمز * لكن دشمن دين و دولته كيد و مضرت و مصلحت ملك اقتضاسيله بعض متوحش و متنفر كمسنه لرى داخل دائرهٔ تأليف و مطاوعت قلمق ايچون بعضا قدر كفايه كذب قليلى استعمالده بأس يوقدر (اوصاف ذميمه دن يدنجى وصف غيبتدر) معلوم اوله كه غيبت ذاتنده شرعا و عقلا حرام اولديغندن قطع نظر عين عجز و نفس لؤم و قبيح و دليل نقص اولوب رتبه و منزلتك تنزلنى موجب برحالت اولديغندن عقول كامله و نفوس فاضله اصحابى بر وجهله ارتكاب ايلمز * على بن حسين ديمشدر كه غيبت اسافل ناسك فعللريدر * وعدى بن حاتم ديمشكه غيبت لئيم كمسنه لرك مرعاسيدر يعنى لئيملرك ايشيدر * قتيبة بن مسلم بر كمسنه غيبت ايدركن ايشتدكده اول كمسنه يه يا آدم سن برلقمه چكنرسنكه اول لقمه يى كرام ناس اغزلرينه المزلر * يعنى غيبتى كرام ناس ايلمز لئيملرك ايشيدر * بعضيلر بو ابياتى انشاد ايلديلر (شعر)

اذا انت عبت الناس عابوا واكثروا * عليك وابدوا منك ما كنت تستر
اذا ما ذكرت الناس فاترك عيوبهم * فلا عيب الا دون عيبك يذكر

فان

فان عبت قوما بالذی لیس فیهمو * فذلك عند الناس والله اکبر
وان عبت قوما بالذی فیك مثله * فکیف یعیب العور من هو اعور

مضمون ابیاتسن خلقك معایب ومثالنه دقت ایله تعییب وغیبتلرین ایدرسن خلق دخی سنك معایب مستوره کی ذکروافشا وتعییب ایدرلر * چون سن ناسی یاد ایدرسك عیوب ومثاللرینی ترك ایله زیرا دقت ایلسك سن انك عیبندن بیوك عیب ایله معیوبسن اکرسن تعییب ایتدیکك کمسنه ده اول نسبت ایلدیکك عیب اولیوب افترا ایدرسك بوقباحتك عندالله وعندالناس بك بیوکدر واکرا کا نسبت ایلدیکك عیب سنده دخی وارایسه بوتعییبك براعمی آخر اعمانك عماسنی تعییب قبیلندن اولور * ملوك سالفه دن ولید بن عقبه بن ابی معیط نقل ایدرکه بروقت پدرم ایله برموکب عظیمده کیدر ایکن برآدم یانمه کلوب آخر برکمسنه یی غیبت ایلمکه باشلدقده پدرم ایشیدوب بکا توجه ایلیوب بوکونه لوم وتوبیخه باشلدیکه سن نسل ملوکدنسن ملوك اسانی فاحش ومنهی اولان کلماتدن حفظ وتنزیه ایلمك الزم واهم اولدیغی کبی سامعه لرین دخی فحشیات ومنهیات استماعندن محافظه ایلمك لازمهٔ حاللریدر * زیرا برکلامی استماع ایدن سویلین کمسنه ایله شریك اولور * کویا اول آدم کندو وعاء درونده اولان مزخرفاتی چیقاروب سنك وعاء سامعه که وضع والقا ایدردیو تحذیر ایلدی (حکایت) اولنورکه ملوك عجمدن بهرام اراضیٔ اتراکیه یه مجاور اولان بعض سرحدینی محافظه ایچون بر سرعسکر نصب ایلدکده صکره اول سرعسکر مومی الیه خاقان ترکك غیبت ومذمتنی ایلدیکی بهرامك مسموعی اولدقده برکمسنه مقاومتندن عاجز اولدیغی کمسنه نك غیبتنی ایلربو تقدیرجه سرعسکر مومی الیه دخی خاقانه مقاومتدن عاجز اولدیغنه غیبت ایلمسی دلیلدر دیو اول سرعسکری عزل وبرینه آخرینی نصب ایلمش (اوصاف ذمیمه دن سکزنجی وصف غضبدر) معلوم اوله که غضب بروصف طبیعیدرکه جناب باری اول وصفی جنس حیوانده خلق واجزای خلقتنده ترکیب ایلمشدر * کندویه اذا ایدن موذیاتدن اول وصف ایله اخذ انتقام ایتمك ایچون * وغضبك سببی برکمسنه کندودن دون اولان کمسنه ده استمدیکی برحالت وحرکتی کورمکدروغضبدن حدوث وظهور ایدن حالت حمله وهجوم وانتقامدر وهرقچنکه غضب افراط اوزره اولوب حدینی تجاوز ایلسه عقلی سلب وازاله ورأی صوابی محجوب ومستور ایدوب صاحبنی حسن حیله وتدبیردن محروم قیلور واکثر یا غضبك ضرر وزیانی غضوبه عائد اولوب

مغضوب علیه مصون ومحفوظ قالور* برکسنه هرنقدر عاقل اولسه غضب وشدتی حالنده مجنوندن فرقی قالمزانك ایچون غضب قبیح ومذمومدر* حدیث شریفده وارداولمشدرکه غضب ایمانی افساد ایدر* نتکیم عسلك حلاوتنی صبر دیدکاری آجی شیء افساد ایلدیکی کبی ودیکرحدیث شریفده واقع اولمشدرکه برآدم غضبنی اجرایه قادر ایکن اجرا ایتمیوب هضم ودفع ایلسه جناب باری اول آدمك قلبنی امن وایمان ایله طولدرر* بعض حکما دیمشلرکه غضبك اولی جنون وآخری ندامتدر ودیمشلرکه مملوك ومحکومك اولیان کمسنه یه غضبك نتیجه سی عجزدر ومملوك ومحکومك اولان کمسنه حقنده دخی لؤمدر* ودینلمشدرکه غضبك شأمتندن غایت حذر ایله زیرا غضب غضوبی غدروحیف وذلته القا ایدر* ودخی دینلمشدرکه بغی وعصیان ایله کثرت بولان شیء کثیردکلدر* یعنی هرنقدر کثرت بولسه دخی تیز محو وزائل اولور وظلم ایله قوت بولان قوی دکلدر یعنی تیز ضعیف اولور وغضبك مملوکی اولان مالك اولهمز کویا غضبنی دفعه قادر اولمیان کمسنه زیاندن خالی اولمز* ودینلمشدرکه ملوك عظام غضب ایلمز زیرا انلر اصحاب قدرتدندر وقدرت غضبنه مانعدر وکذب ایلمز* زیرا ملوك عظامی اراده سنك خلافنه جبر وکرهه کمسنه قادردکلدر حتی کذبی اختیار ایده لر وکمسه حقنده حقد وکین طوتمزلر* زیرا ملوك عظامك پایه شان والای شاهانه لری مجازاة مرتبه لرندن بالاتردر* معلوم اوله که شول کمسنه لرکه وقت غضبلرنده شدت انتقام ایچون کندولرندن فعل قبیح ظهور ایلیه اول فعل قبیح انلردن ظهور ایتمز الاغضب حالنده اول کمسنه لرك عقوللرنك زوال وانسلابندن ناشی ظهور ایدر بو تقدیرجه هرکسه لازمدرکه کندویه حال موجب غضب اولدیسه درحال حزم واحتیاط ایله اول حالك صورتنی منع وآتش غضبنی اطفا ایلیه که حتی ندامت عاقبتدن سالم اوله* وغضبك هیجانی وقتنده تسکین ودفعی بش نسنه ایله ممکن ومیسر اولور اول بش نسنه دن* اولکیسی وقت شدت غضبده جناب خداوندیچونك اسم شریفلرین ذکر ایلمکدر زیرا ذکرالله مخافة اللهی موجب ومخافة الله دخی طاعتی اقتضا ایدن عفوی مستوجب اولدیغندن ذکرالله ایله آتش غضب ساکن ومنطفی اولور* منقولدرکه (یاابن آدم اذکرنی حین تغضب اذکرك حین اغضب) دیو توراتده مکتوب ومبیندر* معنای شریفی جناب عزوجل بیوررکه یابنی آدم هرنوقت سزه حالت غضب عارض اولورسه بنی ذکر ویاد ایله یك بندخی وقت غضب وقهرمده سزی ذکرویاد ایده یم یعنی مرحمت

ایدرم دیو بیوردی * ونقل اولنورکه ملوك فرسدن بری سن بشرسن سکا غضب
یا قشمز یر یوزنده اولان مخلوقاته مرحمت قیلکه سمواتده بولنانلردخی سکا مرحمت
ایلسونلر دیو برکاغده یازوب وزیرینه ویروب هرنه زمان بنی غضب آلور
کوررسك بو کاغدی بکا کوستر دیو امر وفرمان ایتمکله هرنه وقت اول ملکه
عرض ایلدیکی آنده غضب ملوکانه سی ساکن وزائل اولوردی * وکذلك
منقولدرکه ملوك رومدن بری زیرخاك عدمده فنا بولمش برآدم قفاسنی اخذ
وبرلکن ایچنه وضع وحاجب باب سراینه تسلیم وهرنه وقت بکا غضب عارض
اولورسه بو قفایی حضورمه کتوروب نهاده قیلك دیو امر وتنبیه ایتمکله اول
ملك هرنه زمان برکمسنه یه غضب ایلسه حاجب مذکور اول قفایی
حضورینه کتوروب وضع ایلدیکی انده غضبی ساکن وزائل اولوردی *
ایکنجیسی مجرم حقنده عفو وصفحك ثوابنی خاطره کتوروب تذکر ایتمکدر
بو تذکر اول ثوابه وجرایم ناسی عفو ایدنلر حقلرنده جناب باری نك موعودی اولان
نعم جلیله یی رغبت وسورت غضبی کسر ونفس سرکشی قهر ایدر زیرا حدیث شریفده
واقع اولمشدرکه (ینادی منادیوم القیامة من له اجر علی الله تعالی فلیقم فیقوم
العافون عن الناس ثم تلی فمن عفا واصلح فاجره علی الله) معناء شریفی یوم
قیامتده بر منادی ندا ایلیوب هرکیمك جناب باریده اجری وار ایسه یعنی طرف
باریدن اجرایله موعود اولمش وار ایسه قیام ایلسون دیدکده هرنقدر مجرم ناسی
عفو ایلمشلر وار ایسه جمله سی قیام ایلیجه اول منادی (فمن عفا واصلح فاجره علی
الله) آیت کریمه سنی تلاوته باشلر * اوچنجیسی غضبنی دفع ایدوب
رفق وملایمت کوستروب عفو ایلدیکی حالده قلوب ناسك کندویه میل وانعطافلری
زیاده اوله جغنی تذکردر * بو تقدیرجه ناسك تألف وانعطافلری داعیه سی
ازالهٔ غضب ایلر * دردنجیسی غضب وقتنده نه حالده بولنور ایسه
اول حالدن حال آخره انتقالدر * مثلا قعود حالندن قیام حالنه وبر محلدن آخر
محله انتقال کبی ومأمون خلیفه غضب وقتنده بویلجه حرکت ایدرمش
* بشنجیسی غضبك ندامت انجامنی وانتقامك مذمتنی خصوصیله سهولتله
دفعی ممکن اولمیه جق شور وفتنی ایجاب ایده جکنی فکر وملاحظه در * بو بش
نسنه یی ملوك عظام حضراتی وقت رضالرنده تدبر وتذکر بیوررلر ایسه وقت
غضب ملوکانه ده دخی تصور بیوره لرینه احری ولایق اوله له کندولرینی انفاذ
فعل غضب وافراط انتقام وانکالدن منع ایدر (اوصاف ذمیمه دن طقوزنجی

عجبدر) معلوم اوله که عجب بر وصف ردی وقبیحدر که انسانك جمله فضائلن محو
ایدوب جلب رذائل واظهار حمق وایجاب مشقت وهلاك ومحاسنی اخفا
ومساوی ومعایبی افشا ایلر جناب عزوجل بیورر (ویوم حنین اذ اعجبتکم
کثرتکم فلم تغن عنکم شیأ وضاقت علیکم الارض بما رحبت ثم ولیتم مدبرین)
بو آیت کریمه نك تفسیرنده قاضی بیضاوی رحمه الله بسط ایلدیکی کلامك مآلی
بودرکه * مکهٔ مکرمه ایله طائف بیننده واقع وادیٔ حنینده صاحب سعادت
افندمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری اون ایکی بیك غزاة مسلمین ایله هوازن
وثقیف قبیله لری عربانی اوزرینه محاربه یه عزیمت بیوردقلرنده جمعیت لشکر
عربان درت بیك مقداری اولدیغی اخبار اولنمغله جانب اسلامیاندن بر بوکونکی
کونده البته مغلوب اولمیز جمعیتمز کثیردر کلامی صدور ایدوب
بو کلامدن کثرت جمعیته اعتماد ایله اعجاب صورتی رونما اولدیغندن عساکر
موحدین منهزم و پریشان اولوب اول سرور عالم واشرف بنی آدم علیه افضل
التحیة والتسلیم حضرتلری فقط عم نیکوکارلری حضرت عباس وعمزادهٔ حمید
شعارلری ابوسفیان بن حارث رضی الله تعالی عنهما ایله کوه مثالی ثبات
واستقرار وحضرت عباسه ناسی دعوته امر بیوروب حضرت عباس دخی ندا
ایلدکلرنده بر جماعت رجعت وجنود ملائکه دخی نزول عرصهٔ مبارزت ورمهٔ
مشرکین ایله محاربه یه مبادرت ایلدکلرنده رسول اکرم افندمز علیه السلام
حضرتلری مبارك اللریله بر آوج تراب الوب جانب مشرکینه نثار و (انهزموا ورب
الکعبة) کلمات اجابت سماتنی دخی زبانگذار بیورملریله رمهٔ مشرکین منهزم
وعساکر موحدین غنائم وافره ایله مغتنم اولدیلر * بو قصه دن ابتدای امرده زمرهٔ
موحدینك کثرت جمعیتلرینه اولان عجب واعتمادلری انهزام وتفرقلرین موجب
اولدیغی ظاهر ورسول اکرم افندمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینك دخی
اول روز دهشت اندوز تفرقه ده مرکز ثبات واستقرارده تمکن وقرار بیورملرندن
شجاعت وبسالتلری نه درجه لره رسیده اولدیغی غایت هویدادر اول آیت
کریمه (لقد نصرکم الله فی مواطن کثیرة ویوم حنین) الی آخره اولوب
معنای ظاهریسی تحقیقا جناب رب العزت رمهٔ مشرکین ایله محاربه کونلرنده
سزلره چوق کره نصرت ایلیوب خصوصا وادیٔ حنینده وقوعبولان محاربه
کونده کثرت جمعیتکز موجب عجب اولمق سببیله سزه فائده ویرمیوب فضای
وسیع زمین تنك وتار اولوب کفار خاکسار روکردان فرار اولدقلرندن صکره دخی

سزلره نصرت ایلدی دیمکدر والله اعلم * علی بن ابی طالب رضی الله عنه
حضرتلری بیوررلرکه (الاعجاب ضد الصواب وآفة الالباب) یعنی عجب محض
خطا وآفت عقول والباب ونهادر * بعض حکما دیدیلرکه انسانک نفسیله عجبی کندو
عقلنک حاسدیدر یعنی حاسد محسود بینه نه کونا عدو قوی اولوب ایکیسی بریرده
جمع اولمدیغی مثللو عجب دخی عقلک عدو قویسی اولمغله ایکیسی بریرده جمع اولمز
بعضیلر دیدیلرکه عجب برنوع حماقت وحیرتدرکه کبردن تولد ایدر * دینلمشدرکه
عاقل اولان کمسنه ده عجب اولمز زیرا عجب حمقک افراطیدرکه صاحبنه نه محله
کیده جکنی اونوتدروب حیرت ویرمکله کبر وغرور ورطه سنه ایصال ایدر
(حکایت) اولنورکه ملوک دیالمه دن معز الدوله احمد بن بویه نک وزیری
اولان مهلب بن ابی صفره برکون البسهٔ فاخره ایله تلبس ایلیوب جرّ اذیال تبختر
وتکبر ایدرک کیدرکن برکمسنه تصادف ایلیوب مهلبک تعظم وتکبر ایله یورودیکنی
کوردکده مهلبه خطاب ایدوب یا اباعبدالله بو یوریش ندر بو ایله یورویشلره جناب
باری ورسولی بغض ایدردیمکله * مهلب دخی سن بنم کیم اولدیغمی بلمزمیسن
دیدکده بیلورم ابتدای خلقتک برقطره نطفهٔ فاسده وعاقبت وانجامک خاک سیاه
عدمدر دیمکله * مهلب سرفرو بردهٔ خجالت وحیا اولمش * بعض بلغا دیمشلرکه
ملوکک کندولرینه اولان عجب واعتمادلری سوء نتیجهٔ مصلحتی مقتضیدر * معلوم
اوله که برکمسنه که عجب کتوره جک سببلری منع ایلمیه البته ورطهٔ عجبه واقع اولور
عجب کتوره جک سببلرک اقواسی مداهنه یی کندویه وسیلهٔ انتساب وتقرب کبار
انام وسبب تحصیل مقصود ومرام اتخاذ ایدن مداح ومتملقک مبالغهٔ دروغ
آمیزلریدر * زیرا نفوس بشریه البته استماع مدحه مائلدر وهرچند برمدحده
مبالغه وحددن تجاوز اولنسه اول مدح کذب ومداهنه اولور * صاحب سعادت
افندمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری استماع مدح ومداهنه دن نهی
ایدوب بیوررلرکه (ایاکم وکثرة المدح فانه الذبح) معنای شریفی سز کثرت مدحی
استماعدن احترازایدک زیرا کثرت مدح ذبحدر یعنی برحیوان ذبح اولندیغی آنده
هلاک اولدیغی مثللو کثرت مدحه قولاق طوتوب فریفته اولان کمسنه دخی
هلاکه دوشر * بعض حکما دیدیلرکه برکمسنه کندویی مدحه رضا کوسترملک مسخره یه
اعانه ایلمش کبی اولور * بعض علما دیدیلرکه عاقل اولان کمسنه مدح مادح ایله
محظوظ وقدح قادح یعنی ذم ذمام ایله متأثر ومنفعل اولمق غایت قبیحدر بلکه
کرک مدح وکرک ذمی استماعدن صکره کندو نفسنده تأمل وتحری وتدقیق ایلیوب

مدح اولنان فعل یاخود ذم اولنان عمل کندوده وارمیدر یوقمیدر تحقیق ایلمك
مقتضای درایتدر * زیرا برعورتی حسنله مدح یاخود چرکینلك ایله ذم ایتسه‌لر
البته النه آیینه الوب حسن وقبح صورتنی مشاهده وتحقیق ایتدکجه اعتماد ایتمز
بوصورتده حسن وقبحنی آیینه ده امتحان وتحقیق ایدن عورت مدح مادح وذم
قادحی قبل التحقیق فریفته اولان کمسنه دن افضل اولمق لازم کلور * بوتقدیرجه
عاقل اول کمسنه درکه مدح مادحی وذم قادحی بعد الاستماع صادق القول ومعتمد
وامین وادیب ومتدین وحق کو کمسنه‌لری استصحاب وکندوبه آیینه قیلوب
جمله احوالنی انلره عرض وارائه ایله محاسن ومعایبنه اطلاع حاصل ایلیه * زیرا
کشینك هوای عقلنه مستولی اولدیغندن انسان خودبخود معایب نفسنه
واقف اولمق غایت کوچدر هر کیمکه بووجهله عیوب نفسنی تحقیق ایدرك
کندوبی تهذیب ایلسه علی التحقیق اول کمسنه کمال شرفه نائل وجمله ناسك میل
ومحبتلری اول کمسنه ایله حاصل اولور (اوصاف ذمیمه دن اونجی وصف کبردر)
معلوم اوله که کبر نفسی حد اعتدالندن اخراج ایدر وکبرك حقیقتی کشی کندو نفسنی
بیوك وغیریلری حقیر بلمکدر وبونك سببی یا کثرت قدرت وقوتنه ویاخود فضل
ومعرفتنه مغرور اولمقدر وهر کیمکه بو غرور حدینی تجاوز ایلسه صاحبنك دینی
سلب وایماننی افساد ورتبه ومنزلتن تنزیل ومحاسنن الغا وفضائلن مسلوب
وجمله‌یه منفور ایدر * حدیث شریفده وارد اولمشدرکه (لایدخل الجنة من کان
فی قلبه ذرة من کبر) معنای شریفی هر کیمکه قلبنده ذره مقداری کبر اولسه اول
کمسنه جنته کیرمز * وصاحب سعادت افندمز علیه الصلاة والسلام
حضرتلری عم عالی تبارلری حضرت عباسه رضی الله عنه بیوردیلرکه *
جناب خالق بیچونه شرکدن وکبردن سنی نهی ایدرم زیرا جناب عزوجل کبر
وشرکدن احتجاب ایدر یعنی شرك وکبر درکاه باریدن بعدیتی موجبدر
(حکایت) اولنورکه حضرت سلیمان بن داود علیهما السلام برکون مسند
سلطنتده جلوس ایدوب انس وجن وطیور ووحوشدن جنود وافره حضور
عالیلرنده مجتمع وحاضر اولدقلری حالده امر قدر نفاذ جهانداریلری صدوریله بناء
روزکار تخت سلیمانی بردوش ایدوب جانب سمواته طوغری اول رتبه رفع
ایلدیکه سرای نه قباب سمواتده حجره نشین تسبیح وتهلیل اولان ملائکهٔ کرامك
صدالری استماع اولنمغه باشلدی * اول اثناده غرفه نشینان بالاخانهٔ آسماندن
بومضمونده برصدا استماع اولندیکه ای دائره نشینان دولت سلیمانیه بوقدر نفوذ

اوامر واحکام ونوافر خدم واحتشام سببیله سنڭ صاحبکز اولان حضرت سلیمانڭ قلبنه مقدار ذره کبر کلمك لازم کلیدی بوننده تخت سلطنتنی روی ارضدن جانب سمایه نه قدر رفیع وعالی قلندیسه سطح زمیندن جانب اسفله طوغری اولقدر خسف وتنزیل اوانوردی * بعض علما دیدیلرکه هر دولت ایچون امراض عدیده وعلل متعدده واردرکه سبب موت وهلاك اولمسندن قورتلورلر اما غایت خطرلی اولان مرضلری درتدر * بریسی اول دولتڭ صاحبی بولنانڭ ذاتنه غضب عارض اولمق * ایکنجیسی کبر طاری اولمق زیرا بو ایکی حالده اول دولت حدود سیاستدن خروج ایتمکله اضطراب واختلال حدوث ایدر * اوچنجیسی حرص وطمعی زیاده اولمق بو حالت دخی رعایایه ظلم وحیفی ایجاب ایدر * دردنجیسی رعایا طائفه سنڭ ربقهٔ مطاوعتدن خروج ایله غلو وهیجان ایلریدر * بو علتلر ظهور ایلدیکی آنده منع وقطعنه مسارعت واجبدر * مداینی نقل وروایت ایدرکه موسم حجده عرفاتده اسباب زرین ایله مزین بر دابه اوزرنده بر آدم کوردمکه اطرافنی غلمان وخدام کثیره احاطه وجمله ناس کندویه نظر ایدوب اول آدم کمال کبر وغرورندن ناشی کمسنه یه قطعا حوالهٔ چشم مبالات والتفات ایلمز بو وضعندن بکا تعجب الویرمکله ای آدم بو محل کبر ایده جك یر دکلدر دابه کدن نزول وجمعیت خدامکی یانکدن دفع وروی تضرع ونیازی فرسودهٔ خاك تذلل وافتقار ایدرك درکاه باری یه توجه واقبال ایله که جناب عزوجل سکا مغفرت ورحمتیله اقبال ایدوب سندن راضی اوله دیدیکمده * بکا دخی قطعا التفات ایلمدیکندن یانندن منصرف اولوب کتدم * بعده سنهٔ مستقبله ده حسب الاقتضا حدود بغداده واقع بر کوپریدن عبور ایدرکن اول ادمی کوزلرینه عمی کلوب خلقدن سؤال ایدرکوروب ای آدم کچن عرفاتده کوردیکم کمسنه سن دکلمیدك دیدیکمده بلی بن ایدم لکن اول وقتده عامهٔ ناس تواضع وتذلل ایلدکاری موضعده بن تکبر وتعظم ایلدیکم ایچون جناب باری بنی بو محلده بو حاله وضع ایلیوب شمدی جمله ناس بکا تکبر وتعظم ایدرلر دیدی * معلوم اوله که بر کمسنه که کبر ونخوتی مستلزم اولان اسبابی کندودن قطع ورفع وحسم ومنع ایلیوب تکبر وتعظمی لله تواضع وخشوعه تبدیل ایلسه اسباب شرف وعزتی تکمیل وقلوب ناسڭ کندویه میل ومحبتلرینی کسب وتحصیل ایدر (اوصاف ذمیمه دن اونبرنجی وصف حسددر) معلوم اوله که حسد نفسه عارض اولان امراضدن بر مرض جسیم ودرد وخیمدرکه بردرلو شفا پذیر وصاحبنڭ دیننه

ووجودینه اضراردن خالی اولمزز یرا حاسدلرهم وغمی دائم اولدیغندن جسمی
اریدوب عقلی صواب رأیدن اغفال وقلبی فکر صحیحدن اشغال ایدر وحسد
بخلدن زیاده قبیحدر زیرا حاسد کندونك مالك اولمدیغی شیئه هیچ کمسنه نائل
اولدیغنی استمز و حاسددن زیاده ضرر و خسار صاحبی یوقدر* حدیث شریفده
وارد اولمشدرکه (ان الحسد یأکل الحسنات کما تأکل النار الحطب) معنای شریفی
تحقیقا حسد حسناتی اکل ایدر یعنی ازاله ایلر نتکیم آتش اودونی اکل یعنی یاقوب
زائل ایلدیکی کبی* بعض حکما دیمشلرکه حسوده بوجزا کفایت ایدرکه
محسودینك وقت سرورنده مغموم ومتنعم ومرزوق اولدیغی وقتنده متکدر
ومهموم اولور* دینلمشدرکه حسد جسدده برآتش کبیدرکه حاسدی دائما یاندیرر
معلوم اوله که حسدك سببلری اوچ شیئدر* بریسی حاسدك محسوده عداوت
وبغض سابقه سی وارایکن محسود حقنده برنعمت ظهور ایدوب یاخود
محسودی فضائلدن بریله مشتهر اولسه بو بغض وعداوت حسدی موجب
ومنتج اولور* ایکنجیسی محسود برنعمت شامله وفضیلت کامله یه نائل اوله که
حاسد اول نعمت وفضیلتی تحصیلدن عاجز اوله بوتقدیرجه کندو اول نعمته
ادراك ایده میوب محسودینك ادراك واختصاصی باعث حسد اولور*
اوچنجیسی حاسدده بخل بردرجه ده بولنورکه محسودی حقنده ظهور ایدن نعم
موهوبه یی دفعه قادر اوله میوب ومقتضای بخلی دخی بروجهله لایق
کورمدیکندن بونعم جلیله یه حسد ایدر* بواوچنجی سبب بردرلو زائل
اولمیوب اول درجه لره رسیده اولورکه حاسدلرالندن کلسه محسوددن اخذ انتقام
ایدروانتقامه قادر اوله مزایسه هم دائم وعلت زائده یه مبتلا اولور* نعوذ بالله
من ذلك بوتقدیرجه لایق اولان اولدرکه کشی بواسباب حسدی قطع وازاله
وهجنت واساءتندن احتراز ایله ضررندن تحفظ ایلیه بوحسدك کمال تأثیرینی
وضرر وعواقبنی ایضاح ایچون بوحکایت عبرتنما تحریر واملا اولنور* اهل
تواریخ بوکونه ذکر وبیان ایتدیلرکه ملوك فرسدن بهرام بن یزدجرد ملوك
اتراکدن خاقان ایله بربرلرینه محبت وصداقتلری برکمال اولدیغندن دائما تهادی
وتلطف اوزره لرایکن بهرامك قوت وشجاعت وکرم ورعیت حقنده حسن سیرت
وعلو همتی کتدکجه مشتهر اولمقدن ناشی بوحالت خاقانك بهرام حقنده
شدت اوزره حسدینی موجب اولمغله برکون خاقان وزراسندن برینه سرینی
اظهار وبهرامه اولان حسدینی اخبار وبهرامك هلاکی ضمننده تدبیر سؤال

ایلدکده وزیری دخی پادشاهم بو سری قولکزدن غیره اظهار ایلمیوب کتم
بیورلك وقولکز دخی بو بابده برحسن تدبیر ملاحظه اید نجیه دك برمدت مهلت
ویرلك دیوب بو حال ایله برمدت مرور ایدوب بو کیفیته دائر وزیردن براثر واماره
ظهور ایلمدیکندن خاقان نه کونا تدبیر ایلدك دیو سؤال ایلدکده وزیر مرقوم
صبر ایله پادشاهم دیوب برمدت دخی مرورندنصکره خاقان ینه سؤال ایلدکده
اول وزیر عاقل پادشاهم بوسنك بکا تکلیف ایلدیکك خصوصلك امکانی یوقدر
سزلك بوامرکزه سبب فقط حسد اولدیغنی فهم ایلدم وحسدلك مضرتی حاسده
عائد وراجع اولدیغنی بلدیکمدن بلکه امرار وقت ایله بو حسد زائل اولور
امیدیله سزی صبر ایدك دیو شمدیه دك تعویق ایلدم یوخسه بن ملوك حقنده نصب
خیال مکیدته جسارت ایده مم شأمتندن قورقارم دیکله خاقان اول وزیره غضب
ایلدی * بعده خاقانك آخر بر وزیری وار ایدیکه فرط حیله وخدعه وخبث طبیعه ایله
مجبول بر مرد شریر ایدی اول وزیر شریر ناصاف ضمیرینی احضار وبو مرامنك
تمشیتنی اکا احاله وتکلیف واول دخی تعهد ایلدکدنصکره اول وزیر شریر
واروب افراد عسکریه دن حیله وجسارت ایله مشهور بر شخص فتاکی کتوروب
بو خصوصلك نظامنی انك عهده خباثتنه احاله وکید وحیله ایله بهرامك اعدام
وازاله سی خدمتنده بولندیغی صورتده کندویه وبعده اولاد اولادینه تأیید
وجهله ریاست جنود خاقانیه رتبه سن توجیه تعهد وسائر دلخواهلرینك اسعافنه
تکفل مثللو وعده لر ایدرك اول شخص فتانی تعیین ایتمکله شخص مرقوم دخی
طریق فساد وخباثتده کندونك یولداشی وقرنداشی اولان بر مرد قلاشی
یله جه الوب طوغرو بهرامك دار الملکنه وارد قلرنده اول شخص فتاکی قرنداشی
مذکور غلام اسیر مدر دیو بهرامك خدمهٔ خاصهٔ سراینه دن برینه فروخت
ایلدکدنصکره اول شخص فتاك اجرای ملعنت ما فی الضمیرلرینه وسیله اولمق
خیالیله کندوبی مبایعه ایدن اغاسنك لیل ونهار تحصیل رضاسنده
وخدمات لازمه سنده ظهور ایدن جد واهتمامی اغاسنك کمال محبت وفرط اعتمادینی
موجب اولمغله کافهٔ امور وخدمتنك اکا احاله وکندونك خدمت خاصه سی
اولان محافظه ومحارسهٔ قصر بهرامی دخی تفویض ایلدی برکیجه اغاسی خسته
اولوب فتاك برینه قصر بهرام محافظه سنده قیام اوزره ایکن اول قصرك مقابلنده
واقع بهرامك جبه خانه سنی تماشا ایچون بکجیلرندن استیذان ایله جبه خانه یه کیروب
کنار وکوشه سن سیر ایدرکن برتقریب کیزلوجه جبه خانه نك بر طرفنه قونداق

براقوب برازمدتدنصکره جبه خانه طوتوشوب اشتعال وخدمه وحراس جبه خانه
آتشی سوندرمکه مبادرت واشتغال اثناسنده بوکیفیتی بهرام دخی ایشیدوب
حریم سراسندن آتنه بنوب وجبه خانه یاننه کاوب اول آتشی سوندرمکه اهتمام ایدن
خدمه یه نظارت اوزره ایکن اول شخص فتالك انتهازفرصت خیالیله خنجرینی
غلافندن اخراج والینه الوب یکیله اورنه رك بهرامه یقلاشدقده بهرام اول
شخصك وضع وحرکتندن سوء قصدینی فهم ایتمکله علی الغفله آتدن اول
شخصك اوزرینه آتیلوب ایکی قوللرندن قبض وخنجرینی الندن اخذ ومأخوذ
ایدرك قصرینه کتوروب برمقدار خلوت وکیزلوجه بوکیفیتك سبب
وحقیقتندن سؤال وابرام ایدوب اول شخص دخی حقیقت کیفیتی اولدیغی کبی
تقریرایلدکده بهرام دخی اول شخصه تأمین وتطمین ضمننده سن خاقانك
بنده لرندن اولدیغکه بناءً خاقانك امرینه امتثالا بویله مهلکه یی اختیار ورضاسی
تحصیله بذل نفس ایلدك لکن بوبابده خاقان سنی صیانت ایلمامش بن صیانت
ایدوب برقاج کون حبس وبعده اطلاق واکرام ایله سبیلکی تخلیه ایده رم سن
رفیقکی بزه کوستردیدکده * خبرویرمکله انی دخی کتوروب ایکیسنی دخی قید
وبنددن آسوده اوله رق مسافر بوللومکرما برخانه ده کوزحبسنه قویوب بوسری
کتم ایلملرینی تنبیه وتأکید ایلدی * اول اثناده بهرامك اولکه سنده واقع قرا
اهالیسندن برچفتجینك برقزی واراید یکه قدوقامت بالاسی مانندسروسهی
آزاده وزلف مشکین سیماسی تابخالك مالیده * صفای جسم نازنینی رونقشکن
لؤلؤترحسن چهرهٔ دلارایی رشکین سازمهروقمر * تاتارغمزهٔ دل آشوبی یغماکر
خانمان عقل فلاطون * وجنبش ورفتار فتنه پردازی یادآورخیال کوناکون
بردخترشیرین ادا ود وشیرهٔ بیمثل وهمتا ایدی * بوکیفیت وقوعندن
مقدمجه اول دخترك حسن وجمال وعقل وادب وکمالی بهرامه اخبار اولنمغله
کتوردوب تماشا ایلدیکنده اکرچه اول جوهر کان ملاحتك قطعهٔ حسن وبهاسی
تمام نکیندان طبع بهرامه موافق ومطابق ظهور ایدوب الکن سفالت نسب
وخساست رتبه ٔ ابی اول الماسپارهٔ لطافتی زیب انکشترین ازدواج ایلمکدن باعث
انفه وامتناع بهرام اولمغله * اول قزك اولدیغی قریه حاکمنه امر ایلمشدیکه اول قزی
برکسه یه عقد وتزویج ایتدیرمیوب باباسی خانه سنده توقیف ایده لر * خاقان
طرفندن بوحادثه ظهور ایدوب اول شخص فتاکك سوء قصدی فهم واخذ
وحبس اولندقدنصکره بهرام دخی کندواصحابندن عقل وذکاوحیله ودهاده

متفنن وماهر برمرد مكارى احضار * وخاقانه جنس عمليله مكافات قصد ايلديكن اخبار * وكندو خيالنده مصنع ورنكين طرح ايلديكى زمين كيد واحتيالى بيان وتفهيم * وقتى وافر زر وسيم وانواع جواهر وذخائر تسليم ايتمكله * اول مرد مكار تجار هيئتنه كيردى اهالئ اقليم فرسك عادتلرندن ايديكه چين شاهلرى طرفندن بركمسنه وسع وقدرتندن زياده تكاليف تحميلى ايله تضييق اولنسه اول كمسنه اولادينى فروخت بريله اداى تكليف ايدر ايدى بودفعه دخى بهرام طرفندن اول قزك باباسنه لاجل المصلحه تكاليف كران تحميل اولنغه فرمان بيورلديغنه بناء اول قزك اولديغى قريه حاكمى طرفندن قزك باباسنه تكليف كران تحميل وتضييق اولنوب باباسى ناچار اول قزى عرض بازاره مبايعه ايلدكده اول مرد مكار وافر دينار ويروب اشترا واستصحاب ايدوب بلاد تركه عزيمت وطوغرو خاقانك اولديغى بلده يه واروب اقامت ايلدكدنصكره مقدما خاقان طرفندن ترتيب مقدمات مكيدت ايدن وزيرينه تقديم هداياى كثيرهٔ نفيسه ايله بولشوب وضع اساس معارفه ومناسبه وصبح ومسا تردد وتلاقى ايله تحكيم بنيان موانسه ايلدكدنصكره بركون ينه وزير ايله ملاقاتلرنده اثناى صحبتده اول مرد مكار بو زمينده طرح دام مكيدت واحتياله مباشرت وآغاز ايلديكه * برمدتدنبرو سزكله اولان الفت وموانستمز ميل محبت درونمى درجهٔ غايته ايصال ايلمكدن ناشى بو آنه دك عندمده جوهر خاتم كبى نفيس وكندو كوزمدن ستر وحفظ ايلديكم بر تحفهٔ بى مثل وعديلم واردر انى سزه اهدا ايلمك استرم ديوب وزير دخى اول تحفه نه مقوله نفايسدندر ديو سؤال ايلدكده بالاده ذكر اولنان جاريه نك حسن دلاراسنى مدح ووصفه آغاز ايدوب بردرجه مبالغه واطرا ايلديكه وزيرك صبر وآرامه مجالى قالميوب اول جاريه نك احضارينى نيازه باشلدى * وقتا كه جاريه احضار اولنوب پرتو حسن دل افروزى روشناساز عيون وزير اولدقده شعلهٔ لطافت جمالى جان وجكرين پنبه مثالى سوزان * وعقل وهوشن دخى صبر وسكونى كبى پريشان ايلديكندن * وزير ناچار همان يرندن صچرايوب دودست آرزوسين منطقهٔ سوى ميانى ورشتهٔ بوس كردن ودهنى تسكين ساز حرارت دل وجانى ايلدكدنصكره كمال مخلوظيتندن ناشى اول مرده نه استرسن استه سكا ويره يم ديدكده اول مرد مكار دخى برشى استمم مطلوبم همان سنك سايهٔ قرب وحمايه كده بولنمقدر ديدكدنصكره وزيرك مجلسندن خروج وطوغرو خاقانك سراينه واروب خواص اتباعندن

برینك وساطتیله حضور خاقانه دخول وتقدیم رسم تکریم برله بو وجهله عرض
ما فی الضمیره باشلیوب قولکز تجارت ایله بو حوالیلره عزیمت مراد ایلدیکمده
مخصوص جنابکز ایچون بر تحفهٔ نفیسه تدارك ایلدمکه اومقوله تحفهٔ لطیفه
جناب ملوکانه کزدن غیره شایسته دکلدر کتوروب حضور خاقانی یه عرض
وتقدیم ایچون وزیرکزه ویردیکمده وزیرکز اول تحفه یی کندو نفسی ایچون
الیقویوب بو سری کتم ایتمك ایچون بکا قتی وافر مال عرض ایلدی قبول ایتمدم
دیوب * خاقان دخی ندر اول تحفه دیو سؤال ایلدکده اول جاریه یی مدح وثنا
ووصفنده غایت مبالغه ایلدکده خاقان قولاقدن عاشق اولوب درعقب آدملر
تعیین وسر یعا واروب علی الغفله وزیرك اوزرینه هجوم وجاریه ایله ایکیسی معا
عیون ناسدن مستورا حضور خاقانه ایصال اولندقلرنده وزیرك نه کونه معامله
ایلدیکنی جاریه دن سؤال ایدوب جاریه دخی وزیر مذکورك همان نخل
دلجوی باغ وصلندن اقتطاف شفتالوی رخسار * واجتنای میوهٔ بوس کردن
تا بدار ایله شرینکام اولوب هنوز غنچهٔ سر بستهٔ عصمتنه حوالهٔ دست فضاحت
ایلمکسزین مأمورینك هجوم ایلدکلرین تقریر ایتمکله * درحال وزیر مذکورك
ایکی اللرین قطع وکوزلرین قلع واسنان وشفاهنی بریدهٔ مقراض جزا
ایلدکدنصکره خاقان بی آرام اولوب جاریه ایله خلوت واول سرو دلکشی مانند
سایه * افکندهٔ زمین وصلت ومهر کنجینهٔ عفتن بردهٔ دست مواصلت * ایلدکده
جاریه دخی درعقب باشندن نقابنی النه الوب نقابیله خاقانك آلت رجلیه سن
سیلوب تطهیر ایلدیکی آنده خاقانك آلت رجلیه سنده بر وجع پیدا اوب دقیقه بدقیقه
تورم وانتفاخ ایله خاقان غایت مضطرب اولوب اطبایه مراجعت ایلدکده
اتفاق اطبا ایله عضو مذکوری قطع وازاله دن غیری چاره اولمدیغندن ناچار
اول عضوی قطع ایدوب دردو المی تسکین وبو حالت آثار سم قاتل اولدیغنه
تحصیل یقین اولنمغله * جاریه یی کتورن اول مردمکار طلب وتحری اولندقده
بولنمیوب بر مدت تدبیر ومداوات ایله خاقانك اثر علتی کلیا مندفع وزائل
اولدقدنصکره اول جاریه کتوردلوب نفسندن واهل وبلادندن سؤال
اولندقده * جاریه نقل سرکذشته یه آغاز ایدوب قریه مزك عاملی بابامی تحمیل
تکالیف کران ایله تضییق ایتمکله بابام دخی عادت بلده مز اوزره بالضروره بنی
فروخت وبو آدم اشترا ایلیوب بو حوالی یه وصولمزده بو نقابلی بکا ویروب سنی بن
پادشاهه بیع ایده جکم چون پادشاه سنی بعد الاشترا تقرب وتوصل ایدر ایسه

بو نقاب ایله پادشاهك آلت رجلیه سن سیلوب تطهیر ایله قاعده وادب ملوك اویله در
دیو تعلیم ایلدی بوندن غیری سرینه واقف دکلم دیو تقریر ایتمکله * جاریه نك
بونده صنع وقباحتی اولمدیغی معلوم اولدیغندن سوء مجازات معامله سندن
مصونه اولدی * وقتا که اول مرد مکار بو حیله وخدعه یی اجرا وانفاذدن صکره
فرار وطوغرو بهرامه واروب کیفیتی اخبار ایتمکله * بهرام دخی خاقانه بر مکتوب
تحریر ودرونده بغی وحسدسنی ووزیریکی کرفتار قید ندامت وبلا ایلدی
بن سنك خبث نیت وحسدیکی آکلمزدن مقدم سکا درجهٔ اخوتدن زیاده مودت
ومحبت ایلمشیدم وسکا اولان نیت واعتقادم خالص وصالح اولدیغنه بناءً بنم
حقمده اراده ایلدیکك سوء قصدلك اثرینی جناب باری سنك طرفکه ارجاع
ایلدی اکرسن میانه مزده اولان مسالمه یه ومحبت وموالاته رعایت ایتمش
اولیدك طرفمزدن بوکونا سوء مکافات ظهور ایلمزدی ما آلنی درج وتسطیر ومقدما
خاقان طرفندن اشعال نائرهٔ مکیدت ایچون بهرام طرفنه ورود ایلدکدنصکره
طوتیلوب اخذ وحبس اولنان مرد فتالك ایله جانب خاقانه تسییر ایلیوب بعد الوصول
خاقانك حمیت نفسانیه سی فوران ایتمکله تجهیز عساکر ایدوب بهرام ایله مقابله
ایچون اقلیم فارسه عزیمت وبهرام دخی اشیدوب اجناد کثیره ایله مقابله یه
مبادرت وطرح نطع معرکه ومبارزت ایلدکارنده عسکر خاقان منهزم وبهرام
غالب وخاقانك ممالکنه مستولی اولوب اموال واسرای وافره ایله مغتنم اولمغله
خاقانك بو مرتبه بلایایه وخسارات بی انتهایه مبتلا اولمسنه مجرد حسدی باعث
وسبب اولدی (اوصاف ذمیمه دن اون ایکنجی وصف عجله در) معلوم اوله که
تحقیقا عجله انجامی قبیح واثری مذموم بر وصفدر که نتیجه سی خفت وتهور واولی
ملوم وآخری ندامت اولوب زلل وخطادن خالی دکلدر * حدیث شریفده وارد
اولمشدر که (العجلة من الشیطان) عجله شیطان طرفندن ظهور ایدر * دینلمشدر که
عجول اولان کمسنه ممدوح اولمز وغضوب اولان کمسنه مسرور اولمز وحریص
اولان غنی اولمز (حکایت) اولنور که ملوك رومدن درت کمسنه بر حکیمك عندنده
جمع اولوب بزه امر ملکده نفع وفائده ویره جك بر وصیت ایله دیدکارنده مذکور
دخی قنغیکز نفسکزی درت شیئدن منع ایدرسکز مکروهدن یعنی استمدیککز
حالت ردیه دن امین اولورسکز * اول درت شی بونلردر عجله لجاجه غضب توانی
زیرا عجله دن ندامت ولجاجه دن حیرت وغضبدن بغض وتوانی وکسلدن ذلت
حاصل اولوردیدی * دینلمشدر که نوائب یعنی حوادثات کونیه وقوعنده ثبات

کوسترمك ارباب تجربه نك معقل وقلعه سیدر * یعنی صبر وثبات وتحمل ایله کشی
حادثه دن مصون اولور وعجله کلی محذوری داعی وموجبدر * ملوك عنددن بری
خلفنه بویله وصیت ایدوب دیدیکه * اللهدن قورقا کر اللهدن قورقارسك سکا
زیاده لك ویروب سندن راضی اولور * وجناب باری سندن راضی اولدقده سنی دخی
ارضا ایدر * وفوتندن قورقلمیان اموردده عجله ایلمه زیرا عجله موجب ندامتدر وقچن
برایشده شك واشتباه ایدرسك مشاوره ایله * وقچن برکمسنه دن تهمت ظهور ایدر
ایسه بعد التحقیق اول کمسنه یی خدمتندن تبدیل ایله * واعتنا ایلدیکك شیئی
تجربه ایله * وکلامکده صادق اول * وعدکه انجاز ایله * وتهدیدیکی انفاذ وایقاع ایله
معلوم اوله که کندو دائره کده بولنان خواص اتباعکی ضبطه قادر اولورسك
خارج وبعید بولنان عوام ناسی ضبطه قادر اولورسك * ودخی بر واحساندن غیری
فعالده عجله مذمومدر بر واحسانده عجله ممدوح ومحموددر * بعض حکما ملوکه
اوچ خصلت ایله عمله وصیت ایلدیلر * بری وقت غضبده عفو ینك تأخیری *
ایکنجیسی افعال حسنه وخدمات مستحسنه ده بولنانلره مکافاتك تعجیلی *
اوچنجیسی وقت نزول حادثه ده تأنی وصبر * زیرا عفو ینك تأخیرنده عفو وبر
واحسانك تعجیلنده رعایانك سرعت مطاوعتی * ووقوع حادثه ده اولان تأنی
وصبرده رأی صوابك وضوحی مأمول وملحوظدر * ملوکدن بعضیسی ولی
عهدینه بویله وصیت ایلدیکه قچن خیر قصد ایدرسك عجله ایدوب خلافنی مراد
ایلدکده تأنی ایله * وناسه مرحمت ایله که تکری دخی سکا مرحمت ایلیه * دینلمشدرکه
اوچ شیئدن غیریده عجله مذموم وقبیحدر * بری انعام واحسانده بری نکاح
اولنان بکری زوجنه ایصالده وبری دفن میتده (اوصاف ذمیمه دن
اون اوچنجی وصف مزاحدر) تحقیقا مزاح کشی یی امور مهمه دن اشغال
وحوادث نازله دن اغفال وهیبت ووقاری ازاله وحسن وبهاء آدابی اذهاب
وسفهایی جری قیلر اولی شیرین وآخری عداوت رهیندر * عمر بن عبد العزیز
رضی الله عنه بیوررلر که سز مزاحدن صاقنوب احتراز ایدك زیرا
مزاح بردرلو حمقدر که حقد وعداوت کتورر * اکثم بن صیفی دیرکه مزاح محاسن
ومهابتی کیدررر * مسلم بن قتیبه رحمة الله علیه اولادینه وصیت ایدوب دیرکه سز
ممازحه دن احتراز ایدك زیرا سزی عیون اعدا کزده حقیر ایدوب اقرانکزك
دخی سزك علیهکزه جرائتلرینه بادی اولور * زیرا مزاح مهابتی ازاله وصحبتی قطع
ایدر اولی فرح آخری ترحدر یعنی کدردر * دینلمشدرکه مزاح عیون رعیتده ملوکك

عظمت شاننه نقص ویرروسفه حرمتن زائل ایدر * دینلمشدرکه هر کیمك عقلنده قلت اولسه هزلی کثیر اولور * ودینلدیکه مزاح بردرلو علاج قبول ایلمیان علتدر ودینلمشدرکه مزاحك خیری نابود وشری نامعدوددر * عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه حضرتلری بیوررلرکه برکسنه علی الدوام نه ایله مألوف اولور ایسه اول شیء ایله مشهور اولور وبرکسنه مزاح ایدر ایسه عیون اقراننده حقیر اولور چوق کولر ایسه مهابتی زائل اولور وبرکسنه نفسنی تهمته عرض والقا ایلسه بردخی سوء ظندن قورتلمز * محمد بن العاص اوغلنه نصح ایدوب دیرکه کندوکدن بیوکلر ایله هزل ومزاح ایتمه که سکا حقد وعداوت ایدرلر ودون کمسنه لر ایله مزاح ایدر ایسك سکا ذل وحقارت کتوررر * ودینلمشدرکه هرشیئك تخمی واردر عداوتك تخمی دخی هزل ومزاحدر * معلوم اولهکه نفوس انسانه هر نچن حددن زیاده سآمت وکلال کاوب مضطرب اولسه اولوقت دفع کلال وسآمت ایچون جزؤیجه مزاحه میل لازمه دندر * زیرا فرط کلال وسآمت انسانی سیء الخلق ایدر بوعلته بناء دفع سآمت ایده جك قدر مزاحه رخصت واردر وابو الفتح بستی بو ابیاتی خوش نظم ایلمشدر * (شعر) *

افد طبعك المکدود بالکد راحة * ترحه وعلله بشیء من المزح
ولکن اذا اعطیته المزح فلیکن * بمقدار ماتعطی الطعام من الملح

مضمون ابیات نچن برشیئه اشتغال کده طبعکه سآمت یعنی اوصانوب کمال ثقلت کلور ایسه اولوقت اول شیئی برمقدار ترك ایدوب طبعکی اراحه وجزؤیجه مزاح ایله تنشیط ایله لکن اول حالده دخی مزاحی اول مرتبه ایله که طعامه طوز نمقدار قونور ایسه اولقدر اوله یعنی طعامه زیاده ونقصان طوز قونسه لذتی زائل اولدیغی کبی مزاح دخی غایت آز اولسه تنشیط خاطر ایتمز افراط اولسه بالاده ذکر اولنان محذورلری ایراث ایدر همان تنشیط خاطر ایده جك قدر اولمودر حدیث شریفده وارد اولمشدرکه (انی لا امزح ولا اقول الا حقا) فحوای لطیفی تحقیقا بن مزاح ایلرم ومزاح سویلرم الا حسب الاقتضا اخفا ایدرم دیمکدر * سعید بن العاص اوغلنه دیمشکه ای اوغل مزاحی غایت آز ایله زیرا افراط مزاح محاسن انسانی زائل وعلیهنه سفهایی جری ایدر * ومزاحی کلیا ترك دخی مصاحب وموانسك اولان احبا ویارانك بغض وانقطاعلرینی موجب اولور بوتقدیرجه احبابکله انس والفتی ایجاب ایده جك قدر مزاح واطیفه یی ترك ایلمه لکن بوحدی تجاوزدن حذر ایله * بعض حکما دیمشلرکه اعدا ایله ممازحه ایلمك

عیوبی اظهار ایدر (اوصاف ذمیمه دن اون دردنجی وصف ضحکدر) یعنی
کولمکدر کثرت ضحك دخی مزاح مثللو مذمومدر * وملوك عظام حضراتنه
ومناصب عالیه اصحابنه کثرت ضحك مناسب دکلدر * زیرا هیبت ووقاری ازاله
وادبی تقلیل ایدر * ابوذر الغفاری رضی الله عنه حضرتلرینه صاحب سعادت
افندمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری بیورمشلرکه کثرت ضحکدن احترازایله
زیرا کثرت ضحك قلبی اماته وبهاء وجهی ازاله ایدر * عمر بن الخطاب رضی الله
تعالی عنه حضرتلری بیوررهرکیمکه چوق کولر ایسه هیبتی قلیل اولور وهرکیم
نه کونا شیئی چوق ایشلر ایسه اول شیء ایله شهرت بولور ولکن حسب البشریه بعضا
انسانی کولدوره جك شیء کورلوب یاخود اشیدلوب کولمك لازم کلسه اول
وقتده تبسم ایله اکتفا اولنوب قهقهه ایله کولنمیه ومزاح بابنده تحریر اولنان
شروطه رعایت اولنه (اوصاف ذمیمه دن اون بشنجی وصف غدردر) معلوم
اوله که بعد العهد غدر حرامدر وغدرك انجامی هلاك وذماری ایجاب ایدر وغدر
برکمسنه ایله عقد رابطهٔ معاهده ایلدکدنصکره اول عهده وفا ایلمکه دیرلر لایق
اولان اولدرکه مادهٔ معهوده نك یعنی عهد اولنان ماده نك مدتی تمام اولمزدن
اول عهدی نقض ایلمیه لر جناب عزوجل بیورر (یاایها الذین آمنوا اوفوا بالعقود)
وینه حضرت جل وعلا بیورر (فما استقاموا لکم فاستقیموا لهم) معناسی
ظاهریسی طائفهٔ قریش یوم حدیبیه ده سزکله عقد ایلدکلری معاهده لرنده
ثابت ومقیم اولدقجه سز دخی عهدکزده ثابت اولك دیمکدر والله اعلم * سلیمان بن
عامردن مرویدرکه حضرت معاویه ایله طائفهٔ روم بیننده رابطهٔ معاهده
معقود ایکن حضرت معاویه اراضیٔ رومه اغاره قصدیله لشکرکش عزیمت
اولدقده عمرو بن عبسه حضرت معاویه یه دیدیلرکه برکون صاحب سعادت
افندیمزك علیه السلام مبارك لسانلرندن مسموع اولدیکه برکمسنه نك برقوم ایله
بینلرنده رابطهٔ معاهده منعقد اولور ایسه تا مدت معاهده منقضیه اولمدقجه
عقدهٔ معاهده یی حل وحمله وهجومه ابتدار ایلمسون یاخود نقض عهدی
مقدمجه اول قومه اخبار ایله طرفین نقض عهدی بلمکده مساوی اوله لرکه حتی
غدر بولنمیه بیوردیلر دیدکده * حضرت معاویه اول عزیمتدن منصرف اولدی
بعض حکما دیدیلرکه غدر هلاکه مسارعت وزوال ملکی اقتضا ایدر * دینلدیکه
غضبك طاولیسی ارقدر یعنی غضب ضعف ووهن نتیجه ویرر ووالیٔ غدار
معزولدر یعنی غدار اولان والینك زوالی سریعدر وجیش عدوان مغلولدر یعنی

ظلم وعدوان ایله مألوف اولان عسکر باغلودر کویا ایشه یرامزلر وعرزین طغیان
مشلولدر یعنی طغیان ایله مألوف اولان رؤسا وسادات قوم مقطوع الیددر کویا
دست همت وقدرتلری قاصردر * ودینلمشدرکه هر دوشکنك برقولتقلیوب
قالدیریجیسی واردر الا غدار ایله مألوف اولان دوشکنه کمسنه دستکیر اولمز بلکه
اومقوله غدارلك دوشمه سنه قلوب عامه مترقبدرلر ومسرور اولورلر * حکمادن بری
عصرینك ملکنه دیدیکه سکا بش خصلت ایله وصیت ایدرمکه اول خصلتلره
رعایت ایدر ایسك جناب باری سندن راضی ورعایا طائفه سی دخی شاکر وصالح
اولور * اولا ایشدن صعوبتلو اولان بوقشه سهولت ایله چیقدیغکه الدانمه یعنی
نتیجه ووراسنده صعوبت اولان امورك بدایتنده کورینشان سهولته مغرور
اولمه * ثانیا وفا وانجازینه قادر اولمیه جغك وعدی ایلمه * ثالثا امورك
عجاهلرندن حذر اوزره اول * یعنی نیجه امور واردرکه آکسزین ظهور ایدر دائما
بصیرت اوزره بولن * رابعا امور ایچون مجازات ومکافات درکاردر عواقبدن
اتقا ایله یعنی امورده تراخی واهماله رخصت کوسترمه که برعائق ظهوری
تمشیتنه مانع اولمیه * خامسا غدردن حذر ایله زیرا انسانی ورطهٔ هلاکه دوشرر
ابومسلم خراسانی اعداسی اوزرینه محاربه ایچون تعیین وتسییر ایلدیکی
عساکره بویله توصیه وتنبیه ایلدیکه قلبکزه جرأت وجسارتی شعار ایدك زیرا
جرأت سبب ظفردر ودشمن حقنده کین وعداوتکزی چوق چوق ذکر ایدك زیرا
بو حالت اقدامی اقتضا ایدر وطاعت باری یه ملازمت ایدك زیرا غدار ورطهٔ هلاکه
اوغرر (حکایت) اولنورکه ملك عجم فیروز ایله ملك هیاطله اولان خوشنوازك
میانه لرنده سنه قدا اولان رابطهٔ معاهده یی نقض له فیروز بلاد خوشنوازه لشکرکش
عزیمت اولدقده حکمادن بری فیروزه خطاب ایدوب ای ملك جناب خداوند بیچون
بر پادشاه مادامکه ارکان دینی هدمه مبادرت ایلمیه اشلدیکی جور وظلمك مجازاتنده
امهال وتأخیر ایدر هر چن هدم ارکان دینه مبادرت ایدر ایسه اول وقتده
بلا امهال سوء مجازاتنی اجرا وانفاذ ایلر وعقد میثاق ارکان دیندن اولمغله بونقض
عهد عزیمتندن نکول ایله دیدکده * حکیمك بو کلام حکمت انسامنه قطعا
التفات واصغا ایلمیوب خوشنواز ایله ملاقات ومحاربه وقتاله درکار اولدقلرنده
عسکر فیروز منهزم وممالك وبلدانه لشکر خوشنواز مستولی اولوب بلا موجب
نقض عهد وخانتن مشاهده ایلدی * اوصاف ذمیمه نك بیانی بومحلده تمام اولمغله
حد اعتدالدن خروجی موجب اولان اعراض ثلاثهٔ ردیه نك بیانته شروع

اولاندی (عرض اول وثانی هم وغمدرکه) بو ایکی عرض ایچون برکمسنه یه افراط اوزره
طاری وعارض اولسه لر اول کمسنه نک نفسنه الم واذا ایراث وجسمنه دخی
برحالت ردیه کتورورلرکه تلافی وتداویسی ممکن اولمیوب امور مهمه ده تقصیر
وتدبیر عقل وشعورینه ضعف وخلل طریانه سبب اولورلر وبو ایکی عرضدن براحد
ایچون مخلص اولمیوب حوادثات مله ونوائبات مهمه مقتضاسیله البته هرکسه
طاری ولاحق اولور* هم شول شیئه دیرلرکه نفس کله جک زمانده اول شیئک
حدوثنه متوقع وامید وار اولور* وغم زمان ماضیده کیچن شیء ایچون نفسک
متکدر ومحزون اولمسنه دیرلر بو صورتده ملوک عظام حضراتنه لایق اولان
اولدرکه بو ایکی عرضدن بری طاری اولدقده نفس نفیس همایونلرین ووجود
عالمسودلرین اراحه وشرع شریفده مباح قلنان مسراتدن بریله تلذذ وانبساط
تحصیلیله دفع غموم وهموم وحفظ صحت بیوروب لکن بو عرضلری دفع ایده جک
قدر اسباب سرور ایله اکتفا بیوره لر* زیرا انهولک افراطی دخی تدبیر مصالح ملکیه دن
اشغال ایلمک حسبیله ضروری غمدن آزاده کلدر* ملک عادل نور الدین محموده ایچون
غم وهم طاری اولسه کوندزلرده ساحهٔ سرای خاصه سنده لعب کوی
وچوکان ایله کیجه لرده لعب شطرنج ایله دفع غم وهمه تدبیر ایدرلر ایمش (اعراض
ثلاثه دن اوچنجیسی سکر شرابدر) معلوم اوله که سکر جمله ادیانده حرامدر
اختلافلری همان سکر ویرن شیئه ده در تحریم شرایعدن بشقه سکرک قبحنده
اصحاب عقول دخی اتفاق ایتمشلردر زیرا سکر بر عرض ردیدرکه صاحبنی انواع
بلایه واسقامه کرفتار ایدر* حکمای طب بیان ایلمشلردر سکرک افراطی صاحبنه
بغتة سکته واختناق وامتلاء بطن علت هائله لرین ایراث واکثریا حمیات حاره
واورام دمویه وصفراویه ورعشه وفالج مثللو اسقامی احداث ایدر * مع هذا
صاحبنی عقل وهوشدن دور ودرلک مطالبدن مشغول ومهجور واستقامت
تدبیردن محروم وعیون ناسده وقارینی مسلوب ومرتبه سن منحط دون ایلر*
خود دار عقباده نه مقدار عذاب الیم ونکال وخیمی اقتضا ایلیه جکی آشکاردر

*(یدنجی باب ملوک عظام حضراتنک حضور عالیلرنده ورکوب همایونلرنده
اولیای دولتلرینک مراتبلری بیاننده در)*

معلوم اوله که ملوک امم سالفهٔ مختلفة الاجناسدن هر بری کسب امتیاز
ضمننده بر دکونه مراسم وآدابه رعایت ایله اقامهٔ ابهت ملوکانه ایتمکله جمله سنک
آداب ورسومی احاطهٔ حیطهٔ تحریردن خارج وشرح وبیانلرنده فائدهٔ معتد

جهانایاب اولدیغندن غیری انلره تشبه شرعا منهی وممنوع اولوب وخلفاء عباسیه عمدهٔ ملوك سالفه اولدقلرینه بناء بو بابده همان دولت عباسیه یه اقتصار ایله رسوم وآداب مرعیه لری علی وجه الاختصار ذکر و بیان اولنور * خلفای مشار الیهم طبقات اعوان واولیالرینی اوچه حصر ایتمشلر ایدی (طبقهٔ اولی) افراد جنود وعسکریه وهنوزاکتساب درجات ومراتب ایلمیان غلمان (طبقهٔ ثانیه) ضابطان عسکریه دن وسائر خدمهٔ دولتدن وسط مرتبه لرده بولنانلر (طبقهٔ ثالثه) سرعسکران ووزرا ورؤسا وکبرا وعلما وقضاتکه بو طبقه ده بولنانلر دولتسرای شاهانه ده موقع وموقفلری سرا پردهٔ ملوکانه یه قریب دهلیز خاصه در * وهر گچن وزرا ووکلا ورجال وضابطان وافراد عساکر وسائر خدمهٔ دولت حسب الرسم سرای عالیهٔ ملوکانه ده مجتمع اولسه لر ذکر اولنان طبقات ثلاثه اصحابندن هر بری موقع لایقنده قیام ایلیوب بربرلرینه فارغ لردی * وبریسی کندونك مافوقنه تقدم ایلمزدی وبر تقریب تقدم ایلسه حاجبلر ترتیبلرینه نظام ویررلر ایدی * وسر حاجبین نزد سریر خلافته مورد اولان باب سعادت ایله وزیر عصره ملاصقا قرار ایدوب وباب سعادتك وراسنه کسنه نظر ایتمسون ایچون پردهٔ عالیه سی صالیویریلوب گچن خلیفه جنابلری خدمهٔ خاصه لریله معا قرار کاهلرندن خروج وباب السعادتك داخلنده موضوع ومفروش اولان سریر سلطنتلرنده قعود بیوردقلرنده خادم معین ومخصوصلری اولان غلام نظافت ارتسام النه بر بیولمذبه یعنی سنکلك الوب نزد سریر شاهانه ده خدمت مکسرانیده قیام بعده خادم حرم خاص باب سعادتدن خروج وسرحاجبی دعوت واول دخی پردهٔ عالیه یی اراالق ایدوب دخول وصحن دارده حضور ملوکانه ده قرار بعده وزیری دخی دعوت اولنغله اوکنجه برحاجب تقدم ایدرلك واروب سریر سلطنته تقرب ایلدکده حاجب عودت ووزیر منفردا رومال خاکپای ملوکانه دنصکره جانب یمین سریر شاهانه یه بش ذراع مقداری قریب محاده توقف بعده امیر الجیش یعنی سرعسکرلری دخی وزیرلری کبی حاجب اوکنجه تقدم ایدرلك دخول وبعد ادای رسم عبودیت جانب یسار سریر سلطنتده قیام بعده جناب زمره سی ورؤسای خدم دعوت اولنوب دخول وعلی مراتبهم میمنه ومیسره مواقف لایقه لرنده وقوف بعده علما وفقها وقضاة دخی بالدعوه دخول وجانب یمین سریرده وزیرلك آلت طرفنده قرار بعده رؤسای اطبا دعوت اولنغله کلوب آچق میداننده توقف وکندولردن برسؤال اقتضا

ایلدکده ناسك خروجی وقتنده حضور خلیفه یه تقدم ایدرلردی * بعده غلمان
وجنود وعساکر وسائر حاضرین چاغریلوب انلردخی اوستی آچق میدانده جمله نك
خلفنده صف بسته اولوب قیام وبوترتیب ایله برساعت قدر آرام ایله جمله مشهود
لحظهٔ خلافتپناه اولدقدنصکره علی مراتبهم خروجه آغاز ایلدکده وزیرلری
جمله دن تأخر وبرمدت طویله دخی توقف وبعض کره مکسرانلق ایدن خادم
مذکور کیروچکیلوب وزیرلری النسه بر کوچك سنکلك الوب براززمان هم
مکسرانلق خدمتنده قیام وبعض امور مهمه مذاکره ایدرایکن بالاده مذکور
اولان سرحاجبین دخی چاغرلسه ایشیده جك قدر اراقده آرام و بعده وزیرلری
حاجب ایله معا خروج ودهلیز مخصوصده ینه معا اوتوروب امور ملکیه وحوائج
سائره یه نظارت ورؤیت و بعده جمله سی محللر ینه عودت ورجعت ایدرلردی *
وهرقچن حاجب اولیای دولتلرندن برینی تقبیل ید ویاخود برآخر خدمت ایچون
حضور خلیفه یه تقدم ایلسه اول تقدیم ایلدیکی کمسنه نك صول جانبنده بازوی
یسار ینه محاذ یا یوریه رك کتوروب دست خلیفه یی تقبیل ایلدیکی کبی
کیروچکوب کیروده بر بر ینه متقارب متوالیة قیام ایدن حاجبلردن یقیننده
بولنان تسلیم واول حاجبلر دخی بر برلرینه تسلیم ایدرك اخراج ایدرلردی * وقچن
خلیفه موکب خاص ملوکانه لریله برمحله عزیمت مراد ایلدکده ذکر اولنان
زمرات مختلفه یه امر اولنوب جمله سی مسلح مواضع رکوبه ماشیا ورود واول
محلده رکوب ایلیوب برمقدار حاجبلر یوللرده موکب اوکندن کمسنه یی
کچورمیوب منع ایچون جمله یه تقدم وبعده خلیفه نك یدکلری وبعده شاهین وسائر
حیوانات شکارلریله آوجیلری * وبعده ینه قدام موکبدن کمسنه یی کچورمملك ایچون
برزمره حاجبلر * وبعده سرحاجبین وبعده سس ایشیدیله جك قدر کیروجه موکب
خاص ملوکانه لریله خلیفه جنابلری وورای موکب خاصده وزیرلری بولنوب قچن
خلیفه جنابلری استدکجه وزیرلری ایلروکاوب خلیفه یه بردرلو کلفتی موجب
اولمیه جق درجه تقرب وبعد التکلم ینه محل مخصوصنه رجعت ایدردی * وبعده
وزیرك خلفنده وجوه خدمه ورؤسا وسائر طبقات اولیا وبعده سقالری کمسنه یه
مزاحمه ویرمملك ایچون آچقدن کیدوب وانلره ملاصق خلع بعده وبعض کسوه
واطعمهٔ خفیفه ایله مملوصندوقلری حامل قطارلر وخدمه نك وراسنده صدقات
وجوائزه مأمور خادم مخصوص کفایه درجه سنده صره لری برهکیبه یه موضوعا
استصحاب ایلیوب علما وفقها وقضاة ومؤذنین موکبلری وسطنده سیروعزیمت

ایدرك

ایدرلر یا ابواب قصر خلیفه دن ویاخود نزهتکاهدن برینه واصل اولدقلرنده
حاجب وخدمه نك جمله سی نزول واول محلی تجاوز ایدنجیه دك ركاب خلیفه ده
مشی وسیر وبعد التجاوز ینه جمله سی ركوب ایدوب وهر قچن خلیفه قصر ینه
عودت ایدر ایسه جمله سی ینه نزول وقصر خلیفه ده اولان حاجبلرك محل موقفلرینه
دك ماشیا كیدرلردی ٭ وخلیفه نك وقت ركوب ونزولنده بورولر وطبللر
ضرب اولنوردی ٭ وپادشاهلر كثرت ركوب وظهوره میل ایتمیه لر زیرا ارسلانی
نادر كورن شهر اهالیسنك عیون وقلوبنده ارسلانك مهابتی عظیم اولوب دائما
صحرالرده كزن چوبانلر صقجه صقجه ارسلانه تصادف ومشاهده ایله الفت
ایلدیكندن قلبنده مهابت اسد اول مرتبه دكلدر ٭ وركوب وظهوردن كلیا امتناع
وانقطاع دخی كوسترمیه لر زیرا قورد ارالق قیونك راعی وكوز جیسنی
كورمسه درونندن خوف راعی كلیا زائل اولوب قیون سوریسنه هجومدن
قطعا تحاشی ایلمزدی ٭ مؤلف رساله شیخ مرحومك وقتنه كلنجه بو سرای سپنج
فانیده چند روز نوبتزن حكومت اولان ملوك سالفه میاننده دولت عباسیه نك
آداب ورسوم سلطنتلری طوائف سائره یه نسبت مستحسن اولدیغنه بناء بو بابده
آداب ورسوم دولت عباسیه یی انموزج اوله رق شرح وبیان ایلیوب بو عبد حقیر
دخی خدمت ترجمه ده نسبت تقصیر وتكاسلدن تحاشیا تركك ایتیوب ترجمه
وتحریر ایلدم ٭ بو نسخه حالا مسند آرای سریر سلطنت ورونق افزای تختكاه
خلافت فرمانفرمای هفت كشور داور ینك بخت سعد اختر سلطان البرین
وخاقان البحرین پادشاه تقوی پناه وشهنشاه عطوفت دستكاه افندمزك دولت
علیه ابد قرین وخلافت سنیه ابهت رهین ملوكانه لریكه چار جهت اقطاره
دمدمه انداز كوس شوكت وشان ٭ والیوم بر بنده فرمان برداری مسند حكومتكاه
عباسیه ده حكمراندر ٭ بویله بر دولت عظما شید الله اركانه بالتأیید الی یوم الانتهانك
اسباب فر وحشمت وآداب ورسوم شوكت وسلطنتنی شیخ مومی الیه مشاهده
ایلسه ایدی درون كتابده بو بابی متضمن اولان چندین اوراق پراكنده ساز
نغمهٔ الغا ٭ وزبان ترجمان خامهٔ عاجزانه م دخی بریدهٔ كزلك استحیا اولوردی

٭(سكزنجی باب مشورتك فضیلتی بیاننده در)٭

معلوم اوله كه مشورت بر امره وایضاح رأی مهمه هدایتك عینی ورشادك سبیلی
وباب مغلق صوابك مفتاحیدر یعنی مبهم ومستور ومخفی اولان رأی صواب
مشورت ایله واضح وآشكار اولور ٭ وشارع یعنی حضرت عالم السر والخفایا وحبیب

جناب خدا عامهٔ خلقی مشورته ترغیب بیوررلر* جناب عز وجل صاحب
سعادت رسول اکرم افندمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینه بیوررلرکه
(فاعف عنهم واستغفر لهم وشاورهم فی الامر) حسن بصری رضی الله تعالی
عنه حضرتلری بیوررلرکه مشاوره ایله امر اولندیکه رأی صحیح واستنباط
مقتضاسیله عمل اولنه* ضحاکدن منقولدرکه مشاوره ایله انک ایچون امر
اولندیکه مشاوره نک فضیلتی وفوائد عائده سی معلومدر* زیرا خواطر ثاقبه
وافکار صائبه برامره صرف واحاله اولنسه اول امرده صورت امکان مستور
ومخفی قالمز* واستشاره یه رغبت ایتمیوب کندی رأییله مستبد ومستقل اولان
کمسنه سمرحد صوابدن بعید وحفرهٔ زلل وخطایه قریب اولور* حدیث شریفده
وارد اولمشدرکه وحدانیت واجب الوجوده ایمان واعتقاددنصکره رأس العقل
یعنی کمال عقل ناس ایله توددر یعنی سوشوب دوست اولمقدر* ورأییله مستبد
اولان خودرأی آخردن مستغنی اولهمز ومشورته رغبت ایدن کمسنه هلاکدن
مصون اولور* وجناب حی لایموت برقولنی هلاک ایتمک مراد ایلسه انک کندو
رأیی اسباب هلاکنک اول واقدمی اولور* وحدیث شریفده وارد اولمشدرکه
(تفحصوا عقولکم بالمذاکرة واستعینوا علی امورکم بالمشاورة) معنای شریفی سز
بربریکزایله مذاکره ایدرلک عقلکزلک اصابت ایلدیکنی وایلمدیکنی تحری وامتحان
ایدلک وامورکزلک تمشیتنه مشاوره ایله استعانه ایدلک دیمکدر* وحضرت علی بن ابی
طالب رضی الله تعالی عنه بیورررلرکه استشاره عین هدایتدر هرکیمکه کندو رأینی
بکنوب آخرایله استشاره دن مستغنی اولسه البته خطره وقوعبولور* وبعض
بلغا دیدیلرکه آخرایله استشاره واسترشاددنصکره خطا ایلمک کندو رأییله مستبد
اولوب استشاره سز صواب ایلمکدن زیاده محموددر* بعض حکما دیدیلرکه سنک
رأیکک نصفی قرنداشکله دریعنی قرنداش مثللو خلوص اوزره سی سون کمسنه
ایله بیله درسن اویله کمسنه ایله مشاوره ایدرسک رأیک تام وکامل اولور*
دینلمشدرکه چون امورکده اشکال واقع اولسه عقلانک رأینه مراجعت ایدوب
استشاره دن امتناع ایلمه* ورأیکله مستبد اولمه زیرا سؤال ایدوب سلامت بولمق
خود رأی اولوب ندامت چکمکدن خیرلودر* حکماء یوناندن بعضیسی
دیمشلردرکه حیله وتدبیرلک غایت ضعیفی شدت غضبلک چوغندن خیرلودر وخطا
وزلل قضاء مبرم ومحکمک رسولیدر* یعنی قضاء مبرمدن وارد اولور چون برملک
کندو رأینده مستبد واستشاره دن مستغنی اولسه رشد وهدایت محللری اکا

مستور اولور * حكماى فرسدن برى ديديكه اموره نظر يعنى دقت وامعان ايلمك عزمدر * وعزم دخى رأيدن اقتضا ايدوب ورأيده دخى تفريط ونقصاندن سلامت وفوز وظفره باعث وسبب حاصلدر * تدبير وتفكر فطنت وذكايى مستلزم وحزم واحتياطى موجبدر * وحكمانك مشاورهسى يقيننده ثبات وبصيرتده قوتدر يعنى حكيم اولان كمسنه رأى صواب صاحبى ايكن ينه مشاوره ايلدكلرنده رأيلرنده ثبات وبصيرتلرنده قوت فائدهلرين تحصيل ايدرلر بوتقديرجه برشيئه عزمدن اقدم تفكر وقطع وجسمدن اقدم عزم وهجومدن اوّل تدبير وقدومدن اوّل مشاوره ايله دينلوركه مشاوره كبى صوابى اظهار ايدر برشئ يوقدر ومساوات كبى نعمتلرى محافظه ايدر برشئ يوقدر يعنى كشينك نعمتى كندونك حوصلهٔ تحملنه مساوى اولوب زياده ونقصان اولمامق ذممتى محافظه ايدر وكبر وغرور كبى بغض وعداوت ايراث ايدر برشئ يوقدر * عبدالملك بن مروان ديمشكه برامرده مشاوره ايلدكدنصكره خطا واقع اولمسى رأيله مستبد اولوب مشاوره ايتمكسزين اصابت ايلمكدن زياده بكا خوش كلور زيرا كندو رأييله حركت ايدن كمسنه يه ايكى شئ ذل وهوان ايراث ايدر * بريسى كندو رأينى تكذيب واجب ايكن تصديق ايلمسى برى زياده بصيرتى ايجاب ايدن مشورتى ترك ايلمسى

* (طقوزنجى باب ارباب مشورتك اوصافى وبعض حكايات لايقه بياننده در) *

ملوك عظام حضراتى اهالىٔ مشورتى بر رأيده جمع ايليوب مجلس جمعيتده عقد شورى ايلمكمى اولى دربوخسه اهالىٔ مشورتك هر بريله منفردا مشاوره ايلمكمى اولى در اختلاف اولنمشدر * عرب وفرس وملوك هند مجلس جمعيتى ترجيح ايليوب مجلس جمعيتده هر كس كندو قريحه سن بيان ايلدكده اكر نقض توجه ايدر ايسه نقض ومحذورى ايضاح واثبات اولنه رق قرار بولان صورت رأى اجماع قرايحك نتيجهسى اولمغله خللدن عاريدر ديديلر * وروم وملوك قبط منفردا اولان مشورتى ترجيح ايليوب منفردا اولان كمسنه استنباط رأى صوابده فكر وخاطرينه الحاح وابرام وجد تام ايتمكله نتيجهٔ فكرى بكر الظهور اولور ايدر * اما مجلس جمعيتده هر كيم بر رأى ايله ابتدا ايدر ايسه اول كمسنه متبوع اولوب سائرلرى اكا تابع اولوردير * اهالىٔ مشورتده بعدى شروط موجود ومجتمع اولمق لازمدركه اول شروط مدار مشورت اولديغنه بناء رأى صواب انلر ايله صورت اكتساب ايدر اول شروطدن برى فطنت وذكادركه حتى مشورت اولنان اموره اشتباهلرى اولميه زيرا اشتباه ايله عزم وجزم صحيح اولمز * ايكنجيسى امانتدركه

حتی کندولردن امنیت مأمول اولنان امورده خیانت وخلوص مأمول اولنان شیئلرده جنایت ایلمیه لر* اوچنجی صدق لساندرکه حتی انها ایلدکلری خبرلرینه اعتماد ورأیلرینه عمل اولنه * دردنجیسی بربرلرینه حسد ونفسانیتلری اولمیه زیرا نفسانیت رأی صوابی کشفه مانع اولور* بشنجیسی سائر ناس ایله اهالیء مشورت بینلرنده بغض وعداوت اولمامق زیرا بوعداوت نصفت وحقانیتدن منع وصواب رأیی محجوب ایلر* التنجیسی هوای نفسانیه اربابندن اولمیه لر زیرا هوا صاحبنی حقدن اخراج وباطله ایصال وعقولی اغفال ورأی صوابدن صرف ایلر* یدنجیسی کبرای دولتدن ومشایخ اعوان سلطنتدن اوله لر زیرا عقلای مشایخ وپیران گرم وسرد روزکاری ونوائب سپهر نابرقراری واطوار مختلفهٔ ادواری مشاهده ایله اکتساب رأی صوابه قابل ومستعدلردر* طائفهٔ عرب دیرلرکه مشایخ وقارلک اشجاری واخبارلک چشمه ساریدرانلرک فهملری صوابدن منحرف اولمز ووهم انلره وقوعبولمز * ودینلمشدرکه سزلر پیرانک رأیلریله عمل ایدک زیرا هرنقدر ذکاء طبعلرینه وهن تطرق ایتمش ایسه دخی ینه انلر عبرت ویره جک چوق صورتلر کورمشلردر وآثار تقلبات دهری چوق ایشتمشلردر (حکایت) اولنورکه مأمون خلیفه برکون اوغللرینه نصیحت ایدوب دیمشکه ای اوغللر سزلک شبهه کز اولان امورده ارباب تجربه واهالیء حزمدن اولان اعوانکزلک وشفقت صاحبی اولان اختیارلرک رأیلرینه مراجعت ایدیکز زیرا انلر سزلک کورمدیککز شیلری سزه کوسترر لر وبلمدیککز شیلری سزه بلدیررلر یعنی کشف ایدرلر تحقیقا انلر نیچه مدتدنبرو خدمت دولتده بولنوب سزلک امورکزده ممارسه وتفنن وحوادث وعوارض ازمنه یه واقبال وادبار دورده آشنالق حاصل ایلمشلردر* سزلر انلره تسلیم اولوکز وانلره ملایمت ومطاوعت کوستروب وکلاملری هرنقدر آجی اولسه دخی تحمل ایدیکز زیرا صحت وشفایی مورث شربت ویریجی حکیم باعث تزاید سقم وعلت اولور طاتلی شربت ویرن حکیمدن زیاده شفقتلودر* ومجلس مشورته بخیل وجبان وحریص ومعجب یعنی خودرأی وکذاب کمسنه لری ادخال ایلمامک لازم واهمدر زیرا بخیل اولان کمسنه نک بخلی عقلنه باعث تقصیر وخلل اولور وجبان کمسنه بعض جسارت لازم اولان خصوصلرده سنی اخافه ایدر وحریص اولان کمسنه انجازی مأمول اولمیان وعدی ایلر* ودینلمشدرکه بخل وجبن وحرص برطبیعتدرکه جمله سی سوءظندن اقتضا ایدر* عبدالملک بن مروان بعض عماله بووجهله تنبیه ایدوب

دیمشکه مهم اولان امورکده کذابك وکندو رأینی بکنمش معجبك رأیله
قناعت واکتفا ایلمه زیرا کذاب اولان کمسنه سندن بعید اولان شیئی تقریب
وقریب اولان شیئی تبعید ایدر یعنی نفس الامری سویلمز * وکندو رأینی بکنمش
خودرأی معجبك دخی رأیی صحیح دکلدر بوتقدیرجه معجب وکذابك رأیلریله عمل
موجب خطا اولور * ملوك عظام حضراتنه لایق اولان بودرکه مجلس شوراده
هیچ برکمسنه بررأی ایراد وبیان ایلسه همان قول مجردینه عمل واعتبار
اولنمیوب اصول واسبابندن استکشاف ونتیجه وعاقبتندن بحثده جمله اهالی
مجلسی تشریك ایدرلك بعد التنقیح قبول اولنوب قبل امعان النظر اول رأیله
عملدن حذر اولنه * دینلمشدرکه رأیك غایت ضعیفی بالبداهه سنوح ایدندر
ورأیك افضلی بعد السنوح اول رأیده افکار تکرر ایدرلك علم یقین تعلقیله تحکیم
اولناندر * ودینلدیکه هر بر رأیده که برکیجه اخشامدن تا صباحه دك فکرت صحیحه
انی تمحیض وتدقیق وتنقیح ایلمیه اول رأی ناتمامدر * عبد الله بن وهب دیمشکه
بررأیی بعد السنوح اوچ کون ترك ایدوب اعمال افکار وامعان انظار ایدلك که حتی
صحیح وسقیمی وخالص ومغشوشی کشف اولنه * ابن هبیره اوغلنی تأدیب ضمننده
دیمشکه زنهار اوّل مشیر اولمه * یعنی محل استشاره ده خاطرکه خطور ایدن رأیی
جملهدن اوّل ایراد ایلمه * وامعان نظر ودقت ایله تنقیح اولنمیان رأیدن حذر ایله
ومعجب وخود رأیك رأینی تصویب ایلمه * وتأمل وملاحظه ایتمدین ارتجال
کلامدن اجتناب ایله * وهرچین ملوك عظام حضراتی عندنده فکرت تامه وروّیت
کامله دنصکره بررأیك صحتی تقرر ایدر ایسه بعده اول رأیك امضا واجراسنه
مباشرت وانکله عمل ایچون انتهاز فرصت اولنوب وقت مناسبی فوت اولنمیه
وناصحلره مخالفتدن ونصح وپندلرینی استحقاردن حذر اولنه که هرکیم کندویه
نصیحت ایدنه مخالفت ایدر ایسه برعدو پیدا ایدر * دینلمشدرکه امر ملکك افساد
وادبارینه بش شیء ایله استدلال اولنور * اولکیسی امورك مصادر وموارد ینه
آشنا وخبیر اولمیان حدیث السن کمسنه یی امور ملکیه ده کافی یعنی مدبر اتخاذ
ایتمك * ایکنجیسی اهل مودته جور روا اولنمق * اوچنجیسی خراج ملك مؤنتدن
ناقص اولمق * دردنجیسی صاحب ملکك برکمسنه یی کندویه تقریب وتبعیدی
رأی وتدبیر غرضنه مبنی اولمیوب انجق کندو هواسیچون اولمق * بشنجیسی
نصایح عقلا وآرای ذوی الحفاله استحقار اولنمق * کسری نوشروان دیمشکه عالم
بالامور اولان کمسنه ایله استشاره ورأینه متابعت ایلمك رأی متین صاحبی اولان

واولمیانه دخی حزم واحتیاطدر بوبابده شرح اولنان مزایای ایضاح ایچون
مؤلف مرحوم اوچ حکایهٔ مبسوطه نقل وبیان ایدر (حکایهٔ اولی) منقولدرکه
هند بلده لرندن ممالك فرسه قریب بر بلده نك حسن منظر وطیب هوا وماء
وکثرت عمارت وحصانت ومتانت قلعه سی واهالیسنك دخی جسامت وشجاعت
وقوت ابدان وملوکلرینه کمال مطاوعتلری نوشروانك مجلسنده وصف وثنا
اولنمغله نوشروان اول مملکتی تسخیر وتملك سوداسنه دوشوب کیمك زیرنکین
حکمنده در دیو سؤال ایلدکده حدیث السن وهوای شهوانیه سنه تابع ومنقاد
ولذات نفسانیه سیله متلذذ ومشغول ارکت نام ملکك زیرحکمنده در لکن
رعایاسنه کندویی سودردیکندن کندویه غایت مطاوع ومتوجهدرلر دیو تقریر
واخبارا یتملریله * نوشروان دخی وزرا ووکلاسنی جمع واول مملکته دسترس سوداسنده
اولدیغنی وملك ارکتنك کیفیتنی ورعایاسنك اطاعت ومحبت اوزره اولدیغنی
تعریف وبیان وتفهیم ایلدکده * بوامر املك حصولی انجق ملك ارکتك رعایاسنی
تحریك وافساد وملك ارکتدن تنفیر ونوشروان جانبنه استماله دن غیری وجهله
صورت بولمزدیو جمله وزرانك رأیلری نتیجه یاب اتفاق اولمغله * درحال تقلیب قلوب
برایا واضلال وافساد رعایا فنلرنده سبق آموز ابلیس دهات عربدن برقاچ
کمسنه لری تدارك وکندولره بخش اموال وتحصیل آمال مثللو وعده لرایله بوامر املك
حصولنی عهده لرینه احاله ایتمکله اول کمسنه لردخی ملك ارکتك مملکتنه واروب
هربری برر قصبات وقرایه متفرق اولوب طوائف رعایای بهایم سیمایه انواع
علف احتیال ایله یملرد وکه رلك برایکی سنه ظرفنده افساد واضلال ونوشروان جانبنه
استماله ایلدکارندنصکره نوشروان کاغد تحریرو عموم رعایای ملك ارکتی استماله
ایلدکارین اشعارا یتملریله * نوشروان دخی اول حوالی یه قریب محلده بولنان
والیلرندن برینی عساکر کثیره ایله اراضیٔ ملك ارکته دخول واستیلا ایلمك اوزره
تعیین ووالیء مذکور دخی مأمور اولدیغی اوزره حرکت والی یکدن
متجاوز سواری عسکر ترتیبنه مباشرت ایلدیکنی ملك ارکتك بعض جاسوسلری
خبرالوب ملك ارکته تحریروانها ایتملریله * بوکیفیت شیوع بولوب مملکت ملك
ارکتده صورت فساد وشقاق رونما وبین الناس انواع اراجیف هویدا اولمغله ملك
ارکتدخی بوکیفیته تحصیل وقوف ایلیوب اما کندی امور مملکتنی بش
کمسنه اداره ایدردیکه دردی کندونك مصاحب وسمیری وبری رئیس الزمام
ایدیکه اخذ وعطاده موکلی ایدی * درحال بو بش کمسنه یی جمع وکیفیتی تفهیم

وعقد انجمن مشورت ایله دفع مادۀ فساد واختلال خصوصنده استکشاف
رأی صواب ایلدکده * اول درت وزیردن بری فتح کلام ایدوب شمدی رأی
صواب بودرکه رعایا طائفه سنه عطایا واحسان وعقد مواعید ایله اصلاح وتصفیه
اولنه لر زیرا رعایا طائفه سنك بو وجهله تصفیه لری عدومزك معلومی اولدقده
اقدام واقتحامدن پاکشیدۀ اجتسار اولور * واکر اقدام ایدرایسه دخی کلمۀ
مجتمعه وقلوب سلیمه ایله مقابله ومدافعه لری میسر اولور دیدکده * رئیس الزمامه
بو رأیی تخطئه ومنع سیاقنده بو وجهله جواب ویردیکه بو رأی اول زمان صواب
اولوردیکه اکر فساد رعایایه سبب جور وتعدی اولایدی زیرا سببی دفع ایله مسبب
دخی مندفع اولور اما رعایانك فسادی جور وتعدیدن نشئت ایلمیوب بلکه
کندولرینك آسایش وراحتلری قدرینی بلمدکلرندن اقتضا ایلدی * دینلمشدرکه
درت طائفه راحت وآسایشلری قدرینی بلمامکدن ناشی کندولره فساد طاری
اولسه انلره کرم واحسان اولنمق فسادلرینك تزایدینی موجب اولور اول درت
طائفه دن بری اولاد بری زوجات بری خدمتکار وبری رعایادر پس بو درت
طائفه دن بری کمال راحت وآسایشندن ناشی طغیان ایلسه اول طائفه یه رفق
وملایمتله معامله ومدارا اولندقجه طغیانلری مزداد اولور بلکه بونلرك مادۀ
فسادلرینی قطع وحسمه اهتمام اولنملودر دیدکده ملك ارکت صادقسن ای حکیم
دیدی بعده وزیر ثانی کلامه آغاز ایدوب رأی صواب بودرکه رعایادن اهل صلاح و
صفوتلرینی ارباب فساد وعصیانلری اوزرینه حواله ایله تأدیبلرینه اهتمام
اولنملودرکه حتی عصاۀ رعایا بزلره منقاد اولوب بعده اول غائله دن امین اوله رق
دشمنمزه ملاقی اولهلم دیدکده * رئیس الزمامه بو رأیی بو وجهله نقض ایلدیکه
بو صورت دشمنمزه کندو عسکرندن زیاده نافع ورعایامزك دوشمنمزه تبعیت
وتمایللرینی موجبدر زیرا رعایا طائفه سی عاقل مجزومدن خالی دکلدر یعنی
ایچلرنده اومقوله لر واردرکه مجرد پادشاهدن خوفلرینه بناء سل سیف شقاقه
وعصیانه جرأت ایدمزلرسنك دیدیکك صورتده اومقوله لره سل سیفه رخصت
ویرمکدر انلر سل سیفه رخصت بولدقده بزم له مزه سعی ایتمیوب علیه مزه اقدام
ایلیه جکلری ظاهر وجمهور دخی اومقوله لره موافقت ومتابعت ایده جکلری
آشکاردر زیرا ایچلرنده چوق کمسنه لر واردرکه طرف ملوکانه لرینه حسد وکروه
ضعفایه بغض وخصومت ایله مجبول ومطبوعلردر * دینلمشدرکه درت شیء
واردرکه درت حالده اول شیئه عنف ایله مقابله ایدن کندوینی هلاکه القا ایدر

بری پادشاهه غضبی حالنده * بری دخی سیل صوینه طغیان وهجومی حالنده * بری
دخی فیلی کوکره دیکی حالده * بری دخی رعایایه طغیان وهیجانلری حالنده * بونلره
بو حاللرنده عنف ایله مقابله ده خطر درکاردر * حکما عموم اوزره ناسك طغیانلری
حالنده تطمین وتسکینلری تدبیرینی وجود انسانده ظهور ایدوب جمله جسدی
استیعاب ایدن کچیجك دیدکاری علتك علاجنه تشبیه ایدرلر بو علته طلای
ادهان نافعه ایله مداوا اولنور دیدکده * ملك ارکت ینه صادقسن ای حکیم دیدی
وزیر ثالث دخی بو بابده رأی صواب معتمد وامین جاسوسلر کوندریلوب او مقوله
فساداته اجتسار ایدنلر تصحیح وتحقیق اولندقدنصکره قلت وکثرتلرینه کوره
اقتضا ایدن معامله اجرا اولنمق ردیدکده * رئیس الزمامه بورأیده دخی خطر
واردر زیرا بو کیفیت البته شیوع بولور وشیوع بولدیغی کبی تهمت وفساد
اصحابی ایشیدوب خوفه تابع اولورلر بو تقدیرجه ایکی شقدن خالی اولمز
یا خوفلرندن ناشی دشمنمز طرفنه فرار ودشمنمزه کلی معاونت وبزه موجب عار
اوله جقی سرائر احوالمزه دلالت ایتمکین دشمنمز طرفندن اقدام تام ایدرلك بزمله
مقاتله یه مبادرت ایدرلر زیرا اوطان وعیال ومال قدیملرینه عودت طلب ایدرلر
ویاخود دشمنمز طرفنه فرار ایتمیوب تجمع ایلیوب ورعایا طائفه سندن
بعضیلری واردرکه جایکیر ضمیری اولان بغض دلخواه ومرامنه دسترس اوله مامق
تقریبیله مأیوس اولیده دوز فرصت * وبعضیلری دخی واردرکه مقدما حقلرنده
اجرا اولنان بعض کونا تأدیبات وسیاسات مورث حقد وکین اولمغله مترقب
اخذ ثار وانتقام وخصوصا جمهور رعایا عسکری طائفه سندن ستمدیده اولملریله
زمرهٔ عسکریه یه خصومتلری اولدیغندن بو مقوله لرك بو فساداتده هر نقدر
مدخللری بوغیسه دخی اغراض مذکوره یه بناء بونلر دخی اصحاب فساداته ملحق
ومنضم اولوب بزم علیه مزه دشمنمزه نصرت ایدرلر * بو صورتده بونلرك حقلرنده
مسامحه اولنسه مملکتنه فسادات عامه طاری اولور واکر ایچلرندن اصحاب
قباحت واسائته عقوبت مراد اولنسه بی جرم وقباحت اولانلر دخی عقوبتك
کندولره تجاوز وسرایتی خوفندن مشاکله ومجانستلری حسبیله اصحاب
اسائته تلاحق وتکثر ایدرلر وافراد رعایا بیننده اولان بغض وعداوت بو بابده
کندولره مانع اتفاق واتحاد اولمز * شونك کبی که ایکی کلاب بربریله مهارشه
ومشاجره اوزره ایکن برقورت ظهور ایلسه بربریله اولان مهارشه ومشاجره لرین
ترك واول قوردله اوزرینه هجومده بربرلرینه معاونت ومعاضدت ایدرلر کذلك

رعایا طائفه‌سی دخی ملوكك عظام حضراتنك تفرد وعلو همت وقوت مالیه
وشجاعتلرینه بناءً جانب ملوكانه‌دن تنافر وتباعد وجهالت طبیعیه وسفالت
اصلیه‌ده کندولره مماثل ومجانس اولان بنی آدم نوعلریله بینلرنده هرنقدر عداوت
صوریه اولسه دخی ینه بربرلرینه میل ومتابعت ایلمك مقتضای خلقتلریدر * ورعایا
طائفه‌سی ایچلرنده البته عابد احمق بولنوب بومقوله احمقلر دخی کمال حمق
وجهلندن ناشی اولو الامرك واجبهٔ اطاعتندن خروجی غضب وعداوت
دینیه‌در ظن ایتملریله اومقوله‌لرك رعایا بیننده امر ونهیلری ملوكك زمرهٔ
عسکریه‌یه اصدار بیوریلان امرلرندن زیاده نافذ اولور * ودینلمشدرکه اوچ
زمره‌یی اوچ حالده امتحان واختیار ایلمك مطلوبك اولان اوچ شیئدن خاسر
اولورسن * بری مؤدب ومعلمك اولان استاد یککك علمنی امتحان
ایلمك * ایکنجیسی برصدیقكك فقر وفاقه‌لك حالنده بذل وعطاسنی امتحان
ایلمك * اوچنجیسی زوجه یعنی منکوحه‌درکه پیرلك حالنده محبت ومودتنی
اختیار ایلمك * بو اوچنده دخی امتحان ایلدیککك شیئلری مأمولدن دون
بولورسن رعایا مقوله‌سی دخی بو حاللرنده انلره مشابهدر * حکما دیمشدرکه تحقیقا
دولت ایچون بعض امراض واردرکه سبب موت اولمقدن قورتلور اول
امراضدن غایت مخاطره‌لیسی درت شیئدر * بریسی اول دولتك ملکنه عارض
اولان کبر وغرور * ایکنجیسی ملکه عارض اولان غضب زیرا بو ایکی حالتده
ملکك تدبیر وسیاستده حد اعتدالدن خروج واهمه‌سندن دولتی مضطرب اولور
* اوچنجیسی ملکه عارض اولان حرص وطمع زیرا بو حرص ظلم وتعدیی موجب
اولور * دردنجیسی رعایانك طغیان وهیجانلریدر کلامیله وزیر ثالثك رأینه
ملحوظ اولان محاذیری دخی تفصیل وبیان ایلدکده * ملك ارکت رئیس
زمامه‌یه خطاب ایله صدق الحکیم دیدی * بعده وزیر رابع وزراسنك اعلم وافضلی
ایدی بو وجهله کلامه آغاز ایلدیکه بنده‌کز وسائر رفیق وصاحبلرم اولان
بنده‌لریکز بربرمزه احتیاجده برالده بولنان بش پارمق مشابه‌سنده‌یز ونجوم
مهبانك نور خورشید عالمتابدن استمداد ایلدکلری کبی بزم دخی جمله‌مز جناب
ملوكانه‌لرك سراج وهاج عقل حکیمانه‌کزدن استمداد واستفاده ایدرز قوللکزك
خاطرمه بو رأی مجردك مغایری بر رأی خطور ایلدی لکن بو مخالفتدن مرادم
انلره تفوق وترفع ویاخود انلرك رأیلرینی رد دکلدر ورأیمی رد وقبول جنابکزك
اراده‌سنه منوطدر اگر اذن ویررسکز سویلیم دیدکده * ملك ارکت دخی ای وزیر

ناصح کرلئسن وکرك صاحب ورفیقلرك بنم عندمده معتمد سکز وبوبابده رأی صوابك نفعی جمله مزه عائد در سمز بکا مناصحه ده قلب انسانه نصح ایدن حواس خمسه مقامنده سزدیکله * وزیر رابع بو زمینده بسط مقال ایدوب تحقیق رعایا مقوله سی عواقب اموره نظر ایده میوب همان پیش نظرلرنده اولان صورتی کورد کلرنده ورطهٔ هلاکدن تحفظ وموصل منزل سلامت اولان مسلکه سلوك ایلیه مز بر طائفه کوته نظردرلر * والحالة هذه طائفهٔ مرقومه یه فساد عارض اولوب وبو حالده انلری تأدیب وتنکیل صورتلرنده خطر عظیم ظاهر ودشمنمزك دخی حرص وطمعی زیاده وبزلرده مقابله ومدافعه یه قدرت ووسعت نایاب * بو صورتده بزه لازم اولان اولدرکه اوّل امرده اولیا واتباع خالصه کزی واهل وعیال وذخیره لرینی ورعایای مطیعه کزی تأمین ایچون بر حصن حصین مأمن ومعقل اتخاذ ایده لم وسزك داخل حوزهٔ ملککزده بن بر معقل بیلورمکه مناعت وحصانت جهتنده عدیل ونظیری عدیم وآب وهواسی لطیف بر محل اولدیغندن اسلافکزدن بعضیلری تعمیر قصدیله بر مقدار بنا انشا ایلمشلر ایدی اول معقلك بناسی تکمیل وتحکیم وذخائر ولوازمات تشحین وبعده نقل واقامت ودشمنمز ظهورنده مقابله ومدافعه سی میسر اولمدیغی صورتده اول معقله التجا وتحصن ایلیوب مهب الطاف خیر الناصرین یندن وزایش نسیم فرج وظفره انتظار اوزره اولورز دیدکده * ملك ارکت بو رأیده اظهار محظوظیت وسائر حاضرین دخی بالاجماع استحسان ایتملریله درعقب ملك ارکت خواص وحماتیله رکوب واول معقله واروب اعوان وانصارین جمع وامر بنایی تکمیله مسارعت واموال وذخائر وخزائن ومهمات نقل وتشحین وسائر ثغوری تسدید ونوشروانك طرفندن مأمور اولان والیء مذکور دخی جنود وافره ایله اطراف بلاده اقتحام ودخول ایلدکده مقدما رعایایی اضلال وافساده تعیین اولنان مفسدلر اضلال وافساد ایلدکاری رعایالر ایله فوج فوج والیء مذکوری قارشولیوب تلاحق وبو حال ایله طی مسافه ایدرك کیدرلر ایکن ملك ارکتك دخی عسکری ظهور وبر مقدار مدافعه یه ابتدار ایلدکلرنده ملك ارکتك جمعیتنده بولنان بعض خونه سی اوّل امرده صورت انهزام کوسترملریله * بو صورت عساکر خالصه یه دخی سرایت ایله جمعیت ملك ارکت منهزم وشکست اولوب روکردان ووالیء مذکور دخی اول حوالیه مستولی اولوب عسکر ملك ارکتی تعقیب ایدرك اول معقله وصوللرنده ملك ارکت توابعات خالصه سیله معقله دخول وتحصن ووالیء مذکور معقل

مزبورك مناعت وحصانتين مشاهده ايله ساحه سنده نزول وقرارك عدم
امكانني فهم ايله رجعت ومستولى اولدقيغى بلده لره واليلر وعامللر نصب
وكركى كبى قبضهٔ تصرفه الدقدنصكره طائفهٔ اعجام اهالئ هنده شدت وقسوت
وتخفيف وحقارت ايله معامله يه باشلدقلرينى وبلاد هنددن قتى وافر اموال
خراجيه تحصيل ومملكت فرسه نقل وتسيير اولنديغنى وطائفهٔ عجمك زير
حكومتنه كيردكلرينى اهالئ هند كوردكجه تحمل ايده ميوب كوندن كونه
كندولره غيرت وحميت مستولى اولمغين اولكى راحتلرينى وصكره دن مبتلا
اولدقلرى محنت ومشقتى فرق ودرك ايلديلر* وملك اركت دخى وزراسنك رأى
وتدبيرلرى اوزره صبر ايدوب زير حكمنده بولنان رعايا وضعفايه عدل واحسان
وترفيه وتطمين وبذل اموال ومجرملرك جرملرينى عفو ومتوحشلرينى تأليف ايله
ملك اركتك عدل ونصفت واحسانى ووالئ مذكورك ظلم وغدر وعدوانى
آوازلرى جمله اهالينك سامعه لرين طولديردى* بو اثناده والئ مذكورك بعض
قلاعه حاكم نصب ايلديكى عامللردن برى اولديغى ناحيه ده سوء حركت ايدوب
علمادن برى اول عامله وعظ ونصح صددنده اولمغله* عامل غضبه كلوب اول ناصحى
قتل مراد ايلدكده اهالئ بلده جمعيت واتفاق ايله عاملك اوزرينه هجوم
وقتل ايلدكلرى خبرى والئ مذكوره واصل اولمغله والئ مذكور دخى عساكر
كثيره ايله اول ناحيه اهاليسنى تأديب ايچون اول جانبه عزيمت ايلدكده* اهالى
دخى باجمعهم ملك اركت طرفنه ورود والتجا وسائر نواحى اهاليلرينه مخصص
آدملر كوندروب بو كيفيتى خبر ويرملريله* جمله نواحى اهاليلرى تجمع واتفاق
ايله هر كس كندو ناحيه لرنده والئ مذكور طرفندن نصب اولنان حاكملر
اوزرلرينه اقتحام واعدام وعلى العموم ملك اركت جانبنه ورود والتجا ايتملريله
والئ مذكور ناچار اولوب مملكت فرسده اولان قرارگاه قديمنه عودت وملك
اركت دخى دار الملكنه نقل بارخانهٔ معاودت وبسط بساط اقامت وبعد ازين پيروئ
نفس وهوادن فراغت واصل عدل وانصافدن خارج آهنك ورفتاردن
مباعدت ايدرك آوازهٔ حسن حركتى آفاقكير اشتهار اولدى (حكايهٔ ثانيه)
خلفاء عباسيه دن هارون الرشيدك وفاتندنصكره اوغلى محمد امين امير خراسان
اولان قرنداشى مأموندن نزع خلافته عزم وقصد ايله مأمونه بر كاغد يازوب
بعض امور مهمه مذاكره سيچون البته جنابكزك بو طرفه ورودى مقتضيدر
ديه رك عزيمتنى طلب ايلدكده مأمونك بعض طرفدارلرى امينك صورت

مافی الضمیر ینه تحصیل وقوف ایله مأمونه کاغد تحریر وقرنداشکز امین حیله
عهد خلافتی سزدن نزع وخلع واوغلو موسی الناطقه الباس وتفویض مراد
ایدر دیو اشعار ایتملریله * مأمون دخی خواص رجالنی احضار وکیفیتی تقریر
واخبار ایلدکده * بالاتفاق مأمونك قرار کاهنده ثبات واستقرار وقرنداشی
امینه بعض کونا علل واعذاری متضمن کاغد تحریر وتسیار ایلمسی
استصواب ایتملریله بو وجهله امینه کاغد ارسال ایلدکده * امین دخی کاغد
مرقومی بعد القرائه مأمونك ایراد ایلدیکی علل واعذار مجرد کندونك مستکن
درونی اولان ضمیر فاسدك مرجعی دیدهٔ درایت مأمونده مکشوف وظاهر
اولدیغن ما آل کاغددن فهم وبو کیفیتدن مأمونه توحش تام عارض اولمغله
فیمابعد هرنه زمینده نصب خیال دسایس ایله مأمونك بروجهله افتادهٔ دام
احتیال اولمیه جغن جزم ایدوب بو قصد وعزیمتن ضروری اعلان ومأموندن
عهد خلافتی نزعه ناسی دعوت وبعده علی بن عیسی بن هامان ایله مشورت
ومرقوم ابن عیسی مقدما خراسانه والی اولدیغی اوانده اهالیسنه اکرام وانعام
فراوان وعدل ونصفت واحسان ایتمکله ینه ولایت خراسانی علی بن عیسایه
تقلید * وعده وعتاد وافره وترتیب جنود کثیره وبخش اموال وضمان حصول
آمالنی وآمال ایله تلطیف وتجهیز وابن عیسی دخی لشکر جرار ایله حرکت وخراسان
جانبنه طوغری عزیمت ایلدیکی خبری مأمونه ایرشدکده * مأمون کندونك
مقابله ومقاومته عدم اقتداری وابن عیسانك مقدما ولایتی هنکامنده انعام
فراوان وعدل واحسان ایله اهالیء خراسانی کندویه متمایل ومنجذب ایلدیکی
کیفیتلرینی تفکر ومطالعه ایله مضطرب اولوب * درعقب وزرا ووکلای
دولتیله تفرج صورتنده حرکت ونزهتکاهلرندن برینه عزیمت اوزره ایکن
اثنای طریقده فرط هرم وپیریدن خمکشته قد براختیار مجوسی یه تصادف
ایلدکلرنده اختیار مرقوم فارسی زبان ایله بعض ظلمه نك دست ستمندن
فریاد وتظلمه آغاز ومأمون دخی پیر مرسومك حالنه ترحماً نزهتکاهه وصوللرنده
پیر مرسوم بلا استیذان حضور مأمونه دخول واذن ویریلوب کنارهٔ مجلس
خلیفه ده قعود ایلدی * پیر مرسوم مقدما خلال طریقده حین مصادفه ده
فارسی زبان ایله تکلم وتظلم ایلدیکندن عربی لسان ایله آشنا دکلدر خیالیله
کندودن تحرز اولنمیه رق مأمون خلیفه ماجرای کذشته یی وزراسنه تقریر
وتفصیل ایلدکده * وزراسندن بری فتح کلام ایدوب چونکه اهالیء خراسانك

ابن عیسی ایله معارفهٔ سابقه ومیل ومحبت کامله لری واردر بو بابده رأی صواب
ابن عیسایی کورمامش بلمز طائفهٔ اعتمادن ترتیب عسکر ایله واروب خراسانه
دخولندن مقدم مقابله ومدافعه سنه اقتدار اولنمقدر دیدی * بعده وزیر ثانیسی
دخی بو زمینده عرض نخبهٔ افکار ایلدکده چونکه مدافعه ومقاومته بزده یارای
اقتدار نایابدر بو بابده رأی صواب صبر وتحمل ایله قعود ایلیوب برادرکز
محمد امینه اعتذاری متضمن واراده سنه مطاوعتی محتوی بر کاغد ارسال
ووراسنده نصرت خیر الناصرین ظهورینه انتظار بیورملقدر * زیرا عهد خلافتدن
خروج ایتکزده مجبور اولدیکز وخلافت سزلک حق صریحکز اولدیغی جمله ناس
بیلورلر هر نوقتده مساعدهٔ امکان اولور ایسه طلب ودعوایه قادرسکز وحجت
قویه کز ظاهردر دیدی * بعده وزیر ثالثی بو وجهله ارائهٔ صورت افکار ایلدیکه
بو امرده بزلره مناسب حرکت رابطهٔ انقیاد واطاعتلری موثوق ومعتمد بهادران
وشجعاندن لشکر جمع وعلل واسباب عائقه لرین ازاله ودفع ایلدکدنصکره بزلره
مجاور اولان ممالک کفار اوزرینه عزیمت وکفار ایله مقاتله مزی تحقیق
واشاعت ایدرز مأمولدرکه عون خیر الناصرین ایله ظفریاب اولنوب بزلره
ملجأ وپناه اوله جق بر مملکت منیعه یه دسترس وبعضیلری دخی بزم حقمزده ظهور
ایدن حالاته مماثل اسباب وعلله بناءً طرفمزه التجا ایتمکله قوت بولوب احکام نافذهٔ
الهیه نک ظهورینه دک سل سیوف جهاد ایله اشتغال ایدرز دیدی * بعده وزیر
رابعی کلامه آغاز ایدوب بو بابده رأی صواب ترکستان ملکی جانبنه عزیمت
وواروب استجاره واستعانه وبزلره غدر اراده سنده اولان قرنداشکزک علیهنه
استمداد ایدرز ملوک بیننده بو مقوله کیفیات وحسب الاقتضا بربرلرینه التجا
واستجاره واستمداد وقوعی چوقدر دیدی * بو درت وزیر بر منوال محرر نتیجهٔ
افکارلرین بیان ومأمون دخی اصغا واستماع ایلدکدنصکره مأمون وزراسنه
خطاب ایدوب بنی بر مقدار خالی براقوب طشره یه خروج ایدیکزکه
کندو خلوتمده بو رأیلریکزی مطالعه ایده یم دیدکده * وزرای مذکور دخی حضور
خلیفه دن خروج ایلیوب اول کاره مجلسده قعود ایدن ذکری مسبوق پیر
مجوسیدن غیری خلیفه نک یاننده کمسنه قالمامغله * مأمون خلیفه اول پیره توجه
ورفق ونوازشلر ایله حاجتندن سؤال ایلدکده * پیر مرسوم دخی بن سزه بر حاجت
تمنینده کلمشیدم لکن بو سزلک حقکزده ظهور ایدن داهیه بکا بنم حاجتمدن
اشد کورندی دیوب * مأمون خلیفه ای پیر روزکار دیده بزم کیفیتمز مسموعک

اولدی سن بو خصوصده نه دیرسن دیدکده * یا امیر بنم حقارت صورت ظاهریه نظر ایلمه زیرا درهٔ نفیسه هر نقدر آلودهٔ وحل ودنس اولسه دخی لازمهٔ خلقت ذاتیه سی اولان نفاستنه نقصان کلمز دیدکده * مأمون خلیفه یا شیخ درهٔ نفیسه نك قدری معلومدر البته وشاح الصدر حسن قبول اولور همان سن ودیعهٔ درج خاطرك اولان فرائد آرای ثاقبه یی زیور سلك بیان ایله دیدکده * اول پیر دخی بو زمینده کوهر نثار تقریر اولدیکه * سزك وزرا کزك مجلس کزده بسط ایلدکلری رأیلری بالجمله مسموع ومعلومم اولدی وانلر سزك صداقتکارلریکزدن اولدقلرنده هر بری اکرچه رأیلرنده اصابته سعی واجتهاد ایلدیلر لکن بنده انلرك ایراد ایلدکلری رأیلردن بریله عمل بیورلمسنه راضی دکلم آبا واجدادمدن یادکار صحیفهٔ حافظهم اولان نقوش نصایح حکمتمآلدن بری بودرکه * قچن برعاقل کمسنه مسبوق بالمثل اولمیان برداهیه یه دوچار اولسه لایق اولان بودرکه واهب العقل وقاسم الحظوظ اولان جناب حکیم مطلقك حکمنه تسلیم ورضایه نفسی الزام وصورت ظاهرده دخی وسع وطاقت بشریه سی قدر مدافعه سنه سعی واهتمام ایلیه که اکر امرنده ظفریاب اولمز ایسه دخی جمله عندنده معذور اولور دیدکده مأمون خلیفه دخی بو بنم اوزرمه سوء قصد ایله ورود ایدن خصم وجوه ایله قوی الاقتدار ومقابله ومقاومته بزده تاب وطاقت نایابدر دیدکده شیخ مرسوم دخی ای امیر جنابکز بو فکری وعاء درونکزدن رفع وازاله ایدوب بو بابده مقتضای حکمت قدر بیچون واطوار ادوار سپهر بوقلمونه آشنا اولمیان بعض کوتاه بینانك لب حقیقتدن تهی بو مقوله کلاملرینه حوالهٔ سمع التفات دخی بیورمالك * زیرا بغی وغدر ایله تکثر ایدن عسکر کثیر دکلدر وظلم ایله قوت کسب ایدن قوی دکلدر * بو خصوصده قرنداشکز سزه ظلم سوداسنده در زیرا سزك طرفکزدن بو حالتی موجب بر وضع ظهور ایتمیوب قرنداشکز سزك اوزرکزه بغی وغدر قصد ایتدکله لامحاله اول ورطهٔ هلاکه وقوع بولوب سز ظفریاب اوله جغکز مقرردر * بو کا مماثل ونظیر اوله رق سزلره بر حکایهٔ واقعه سرد وبیان ایلیم استماع بیورك دیوب * خیالباز سپهر نابرقرارك بازیچکاه عالمده ورای پردهٔ قدردن ارائه ایلدیکی صور عبرتفرمادن برینی نقله آغاز ایلدیکه * زمان ماضیده فرس ملکی بولنان فیروز بن یزدجرد ملك هیاطله اولان خوشنوازك بر تقریب اقتضای حکمت حکیم مطلق ایله قید اسرینه کرفتار ومأسور اولوب بر مدت قرار دنصکره بر کون خوشنوازملك فیروزی یانته احضار وفیمابعد خوشنوازك

اولکه سنه محاربه قصدیله ورود وخوشنوازك حقنده سوء قصد ایلمك
فکرنده اولمامق شروطلرینی توثیق وتحکیم ایلیه‌رك رابطهٔ صفوت وموالاته
قرار وایکیسنك مملکتلری بیننده حد فاصل اولمق اوزره رأس حدودلرینه
برسنك نشان وضع وهر بری آخرینك حدودینه اوسنك نشاندن ایلرو عسکر ایله
کچمامك اوزره تعهد وعهدلرینی دخی ایمان غلیظه ایله تأکید ایلدکدنصکره
بربرلرندن معاهده‌یی متضمن قوی سندلر اخذ ایلیوب ملك فیروزی اطلاق
ایلدی * وقتا که فیروز دار الملکنه ورود وچند مدت مسند حکومتنده قرار
وقعودی اثناسنده بو کیفیت کاه بکاه خاطر فیروزه خطور ایلدکجه کانون درونده
نائرهٔ تأثر وانفعال توقد واشتعال ایدرك آخر الامر دیك نفسانیت بشریه سی
غلیان * ومقعر دماغنه صعود ایدن بخار حمیت جاهلانه سی مورث
صداع بی پایان اولمغله * بودردمرك دفعنه قانون اجتهادنده صندل نهادهٔ مقابله
ومجازاتدن غیری علاج بوله میوب درعقب وزراسنی جمع وعقد مجلس مشورت
وخوشنواز حقنده اولان سوء قصد ملاحظه سنی بیان ایلدکده * وزراسی
ماجرای سابقه آشنا اولدقلرینه بناء مقدما خوشنواز ایله اولان معاهده وما بین
الحدودین وضع اولنان سنك نشانی عسکر ایله تجاوز ایلمامك اوزره ایمانی تذکر
وبلا موجب نقض معاهده‌نك وخامت انجامنی بیان ایدرك پیش راه عزیمتنه القاء
سنکبارهٔ ممانعت ایلدکجه مفید اولمیوب اول سنك نشانه وصولمزده اول سنکی فیللره
تحمیل ومقدمة الجیشمز پیشکاهنده کتوردیرم بوتقدیرجه عسکر ایله اول سنکی
مرور ایتمامش اولوب یمینمده حانث اولمم دیوب جواب ویرمکله * وزراسی دخی
دفعنك عدم امکانی فهم ایله سکوت ایلدیلر * وقتا که فیروز اللیشمر بیك سواری ایله
درت عدد امراسنی کتوروب خوشنواز ایله محاربه ایچون حاضر اولمرینی فرمان
ایدوب بعد التهیء فیروز ایکیوز بیك عسکر جرار ایله حرکت وکثرت جمعیت وشدت
شوکت ووفرتنه اغترارا عزیمت اوزره ایکن * اثنای راهده برحکیمه تصادف
ایلدکده حکیم مزبور فیروزه خطاب ایدوب ای ملك بوعزیمتدن فارغ اول زیرا
جناب رب عزت جور وظلم ایله مألوف اولان ملوکك مجازاتنده تأخیر وامهال ایدر
لکن هدم ارکان دینه مبادرت ایدن ملوکك حقنده امهال وتأخیر ایلمزسر یعا جزا
ایدر ومعاهده ارکان دیندندر نقض معاهده ایلمه زیرا هلاککه موجبدر دیدکده کلام
حکیمه دخی حوالهٔ سمع التفات ایلمیوب کیدرك اول ما بین الحدودین وضع اولنان
مذکور سنك نشانه رسیده اولدقلرنده سنك مرقومی برفیل قوی البنیه‌یه تحمیل

وپیشکاه عسکرده چکدیره رك داخل حدود ملك خوشنوازه سیلاب پرجوش کبی
دخول ایلدیلر * وقتا که فیروزك بووضع ایله هجوم وقدوملرینی خوشنوازاستماع
ایلدکده قرار کاهنده ثبات وقرار وامورینی تفویض جناب پروردکار وشرط
معاهده یه عدم رعایت مجازاتنك اجرا وانفاذی دعالرینی سوق درکاه حضرت
قادروقهار وبرطرفدن دخی سد ثغور وجمع جنوده بذل اقتدار ایلیوب * متوکلا
علی الله فیروزی استقبال ووسط زمین مملکتنده تصادف ایلیوب بلا توقف بغتة
عسکر فیروزه اقتحام وحملات صادقه ایله هجوم ایلدکده لشکر فیروز درحال منهزم
وعسکر خوشنواز غنائم اموال اعدا ایله مغتنم اولدقدنصکره ملك فیروزدخی
بالذات کندوسی قتی وافر جماعت وخواصیله معا کرفتار کمند اعدا واراضیٔ
ممالکی پامال لشکر استیلا اولوب شأمت نقض عهد ومیثاق فیروز بووجهله
مورث خیبت وخسران وموجب انواع خذلان اولدی * یا امیر پدرکز
هارون الرشیدك حیاتنده عقد ایلدیکی عهد ومیثاقی دخی سنك قرنداشك سندن
نزع ونقض وبکا غدر اراده سنده اولمغله لامحاله سن منصور ومظفر اوله جغك
آشکاردر * کلامیله شیخ مذکور ختم کلام ایلدکده * مأمون خلیفه شیخك
بسط وبیان ایلدیکی سرکذشت عبرتنما ونصح وپند حکمت احتوادن
منبسط اولوب یا شیخ تحقیقا سنك کلامك صادقدر وبکا تأثیر ایدوب قبول
ایلدم دیه رك شیخ مذکوره اکرام واحترام ورأییله حرکت وقیام ایلیوب
ظفریاب ونصرته واصل ودلخواهی اوزره خلافتنه نائل اولدی (حکایت ثالثه)
منقولدرکه عبدالملك بن مروان عبدالله بن زبیر ایله محاربه وقتال ایچون ترتیب
جنود ایله جانب مکهٔ مکرمه یه طوغرو لشکرکش عزیمت اولدقده موجود
معیتی بولنان عمر بن سعید بن العاص جایکیر ضمیری اولان افکار فاسده سن
اجرایه مقدمهٔ منتجه اولمق خیالیله اثنای طریقده تمارض وعبدالملکدن
استیذان ایدوب عودت ودمشق شامه دخول واقامت ایلدکدنصکره برکون
منبره صعود وعبدالملك حقنده قدح وطعنه آغاز ایله عبدالملکدن نزع خلافتنه
ناسی دعوت وناس دخی دعوتنه اجابت وکندویه بیعت ایتمکله دمشق شامه
مستولی وسورینی تحصین وقلاعنی حمایه وبذل عطایا ایله استجلاب قلوب اهالی یه
مبادرت ایلدیکی خبری اطرافه منتشر اولمغله * حمص بکی نعمان بن بشیر
وقنسرین بکی زفر بن الحارث وفلسطین ملکی نائل بن قیس دخی خلع ربقهٔ
اطاعت واهل ثغور دخی اختیار سمت خلافده تردد اوزره اولدقلری عبدالملك

ابن مروانك مسموعی اولمغله درعقب وزرا وخواص رجالنی جمع وعقد مجلس مشورت وبو کیفیتی بعد التقریر بو بابده استکشاف رأی صواب ایلدکده * وزرا وخواص جمله سر فرو برده زانوی حیرت ومدهوش وساکت وخاموش اولدقلرنده * عبد الملك تکرار جملهسنه خطاب ایله نیچون سکوت ایلدیکز سزلك ایشه یرایه جق وقتکز انجق بو وقتدر شمدی بزم بو محلدن طوغرو دمشقه می رجوعمز صوابدر یوخسه مقدما دمشقدن خروجمزده اولان قصد ونیتمزی بوزمیوب ینه اولوقت توجه ایلدیکمز جانبه می عزیمتمز اولی در یاخود فلسطین وحمص طرفلرینه ورودونعمانی تأدیب وطردده مبادرت ایلمزمی احسندر یوخسه بو وقتده مصر جانبنه میل وتوجهمزمی مناسبدر نه رای ایدرسکز خاطرکزه خطور ایدن صورت رأیی بیان ایدیکز دیدکده * اهل مجلسك اعلم وافضلی بولنان شخص بو بابده بزم عندمزده بردرلو رأی یوقدر جملهمز بی شعور اولدق والله العظیم بو قضیهنك انقضاسنه دك تهامه جانبلرنده اغصان اشجارده توطن ایدن حربا دیدکاری حیوان اولوب انسان بولنمیایدم جانمه منت ایدی دیو اظهار عجز ایتدکده * عبد الملك وزرا ورجالنك رأی وتدبیرلرندن نومید اولوب اول محلده توقفلری بنی امیه وتنبیه وکندوسی اسبنه سوار و شجعان عساکردن برمقدار سواری صدا استماع اولنهجق قدر بعیدجه وراسندن کلملرینی فرمان ایلیوب عزیمت وجمعیت عساکردن وافرجه مباعدت ایلدکده * بر پیر ضعیف الجسمه تصادف ایلیوب قرار و پیره سلام ویروب شو عسکرنه محله نزول ایده جکلردر بیلورمیسن دیو سؤال ایلدکده پیر مذکور اشتدیکمه کوره فلان طرفه نازل اوله جقلر ایمش دیدی * یا عبد الملك حقنده خلق نه سویلیورلر برشی اشتدکمی دیدکده * پیر مذکور نیچون سؤال ایدرسن دیمکله عبد الملك دخی بن خلیفهیه وارهجغم اشتدمکه عمر بن سعید دمشق شامه مستولی اولمش دیدکده * پیر مرقوم سن برادیب وحسیب کمسنهیه بکزرسن استرسك سکا بر نصیحت ایدهیم دیمکله * عبد الملك دخی بنده مطلوبم سنك نصیحتکدر دیدکده پیر مرسوم دخی بو سودادن کچ زیراسنك قصد ایلدیکك خلیفهنك مملکتنده اختلاف واختلال ورابطهٔ اتباع امورنده انحلال وکندوسنده دخی اضطراب حال پیدا اولوب وملوك اضطراب حالی وقتنده غایت فورتنهلی دریایه بکزرکه اول حالده انلره تقرب جائز کالدر دیمکله * عبد الملك دخی سن بنی نزد امیره عزیمت وتقربدن منع ایده یورسن بن ایسه بای وجهکان نزد امیره وروده محتاجم

قالدیکه امیرك حقنده مفید اوله جق بر تدبیرك وار ایسه بکا خبر ویرکه حتی بن
واروب امیره عرض وافاده ایلدیکمده امیره نافع ومستحسن کلمکله نزد امیرده
باعث رفعت شانم اوله دیدکده * پیرمذکور بو وجهله جوابه آغاز ایدوب تحقیقا
بعض حوادثات نازله ده جناب خداوند بیچونك حکمت خفیه سی ظهور
ایده جك اولدقده عقول وآرا نفوذدن محجوب وممنوع اولورو بن ظن ایدرمکه
بو خلیفه نك حقنده ظهور ایده جك حالت رأی وتدبیر عقول ایله دفع اولنمیه جق
احکام نافذهٔ الهیه دندر * اما چونکه بندن تدبیر سؤال ایلدك بندخی سنك
سؤالکی خیبت ایله ردی کریه کوردیکمدن سکا بر شئ سویلیه یم اوجه حفظ
ایله دیدی * عبد الملك دخی سن بنی بو خصوصده ارشاد ایله جناب باری دخی سنی
ارشاد ایلسون دیدکه * پیرمر قوم دخی بو زمینده بسط کلام حکمت ارتسامه
باشلیوب تحقیقا عبد الملك عبد الله بن زبیر ایله محاربه نیتیله حرکت وعزیمت
ایلدکده وراء پردهٔ مشیت الهیه دن عبد الملکك بو نیتنه مانع بر صورت غریبه
رونما اولدی * بو تقدیرجه بنم سکا نصیحتم بودرکه اوّل امرده عبد الملکك حالنی تفقد
وتحری ایله اکر ینه اول نیت وعزیمتندن نکول ایلمیوب عبد الله بن زبیر ایله
محاربه یه قصد وعزم ایدر ایسه لا محاله مخذول ومنهزم اوله جغنی جزم ایله * زیرا
بو صورتده حکم قدر ایله کندونك ممنوع اولدیغی امرده لج وعناد ایتمش اولور *
واکر بو عزیمتدن رجوع ایلمش بولور ایسه لك سلامت ونصرت امیدینی ایله زیرا
بو تقدیرجه قدرك خلافی اولان نیتنی فسخ ایله حکم تقدیره تسلیم اولمش اولور
دیدکده * عبد الملك دخی ای پیر بو کلام حکیمانه کی دخی زیاده جه ایضاح وتفصیل
ایله که صورتی ذهنمده ثابت ومستقر اوله دیدکه * پیرمر قوم بو وجهله تفصیله آغاز
ایلدیکه تحقیقا عبد الملك عبد الله بن زبیر ایله محاربه یه قصد وعزیمت ایلدکده
عبد الملك بو خصوصده ظلم وغدره نیت ایلمش اولدی زیرا عبد الله بن زبیر اکا
عصیان ویاخود بر مملکتنه حمله وهجوم ایلمامشیدی بو حالده عبد الله بن زبیر
مظلوم اولمش اولور * اما عمر بن سعید دمشق شامه سوء قصد واستیلا ایلسنده
عبد الملك مظلوم وعمر بن سعید ظالم اولمش اولور * زیرا عمر بن سعید عبد الملکك
رعایاسندن معدود آحاد ناسدن ایکن خلافت سوداسنه دوشوب کندینك
وباباسنك استحقاقی اولمیوب عبد الملکك ارثا واستحقاقا مالك اولدیغی دار
الخلافتی غصب ایلدی * بو جهتدن عمر بن سعید ظالم اولدیغندن قطع نظر
عبد الملکك بنده لرندن اولدیغنه بناء عمرك عزتی عبد الملکك عزتیله

حاصل اولوب مع هذا عبد الملك عمر حقنده بو قدر لطف واحسان ایلمشیکن
عمر بن سعید غدری ارتکاب وبویله شماتت اعدایی موجب برخیانتی ایتمکله
عمر بن سعید ظالم وغدار وعبد الملك مظلوم ومغدور اولدی * بو صورتده عبد الملك
جانب دمشقه رجوع وعزیمت امر حقه تسلیمیت صورتی اولمغله عمر بن سعیده
غالب ومظفر اوله جغی ظاهر * وعمره ظفریاب اولدقده نعمان وزفر وسائر اهل
ثغور باسرهم کردن دادهٔ طوق اطاعت اوله جقلری باهر در دیدکده * پیرمذ کورك
بو کلامی عبد الملکه مورث انبساط عظیم اولوب رأی پیرایله عمل وحرکته
عزیمت ایدوب یا شیخ تحقیقا بکا اعلا نصح وپند ایلدك جناب خدای عز وجل
دخی سکا خیر جزا ایله جزا ایلسون اسمکز ندر ومنزلکز قنده در بکا خبر ویر دیمکله
پیرمذ کور نیچون سؤال ایدرسن دیدکده * یا شیخ تحقیقا عبد الملك بنم وسن
بنی ارشاد ایلدك وبنده دخی استرمکه سنك بعض حوایجکده بولنغله حق نصحکی
ادا ایده یم دیدکده * پیرمذ کور دخی سن وبن جناب ملك المتعال عبدی یز
جمله مزك حاجتمزی انك درکاه عزتنه عرض ایدرز بنم سکا متعلق حاجتم بو قدر
دیوب عبد الملکه وداع ایدوب مفارقت وعبد الملك کاوب پیرمذ کورك رأییله
عمل وحرکت ایدوب نائل نجاح وظفر وحصول مرامنه موفق ومظهر اولدی

* (اونجی باب اصول سیاستك معرفتی بیاننده در) *

معلوم اوله که تحقیقا ملوك عظام حضراتی تدبیر وسیاستده سکز شیئه تشبث
ایلمك مستحسن اولور که اول سکز شیئ بونلردر * یغمور شمس قمر روزکار
آتش صو ارض موت * اما یغمور بر سنه ده درت ماه مقداری یاغوب
مرتفع ومنخفض یعنی یوکسك وآلچق یرلوده اولان نباتاته سنهٔ کامله ده
وفا ایده جك قدر افاضهٔ نمو ورطوبت ایلدیکی کبی * ملوك عظام حضراتی دخی
اعوان وانصار وعسکرینندن شریف وحقیر ورفیع ووضیعنه علی مراتبهم
بر سنه ده مدار معاش اوله جق وظائف واجبهٔ مرتبه لرین اوچ درت آی ظرفنده
اعطا واحسان بیوره لر * اما شمس سنه ده سکز آی مقداری مدتده تأثیر حرارت
وحدت کرمیتله وجه ارضده بولنان نداوه ورطوبتی جذب واستیفا ایلدیکی
کبی * ملوك عظام حضراتی دخی سنه ده سکز آی مقداری مدتلرین رعایا ذمتلرندن
اقتضا ایدن اعشار ورسوم وسائر حقوق واجبه نك تحصیل واستیفاسنه صرف
بیوره لر * اما قمر بدر تمام اولدیغی کیجه لرده ضیا وتابی جمله جهانه منتشر اولمغله قریب
وبعید عامهٔ ناس ضیاسیله مأنوس ومبتهج اولدقلری کبی * ملوك عظام حضراتی

دخی مجلس عالیلرنده نشر انوار بهجت ایله قریب و بعید رعایا فقراسنه ضیاپاش اینءاس وعدالت اولوب ضیاء بدر عدالتلرین خواص اعوانلرینه تخصیص ایلیوب قمر کبی فیضان نور عطوفتلرین خواص وعوام وشریف ووضیعه عام وشامل بیوروب برفرد ظلم وستمده محجوب ومکدر قالمیه * اما روزکار کمال لطافتیله جمله جهانی احاطه ایلیوب بر محلی خالی براقدیغی کبی * ملوك عظام حضراتنه دخی لایق اولان اولدرکه کندو لطافت تدبیرلری وحاذق وصادق ومعتمد ومجرب جاسوسلری واسطه لریله جمله رعایاسنك ووالی وحاکملرینك وقلاع محافظلرینك واعوان وعساکرینك وخدمهٔ خاصه وعامه سنك واعداسنك کیفیت حرکت وحاللرینه اطلاع تام حاصل ایلیوب بونلردن برینی مهمل وخالی براقمیه لر * اما آتش خاروخاشاکی یاقوب اعدام ایلدیکی کبی * ملوك عظام حضراتی دخی اصحاب شر وفساد وزمرهٔ طغات وبغاتی آتش تیغ قهر ملوکانه لریله احراق وازاله بیوره لر * اما صو ده لطافت وکمال ملایمت وار ایکن وقت جریاننده کندویه ملایمت ومطاوعت کوسترنلره رفق وملایمت کوستروب شدت وصلابت ایله سد راهی اولنلرك اوزرلرینه خاروخاشاکی جمع وتحمیل ایله نیجه اولو بیوك اغاجلری کوکلرندن برکنده وبرکشته ایلدیکی کبی * ملوك عظام حضراتی دخی کندولره مطیع ومنقاد اولنلره رفق ومکرمت واظهار خشونت ورعونت ایله مخالفت ایلینلره شدت کوستروب اعدای دولتنی سیلابهٔ پرجوش کبی لین ورفق یوزندن غوائل کثیره یه کرفتار وبومافیوما احمال ثقیله بلایاسن اکثار وتوبیخ ایدرك دشمنك عروق خبیثه سن قلع وازاله بیوره لر * اما ارضه یعنی زمینه هرنه که دفن اولنسه ستر وکتم واوزرینه هر نقد ربار کران تحمیل اولنسه تحمل ایلدیکی کبی * ملوك عظام حضراتی دخی اسرار ینی کتم وحوادثات روزکار مقتضاسیله ظهور ایدن مکارهه تحمل بیوره لر * اما موت بغتة ظهور ایدوب اهل لذات دنیویه یی غافل بولوب رجا ورشوت مثللو برشیء قبول ایلمیه رك قبض روح ایلیوب بر دقیقه امان وزمان ویرمدیکی کبی * ملوك عظام حضراتنك دخی اعدای دولتنك ویا خود برمفسد قوینك قهر واستیصالیچون ترتیب وتسییر ایلدیکی مأمورلر اهل عداوت ومفسدتی بویله بغتة غفلتده باصوب وجها من الوجوه مساعده ومسامحه ایلمیه لر * معلوم اوله که مملکتی بربستانه تشبیه ایلمشلردرکه بستان صاحبی لیل ونهار اول بستانك تدبیر وتربیه سنه نه کونا اهتمام والتزام ایدر ایسه مملکتك

دخی علی الدوام تدبیر وتربیه سنه اهتمام والتزام اولنمق اهمدر * شویله که صاحب
بستان درون بوستانده ظهور ایدن ایشه یرامز خار وخاشاك خبیثه وغیر مثمره یی
دوشروب وآیرتلیوب دائر مادار بوستانی اطرافنه وضع وجمع ایله هم درون
بستاننه‌دن اومقوله خار وخاشاکی تطهیر ایله نباتات مثمره وطیبه یه باعث قوت
وطراوت اوله جق اشیایی تحصیل وهم خارجدن اغیارك مداخله‌لرین اول خاشاك
ایله فی الجمله سد ایلدیکی کبی * ملوك عظام حضراتی داخل ممالکنده سرزده
ظهور اولان شدید الشکیمه اصحاب رعونت وخشونتلری درون ممالکدن افراز
وسرحدات ممالکنه ضابط ومحافظ نصب ایله هم درون ممالکنی اصحاب رعونتدن
تطهیر ایله رعایا فقراسنی اراحه وتأمین وهم سرحدات ممالکنده مداخل اعدای
دولتی بو وجهله سد وتحصین بیورهلر * ورعایا اوزرینه اداسی واجب
اولان حقوق رعیتك وقت تحصیلی حلولنده تحصیل اولنوب تأخیره جواز
کوسترلمیه که بعض عوارض ظهوریله تلف وهلاك اولمیه * نتکیم صاحب
بستان بستاننده حاصل اولان میوه‌یی وقتیله دوشرمیوب تأخیر ایلسه یا شدت
روزکار ویاخود عارضهٔ آخر ظهوریله یره دوکیلوب تلف وهلاك اوله جغی امر
مقرردر * وخدمات پادشاهیده اولان اعوان وجنوددن فوت اولنلرینك صبی
اولادلرینه بیت المالدن قدر کفایه نفقه تعیین اولنه که حد بلوغه ایردکارنده
صادقانه خدمات پادشاهیده بذل اقتدار ایلملرینی موجب اولور * نتکیم بستانده
برمیوه اغاجنه آفت اصابت ایدوب قوریسه صاحب بستان اول اغاجك
قوریلرینی آیرتلیوب کوکندن ظهور ایدن اوفاق شاخلرینی صولیوب
تربیه سنه زیاده اهتمام ایدر که بیودکده طیب ولطیف میوه ویره * وهر چقن بربرینه
یقین ومجاور بولنان والیلر وحاکملردن ایکیسنك بیننده نفسانیت وعداوت تکون
وحدوث ایلسه بربرندن تفریق وتبعید اولنمق اهمدر * زیرا بونلر بو حال ایله بربرینه
مجاور بولندقجه بونلردن حقانیت اوزره خدمت مأمول اولمدیغندن بشقه
بعضا برفتنهٔ عظیمه حدوثنه باعث اولورکه قوت ومکنت ملوکانه‌یی صرف ایله
دفعی میسر اوله‌مز * نتکیم بستانده بربرینه یقین بولنان اغاجلرك داللری بربرینه
قارشوب دولاشسه صاحب بستان درعقب بربرندن آیروب بینلرین تفریق
وتنقیح ایلر * زیرا علی حالها ترك اولنسه‌لر اول اغاجلر کتدکجه میوه ویرمدکارندن
قطع نظر بربرلرینه موجب هلاك اولور * ومعلوم اوله که رعایا طائفه‌سی
هر نقدر پادشاهلرك دوشرلمش مهیا میوه‌یی وحاضرلنمش ذخیره‌یی وقلاغیلو

قلیجی مثابه سنده یعنی سبب قوت ومکنتی ایسه بنه انلرك حقنده حزم واحتیاطی
ترك قطعا جائز دکلدر * زیرا طائفهٔ مرقومه نك بعضا وحشی حیوانات مثللو
اورکك وسیل صوبی کبی طغیان ایلمك مقتضای خلقتلریدر * هرنه زمانکه اطالهٔ
اسانه قدرت بولورلر ایسه حمله وهجومه دخی قدرت بولورلر * ورعایا مقوله سی اوچ
صنف اولمغله حقلرنده اوچ صنف سیاست اولمق لازمدر * طائفهٔ مرقومه نك
برصنفی عقل ودیانت وفضل اصحابی اولمغله ملوك عظام حضراتنك تنظیم
احوال انام ضمننده اختیار بیوردقلری متاعب ومشاقی بیلوب علی الدوام توفیق
خداوندی بیچونه مظهر یتلری چون دعوات خیریه لرنده مواظبت ومثابرت اوزره
اولورلر * بومقوله لر حقلرنده سیاست وقت مشاهده ده اظهار بشاشت وکلاملرینی
حسن التفات ایله استماع واصغا بیورمغله حاصل اولور * برصنفی دخی واردرکه
بعضا خیره وبعضا شره میل ایدرلر بومقوله لر حقلرنده سیاست * کاه ترغیب وکاه
تخویف وترهیب ایله حاصل اولور * وبرصنفی دخی واردرکه اسافل واداتی
قبیله سیدرکه هر دعوت ایدنه اجابت وهر طرفدن استمالت اولنسه میل
ومتابعت ایدرلر بومقوله لر حقلرنده سیاست * کندولره یأس قطعی وبرمیه جك
قدر اخافه وافراط اولنمیه رق عقوبت ایله حاصل اولور * ملوك عظام حضراتندن
بروجه محرر سیاست ظهوری رعایاسی حقنده مرحمت وشفقت ملوکانه نك
وجودیله اولور * زیرا ملوك عظامك آحاد ناسدن امتیازی ایکی فضیلت ایله
حاصلدر بری فضیلت ذات وبری فضیلت آلات * اما فضیلت ذات بش خصلتدر
بری مرحمتکه رعایا فقراسنه مرحمت قوت ومکنت ایراث ایدر * ایکنجیسی یقظه
یعنی احوال رعایادن خبیر وآکاه اولمق بو یقظه خصلتی رعایا فقراسنك
کوزجیسی وبکجیسیدر * اوچنجیسی شدت بطش وقهردرکه بوخصلت رعایا
فقراسندن ظلم واذاءیی دفع ایدر * دردنجیسی فطنتدرکه اعدای دولتی حقنده
بوخصلت ایله اجرای لطائف الحیل ومکیدته قدرتیاب اولور * بشنجیسی حزم
واحتیاطدرکه بوخصلت ایله وقت فرصتلری فوت ایلمز * اما فضیلت آلات التیدر
بری کثرت مال * ایکنجیسی کثرت عسکر * اوچنجیسی متانت قلاع *
دردنجیسی قوی ومتین بنالر اتخاذی * بشنجیسی البسهٔ سنیه وفاخره نك تهیئه
واعدادی * التنجیسی ذخائر نفیسه تحصیلیدر * وملوك عظام حضراتنك
هرنقدر فطنت وذکاسی وقوت حیله سی وکثرت مال وعساکری وحصانت
ومتانت قلاعی برکمال اولسه دخی ینه بونلره اعتمادا بعض حوادث نازله ایچون

استعداد

استعداد وتهیئه ترك ایلمك بر درلو جائز اولمیوب بلکه هر نقدر وقوع وحدوثی جائز
کورلان وهنوز ظهوره کلمیان صور حوادث خاطره کلور ایسه حسب الامکان
احتیاطا جمله سنك اسباب مدافعه تدبیرینی ایلمك الزم واهمدر * شونك کبیکه
فصیح اللسان وقوی البدیهه وحسن القریحه برخطیب منبره قبل الصعود
قریحه دن برخطبهٔ لطیفه انشادینه قدرتم واردر دیو قوت بدیهه سنه اغترارا
مقدمجه اوقویه جغی خطبه یی ترتیب وتقدیم ایلمکسزین منبره صعود ایلسه
احتمالدرکه منبرده کندویه عی یعنی طوتغونلق مستولی اولوب انشاد
خطبه یه قادر اولمیه * هر امرده بو کونا احتمالات عقلیه یی ملاحظه ایله برحالتك
حدوثندن مقدم اقتضا ایدن حیله وتدبیرینی ترتیب ایلمك مقتضای حزم
واحتیاطدر زیرا بعد وقوعه حیله وتدبیر فائده ویرمز * شونك کبیکه برمحلی
صو باصمق احتمالنه بناء صوکله جك جانبه برسد متین یاپمق مراد اولنسه اکر
هنوز صوینك وجودی یوغیکن احتیاطا اول سد یاپلور ایسه ثابت ومتین
اولور * بعده هر نقدر شدت وطغیان اوزره صو ورود وهجوم ایلسه اول سد
متینه برضرر ورخنه ایده مز اما بو احتمال وار ایکن بلکه صو کلمز دیه رك سدك
بناسی تأخیر اولنوب صوینك ورود وهجومندنصکره ضروری سدك بناسنه
مباشرت وهر نقدر صرف وسع ومکنت اولنسه فائده ویرمیوب صرف
اولنان مال وهمت هبا اولور * وملوك عظام حضراتی اعدای دولتی حقنده
برکونا کید وحیله تدبیر وترتیب بیورسه لر کندو حقلرنده دخی دشمن طرفندن
اول حیله نك مثلی ظهورندن امین اولمیوب دخی مثلی ظهوره ایلمك ملاحظه سنی
ایدرك مقدمجه احتیاطا اسباب مدافعه سنی تهیئه وتنظیم اهمدر زیرا بو بابده
دشمن جانبندن غفلت اولنمق شونك کبیدرکه * برکمسنه اثنای محاربه ده
دشمنه آتدیغی تیرده هر نقدر مصیب اولسه دخی البته دشمن طرفندن دخی
کندویه آتیلان تیری اصابتندن منع ایده جك اسباب واوضاعه تشبث ایلمسه
هدف تیر اعدا اوله جغی مقرردر * کذلك ملوك عظام حضراتی دخی اعداسی
حقنده برکونا حسن تدبیر وحیله ترتیب ایلیوب اعداسی طرفندن ظهور
ووقوعی محتمل وملحوظ اولان صور حیلدن تحرس وتحفظ ایلسه بو حالده
ترتیب اولنان حیله وعمل کندولره مانع اولمیوب بلکه اعدا الرینه مؤنه اوله جغی
آشکاردر * دینلمشدرکه اعداکك حقنده ترتیب ایلدیکك تدبیر وحیله دن
تحفظ ایله سنك حقکده اعداکك ترتیب ایلدیکی حیله دن تحفظ ایلدیکك کبی

زيرا چوق كمسنه واردركه كندو تدبيرى كندويى تحفظدن اشغال ايمكله
موجب وقوع ورطهٔ هلاك اولور وحفر ايلديكى بئره ايقاع ايدر * ملوك عظام
ايچون لايق اولان اولدركه كافهٔ امورنده كمال حزم وصدق وعزمه رعايت
ايليوب اول اموردە خلاف مأمول عارضه حدوثنده غايت احتراس وحذر
اوزره اولەلر * حديث شريفده واقع اولمشدركه حزم ديدكارى سوء ظندر لكن
حقيقتده سوء ظن دكلدر بلكه بر عارضهٔ غير مأموله حدوثندن احتراس واحتياط
اجلچون مأمولك خلافى ظهورنى ظن ايلمكدر * بعض حكمايه حزم ندر ديو سؤال
اولندقده هر بر وقوعى ممكن اولان شيدن احترازايلمكدر ديدى * بعض علما
بو ابياتى نظم ايتديلر

لاتترك الحزم من شئ تحاذره * فان سلمت فما للحزم من باس
الذل نقص وفعل الذل منقصة * واحزم الحزم سوء الظن بالناس

مضمون ابيات هر بر حذر اولنه جق شيده حزمى ترك ايلمه اكر اول محذوردن
سالم اولور ايسك حزمك سكا ضرر ويرمز اما حزمى ترك ايله ظهور ايدن ذل واول
ذلى ايشلمك نقيصه ويرر * وكمال حزم جمله ناس حقنده سوء ظن ايدركبى حركت
ايلمكدر * وملوك عظام ايچون هر بر امركه وقوعبوله اول امرك تمشيتى امكانى
فرصت اتخاذ ايدوب وقت امكاننده تمشيت ويروب اول امرى حقير وصغير
عد ايله نه زمان اولسه اولورديه رك تأخير بيورميوب مصلحت جسيمه يه نه كونا
اهتمام بيوريلور ايسه امر جزوى وحقيره دخى اويلجه صرف همت بيوره لر * شونك
كبيكه ارسلان بر فيل جسيم اوزرينه حمله وهجومده نه كونا اهتمام ايدر ايسه
بر حقير طوشان اوزرينه حمله وهجومده دخى اولقدر صرف مقدور ايدر * زيرا
چوق امور واردركه اول امرده صغير وحقير كوروب دفعى تدبيرندن اهمال
اولنسه مدت قليله ده تعظم ايليوب كلى تدبيره محتاج بر مادهٔ عظيمه اولور
بعضيلر بو نظمى انشاد ايلديلر

ولاتحقرن عدوا رماك * وان كان فى ساعديه القصر
فان السيوف تحز الرقاب * وتعجز عما تنال الابر

مضمون ابيات سكا رمى سهام عدوان ايدن دشمنك هر نقدر قصر الباع يعنى
عاجز وحقير اولور ايسه دخى سن انى حقير عد ايلمه زيرا سيوف آلات جارحه نك
حديد وزياده مؤثرى اولوب بر ضربه ده قوى وغليظ كردنلرى قطع ودوپاره
ايدر ايكن بعض وقت اولوركه بر ضعيف وحقير اكنه نك ايشلديكى ايشى

ايشليه

اینسلیه مز واقتضای طبع تقلبنمای سپهرناهموار ایله بعض صورت مساعدهٔ روزکار چند روز اعدای بد کردار جانبندن بدیدار اولوب انقضای مدت استدراجنه دك حسن حیله وتدبیر ایله قبول علاج ایلمك متعذر اولسه امور ملکه خطر اصابتی واهمه سن دفع ضمننده بالضروره جانب اعدایه مدارا وحسب الامکان مماشات وارضا معامله لرین کوستروب وبر طرفدن دخی کین خفادن متیقظ ووقت فرصته مترقب واخذ ثاره متهیء ومستعد بولنوب هر چن مرأت وقت وحالدن شاهد فرصت یوز کوستررایسه فوت ایلمیوب شیرانه حملات کوه انداز ایله هجوم واقتحام واخذ ثار وانتقام وتحصیل مقصود ومرامه اقدام ایلیه لر* دینلمشدرکه عدونك قوت ومکنت واقبالی برقرار اولدقجه مدارا معامله سن التزام ایلمکه حزم دینلدیکی کبی * دشمنك ضعف وادباری وقتی حلولیله اخذ انتقام فرصت الویرمشیکن فوت ایلمکه دخی عجز و تهاون دینور* وهرچن امور مملکتدن برامرده برحالت تحمل کداز حادث اولمغله اول امر کلیا ذهابه یوز طوتمشیکن اول امردن بعضیسنك محافظه وابقاسیچون آخر بعضی فدادن غیری تدبیر اولمیوب ضروری بوتدبیر اختیار اولنسه تأسف اولنمز زیرا اول بعضك فدا اولنمسی اول امردن آخر بعض دخی کیدوب کلیا زائل اولمامق غرضنه مبنی ایدی بوتقدیرجه غرضی حاصل وسودمند اولمش اولور* شونك کبیکه برعاقل کمسنه نك ایکی نفر اولادی خسته وموته مشرف اولوب ایکیسنك معا وفاتلری مصیبتنی ملاحظه ایله برینك وفاتیله دیکرینك صحتنی طمع وامید ایدرکن بری فوت اولوب بری صحت بولسه ایکیسنك دخی کدرینی چکمز زیرا بری صحت بولوب برینی دخی کندوسی صحت بولان ولدیچون اختیار یله فدا ایلمشیدی * وملوك عظام حضراتی کندولره معادی ومخالف اولان اعدا لرینك هرنقدر همجنس وهم ملتی وارایسه جمله سنه عداوت معامله سن ایلمیه لر* زیرا کاه اولورکه اعدانك همجنس وهم ملتی بولنان بعض طائفه کندو همجنسنك خلافنده اولنلرك انتفاعنه صادقانه سعی ایدوب همجنسیتی موجب اتفاق اوله مز* شونك کبیکه قلج ایله زرهك ایکیسی دخی برتیموردن یاپلوب همجنس ایکن قلج کندو حدتیله قاتل وقاطع اولوب زره دخی قلجك تأثیر وقطعنه مانع ودافع اولور* وفوت اولوب کچن امور ایچون ملوك عظام حضراتی تأسف وجزع ایلمك لایق دکلدر* زیرا ارجاع واعاده سی مستحیل اولان امور فائته یه تأسفدن انسانه

بعض حالات مؤثره عارض اولورکه اول حالت امور آتیه وخصوصات سائره سنك
صلاح وتدبیرندن کندولرینی اشغال ایدر وتأسف وجزعك شدتی نفسه دخی
مضردر (حکایت) اولنورکه ملوك فرسدن بری رأس سنه لری اولان
نوروز کونی مسندنده اوتوروب عادتلری اوزره هرکس علی مراتبهم وسعتجه
حضور ملکه عرض هدایایه باشلدقده * حکمادن بری دخی حضور ملکه دخول
وبر اورتولی ظرفی هدیه اولرق تقدیم ایتمکله ملك دخی اورتوسنی آچدردقده
ظرفك ایچنده ایکی عدد کومور پارچه لرندن غیری برشیء اولمیوب ملك دخی بوندر
دیو سؤال ایتمکله * حکیم من بور جوابه آغاز ایدوب بونلرك بری شاهین وبری دخی
دراج دیدکلری قوشدر بو شاهین بو دراجی صید وشکار ایلمك سوداسیله جو
هواده تعقیب واول بیچاره دراج دخی سهام قضا کبی سرعت طیران ایله شاهینك
اوکنجه کیدرك براورمان نائره تصادف ایلدیلرکه آتش اصابت ایدوب جمله اشجار
ونباتاتی طوتشوب یانارکن بیچاره دراج کمال اضطراب وجزعندن آتش اولدیغن
حس ایتمیوب جانتی قورتارمق خیالیله کندوبی اول آتشه القا * وشاهین
دخی دراجی صید سوداسیله کمال حرصندن دراجك اردنجه آتشه کیروب
ایکیسی دخی یانوب بوحالی کسب ایلدکلرینی کوروب وپادشاهمك عندنده
دخی وعظ ونصیحت وبو مقوله موجب اعتبار وبصیرت اوله جق شیلردن
اعلا برهدیه اولمدیغنی بلدیکمدن حضورکزه تقدیمه جسارت ایلدم *
پادشاهم حرص ایله جزعك افراطی انساندن شعوری وحیواناندن حسی
سلب ایدوب بویله حالاره دوچار ایلدیکنی معاینه ایله حرص وطمعك افراطندن
اجتناب بیورك دیدکده * اول ملك دخی بکا بوندن انفع وخیرلو هدیه تقدیم
اولنمدی دیو فوق الغایه محظوظ اولدیغن اظهار ایلدی * وهرقچن خطأ اشلنان
برفعل وعملده ضرر وخسار بدیدار اولمسه بو فعل وعملده برکونا ضرر بدیدار
اولمدی دیو اول فعلك مثلنی تکرار اشلمك جائز دکلدر * شونك کبیکه برکسنه خطأ
بریلانك اوزرینه باصوب یلان کندوبی صوقماسه بعده یلان صوقمدی
دیو تکرار باصمق جائز دکلدر * ودخی معلوم اوله که ملوك عظام حضراتنك
سلفلری وقتندن قلان رجال واعوان مجربه لری دعایم دولتلك اقواسیدر
هرنقدر مرور زمان ایله وجودلرینه ضعف وهرم طریان ایلمش ایسه جودت
جواهر خلقیه وخلوص صداقت جبلیه لری باقی اولمغله ملوکه خلوصلری
ووقت بأس ومحنت روزکارده صبر وجلادتلری مزداد اولور * شونك کبیکه

برخانه نك دعاسی یعنی تمل دیركاری ساج دیدكاری صلب اغاجدن یاپلدقده
هرنقدر زمان مرور ایدوب اسكیسه اولقدر قوت وصلابتی زیاده اولوب
اوفاق قورد جغزلردخی بردرلو رخنه ایده میوب اول خانه نك قتی وافر زمان قوام
وثباتنه سبب اولور * وملوك عظام حضراتی اعوان ورجالنه كذب ایله مألوف
وشر وشقاوت ایله مطبوع ومشغوف اولان كمسنه لری قارشدرمیوب طرد
وتبعید بیورملر * زیرا كاذب اولان كمسنه هرنه سویلرسه كذب ایدوب ملوك
عظام حضراتی طرفندن كندویه هرنه كونا خبر واصل اولورایسه تصدیق ایلمز
وشر وشقاوت ایله مطبوع اولان كمسنه دخی مقتضای طبع شقاوت پیشه سن
ترك ایلمك قابل اولمدیغندن بومقوله یی استصحاب خطر عظیم اولوب وكذاب
وشریر اولنلرك اصلاحی دخی ممكن دكلدر * زیرا میمون دیدكاری
حیوان تاولنوب حسن صورت كسب ایتسون دیوهر نقدر نفیس اطعمه
ویریلوب تربیه اولنسه اولقدر زشتلك وچركنلكی زیاده اولدیغی كبی * شریر
وكذاب اولان كمسنه لردخی هرنقدر تربیه وتادیب اولنسه لرفائده ویرمیوب شر
وشقاوت وكذب ودروغلری زیاده اولور * ملوك عظام حضراتی رأی وحفاظتنه
یعنی ذل ودنائتی ارتكابدن تحفظنه اعتماد اولنمیان كمسنه لر اعانه سیله ضبط
اموردولت وحرب وقتال ایچون اعدا اوزرینه عزیمت بیورملرنده خطر
عظیم واردر بومقوله لرك كثرت جمعیتلرندن توهم اولنان قوته اغترار جائز
دكلدر * زیرا بومقوله لرك قوت جمعیتلرینه مغروراولان كمسنه ارسلانه سوار
اولان آدمه بكزركه هركیم كورسه ارسلاندن خوف ایدر مع هذا اول آدمك
دخی سوار اولدیغی ارسلانه عدم اعتمادی تقریبیله خوف واحترازی
بركمالدر ورأی وحفاظی هنوز مجرب اولمیان كمسنه لرك دخی تجربه وامتحان
ویاخود حال وشانلرندن امارات صادقه ایله استدلال اولنه رق اموردولت
واعدا اوزرینه عزیمتده اعتماد جائزاولان قبیلدن اولدیغی متحقق اولدقدنصكره
اعتماد بیوریله * وملوك عظام حضراتی عسكری طائفه سنك اقوات
وارزاقلرین قدركفافدن زیاده توسیع ایدرلرسه طوائف عسكریه نك حد عبودیتی
تجاوز ایله كفران نعمت ایلملرینی موجب اولور * وارزاق عسكریه یی كفافدن
نقصان ایله مضایقه ویرلدیكی صورتده دخی حقد وكین ایراث ایتمكله بوایكی
حالده فتنه واختلال حدوثندن حذر اولنور * زیرا اوچ شیء امور ملكیه ده
دهاكه عظیمه یه سببدر * بریسی صاحب ملكك شهوات نفسانیه سنك

عقلنه غالب اولمسى * ايكنجيسى وزرا بيننده تحاسديعنى بربرلرينه حسد
ايلملرى زيرا بوحسد تعارض آرايى موجب اولور * يعنى برينك ايلديكى رأى
وتدبيرى صواب دخى اولسه ديكرى حسدده بناء فسخ والغايه سعى ايدر *
اوچنجيسى طائفهٔ عسكريه نك واعوان دولتك اعدا ايله محاربه ومجاهده دن
نكول ايلملريدر * وبومقوله عساكر واعوان دخى ايكى صنفدر * برصنفى اولدركه
اقوات وارزاقلرينك وسعت وسرفى حد عبوديتدن تجاوز وكفران نعمت
ايلملرينى ولذات نفسانيه لريله تلذذلرينى ايجاب ايلمكدن ناشى اعدا ايله ملاقاتلرنده
نفسلرين محافظه وهلاكدن ضبط وصيانت ضمننده محاربه ومقاتله دن نكول
ايدرلر * ايكنجى صنفى اولدركه طائفهٔ عسكريه نك ارزاقلرى تقتير وتقليل ايله
مضايقه يه دوچار اولملرى حقد وكين ونفاقلرينى موجب اولمقدن ناشى بعض
غوائل حادثات نازله ظهورنده سر عسكرلرينى ترك ايدوب پريشان اولورلر
وهرنه چن برفتنه واختلال وقوعبولسه منشأ وسبب نه اولديغنى واختلاف كلمات
نفوسى واطاعتدن خروجلرينى موجب نه ايدوكنى بلمك لازم واهمدر * حتى اول
سبب وموجب اولان ماده نك حسم وفصليله لهيب فتنه واختلال منطفى اوله *
منقولدركه ملوك عظام عجمدن برى برحكيمه كاغد تحرير ايدوب اسباب
فتنه نك وصفنده حكما چوق كلام سويلملريله سبب حدوث فتنه ندرونه ايله تسكين
واماتهسى ميسر اولور بكا تحرير وتفهيم ايله ديدكده * حكيم مذكور دخى جوابنده
ملوك حقنده قلوب ناسده حقد وكين تكونى سبب حدوث فتنه در وهيبت وجرأت
ملوكانه عوام ناسك طمع خاملرينى قمع وازاله ايلمديكى حالده اطماع عوام دخى منتج
فتنه اولوب خواص اعوان ورجالك استخفاف واستحقارى تولد ايدر * وفتنه نك
غايت اشدى السنهٔ ناس مضمر درونلرى اولان اغراض فاسده وافكار كاسده لرين
علنا تفوهه رخصت بولوب امير ملكه دخى كند ولذائذ نفسانيه سيله التذاذ
واشتغالى بند دهان ممانعت ومستعد تدبير اولان اصحاب آرادخى زبون قيد عجز
وضجرت اولمقدر * وسبب تسكين واماتهٔ فتنه دخى سلب وازالهٔ فتنه يه مبادرت
ايده جك اعوان صادقانه نك عزتى وايقاظ فتنه يه مستعد بولنانلرك عجز وذلتى
وحسب الوقت والحال بعضا تحصيل مرام وقطع آمال وخوف ورعبك تمكن
وتحققيدر ديو بيان ايتدكله * ملك عجم دخى اى حكيم تحقيقا جوابكده نفس
الامرى بيان ايلمشسن اما فتنه يى دفع وازاله ايده جك اسبابك غايت قويسى
ندر ديو تحرير وسؤال ايلدكده * حكيم مزبور دخى تكرار جوابنده حدوثى مظنون

ومخوف اولان مادهٔ فتنه‌نك قبل الوقوع اسباب دافعه‌سنی آماده قلمغله تداركنی كورمك وهزلی ترك ایدوب جدی اختیار وغضب ورضا وقتلرنده عدل ایله عمل وحركت ایلمكدردیدی * عبد الملك بن مروان حجاج بن یوسفه كاغد تحریر ایدوب بكا فتنه‌یی بروجهله تعریف وتوصیف ایله كه اووصفلری مطالعه ایتدكجه فتنه‌نك عینی كورمش قدر اطلاع ووقوف حاصل ایده‌یم دیدكده * حجاج بن یوسف جوابنده فتنه ابتداء خلق بیننده طرف طرف فسادی دیدكاری كیزلو ومخفی سوزلردن نشئت وتكون ایدوب بعده ناسك كثرت واتفاقی ایله برشیدن تظلم وشكایتلری باعث ظهور فتنه اولوب تسكین وازاله سی سیف صارم ایله قابل ومیسر اولور دیدی * حكایت اولندیكه عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه حضرتلری محصور اولدقلری حالده جلسالرینه بیوردیلركه استرمكه برصدیق دوستم بنم وبنی محاصره ایدن قومك كیفیتلرینه واقف اولوب بكا خبرویره دیدكلرنده * انصاردن برذات قیام ایدوب یاامیر المؤمنین بن واقفم سزه حقیقتنی بیان ایلیم جنابكزك بوقومه اولان كمال تسلیمیت وحلمكز ومسامحه ومساعده كز بویله حركاتی ارتكاب واختیار ایلملرینه باعث اولدی * بوجراءتلرینی انجق سزلك افراط حلمكز ایجاب ایلدی دیدكده * حضرت عثمان رضی الله عنه دلحی صادقسین اولور بیوردیلر * بعده تكرار حضرت عثمان رضی الله عنه حدوث فتنه‌یه سبب ندر بیلور میسن دیو سؤال بیوردقلرنده * اول ذات بنه جوابنده یاامیر المؤمنین بن برعالم وفاضلدن سبب حدوث فتنه‌یی سؤال ایلدیكمده بویله جواب ویرمشیدیكه فتنه‌یی تهییج وتحریك ایدن ایكی شیدر * بری خواص ناسك حقد وكینلری * ایكنجیسی عامهٔ ناس حقنده علی السویه حلم ایله معامله اولنمسیدر دیدی * بعده حضرت عثمان رضی الله تعالی عنه یافتنه‌یی تسكین ایدن ندر دیو سؤال ایلدكیدی دیدكلرنده * ایلشیدم یاامیر المؤمنین بویله جواب ویرمشیدیكه فتنه‌نك ابتدای ظهورنده بعض اصحاب جرایمك جرملرین عفو وفقط خواص اعوانه استقلال ویرمك ایله تسكین فتنه میسر اولور * اما ابتدای حدوث فتنه‌ده دفع وتسكین میسر اولمیوب مادهٔ فتن قوت واستحكام بولور ایسه صبردن غیری چاره‌سی یوقدر دیدكده * حضرت عثمان رضی الله تعالی عنه اشته‌شمدی بووقوعبولان فتنه دخی قوت واستحكام بولمغله جناب حاكم مطلق جلت قدرتنه مادهٔ نزاعی فصل ایدنجیه دك صبر ایدرز بیوردیلر

* (اون برنجی باب كشف مظالم انام ضمننده ملوك عظام حضراتنك ترتیب

دیوان معدلتعنوان بیورملری بیاننده در)*

معلوم اوله که ملوك فخام حضراتنك كشف مظالم انام وفصل نزاع خاص وعام ایچون ترتیب دیوان معلا وتشریف مسند حکومتگاه نصفت بیرا بیورملری قوانین عدالت اعظمیدر * زیرا اصلاح ملك ومملکت اکا رعایت ایله پذیرای قوام ولوازم عدل وانصاف انکله تمام اولور * ملوك فرس بر یوم معلومی استماع دعاوای متظلمینه تخصیص ایلیوب وبو ماده یی قواعد ملکدن ودفع مظالمك اقدم اسبابندن عداید وب اول کونده امور اخرایه مباشرت ایلمزلردی * وعبد الملك بن مروان اول کونده وقوع بولان دعاویدن بعضا مشکل اولان دعوایی قاضی وحاکم الشرع اولان ادریس الاوری یه حواله وامرایدوب ادریس الاوری مباشرت وانفاذ احکام شرعیه یه مبادرت ایدردی * بعده والیلرك کیدرك ظلملری ونوابك جورلری متزاید اولمغله عمر بن عبد العزیزك وقتنده اقتضای حال ایله عمر بن عبد العزیز اجرای احکام ودفع مظالم انامه بالنفس مباشرت وسنن عادله یه رعایت وبنی امیه نك ظلما الدقلری اشیایی اصحابنه ردا یتمکله * بعضیلری یا امیر المؤمنین بو کیفیت باعث رنجش اولمقدن ناشی بونك نتیجه سندن برخوف ایده یورزدید کلرنده * عمر بن عبد العزیز بن قیامت کوننددن قورقرم غیری برشیدن قورقمام بیوردیلر * بعده خلفای عباسیه دن مهدی دخی بالنفس کشف مظالمه مباشرت واملاکی مستحقینه ارجاع وشرائط عدله رعایت وبعده هادی وبعده رشید وبعده مأمون تا مهتدی بالله وقتنه کلنجه مسندنشین خلافت اولنلر بالذات کشف مظالمه مباشرت ایلیوب مهتدی باللهدن صکره کلان خلفا وملوك سائره کشف مظالم امورینی وزراسنه رفع وحواله ایله کندولری احتجاب ایلدیلر * وقتاکه ملك شام ملك عادل نور الدین محمود بن زنکی یه انتقال ایلدکده دمشق قلعه سی داخلنده برسرای عالی بنا ایدوب دار العدل اسمیله بعد التسمیه ایام معینه ده اول سرایده تشریف مسند حکومت وفقها وعلمایی جمع وکروه مظلومینك دعوالرین استماع وفصل نزاع وامور مشکله ده فقها وعلمایه مراجعت ایلیوب وسائر مداین شامك جمله سنده امور ارباب مصالح بو وجهله رؤیت اولنمسنه صورت ویرمشیدیکه * فقیه ابو طاهر ابراهیم بن حسین بن الحصین الحموی نقل ایلمشکه بن برکون سالف الذکر دار العدل دمشقده محمود بن زنکینك یاننده موجود ایکن اهل شامك املاکی دفتری اخراج اولنوب ملك محمودك منظوری اولدقده معرة النعمانك خراج املاکی ذکر اولنمغله ملك محمود بن زنکی معره

اهالیسنك املا كلرینی اللرندن نزعه عزیمت ایلدم * زیرا ثقاتدن بعضیلری بكا خبر ویردیلر كه اهالیء معره بربرلری حقنده شهادت زورایمكله بلا استحقاق املا كه مالك اولمشلر دیدكده * بندخی پادشاهم جناب خداوند ایچون سنك اوزریكه رعیت حقنده عدلی واجب قیلدی سندخی سكا عرض وانها اولنان اموردە نظر وكشف وتوقف ایدوب خبر مجرد ایله حكمه عزیمت ایلمه زیرا اهالیء معره نفوس كثیره دن عبارتدر نفوس كثیره نك شهادت زور اوزرینه تواطیٔ واتفاقلری محالدر اخبار مجرده ایله املا كارینی یدلرندن نزع ایلمك جائز دكلدر دیدیكمده * برساعت قدر سر فرو بردهٔ تأمل اولدقدنصكره باشنی قالدیروب شمدیلك امسالٔ ایدوب بعده صورت تملكلرین كشف ایدرم دیوب طرفندن معره ده اولان والی یه املاك مزبوره یی اهالی یدلرنده امسالٔ ویدینه طلب اولنمسیچون كاغد تحریرینی كاتبنه امر ایدوب كاتبی دخی اولوجهله بركاغد تحریر وعلامت ملوكانه ترسیم اولنمق ایچون محمودبن زنكینك پیشكاهنه وضع ایلدكده ملك محمودك قصری جوارندن جریان ایدن بردا تعبیر اولنور نهر كنارنده برصبی غلام بلند صدا ایله بوابیاتی اوقومغه باشلادی *(بیت)*

اعدلوا ما دام امركمو * نافذا فی النفع والضرر
واحفظوا ایام دولتكم * انكم منها علی خطر
انما الدنیا وزینتها * طاب ما یبقی من الاثر

مضمون ابیات ای دولت وحكومت اصحابی سزلك كرك ضرر وكرك منفعت ضمننده امر وحكمكز نافذ اولدقجه حكمكزده عدل وانصاف ایله دولتكزی محافظه ایدیكز * زیرا بووجهله محافظه یه اهتمام ایلمزسكز سز اول دولتدن خطره دوچار اولورسكز دنیا وزینت دنیا اثر خیر ابقاسیله طیب اولور دیمكدر * ابراهیم بن جوی دیركه وقتا كه ملك عادل اول صبیدن بوابیاتی اشتدیكی آنده لونی متغیر اولوب كوزلرندن اشك تأثر وتأسف آقه رق بكا باقوب (فمن جاءه موعظة من ربه فانتهی فله ما سلف وامره الی الله) آیت كریمه سین تلاوت ایلدی بوآیت كریمه كیفیت تحریم ربایی مبین اولمغله * قاضی مرحومك خلاصهٔ عبارهٔ تفسیری بودركه هر كیمكه برشیدن كندوبی نهی ایچون جانب حقدن موعظه بالغ اولدقده اول شیدن منتهی ومنزجر اولسه مثلا ربایی استحلالدن نهی كبی قبل النهی اخذ ایلدیكی ربا اول كمسنه دن استرداد اولنمز لكن قیامتده موعظهٔ نهی صدق قبولده مقتضای حالی هر نه ایسه اولوجهله مجازات اولنور

دیمکدر والله اعلم * ملك مشار الیه بو آیت کریمه یی تلاوتدن مرادی اول صبینك اوقودیغی ابیاتك مضموننده متأثر واولکی نیتندن منزجر اولدیغنی تقریر ایله مقدم ایشلدیکی اعمالنك عفو یتی جناب باریدن امید ورجا ایلمکدر * بعده ملك مشار الیه قبله یه متوجها (اللهم انی استغفرك واتوب الیك مما عزمت علیه الآن) دعاسیله استدعای عفو ومغفرت ایدرك اول کاتبنك یازدیغی کاغدی آلوب پاره پاره ایلدکدنصکره اول کون استغفار ایله مشغول اولدی *
وملوك عظام رؤیت مصالح عباد وکشف مظالم ارباب عناد ایچون ترتیب دیوان عالی بیورد قلرنده ناسدن بش صنف کمسنه لرك حضور ملوکانه لرنده وجودلری الزمدر زیرا بش صنفك وجودیله منتظم اولور * صنف اول اصحاب فتوا وفقها وعلما که برامرده اشکال واقع اولسه بونلره سؤال ومراجعت بیوررلر * ایکنجی صنف قضاة وحکامکه حقوق ثابته یی استعلام ومجلسلرنده بین الخصما جریان ایدن دعاوی یه معرفت وقضایا واحکامك تنفیذی انلر ایله اولور * اوچنجی صنف اول بلده نك مشایخ وصادق الاقوالی که ثبوت بولان احکامه اشهاد اولنه لر * دردنجی صنف کاتبدر که بین الخصما جاری اولان موادی وموجب حکم شرعیسنی ثبت ایده لر * بشنجی صنف حمات دولتك کبار ورجال واعوان وخواصیکه بونلرك سواد جمعیتلرندن برمهابت عظمی حاصل اولورکه اول مجلسه احضار اولنان ظالم ومعنده ایراث دهشت وایجاب میل صدق وحقانیت ایلیوب مظلومه دخی باعث قوت ونصرت اولور * چون بووجهله کشف مظالم خصوصی تمام اولدقده بعض حوادث واخبار مذاکره سی وامور سائره نك تنفیذ واجراسی واحوال رعایا وکیفیت ولاة وعمال مثللو خصوصات رؤیتنه شروع والتنجی بابده وصف عدلده بیان اولنان وجهله جمله اموره تمشیت ویریله

(اون ایکنجی باب ملوك عظام حضراتی حضورلرنده صحبتك ادبی بیاننده در)

یاری طالع مسعود ایله خدمت مورث المغفرة ملوکانه یه خاص ویاوری بخت سعید ایله تقرب درکاه سپهر اشتباهه باهر الاختصاص بیوریلان بنده کان صاحب عرفان حضور لامع النور حضرت جهاندادیده صمت وسکوتی وکمال مسکنت ووقاری التزام ایلیوب * بدأ سخن وگفتاره آغازدن وبر کلامی مکرر تکلمدن وسائر یله مناقشه ومعارضه دن وآخر کمسنه هرنقدر کثرت عیوب ایله معیوب اولسه دخی اول مقوله یی تعییبدن احتراز * وحین تکلمده صوت

خفی ومختصر مفید تعبیرات ایله تکلم وایلرین بر برینه ضم وفرط خشوع ایله پیش
قدمنه نظر ایدرك قیام ایلیوب وحضور ملوکانه ده سویلیه میه جکی کلامی
غیابده دخی لسانه کتورمیه بلکه بعض جاسوسلر موجود بولنوب استماع
وسمع همایونه القا ایلیه لر بعضیلر بو ابیاتی انشاد ایلمشلردر ٭(شعر)٭

اذا صحبت الملوك فالبس ٭ من التوقی اعز ملبس
وادخل اذا ما دخلت اعمی ٭ واخرج اذا ما خرجت اخرس

مضمون ابیات یعنی ملوك عظام حضراتنه مصاحبت شرفنی احراز ایدرسك
سوء ادب وکستاخیدن توقی وحذر لباسیله تلبس ایدوب هر یچن
حضور همایونلرینه شرفیاب دخول اولورسك اعمی کبی دخول ایله یعنی
صاغه صوله باقیوب اوکوکه باقه رق دخول ایله وخروج ایلدکده دلسز کبی خروج
ایله ٭ یعنی اول مجلس منیفده کذران ایدن کلامدن بر حرفنی خارج محلده لسانه
کتورمیه وهر یچن حضور همایونه عرض ایده جك بر حاجتی وقوعبولسه
آفتاب جهانتاب وجه منیر شاهانه ده لمعهٔ انبساط وبشاشت وآیینهٔ عالمنمای
طبع پادشاهانه ده صورت انکشاف وصفوت مشاهده ایلدکجه عرض حاجت
ایلمیوب ومعروض اولان حاجتی کندونك حق وحدی درجه سی اولوب وملال
کتوره جك قدر تطویل کلام وطرف ملوکانه دن میل والتفات صورتن
کورسه دخی سؤالنده بسط وتفصیل مرام ایلمیه زیرا رتبهٔ اعتبارینك تنزلنی
وحرمتنك ذهابنی موجب اولور ٭ وهر یچن طرف همایوندن شرف خطاب
مستطابه شایان کوریلوب بر کلام ثریا نظام عنایت بخش صدور اولسه جمله
وجودیله جانب شاهانه یه توجه واقبال ٭ وجان قولاغیله استماعه اشتغال
وکوزلرینی مبارك دوچشم جهان بانیلرینه مقابل ایلیوب بر بشارت عظمی
استماع ایلرکبی اظهار فرح وابتهاج ایدرك دکلیه ٭ وعتابی ایهام ایدر کلماتدن
احتراز ایلیه زیرا موجب انفعال واغبرار ومستوجب دوریٔ درکاه فلك
مدار اولور ٭ وحسب الاقتضا انها وایراد والقا ایلدیکی نصح وپندی اظهار
وافشا ایلمیوب وجمعیتده دخی بسط مقدمات نصایحدن بغایت تحاشی ایلیه زیرا
ملأ ناسده نصح تقریع وبسط اولنان کلمات پند آمیز تضییع قبیلندن اولور ٭
بعض علما بو ابیاتی انشاد ایلدیلر

تعمدنی بنصحك فی انفرادی ٭ وجنبنی النصیحة فی الجماعه
فان خالفتنی لتزید نقصی ٭ فلا تغضب اذا لم تعط طاعه

فان النصح بين الناس ضرب * من التوبيخ لا ارضى استماعه

مضمون ابيات خلوتده يعنى تنهاده بكا نصح وپند ايله اما خلق يانندە بكا نصح
قيلدنده اولورسڭ سن بنم حقمده نقص وذل مراد ايتمش اولورسن بو تقديرجه
بن سنڭ نصحكه اطاعت وحسن قبول صورتن كوسترمز ايسه‌م صاقنوب غضب
وانفعال ايلمه زيرا خلق يانندە نصيحت لوم وتوبيخ نوعندن اولديغنه بناء نصيحتكى
استماع ايلمم ديمكدر * وهر چند ملوك عظام حضراتى كمال عنايت
بنده نواز يلرندن ناشى سائر بنده لرندن زياده جه انس والتفات شاهانه لرينه
تخصيص وتقريب بيورسه لر بو عنايته شايان بيوريلان ذات نيك بخت دخى
فرط احترام وكمال اعظام مراسمنه رعايتده جد تام ايليوب بو كونه مظهر
اولديغى التفات ملوكانه يه اغترارا حد عبوديتدن خارج حركت وفرط مزاح
وملاطفه يه وتيز وبلند آواز ايله تكلمه جسارتدن ورفع حيا وحجابدن
وترك حرمتدن زياده مباعدت ايليه * زيرا بو مقوله بى ادبانه اوضاع وحركات
ملال طبع تابناك همايونى مورث اولور * وحضور ملوكانه ده آخر بركمسنه ايله
منازعه وغلمان خاصۀ شهرياريدن بعض ساده رخان آيينه سيمالره حوالۀ چشم
نظر كبى كستاخلقلردن تحاشى ايليه * واول مقام عالى يه دخولنده كمال تواضع
وابتهالى التزام ودعا ايلمك لازم كلدكده اكثار ايليوب اختصار وحال بيت
شاهانه دن سؤالدن وافراط مدحدن احتراز ايليه * زيرا بونلر سوء ادبدندر
وهر چند بسط خوانچۀ طعام اولنسه افراط حرصله اكل طعام ايليوب كندو
اوكندن اكل وانجق اوكنده كى طعامه نظر واكل ايده جكى لقمه يى
اغزنده زياده جه چكنيوب اطرافنه احالۀ نظردن وبش بارمغيله طعام
طوتمقدن وطونجيه دك سفره باشنده اوتورمقدن حذر ومبارك دهان درافشان
حضرت شاهادن كلام جوهر انتظام صدورنده نظرينى انجق دو چشم
جناب عنايتمآب جهانداری يه تعليق ايدوب حضرت خلافتپناه
تناول طعام بيوررلركن باقيوب اوكنه نظر ايليه * وصحندن اوكنه طعام
چيقاروب وضع وميوه مقوله سنڭ ييوجكلرينى انتخاب وبر لقمه يى اغزنده
يمين ويساره تقليب واداره وطعام چكنركن اغزينڭ وديشنڭ صداسنى
اظهار كبى شيلردن اجتناب * وطعامدن قالقدقده غسل يد ايچون نزد ملوكانه دن
رتبه سنه كوره مناسب موضعه تباعد ايليوب اليني يوركن لكنه يو كورمك
وبارمقلرينى چاتلدوب اوتدرمك واستكراره ايدرك طعام ايلمك وياغلى اليني

دستیاله سالك وخلال استعمال ایالك اسائت ادیدر * وملوك عظام حضراتیله راکبا محله عزیمت اولندقده یولده برحذاده یوریبوب وآتلك باشنی رخش خورشید درخش ملوکانه دن بعید جه اولوب روزکار که جلك طرفندن کتیبوب وسرکش وحرون وچوق چوق صهیل چکرومعیوب اولان آتلردن بری نه بنیبوب وخلال طریقده نظر همایون تعلق ایلیوب سؤال بیورلمق احتمالی اولان صولر وارمقلر ونباتات واشجار وهر آنده لیل ونهاردن قاچ ساعت کذران ایلمشدر بونلرك جمله سنه واقف وعارف ویلدزلرك کیفیتلرینه وبروجاته نقل وتحویللرینه ومنازل قمره وبونلرك هیئات واشکاللرینه مطلع اولوب ویور غوناق واوصانق کوستر میوب واوکسورك وآقسرق عارض اولور ایسه سسنی چیقارمیه رق دفع ایلیوب وهر شیئك حسب الامکان کنه وحقیقتنه اطلاع حاصل ایدوب وخوش صحبت وظرافت صاحبی واویقوسزلغه صبر ایدیجی ومطلع اولدیغی اسراری حفظ ایلیجی وامانت وصیانتی معتمد اولوب وهرچند ملوك عظام حضراتیله لعب شطرنجه باشلسه لر حذاقت ومهارتی جانب ملوکانه ده اثبات صورتن کوستروب * اما ملوك عظام حضراتی دخی اجاله کمیت فروسیتده ولعب چوکانده حذاقت ومهارتی فرسان میدان هنروری اولان بنده لرینه نسبت بیوره لر

---

* (اون اوچنجی باب بعضا ملوك عظام حقلرنده جانب اعدا وحساددن وقوعی محتمل اولان صور مکایدك معرفتی بیاننده در) *

معلوم اوله که مکایداعدا وغوائل حساد وطرف مضرات واسباب دواهی ومصائب وآفات کثیره احاطهٔ علم بشر حدندن خارج وحصر عقول ذوی الالبابك دردجه لرندن بیرون اولغله * ملوك عظام حضراتی عقل ایله تصور اولنان هر براعمال مکایددن وفعلی ممکن اولان غوائل وشروردن احتراز وتحفظ برله کمال حزم واحتیاطه رعایت وملوك سالفه وقتلرنده وقوعبولان صور مکایدك نه کونا تدبیرایله دفع والغاسنه استدارا اولنمشدر * مثلا بهرام ایله خاقانك بینلرنده تکون ایدن حسده مبنی التنجی بابده تفصیل وبیان اولنان حکایت غریبهٔ عبرتنمرما کبی صور مکایده وقوف واعتبار اولنه که حتی امثالندن تحفظه مدار اوله اسباب مکایددن سلفده اکثریا وقوعبولانلری بوبابده ذکر اولنورکه * اول اسبابدن بری سموم قاتلدرکه ملوك سالفه حقلرنده جواری ونسوان وغلمان وجوانان واسطه لریله اکثریا اوبن شیده اجرا اولنه کلمشدرکه اول شیلر بونلردر سرج یعنی

ات اکری سریر یعنی تخت ملوک کرسی یعنی اسکمله حلی یعنی یوزک وزهکیر
وسائر بونلر مثللو اسباب زینت واحتشام وآنیه یعنی اطعمه واشربه وضع
اولنان ظروف میوه لباس فراش یعنی دوشک * وملوک عظام حضراتی
هر حالده متیقظ بولنوب مکاید اعدادن احتراز وتحفظ ایلمک مقتضی اولدیغنه بناء
ذکر اولنان اشیاده ارباب فطنت وذکایه کفایت ایده جک قدر علایم واضحهٔ سم
ذکر اولندیکه اول علایمی حس ایدن مرد فطین اول شیئک مسموم اولدیغی
فهم ایدر * ملوک عظام حضراتیچون هرکون تلبس بیوردقلری اثوابلرینه
ومبیتلری اولان فراشلرینه وراکب اولدقلری اکر اوزرنده اولان غاشیه یه
وجلوس بیوردقلری اسکمله منذرینه امعان وتدقیق وتفقد بیورملری لازمدر
* بونلردن قنغیسی مسموم اولسه علامتی بودرکه * رنکلری برمقدار سیاهه مائل
اولوب پاک وتمیز ایکن کیرلی بر پارلدیجق ظهور ایدر وصچاقلری وکنارلری اسکی
کبی کورینور اما اکرکه سریر واسکمله نک اغاجلرینه سم دورلمش اولسه
علامتلری بودرکه * اول اغاجلرک رنکلری متغیر واسمرلکه مائل اولور * اما حلی
وآنیه وسائر التون وکمش وباقر وقلای وتیمور کبی معدنیاتدن معمول اولان
ظروف مسموم اولسه علامتی اولدرکه * آثار سم وسخ کبی ظروفک یوزنده
ظهور ایدر * اما طپراقدن معمول اولان ظرفلر یچون مسموم اولسه اول ظرفلرده
یاغلنمش کبی اثری ظاهر اولوب وصرلی مجلا قابده دخی قابک ذاتنده اولان
جلاسنه زیاده صفوت کتورمکله بر بشقه پارلدی ظهور ایدر * وبعض کره دخی
قابک جلاء ذاتیه سنی ازاله ایدر * اما طعام مسموم اولسه ایکی شیء ایله سمیتی امتحان
اولنور بریسی اول طعامدن برلقمه سی آتشه براقلسه ظهور ایدن توتونی سائر دخان
مثللو بالایه امتداد وصعود ایلمیوب اولقمه نک اوزرنده دور ایدوب وقفلجه منک
دخی صداسی ظهور ایدوب اول توتونک آتشندن ظهور ایدن طرفی طاوس
قوشنک یوتلک رنکنده کورینور ویاندقجه رایحه سی غایت کریه کلور * سمیت
طعام امتحان اولنان شیئک ایکنجیسی * اول طعامدن برلقمه سنی برقاج نوع
طیوردن ویاخود برقاج دوابدن برینه یدیرمکدر * اول برقاج نوع طیوردن
بری قارغه دیدکلری قوشدرکه یچون طعام مسمومدن یسه صداسنده قیرقلق
ظهور ایدر * ایکنجیسی صرددرکه ترکجه کزکن قوشی دیرلر یچون مسموم طعام
رایحه سن شم ایلسه صوت بلند ایله چاغرمغه باشلر * اوچنجیسی اطیش دیدکلری
قوشدرکه چین مملکتی اوردکی جنسندندر یچون طعام مسمومی کورسه یاخود

رایحه سن شم ایلسه سرسم اولوب بوارلنسه رق چقر * دردنجیسی طورنه
دیدکاری معروف قوشدرکه طعام مسمومك رایحه سن شم ایتدیکی کبی
کندویه بایغنلق کبی برحالت کلوب طولانمغه باشلر * بشنجیسی قری وصاقصغان
دیدکاری معروف قوشلردرکه طعام مسمومی اکل ویاخود شم ایلسه لرهلاك
اولورلر * التنجیسی طاوس دیدکاری مشهور قوشدرکه طعام مسمومی
کوردکده یمکه حریص اولور وغایت سورور طعام مسمومه سکك دوشسه درحال
هلاك اولور * اما اول برقاچ نوع دوابدن بری کدیدرکه معروفدر چون طعام
مسمومی اکل یاخود رایحه سن شم ایلسه اول محلده برآن طورمیوب فرار ایلر *
ایکنجیسی میمون دیدکاری معروف حیواندر چون اوکنه مسموم طعام وضع
اولنسه درحال مضطرب اولوب فرار ودیوار واشجار کبی مرتفع محللره صعود
وقرار ایلربونلرك جملهسی طعامك مسمومیتنه دلالت ایدر علامتلردر * بو صورتده
لایق اولان اولدرکه حضور همایونه تقدیم اولنان طعامه مأمور ومتعین اولان
خادم خاص طعامی حضور ملوکانه یه قبل التقدیم تفصیل اولندیغی وجهله
برلقمه سن نارہ القا یاخود ذکر اولنان طیور ودوابدن برینه اعطا ایله امتحان
واختبار ایلیه * وحاذق وصاحب بصیرت آشجی دخی طعامی بشوررکن ایچنه سم
القا اولندیغی فهم ایدر زیرا علامات وامارات سم بودرکه اکر سم القا اولنان
طعام پرنج آشی ایسه پرنج دانهلری کیچ بشر وآتشدن قالدرلدیغی کبی انعقاد یعنی
طونقلق و پکلك ظهور ایدوب ودانهلری صلب وقتی اولور وآتشده قینارکن
طاوس قوشی بوینینك رنکنده بر بخار ظهور ایدر * واکر سم شوربا تجربهسنه
وضع اولنسه عقبنده شوربانك صویی چکیلوب اتی ودانهلری قورومغه باشلر
وقلان صوینك دخی لونی تغییر اولور * اما شربهٔ مسمومهنك علامتی هرنقدر
طاتلی اولان شربته سم وضع اولنسه اول شربتده باقر رنکنده براوزنجه جزکی
کبی خط ظهور ایدر * وحموضتلی یعنی اکشیجه اشربیه یه سم وضع اولنسه یشل
وصاری واسمر خطلر پیدا اولور * وبال صوینه سم وضع اولنسه شعاع شمس
رنکنده خط ظاهر اولور * صویه یاخود نبیذه یعنی خرمه شرابنه وضع اولنسه
سیاه خط ظاهر اولور * ومسموم اولان میوهده علامت بودرکه اکر اول میوه
هنوز اولوب کمالن بولمامش ایسه اولمش کبی کورینور اکر کمالن بولمش ایسه
هنوز ایرشوب کمالن بولمامش کبی کورینور زیرا سم میوهنك رنککنی تغییر
ایلیوب پکلك کتورر تازه میوهیی چوریمش وارئمش کبی کوستررقوری میوهیی

بکلشدیروب طمرطمر کوستررو جمله میوه نک صفوت لونی کیدروب بوزوقره متق
بررنك ویروب ذاتنده یومشق ایسه قاتی ایلرواکر ذاتنده قتی ایسه
یومشق ایلر * معلوم اوله که بومقوله خیانتی ارتکاب وبویله ملعنته اجتسار ایدن
نسوان وغلمان وغیریدن قنغی خبیث وخائن ایسه انك دخی علامات وامارهلری
واردرکه البته انده ظاهر وبو ملعنته دلیل اولورکه اول علامات وامارات بونلردر
* اول مقوله خائنك لونی متغیر اولوب البته یاصاری یه ویایشله مائل اولور وصیق
صیق نو کروکنی یودار وقلبی خفقان واضطراب اوزره اولور وآلت دوداغنی
دیشیله اصیرر ویاخود دیلنی آلت دوداغی اوزرنده دوندروب اوینار وچابك
چابك صاغنه وصولنه بقر واموزیله بوکرینك بینی دترر وبوریدکجه
ایاقلری طولاشوب سهولروزیاده جه خفت ایلیوب صحرایه رق کزر وآلنی درلمکه
باشلر واکثر لباسنك کنار وصچاقلرینی بوکوب اوینار وطوردقجه ایاغنك باش
پارمغنی یره دیکر وبرشیء سویلرکن کسه رك سویلر وبرایشه باشلاسه بلاعذر چوق
چوق قالقوب بر باشلایشده تمام ایدهمز * بونلرك جملهسی علامت وامارت
ملعنتدن اولغه استدلال اولنور * اماسائر اسباب کید ومضرتدن دخی بری
ضیق محللر ومجهول یوللردرکه اعوان وخدمات برجماعت اوکارنجه کتمینجه
ملوك عظام حضراتی بویله ضیق ومجهول طریقلره سلوك یورمق مناسب
دکلدر * ایکنجیسی ضیق محللره وعید شریف وسائر اوقاتده وقوعبولان جمعیت
مزدحمه اراسنه دخوللری مناسب دکلدر * زیرا ازدحام اراسنده اویله ارباب
شرور وخیانتك بولنمسی محتملدر * اوچنجیسی محل صید وشکاره عزیمت
بیوردقلرنده صید طلبیله جمعیت خواص وثقات اعواندن منفردا تباعد
ایلملری چسبان دکلدر * زیرا بویله انفراد وقتلرنده دشمن طرفندن اجرای عمل
مضرت ایچون کمین خفاده مترصد فرصت برصاحب مفسدت بولنمق وياخود
برصعب المرور یرده خیول سریعه ایله بغتة دشمن ظهور ایلمك یاخود یرتیجی
حیوان تصادف ایلمك احتماللری واردر * دردنجیسی منفردا برنهره ورود
درکه ماء جاری دشمنك اجرای سوء قصدینه معین ومدار سهولتدر بویله انهاره
ورود اولندقجه ملوك عظام حضراتنك اوکلرنجه اول نهرلرك کنارلرینی وکیفیت
مجرالرینی بیلور اعواندن برجماعت بولنمق الزمدر * بشنجیسی کثرت یغمور
وشدت حرارت شمس وظلمت شب وقتلرنده زیرا بویله وقتلرده معیت ملوکانهده
بولنان اعواندن هربری کندو نفسیله مشغول بولنمق تقریبیله اعدا فرصتین
بولوب اجرای ملعنت مافی الضمیرینه جسارت ایلمك محتملدر * بوذکر اولنان

اسباب مكيدت وقوعى اكثر اولديغندن تحرير اولنمغله قضا وقدره تسليم
اولەرق ظاهر حالده حسب الامكان بو اسبابك امثالندن و بونلره مشابه اولوب
سائر خاطره خطور ايدن صور محتملەدن احتراز واحتياط لازمەدندر

(اون دردنجى باب سياست جيوش وتدبير جنود معرفتى بياننده‌در)

معلوم اولەكه ملوك عظام حضراتى اعداسى اوزرينه ترتيب وتسيير عسكر بيوردقلرنده
اول عسكرك تدبير وسياست امورلرنده اون يدى وجهله رعايت بيورملرى
لازمەدندر * اولكيسى عسكرى تحريك وتسيير ايلمزدن مقدم پيشگاهلرندن
امرار وسوار اولدقلرى آتلرينه دقت ايله نظر وتحرى بيورلمق لازمدركه
آتلرينك ايچنده جنكه يرامز غايت كوچك ياخود يك قوجه وسقط وعليل
حيوانات اولميەكه غزاة ومجاهدينه آتلرينك ضعفى مورث وهندر زيرا اعدا ايله
مقاتله وقتنده قوت وخوف وهيبت ويره جك اشيانك اقدمى آتدر جناب عز وجل
بيوررركه (واعدوا لهم ما استطعتم من قوة ومن رباط الخيل ترهبون به عدو الله
وعدوكم) معناى شريف ظاهريسى اى زمرهٔ مؤمنين ومجاهدين موحدين سز
كفار اوزرينه غزا وجهاده عزيمت ايلديككز وقت محاربه‌ده سزه تقويت ويره جك
وجناب بارينك وسزك عدوكز اولان كفاره خوف وهراس ايراث ايده جك
اشيانك جملەسنى اعداد واستصحاب وفى سبيل الله جهاد ايچون بسلنوب قوت
كسب ايلمش توانا وبهادر آتلر يكزه سوار اولكز ديمكدر والله اعلم * وحديث
شريفده دخى وارد اولمشدركه (ارتبطوا الخيل فان ظهورها لكم عز وبطونها
لكم كنز) معناى لطيفى اى غزاة موحدين سز آتلريكزى كروه مشركين ايله
جهاد ايچون بسله يك زيرا بهادر آت اسباب قوت مجاهدينٌدن اولمغله سزك
موجب عزتكزدر وبطنلرى دخى خزينه كزدر يعنى اصلاح طايلرى حاصل
اولوب مالكز آرتر كويا مال خزينەدن ظهور وخروج ايلديكى كبى مالدن معدود
اولان طايلر دخى آتلردن ظهور ايدر ديمكدر والله اعلم * واول ترتيب بيورلان
عسكرك اسلحه وآلات حربيهٔ سائره‌لرى دخى تحرى وتفقد بيورلوب ايشه
يرامياناتلرى دكشديروب ضعيفلرين قويلريله تبديل ايلملرينى امر وتنبيه بيوره‌لر
* ايكنجيسى يوللرده مسافهٔ منازل يوميه ضعفاى عساكرك حاللرينه كوره
تقدير اولنەكه قوناقدن قوناغه دك اوزون اوزاق يوللرده يوريمكله عسكرك
ضعفاسى تلف واقوياسنه ضعف عارض اولميه * حديث شريفده وارد اولمشدركه
(ان هذا الدين متين فاوغلوا فيه برفق فان المنبت لا ارضا قطع ولا ظهرا ابقى)

معنای لغویسی تحقیقا دین محمدی متین ومحکمدر سز طریق دیانتده رفق ایله سیر
وسلوك ایدیکز زیرا یورغون کمسنه نه یول قطع ایدر ونه حیوان براغور دیمکدر
بو کلام جوهر نظام امثال عربدندر مفشأ مثل بودرکه * صاحب سعادت افندیمز
علیه الصلاة والسلام حضرتلری بر مرد عابدك عبادات وطاعات باریده کمال
مجاهده سندن ناشی مانند خلال جسمنه ضعف وهزال عارض وکوزلری
چقور چقور اولوب حرکته تاب وتوانی قالمدیغنی مشاهده بیوردقلرنده
بو حدیث شریف وکلام لطیف مبارك دهان جوهرافشانلرندن شرف بخش
صدور اولمغله بوخصوصده افراط سعی ایله اتعاب نفسدن منع مراد اولنسه
اول زمان ضرب وایراد اولنور * اوچنجیسی اعدا ایله مقاتله ضمننده ترتیب
وتسییر اولنان عساکر ایکی صنفدر برصنفنه مسترزقه دیرلر آخرینه مطوعه
دیرلر * اما مسترزقه صنفی دولتك موظف ومرتب عسکری اولمغله قدر
کفایه عطایای معینه لری خراج وغنایمدن مجتمع اموالدن ومطوعه صنفی که
عساکر مرتبه دن خارج اولوب تقویت جنود مرتبه ایچون مجتمع اولان نفرات
اولمغله بوصنفه دخی بیت المالدن صدقاته تخصیص اولنان مالدن اعطا اولنه *
دردنجیسی طوائف عسکریه نك اوزرلرینه کفیل وضامن وافراد عسکریه یه
ضابطان نصب وتعیین اولنه که اول ضابطان واسطه لریله سرعسکر بولنان دخی
افراد عسکریه نك احواللرینه واقف اولور * وصاحب سعادت افندیمز علیه
الصلاة والسلام حضرتلری بونی اجرا بیورمشلر * بشنجیسی هرصنف عسکرك
قائدلرینه بر رعلامت ویریله که اول علامت ایله هرصنف صنف آخردن فرق وتمییز
اولنه * التنجیسی بر دشمن اوزرینه محاربه یه عزیمت اولندقده اصناف عساکر
بیننده جنك وحربدن عسکری منع ایده جك حرکاته اجتسار ایدنلر وبعض کونا
اراجیف اشاعه سنه بادی اولنلر واعدا طرفندن جاسوس بولنانلر کی کبی تحری
ودقت بر له میانهٔ عساکردن طرد وتبعید اولنه حتی صاحب سعادت افندیمز
علیه الصلاة والسلام حضرتلری دخی بوامرده دقت بیوروب بعض غزوانده
عسکره مانع جنك اولان منافقیندن عبد الله بن ابی سلولی دفع ورد بیوردیلر
ایدی * یدنجیسی اعدا ایله مقابله ومقاتله وقتنده عقائد ومذاهبده مخالف
اولان یاخود سرعسکره بی ادبلك ونکستا خلق ایدن ویاخود صورت
وحرکتندن بغض وحقد علائمی احساس اولنان ویاخود خدمتنده تقصیرات
ایلیان کمسنه لره تعرض اولنمیه * زیرا مقابلهٔ اعداده بومقوله لره تعرض افتراق کلمه

واختلافی وجبن وفشل عساکری موجب اولور * جناب عزوجل بیورر
(ولا تنازعوا فتفشلوا وتذهب ریحکم) معنای شریفی چون سز کفار ایله التقا
ایلدیککزده نزاع واختلافدن مجانبت ایدیکز زیرا اویله وقتده نزاع واختلاف سزه
جبن ایراث ایدوب قوتکزک ذهابنی موجب اولور دیمکدر والله اعلم * سکزنجیسی
اعدانک حیله وخدعه ومکر ومکیدتندن عسکری محافظه ایلمکدر مثلا
دشمنک مظنهٔ ظهوری اولان کمینکاه محللردن صاقنوب عساکری صیانت وامین
ومعتمد بکجیلر وقره قوللر ایله احاطه ایلیوب قوروتمق که محاربه وقتنده عسکر
ورالرینی فکر وخوفنی چکمیوب فراغتلری وقتنده دخی نفس ومالرندن امین
اوله رق ساکن ومطمئن اوله لر * طقوزنجیسی اعدا ایله محاربه ایچون برهموار
وصولی واوتی چوق واطراف واکنافی محفوظ وطاغ واشجاره قریب موضع
اختیار اولنه که بونلر عساکرک محاربه ومجاهده لرینه معیندر * اوننجیسی
عساکرک زاد وذخیره وعلوفه لری کبی مایحتاج الیهلری حاضر بولنوب وقتلریله
تفریق وتوزیع اولنه که حتی مطمئن وساکن اولوب طلب حوایج قیدنده
اولمیه رق افکار وقدرتلرین اعدا ایله منازله ومحاربه یه صرف ایده لر *
اون برنجیسی معتمد وطبیعت اعدایه آشنا جاسوسلر ایله اخبار اعدایه تحصیل
وقوف اولنه که حتی دشمنک مکرندن واوزرینه هجوم اولندقده حیله
ودسیسه سندن امنیت حاصل اوله * اون ایکنجیسی دشمن ایله جنک وقتنده
عسکری قاعدهٔ جنک اوزره ترتیب وهر جهتنه مناسب کوریلان رؤسای معتمده
تعیین وسرعسکر بولنان ذات درایتسمات بالذات صفوف عساکری یوقلایوب
خلل کوردیکی محللرینی ترتیب وتنظیم ودشمن قنغی قوله میل ایدر ایسه
اول قوله کیرودن امدادا یرشدیروب قوت ویره * اون اوچنجیسی زمرهٔ مجاهدینی
جنک وقتاله ترغیب وتشویق ایله تقویه وغیرت ویرمک واعدا اوزرینه غلبه
وظفر ونصرت اماره لرین اشعار واشاعه * واعدایی عیون عساکرده حقیر وصغیر
کوستره جک صورت وحالتلر ارائه * وطوائف عسکریه دن قهر وتدمیر اعداده
هنرود لاورلک اظهار ایدنلره مدار معاش اوله جق قرا واراضی وترقیات وعد
وعطالرین تحقیق ایلمک * اون دردنجیسی جناب خدای بیچون زمرهٔ مجاهدینه
ویره جکی ثوابی وآخرتده انلر ایچون تهیئه واعداد اولنان نعم نعیمی وشهدانک
کندولری حقنده مبین اولان فضائل اخرویه دن بشقه مدار معاش دنیویلری
دخی بعد الشهاده اولادلرینه ویریله جکی وسائر بونلر مثللو کلمات ترغیب آمیزی

اعلان ايلمك * اون بشنجيسى زمرۀ عسكريه دن امور حربيه يه واقف وخبردار
اولان صاحب رأيلر ايله واعوان ورجال دولتك دخى اختيارلريله مشاوره
واشكال واقع اولان اموردە انلره احاله وتسليم بيورلە كه حتى خطا وزللدن
سلامت حاصل اوله * اون التنجيسى غزايه ترتيب اولنان عساكر جناب خداوند
بيجونك واجب قيلديغى حقوقى بتمامها ادا * وحدود شرعيه يه مراعات وامر مالك
الملكه امتثال ايلمرينه غايت اهتمام اولنه * زيرا بو احكامه حلال وحرامى
فصل وتميزه كوره مجاهدين زياده احقدر * صاحب سعادت افنديمز عليه السلام
حضرتلرى بيورمشلردركه (انهوا جيوشكم عن الفساد فانه ما فسد جيش
قط الا قذف الله فى قلوبهم الرعب وانهوا جيوشكم عن الزنى فانه ما زنى جيش
قط الا سلط الله عليه الموتان) معناى شريفى سز عسكريكزى فساددن يعنى
خلاف شرع حركتدن نهى ايديكز زيرا قنغى جيش كه فساد ايله مألوف اوله
جناب عز وجل اومقوله جيشك قلبلرينه اعدا خوفنى القا ايدر وكذلك
زنادن دخى جيشكزى منع ايديكز زيرا زنا ايله مألوف اولان جيشه جناب
بارى موتانى مسلط قيلر معناى موتان حيوانك خلافى اولمغله
بو تقديرجه معناسى زنا ايله مألوف اولان عساكر حس
وحركت اراديۀ حيوانيه دن برى اولوب قطعا برايشه قادر اولەمزلر ديمك اولور
والله اعلم * اون يدنجيسى طائفۀ عسكريه دن برفردى تجارت وياخود زراعت
ايلمكه قومیوب زجر ومنع ايليه لر زيرا تجارت وزراعت عسكرى مقوله سنك
مصابرت اعداده وصدق ايله جهاد وغزاده اهتمام واقداملرينه مانع اولور *
منقولدركه انبياى بنى اسرائيلدن برى اعدا اوزرينه غزايه عزيمت ايلدكده
قومنه بو وجهله خطاب ايليوب ايچكزدن بنا تعميرينه باشليوب هنوز تكميل
ايلميانلر ودخى اوله نوب هنوز كوبكوا وليانلرو دخى اكين اكوب هنوز بچميانلر
بزمله غزايه كتمسونلر ديو تنبيه ايلمش زيرا بو مقوله لرك عقل وفكرلرى اول ناتمام
براقدقلرى امورلرنده در * وملوك عظام حضراتنك ترتيب وتسيير بيوردقلرى
عسكرلك قراقوللرى ومقدمة الجيشى اعداسى حدودينه داخل اولدقلرنده
نهر جارى مثللو سير وحركت ايلملرى اقتضا ايدر زيرا نهر جارى ابتدا جريانده
هرنقدر هموار ودوزيرلره اوغرر ايسه ايركليوب مرور ايدر اما قچن
بر بوكسه جك دپه يه راست كلسه توقف وكيرودن ورود ايدن صو امداد ايليوب
اول دپه يى باصه جق قدر جمعيت وقوت كسب ايتدكجه ايلرويه عبور ايليه من

كذلك

کذلك حدود اعدایه داخل اولار قراقول ومقدمهٔ جیش دخی اوکارنده جمعیت
وقوت اعدایی مشاهده ایلدکلرنده حمله وهجوم فکرنده اولمیوب توقف وکیرودن
استمداد ایله اول جمعیت اعدایه غلبه یه وافی قوت کسب ایلدکدنصکره حمله
وهجومه اقدام ایلیه لر* ومجهول الاحوال اراضی واولکه یه دلیل ورهبرسز
عسکر امرار ایلمیوب بلکه اول اراضی واولکه نك احوالنه آشنا کمسنه لردن
قولاغوز یوللو قراقول ترتیب وعسکرك ایلروسنه تقدیم وتعیین ایلیه لر* زیرا
دینلمشدرکه دشمن طبراغنه ایاغکی صاقنه رق وقورونه رق باص زیرا احتمالدرکه
دشمن اول طبراغه مکاید وشروردوزاغی کیزلمش اوله

(اون بشنجی باب عساکره لایق وحقوق جهاددن لازم اولان اشیانك بیانده در)

چون ملوك عظام حضراتنك ترتیب وتسییر بیوردقلری عساکراقاء اعدایه توجه
ایلدکلرنده حق باری تعالی یی وحق پادشاه معدلتفرمایی التزام ایلملری الزمدر*
امالازم اولان حق باری تعالی درت شیدر* بریسی اعدا ایله وقت التقاده
صبروثبات ایلیوب کندولرینك ایکیسی مقداری ودخی نقصان کفاردن
یوزچویرمیوب اظهار شجاعت ایدرلك اقتحام واقدام ایلمکدر* زیرا جناب
خدای متعال مقدما هر براهل اسلامك اون نفر مشرکین ایله مقاتله ایلمسنی
فرض ایلیوب (حرض المؤمنین علی القتال ان یکن منکم عشرون صابرون
یغلبوا مائتین وان یکن منکم مائة یغلبوا الفا) بیورمشدی معنای شریفی جناب
خداعزوجل صاحب سعادت افندیمز علیه السلام حضرتلرینه خطاب ایله
حبیبم سن غزاة موحدینی کفار ایله محاربه ومقاتله یه ترغیب وتشویق ایله اکرسزدن
یکرمی نفر مؤمنین صبروثبات ایدرایسه ایکیوز کافره غالب اولورلر اکرسزدن
یوزنفر موحدین صبروثبات ایدرلر ایسه بیك نفر مشرکینه غلبه ایدرلر دیمکدر
والله اعلم* بوتقدیرجه برنفر مؤمن صابر اون کافره غالب ومظفر اولمق
اقتضا ایدر بوآیت کریمه دنصکره جناب خداعزوجل زمرهٔ موحدیندن برنفرك
اون نفر کافر ایله مقاتله مشقتنی تخفیف ایچون هر براهل اسلامك ایکی نفر کافر ایله
مقاتله ایلمسنی واجب قیلوب (الآن خفف الله عنکم وعلم ان فیکم ضعفا فان یکن
منکم مائة صابرة یغلبوا مائتین وان یکن منکم الف یغلبوا الفین باذن الله)
بیوردی معنای شریفی شمدی یه دك برنفر اهل اسلامك اون نفر کافر ایله مقاتله
ایلمسی واجب ایدی لکن جناب خدای متعال سزلك ضعف بدنکزی
بیلوب بوآنده مقاتله مشقتکزی تخفیف ایتمکله فیما بعد اکرسزدن یوزنفر

مؤمن مقاتلهٔ اعداده صبر وثبات ایلرایسه ایکیوز نفر مشرکینه غالب اولورلر
سزدن بیك نفر مؤمنین صابر اولورلر ایسه خدای متعال حضرتلرینك اذن وعنایتیله
ایکی بیك نفر مشرکینه غلبه ایلردیمکدر والله اعلم * بوصورتده هر بر نفر مؤمنك
ایکی نفر کافر ایله مقاتله ایلمسی واجب وحق الله اولدی بوندنصکره خدای متعال
هر بر مسلمك ایکی نفر مشرکدن منهزم وروکردان اولمسنی حرام قیلدی مگر ایکی شئ
ایچون منحرف وروکردان اوله بریسی تکرار ینه مقاتله ایلملری مقرر اولدیغندن
بومقدار استراحت ایچون منحرف اولمش اوله ویاخود دشمنه برحیله وخدعه
ضمننده منحرف اولمش ایکن ینه مقاتله یه عودت ایلیه * ایکنجیسی جماعت
اخرایه انضمام ایدوب کثرت جمعیت ایله قتال اعدایه ابتدار نیتیله میل وانحراف
ایتمش اوله زیرا جناب خدا عزوجل بیورر که (ومن یولهم یومئذ دبره الا متحرفا
لقتال او متحیزا الى فئة فقد باء بغضب من الله) فحوای شریفی زمرهٔ مؤمنیندن
شول کمسنه که اعدا ایله ملاقات کوننده یا اعدایه خدعه وتغریر ضمننده
صورت فرار کوسترمك ویاخود یقین بولنان آخر فئهٔ مسلمینه استعانه ضمننده
توجه ایلمك غرضلرندن برینه مبنی اولمیه رق اهل اسلامك ضعفندن زیاده اولمیان
زمرهٔ مشرکیندن روکردان اوله تحقیقا اول کمسنه غضب باری یه احق اولور
دیمکدر والله اعلم * حق باریدن ایکنجیسی مقاتلهٔ کفار ایله مجرد دین محمدی یه
نصرت وکروه مخالفینك کلمات سخیفه لرین ابطال قصد اولنه که حتی بو اعتقاد
موجب نیل مثوبات ومستوجب اطاعت امر باریٔ مکونات اوله * واکر مقاتلهٔ
کفار ایله غنایم فوائدی تحصیل قصد اولنور ایسه بومقوله مقاتلین مجاهدیندن
معدود اولمیوب مکتسبین عدادندن عد اولنورلر * حق باریدن اوچنجیسی
اموال غنایمدن هر نه که حاصل اولور ایسه کتم واخفا اولنمیوب اول وقعه ده
حاضر اولان غانمین بیننده حق اوزره تقسیم وهر حصه صاحبنه تسلیم اولنه
* حق باریدن دردنجیسی بعض اقربا ودوستانك خاطرلرینه رعایة نصرت دین
اللهده مسامحه تجویز اولنمیه زیرا حق اللهه رعایت اوجب ونصرت دین الله
الزمدر * جناب خدا عزوجل بیورر (یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا عدوی وعدوکم
اولیاء تلقون الیهم بالمودة وقد کفروا بما جاءکم من الحق) بو آیت کریمه صحابیوندن
حاطب بن ابی بلتعه حقنده نازل اولمشدر که رسول الله علیه السلام حضرتلری
اهل مکه اوزرینه غزایه نیت بیوردقلرنده حاطب بن بلتعه خبر الدقده تحقیقا
رسول الله صلى الله علیه وسلم سزلره اوزرینکزه عزیمت قصدنده اولمغله تدارککزی

کورلک دیو اهل مکه یه کاغذ تحریر و ساره نام خاتون ایله ارسال ایلدکده افندیمز
علیه الصلاة والسلام حضرتلرینه جبریل امین نازل اولوب خبر ویرمکله افندیمز
علیه السلام حضرتلری حضرت علی ایله برقاچ نفر اصحاب کرام رضوان الله تعالی
علیهم اجمعین حضراتنی تعیین بیورملریله واروب روضهٔ خاخ نام موضعده خاتون
مرسوله یی بولوب اول کاغدی اخذ و حضور سرور کائنات علیه الصلاة والسلام
حضرتلرینه کتوردکلرنده افندیمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری دخی حاطبی
احضار وکیفیتی استفسار بیوردقلرنده حاطب دخی امر دیانتده خلوص وصدقنی
تبیین وکاغد تحریری مجرد مکه ده عیال واولادی بولنمق تقریبیله اولمق عذرینی
تقریر ایلدکده افندیمز علیه السلام حضرتلری دخی تصدیق وعذرینی قبول
بیورمشلر ایدی * ایت کریمه نک معنای شریفی ای زمرهٔ موحدین دین اسلامی
وقرأن عظیم الشانی انکار ایدن کفار که جناب اللهک وسزلک عدوکزدر اونلره
کفره یی کاغد تحریریله مودت اظهار اونلره حق دوست اتخاذ ایلمیکز دیمکدر والله
اعلم * اما عسکری مقوله سی اوزرینه لازم اولان حق ملوک درتدر * بری اطاعت
ملوکی التزام وولایتنه دخول ومادامکه معصیة لله ایله امر ایتمیه امر ونهیینی
قبولدر زیرا معصیتک غیریده اطاعت ملوکی قبول واجبدر خدا جناب عزوجل
بیوردکه (یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم)
وحدیث شریفده وارد اولمشدر که سزلک اوزریکزه بر عبد حبشی دخی عامل اولور
ایسه سزانک سوزینی استماع وامرینه اطاعت ایدک اماچون معصیت ایله امر ایدر
ایسه اول امره اطاعت جائز دکلدر زیرا حدیث شریفده واقع اولمشدرکه
خالقه معصیتده مخلوقه اطاعت اولنمز * حق ملوکدن ایکنجیسی جمله امور
ملوک عظام حضراتنک رأینه تفویض وتدبیرینه تسلیم اولنمقدرکه حتی اختلاف
کلمه وافتراق جمع واقع اولمیه * اکر برشیئده صورت رأی صواب ملوکه مستور
ومخفی اولسه تنها جه مخفیا صورت صوابی ملوکه کشف وبیان ایلمک لازمدر
* حق ملوکدن اوچنجیسی معصیتک غیریده صدور ایدن امر ونهیینه
مطاوعتده مسارعتدر * حق ملوکدن دردنجیسی قسمت غنایمده نزاع ایلیوب
ملوکک تقسیمنه راضی اولمقدر زیرا قسمتی جناب باریک تسویه وتقسیم
بیوردیغی کبی ملوک عظام دخی قوی وضعیف وشریف وحقیر بیننده تسویه
وتقسیم ایدر وقسمتک تفصیلی قریبا بیان اولنه جقدر

* (اون التنجی باب مصابرت مشرکین بیانده در) *

ایچون فریق مؤمنین فریق مشرکین ایله محاربه ومقاتله یه درکار اولوب مدت مقاتله
هرنقدر ممتد اولور ایسه دخی مادامکه زمرهٔ مشرکین صبر وثبات ایلیوب وقوت
فریق مؤمنین باقی اولدقچه ملوك عظام وسرداران کرام دخی مصابره یی یعنی
اعدادن زیاده کمال صبر وثباتی التزام واعدادن یوز چویرمیه رك اقدام واهتمام ایلك
واجبدر * جناب خدا عزوجل بیورر (یا ایها الذین آمنوا اصبروا وصابروا ورابطوا
واتقوا الله لعلکم تفلحون) حسن رحمة الله علیه دیمشکه معنای آیت کریمه
بودرکه مشاق طاعاته صبر ایدیکز ووقت محاربه ده اعدادن زیاده شدائد حربه
تحمل ایدیکز وفی سبیل الله غزا ایچون ثغور وسرحدانده اقامت وملازمت
ایدیکز دیمکدر * وملوك عظام حضراتی عسکرینی ترتیب ولشکر اعدادن هر
طبقه سنه اول جنسدن مشابه ونظیر طبقات عساکری تنظیم ایلمك لازمدر شونك
کبیکه ایچن قولاغه صو دخول ایلسه اخراج ودفعنك غیری چاره سی اولمیوب ینه
همجنسی اولان صودن برقطره سنی اول قولاغه تقطیر وادخال ایتمکله اخراجی
میسر اولور * وطابور اعدا اوزرینه حمله ده غزاة موحدین نهر جاری یه مشابه اولمق
لازمدرکه ماء نهر جریان ایدرکن تا منتهای مجراسنه واصل اولنجیه قدر برطرفه
توقف ورجعت ایلمیوب مجتمعا ومتسلسلا جاری اولدیغی کبی غزاة موحدین دخی
زمرهٔ کفار اوزرینه حمله ده تاغایت اعدایه رسیده اولنجیه دك قطعا میل
وتوقف ورجعت ایلمیوب مجتمعا هجوم واقتحام ایله اعدایی غرقهٔ سیلاب قهر
ودمار ایلیه لر * ومعرکه کاهده زمرهٔ مشرکیندن برنفری میدان مبارزه یه متفردا
خروج وکندویه معادل برمبارز دعوت وطلب ایلسه جانب اسلامیاندن دخی
برنفر دلاورك اول مشرك مغرورك دعوتنه اجابت ایله میدانه خروج ومقابله
ایلسی جائزدر زیرا احد غزاسنده ابی بن خلف میدان مبارزه یه خروج وصاحب
سعادت افندیمز علیه السلام حضرتلرینی میدان مبارزه یه دعوت ایلدکده
افندیمز علیه السلام حضرتلری دخی آفتاب عالمتاب آسا میدان مبارزه یه
پرتو انداز ظهور وبروز اولوب تاب شمشیر عدو کیر ایله اول بدبختی شب پره وار متواری
تیره خاك قهر ودمار بیوردیلر * وبدر غزاسنده دخی عتبه بن ربیعه واوغلی ولید
وقرنداشی شیبة بن ربیعه میدان مبارزه یه چیقوب دعوت مبارز ایلدکلرنده
انصاردن عفرانك اوغللری عوذ ومعاذ وعبدالله بن رواحه رضی الله تعالی
عنهم میدانه خروج ایلدکلرنده سز بزم کفومز دکلسز بز کفومزی دعوت ایدرز
دیدکلرنده حضرت علی کرم الله وجهه ورضی الله تعالی عنه ایله حمزه بن

عبد المطلب وعبيده رضى الله عنهما حضرتلرى ميدانه خروج ايليوب حضرت حيدر كرار وجناب شير پرورد كار رضى الله عنه وليد پليدى وحمزه رضى الله عنه حضرتلرى دخى عتبه بى القاى حفرهٔ قهر ودمار وايصال ساحهٔ دار البوار ايوروب حضرت عبيده رضى الله عنه ايله شيبه مصاوله ومنازله يه اشتغال وبربرلرينه ضربات مؤلمه ايصال ايتملريله شيبهٔ بدكردار درحال افتادهٔ خاك دمار وحضرت عبيده دخى بعد مدة بدرقهٔ شهادت ايله عازم دار القرار اولدى * مرويدركه ايكنجى كونى عمرو بن ود العامرى ميدان مبارزه يه ورود ودعوت مبارز ايلدكده جانب اسلاميانden براحد اجابت ايلميوب اوچنجى كون ينه ميدانه خروج وتكرار دعوت مبارز ايلدكده دعوتنه اجابت اولنماغله ترهات مغرورانه يه باشليوب يا محمد سزلرك مقتوللركز جنت اعلاده وبزلرك عندنده نعم جزيله ايله متنعم ومرزوق اولورلر وبزم مقتوللرمز قعر نار جحيمده معذب اولورلر اعتقادينى ايلرز ميسز يانيچون بريكز بونعمتى استحصاله ودشمنى نار جحيمه ايصاله اقدام ايتيون ميدان مبارزه يه كلميورديوب بو ابياتى مغرورانه انشاده باشلدى

واقد بححت من النداء * بجمعهم هل من مبارز
ووقفت اذ جبن الشجاع * بموقف البطل المناجز
انى كذلك لم ازل * متسرعا نحو الهزائز
ان الشجاعة والسماحة * فى الفتى خير الغرائز

مضمون ابيات تحقيقا بن جمعيت اسلاميانه ايچكزده بىله جنكه قادر بهادر وار ايسه ميدانه كلسون ديوچاغرمقدن مبحوح اولدم شجيع اولان مرد قورقوب ميدانه چقميوب بن جنك آور بهادر موقفنده توقف ايلدم وبن اشته بويلجه ناسه خوف وهراس وبره جك شورشكاهلره سرعت وشتاب ايدرم زائل اولم تحقيقا شجاعت ايله سماحت مرد اولنلره طبايعك خيرلوسيدر ديمكدر * اول بدبخت مغرورك بو ابياتى اوقوديغى حضرت على كرار ونره شير ميدان كيرودلر عليه رضوان الغفار كوش ايوردقلرنده عرق حميت شيرانه لرى نبضان اولوب درحال قيام وافنديمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرندن ماذونا ميدان مبارزه يه شتاب واقتحام وبو ابياتى انشاده آغاز ايورديلر

ابشر اتاك مجيب صوتك * فى الهزاهز غير عاجز
ذونية وبصيرة يرجو * الغداة نجاة فائز
انى لارجو ان اقيم * عليك نايحة الجنائز

من طعنة نجلاء يبقى * ذكرها عند الهزائز

مضمون ابيات ای میدان معرکه‌ده مبارز دعوت ایدن احمق سوینوب مسرور اولکه شورشکاهلرده دامن شجاعتی قطعا غبار عجزایله آلوده اولمامش برمرد شجیع سنك دعوتکه اجابت ایدوب کلدی اویله مرد شجیعکه نیت صادقه وبصیرت صاحبی وروزجزاده نجات فائزمأمول ایدر * تحقیقا امیددایدرمکه بعدازین وقوعبوله جق شورشکاهلرده ذکراولنمغه شایان سکا برزخم نمایان ایصال ایله جنازه‌لراوزرینه نوحه ایدن نایحه عورتلری سنك جنازه‌ك اوزرینه دخی نوحه ایتدیره‌یم دیمکدر * وقتاکه حضرت علی المرتضی ولیث غالب وغا رضی عنه المولی میدان معرکه‌یه خروج ایلیوب برمقدارمصاوله ومنازله‌دنصکره یك دیکره بررحمله شیرانه شدیده حواله ایلدیلرکه فضای معرکه کاهدن ثوران ایدن غبار میانه زمین وآسمانده مانند ظلام شب تار آشکار * ووجه منیر آفتاب عالمتابه پرده‌دار اولوب برقاج دقیقه مرورنده آثار غبار منجلی اولدقده * حضرت علی کرم الله وجهه خون عمرو ایله آلوده اولان شمشیر عدوتدمیرلرین مسح وتطهیر ییوروب عمرو دخی افتادهٔ حفرهٔ سعیر اولدیغن حاضرون مشاهده ایلدیلر * واهل اسلام طرفندن دخی مبتدأ میدان مبارزه‌یه بروزودعوت مبارز ایلمك جائزدر * زیرا اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتندن برجماعت ایشله‌مشلردر * حضرت ابی هریره‌دن رضی الله تعالی عنه مرویدرکه رسول الله صلی الله علیه وسلمه بین الصفین مبارزه‌دن سؤال اولندقده شجاعتی معلوم ومشهور اولمیان کمسنه میدانه چیقوب دعوت مبارز ایلمسون زیرا ضعیف اولان کمسنه دعوت مبارز ایلیوب کندویه خطر هلاك اصابت ایلسه قلوب مسلمین سائره‌یه ضعف ایراث ایدر * وغزات موحدیندن برنفر مرد دلاور وبهادر شجاعت پرور منفرداجیش مشرکینه شیرانه ورستمانه حمله واقتحام ایلمك جائزدر زیرا صحابهٔ کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتندن بعضیلری بویله منفرداقتحام ایلمشلرایدی * مرویدرکه خنسا بنت عمروبن الشدید السلمیه نام خاتون کوفه حوالیسنده واقع قادسیه نام موضعده وقوعبولان محل محاربه‌ده درت نفر اولادلریله معا حاضر وموجود بولنمغله براخشام اوغللرینه بوصورتده نصیحته باشلیوب ای اوغللرم سزکندوطوع واختیارکزایله اسلامی قبول ومختاراوله‌رق مهاجرت ایلدیکز وجناب خداوند بیچونه قسم ایدرمکه اناکزوباباکز براولوب نه بن باباکزه ونه باباکزه خیانت ایلیوب نسب

وحسبكز صحيح وسالمدر كفار ايله محاربه ايدن غزات موحدينه جناب باری
نقدر اجر وثواب كرم ايليه جكی محققا جمله كزك معلوميدر ودار بقا بودار فنادن
خيرلودر وجناب باری بيورمشدركه فی سبيل الله كفار ايله محاربه ده قتل
اولنانلری سز امواتدن ظن ايتمه كز انلرحی اولوب رب عزت عندنده نعم جليله
ايله مرزوقدرلر * بو تقديرجه چقن جنكك قورپلوب بازار حرب وقتال كرم واهيب
خداب ونزال رسيدهٔ سطح فلك چارم اولدقده سز بلاتردد معركه كاهه اقتحام
ورؤسای مشركين ايله مصاوله ومجادله يه دليرانه اقدام ايدرسكز دارعقباده
غنايم وكرامته ظفرياب اولورسز ديه رك مقاتله يه ترغيب ايلدكده اوغلرينك
دخی عروق شجاعت وحميتلری جنبان اولوب خاتون مرسومه نك يانندن قيام
وعلی الصباح جمله سی معركه كاهه شتاب وتقابل صفين عندنده اولا بريسی
لشكر مشركينه اقتحام وبو ابياتی انشاد ايليوب

يا اخوتی ان العجوز الناصحه * قد نصحتنا اذ دعتنا البارحه
مقالة ذات بيان واضحه * فبادروا الحرب الضروس الكالحه
فانتم بين حياة صالحه * وميتة تورث غنما رابحه

مضمون ابيات ای بنم قرنداشلرم تحقيقا بزه نصح ايدن عجوزلك دون كيجه بسط
ايلديكی بليغ وواضح كلامی خلوصه مقرون ايدی سزده متنصح اولوب حرب
شديده مسارعت ايدرسكز يا حيات صالحه ايله باقی ويا خود غنيمت رابحه يی مورث
اولان موت ايله شهيد اولوب بو ايكی سعادتدن بريني احراز ايدرسز ديمكدر
بو ابياتی اوقويوب كفار ايله ضرب سيف وطعن رمح ايدرك نائل سعادت شهادت
اولدی رحمة الله عليه * بعده ايكنجی اوغلی دخی بو ابياتی اوقويوب

قد امرتنا بالسداد والرشد * نصيحة منها وبرا بالولد
فباكروا الحرب حماة فی العدد * اما لفوز بارد علی الكبد
او ميتة تورثكم غنم الابد * فی جنة الفردوس والعيش الرغد

مضمون ابيات تحقيقا اول عجوز بزه نصيحت واحسان اولمق اوزره رشد وسداد ايله
امر ايلدی سز دخی شجيع وبهادرلردن نيجه لر ايله حرب وقتاله شتاب ايديكز يا سزه
تسكين حرارت ايده جك فوز يا خود جنت اعلاده غنيمت ابديه ورفاهيت عيش
سرمديه ايراث ايده جك شهادت سعادتلرندن بريني تحصيل ايدرسز ديمكدر
اولدخی ضرب سيف جهاد ايدرك تحصيل سرمايهٔ شهادت ايلدی * بعده اوچنجی
اوغلی بو ابياتی انشاد ايليوب

نصحا وبرا صادقا ولطفا * فبادروا الحرب العوان زحفا
حتى تلاقوا آل كسرى الفا * وتكشفوهم عن حماكم كشفا
انا نرى التقصير عنهم ضعفا * والقتل فيهم نجدة وعرفا

مضمون ابيات اول عجوزه بزه نصيحت واحسان صادق ولطف ايلدى سزدخى متكررا قيام ايدن جنك وحربه سويه رك شتاب ايديكزكه حتى آل كسرايه مجتمعا ملاقى اولوب تسلطلرينى كركى كبى دفع ايليه سز زيرا بن انلردن تقصيرى ضعف بيلورم وانلرايله محاربه ده قتل اولنمغى شجاعت ومتانتدن عدايدرم ديمكدر اولدخى احاله كميت دلاورى ايدرك مرحد شهادته رسيده اولدى * بعده دردنجى اوغلى بوابياتى انشاد ايليوب

اسنا لخنساء ولا للاكرم * اعنى عمروا ذا السماح الاقدم
ان لم اردفى الحرب جيش الاعجم * عاجل اومغنم اولوفاة فى سبيل الاكرم

مضمون ابيات يافوز عاجل ياخود غنايم ياخود فى سبيل الله وفات سعادتلرندن برينى تحصيل ايچون جيش اعجامى اكر برزد ايده مزسك سماحت وكرم ايله متصف اولان عمروك وخنسانك اولادندن دكلزديمكدر * اولدخى هزرماح اقتحام ايدرك حائز مغنم شهادت اولدى * وقتا كه بودرت نفر اولادينك ميدان محاربه ده نوش شربت شهادت ايلدكارى والده لرى خنسانك مسموعى اولديغى انده جناب بارى يه شكر ايليوب بكا بودرت نفر اولادمك شهادتلرى شرفنى كوسترن خداى متعالدن رجا ايدرمكه روز جزاده دخى انلرايله بنى جمع ايليه ديدى خنسانك بوكيفيتى حضرت عمر بن الخطاب رضى الله عنه يه بالغ اولدقده اول درت نفر اولادينك سنوى مرتب اولان ايكيشر يوز درهم علوفه ووظيفه لرين اول خاتونه ترتيب وتعيين بيوروب وفاتنه دك اخذ وتعيش ايدرمش رحمهم الله * وسواد عسكر وجمعيت موكب ظفر رهبر نهر سائل پرجوش كبى تنظيم وترتيب اولنق لازمدركه نهر سائل پرجوش نه محله اوغرايسه باصوب استيلا ايليوب اوكنه برشئ حاجز اوله مديغى كبى عساكر موحدين دخى هرنه محله اوغرلرايسه بلا انفصال جوشش واقتحام ايله باصوب استيلا ايليه لر

* (اون يدنجى باب اهل الرده واهل البغى وقطاع طريق قتالى معرفتى بياننده در) *

بوبابده ملوك عظام حضراتيچون جائز اولان افعاله قصر ايله ذكر خلاف وتطويلدن احترازا اولنه رق قواعد مذهب ايضاح وبيان اولنوركه حتى وقوعبولان افعال شرع شريفه موافق اوله وبوباب اوچ فصل ايله تفصيل اولندى

*(فصل

(فصل اول مرتد اولنلرك قتالى معرفتى بياننده در)

قچنكه بر قوم حقنده اسلام ايله حكم اولندقدنصكره اول قوم دين اسلامه مخالف اولان اديانڭ بريله مرتد اولسه اول قومى دين مخالفده ابقا وتقرير ايلمك جائز دكلدر * زيرا مقدما اسلامى اقرار واعتراف ايلملرى احكام اسلامى التزام ايلملرينى ايجاب ايدر * ارتدادى قبول ايدن قوم ايكى شقدن خالى دكلدر برشقى اولدركه ينه دار الاسلامده فرداساكن اولوب برمحل منيع اختيار ايله اهل اسلامدن آيرلمز * بومقوله اهالى ارتدادى حسبيله مقاتله يه حاجت يوقدر تحت قدرتده اولملريله همان اخذ وافعال باطله ورديه لرندن توبه ورجوع تكليف اولنوب تائب اولورلرايسه توبه لرى قبول واوزرلرينه حكم اسلام اجرا * واكر تردد وارتدادلرنده قيام واصرار ايدرلرايسه كرك ذكور وكرك اناثدن اولسون قتل اولنورلر زيرا حديث شريفده وارد اولمشدركه هر كيمكه دين اسلامى آخر دينه تبديل ايدرايسه قتل ايديكز * وعلما مرتدك قتلى كيفيتنده اختلاف ايتمشلردر بعض علما درحال قتل اولنور زيرا حق بارى واجب اولدقده تأخيرى جائز دكلدر ديدى وبعضيلردخى اوچ كون تأجيل وامهال اولنور زيرا حضرت على كرم الله وجهه مستور وعجليڭ ارتدادنده اوچ كون تأخير ايدوب بعده قتل ايلدى وضرب سيف ايله قتل اولنور ديدى * وبعضيلردخى مرتد اغاج ايله ضرب اولنوب قتل اولنور ديدى * ومرتد بعد القتل غسل وتكفين ومقابر مسلمينه دفن اولنميوب وجنازه سى نمازى دخى قيلنمز ومالى بيت مال مسلمينه عائد اولور * ومرتد اولنلرك برشقى دخى اهل اسلام ميانه ندن آيريلوب بشقه جه بردارمنيعده تحيز وامتناع ايلر بوشقڭ ارتدادلرينه بناء مقاتله لرى واجب اولوب اهل حرب وكفره نك مقاتله لرنده بعض حيل حربيه اجراسى وبغتة شبخون ووقت اقبال وادبارلرنده قتلى اولنمق جائز اولديغى كبى بوشق مرتدلرك حقلرنده دخى جائزدر اما اسيرلرى استرقاق اولنميوب قتل اولنور ومقتوللرينڭ اموالرى اغتنام اولندقده غانمين بيننده تقسيم اولنميوب بيت المال مسلمينه عائد اولور * وقتل اولنميانلرينڭ مماللرى موقوفا حفظ اولنوب اكر اسلامى قبول ايدرايسه ينه كندويه رد اولنور

(فصل ثانى ارباب بغى وعصيانڭ قتالى معرفتى بياننده در)

بچن اهل اسلامدن برطائفه رأى جماعته مخالفت وانفراد ودائرهٔ مطاوعت امام المسلميندن خروج وبرمحل منيعه تحيز واظهار امتناع ايلسه لر ابتدا بومقوله لره باعث انفعالنه اولديغى استفسار وتخويف وانذار اولنور زيرا حضرت على

كرم الله وجهه طائفهٔ خوارجه اولا عبدالله بن عباس رضي الله عنهما يي بعث وارسال وسبب انفعاللرين سؤال وتهديد وانذار بيورديلر* اكر بعدالانذار سمت اطاعته ميل ورجوع ايدرلر ايسه فبها واكر صورت امتناع كوستررلر ايسه مقاتله لرينه ابتدار اولنور جناب عزوجل بيورمشدركه (وان طائفتان من المؤمنين اقتتلوا فاصلحوا بينهما فان بغت احديهما على الاخرى فقاتلوا التي تبغي حتى تفيء الى امر الله) بو آيت كريمه نك سبب نزولى تفسيرمدار كده بو وجهله مسطوردركه بركون رسول اكرم افنديمز عليه السلام حضرتلرى بر حماره راكبا انصاردن بعضيلرينك جمعيتكاهلرينه مرور واول محلده توقف ايلدكلرنده حمار تبول ايتمكله ابن ابي بورنى طوتوب حماريكزى يوريدلكه رايحهٔ بولى بزه اذاويريور ديدكده* ابن رواحه دخي ابن ابيه خطاب ايدوب اول حمارك بولينك رايحه سي سنك مسك ازفرك رايحه سندن اطيبدر ديدكده* ابن ابي دخي ابن رواحه يه سب ايتمكله بر برلرينه مشاجره يه باشلدقلرينى طرفينك قوملرى اولان اوس وخزرجيلر ايشيدوب تجمع وبر برلرينه اللريله وپاپوشلريله وخرما داللريله مضاربه ومحاربه يه ابتدار ايلدكلرنده بو آيت كريمه شرفبخش نزول اولدى فحواى شريفى نجن زمرهٔ مؤمنيندن ايكى طائفه بربرلريله مقاتله ايلسه لر سز بينلرينى اصلاح ايديكز اكر اول ايكى طائفه دن برى اخرى اوزرينه تعدى وتجاوز ايدر ايسه اول تعدى ايدن طائفه تا امر اللهيه يعنى حقه رجوع وقبول ايدنجيه دك طائفهٔ باغيه ايله مقاتله ايديكز ديمكدر والله اعلم* وحضرت ابي بكر الصديق رضي الله تعالى عنه مانع زكوة اولنلر ايله مقاتله ايلديلر* وحضرت على كرم الله وجهه دخي نهروانده خوارج ايله وصفينده معاويه ايله عظيم قتال ايلديلر* ومعلوم اوله كه طائفهٔ باغيه ايله اولان قتال زمرهٔ مشركين ايله اولان قتاله طقوز وجه ايله مخالف ومغاير در (وجه اول) طائفهٔ باغيه ايله اولان قتالده حيله وشبخون صورتنده هجوم جائزدكلدر زمرهٔ مشركين قتالنده جائزدر (ايكنجى وجه) طائفهٔ باغيه نك قتاليله انجق حقه رجوعلرى قصد اولنوب قتللرى مقصود بالذات دكلدر (اوچنجى وجه) مقاتله ايدرلر ايسه مقاتله اولنور روكردان اولدقلرى حالده قتال ترك اولنور (دردنجى وجه) مجروحلرى قتل اولنمز (بشنجى وجه) اسرالرى قتل اولنمز (التنجى وجه) اموالللرى اغتنام وذريتلرى سبى واسترقاق اولنمز (يدنجى وجه) طائفهٔ باغيه نك قتالنده مشركك معاهددن وذميدن استعانه اولنمز (سكزنجى وجه) طائفهٔ باغيه بر وقت معين وانقضاى

مدت معلومه یه دلت مهادنه یعنی مصالحه ورهن اولمق اوزره برمقدار مال النوب مواد عه اولنمز اکر برمدت معینه یه دک مصالحه اولنسه دخی وفا اولنمق لازم کلمز واکر انلر ایله مقاتله ده ضعف وعجز نمایان اولور ایسه تا مقاتله یه قدرت وقوت کلنجیه دک انتظار وتوقف اولنور واکر مال ایله موادعه اولنسه دیسه موادعه لری باطل اولور واکر رودیعه ایلدکاری مال دخی بیت الماله عائد اوله جق اموالدن ایسه رد اولنمز اکر طائفۀ باغیه نک خالص اموالرندن ایسه رد اولنوب تملکی جائز اولمز (طقوزنجی وجه) غزاده منجنیق استعمال وخانه لری احراق واشجارلری قطع اولنمز زیرا دار الاسلامده بونلرک جمله سی ممنوع اولوب قتال مشرکین بونلرک خلافنه در اما چون طائفۀ باغیه تغلب واهل عدلی احاطه ایلیوب استیصاللرندن خوف اولنسه اول وقت هرنه ایله قتللرینه قادر اولنور ایسه انکله مقاتله ومنجنیق نصبی واحراق بالنار وسائر بونلر مثللو شیلر استعمال اولنمق جائزدر * زیرا اهل اسلامدن برکمسنه کندوبی قتل مراد ایدن کمسنه یی قتلدن غیری دفعه چاره بولمسه اول حالده قتل ایلمک جائزدر وطائفۀ باغیه نک ادوات واسلحه لریله انتفاع اولنمق وامر مقاتله ده بو انتفاع ایله استعانه اولنمق جائز کلدر * امام ابو حنیفه رحمة الله تعالی علیه ادوات واسلحه لریله انتفاع واستعانه یی تجویز بیوردیلر

(اوچنجی فصل قطاع طریقک قتالی معرفتی بیاننده در)

چون ارباب فساد وشقاوتدن برطائفه اسلحۀ مشهوره ایله تجمع وقطع طریق واخذ اموال وقتل نفوس ومنع سبیل ایلسه لر حقلرنده جناب باری نک (انما جزاء الذین یحاربون الله ورسوله ویسعون فی الارض فسادا ان یقتلوا او یصلبوا او تقطع ایدیهم وارجلهم من خلاف او ینفوا من الارض) بیوردیغی محاربین نوعندن اولورلر که بیضاوی مرحومک تفسیرنده مسطور اولان معنای آیت شریف بودر جناب باری نک وحبیبنک دوستلری اولان زمرۀ مسلمین ایله محاربه ویریوزنده فساد وشقاوته سعی ایدنلرک جزالری انجق قتلدر اکر اول مفسدلر قتل نفوس ایله اکتفا ایلمشلر ایسه * یاخود جزالری قتل اولدقدنصکره صلب اولنقدر اکر قتل نفوس واخذ اموال ایتمشلر ایسه * یاخود صاغ اللری وصول ایاقلری قطع اولنمقدر اکر یالکز اخذ اموال ایله اکتفا ایلمشلر ایسه * یاخود بربلده دن بلدۀ آخرایه نفی اولنمقدر اکر یالکز اخافۀ نفوس ایله اکتفا ایلمشلر ایسه دیمکدر * امام شافعی رحمة الله تعالی علیه بیوررلرکه اول قطاع طریق اشقیاسندن قتل نفوس واخذ اموال ایدنلر قتل وبعده صلب اولنور وایچلرندن

بالكزقتل نفوس ايدوب اخذ اموال ايتميانلر قتل اولنور صلب اولنمز واخذ اموال
ايدوب قتل نفوس ايتميانلرك خلاف جهتندن اللرى واياقلرى قطع اولنور يعنى
برى صاغندن وبرى صولندن وقتل نفوس واخذ اموال ايتميوب يالكز ابناء سبيلى
اخافه ايدنلر نفى اولنور * وامام مالك رحمة الله تعالى عليه بيورركه قطاع طريق
اشقياسندن صاحب رأى وتدبيرلرى قتل وقوت وشجاعت صاحبى اولنلر حبس
وتعزير اولنور * معلوم اولەكه قطاع طريق اشقياسنك قتالى جميع احوالده طائفهٔ
باغيه نك قتالى كبيدر الابش وجهدن بربرينه مخالف اولور * برى قطاع
طريق اشقياسى مقابله ايلسه لرويوزچويرسه لرده مقاتله لرى جائزدر * اما اهل
بغى يوز چويردكلرى حالده مقاتله لرى جائزدكلدر (ايكنجى وجه) حين محاربه ده
قاتل اولنلرينك قتلى مقصود اولوروطائفهٔ باغيه نك قتللرى مقصود اولميوب حقه
رجوعلرى مقصوددر (اوچنجى وجه) محاربه ومحاربه نك غيرى حالتده استهلاك
ايلدكلرى قان ومالدن مؤاخذه اولنورلر اهل بغى بونك خلافنه در (دردنجى وجه)
ايچلرندن اسير اولنلر براءت حالى معلوم اولمق ايچون حبس اولنمق جائزدر اهل
بغيك خلافنه در (بشنجى وجه) بيت الماله عائد اولەجق اموالدن هرنه كه جبايت
وتحصيل ايلمشلر ايسه غصب ونهب قبيلندن اولمغله اول اموالى جبايت
ايلدكلرى كمسنه لرك ذمتلرى ساقط اولميوب قطاع طريقدن تغريم اولنور اهل
بغيك خلافنه در

(اون سكزنجى باب غنايم وانفالك قسمتى معرفتى بياننده در)

زمرهٔ مؤمنينك ايجاف خيل وركاب ايله كروه مشركيندن اخذ ايلدكلرى
غنايمى ملوك عظام حضراتى بش قسم ايدوب برقسمنى اهل خمس ايچون افراز
بيوررلركه جناب عزوجل اهل خمس حقنده بيورمشدر (واعلموا انما غنمتم من شئ
فان لله خمسه وللرسول ولذى القربى واليتامى والمساكين وابن السبيل) بيضاوى
مرحوم تفسيرنده بيان ايلديكى معناى شريفك خلاصه سى بودركه اى زمرهٔ
غزات موحدين سزلك كفاردن قهرا اخذ ايلديككز اموال واشيانك خمسى محققا
معلومكز اولەكه رسول الله عليه السلام ايله اقربالرينك وايتام ومساكين وابناء
سبيلكدر يعنى خمس غنايم بونلره صرف اولنوردیمكدر * بو آيت كريمه نك حكمى
باقيدر الاشوقدر واردركه رسول اكرم عليه السلامك سهملرى مصالح مسلمينه
صرف اولنور * وامام اعظم حضرتلرى رسول الله عليه السلامك وفاتلرندنصكره
كندولرينك واقربالرينك سهملرى ساقط اولوب خمس غنايم انجق ايتام ومساكين

وابناء سبیله صرف اولنور بیوردیلردیو قاضی مرحوم بیان ایدر * مال غنائمك تصوردرت قسمی غانمینه توزیع اولنور وبو اموالك کلیسی دار الحربده تقسیم اولنور * زیرا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری بنی المصطلق غزاسنده اخذ اولنان اموال غنائمی اول طائفه نك داخل حدودلرنده واقع میاه عندنده وحنین غزاسنده اخذ اولنان غنائمی دخی ینه حنین مضافاتندن اوطاس نام وادیده تقسیم بیورمشلرایدی * واثنای محاربه ده قتل اولنان مقتولك اوزرنده بولنان اشیاسی غنیمته ادخال اولنمیوب انجق قتل ایده نك اولور * زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم مقتولك اشیاسنی قاتله تخصیص بیورمشلرایدی اکرعساکر موحدینك جمله سی سواری یاخود جمله سی پیاده ایسه اموال غنائم مساواة اوزره تقسیم اولنور واکر بعضیسی سواری وبعضیسی پیاده ایسه پیاده سنه برسهم وسواریسنه کرلئاتی ایکی اولسون وکرلئدخی زیاده اولسون ینه برفرس حسابیله ایکی سهم فرسیچون وبرسهم دخی کندوایچون ویریلور ومقاتله ایدن ایله ایتمیان غنیمتده مساوی اولور * وملوك عظام حضراتی جانب کفاره سرعسکر ایله بعث سریه بیورسه لر دخی جیش سریه نك الدقلری غنائم جیش سریه یه تخصیص قلنمیوب جمله عساکر بیننده تقسیم اولنور * وکذلك اهل جیشك اخذ ایلدکلری غنائمده دخی اهل سریه شریك قلنور زیرا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری حنین غزاسنده هوازن قبیله سنی کسر وهزم بیوردقلرنده اوطاس جانبنه بعث سریه بیورمشلر ایدی غنائمی اهل جیش ایله اهل سریه نك جمله سی بیننده تقسیم بیوردیلر وعسکری طائفه سندن برکمسنه جاسوسلق ودلالت طریق وقلعه ویاخود دار الحربه دخولده تقدم کبی موجب نصرت وظفر اوله جق برحرکت ایلسه اوله کمسنه یه اموال غنائمدن سهمندن زیاده اکرام واحسان اولنمق جائزدر زیرا رسول اکرم علیه الصلاة والسلام بوا کرامی ایلمشلر ایدی

* (اون طقوزنجی باب ملوك عظام حضراتنه جیوش موحدین ایله غزادن عودت وقفوللرنده مستحسن اولان افعال لایقه نك بیاننده در) *

صاحب سعادت افندیمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری غزادن یاخود سفردن عودت وقفوللرنده هر مرتفع یره مرور ایلدکجه اوچر کره تکبیر ایلیوب (لا اله الا الله وحده لا شریك له له الملك وله الحمد یحیی ویمیت وهو حی لا یموت بیده الخیر وهو علی کل شیء قدیر تائبون عابدون ساجدون لربنا حامدون صدق الله وعده ونصر عبده واعز جنده وهزم الاحزاب وحده کل شیء هالك الا وجهه

له الحكم واليه ترجعون) بودعالى قرائت بيورملريله * ملوك عظام حضراتى دخى بوسنت شريفه يى اجرا وهر وقتن دار القرار سلطنتلر ينه تقرب ايلدكلده (اللهم اجعل لنا بها قرارا ورزقا حسنا) دعاسنى قرائت ونواب واهالى دار القرار ملوكانه دن استقباله خروج ايچون مقدمجه آدم كوندروب قدوملرينى اخبار بيورملرى انسبدر * زيرا نبات ارضيه فيض قطرهٔ باران ايله كسب حيات ايلدكلرى كبى زمرهٔ رعيت يعنى عامهٔ اهالى دخى ملوك عظام حضراتنى مشاهده ايله حسن انتعاش كسب ايدرلر * وقتن دار السلطنتلرى اولان بلده يى تشريف بيورسه لر اوّلا مسجد شريفه دخول وايكى ركعت صلوة ادا بيوره لر كه سنت سنيهٔ رسول اكرم صلى الله عليه وسلمدر * وقتن مقر ذات ملوكانه لرينه دخول وسرير خسروانه لرنده قعود بيوردقلرنده (توبا توبا لربنا اوبا لا يغادر خطيئة ولا حوبا) ديوب رفع حجاب وفتح ابواب وتهنيهٔ قدوم ميمنتلزوملرى مراسمنى ادا ايچون اعيان واشراف بلده وخدمه يه اذن ورخصت وبعد اداى رسوم بذل صدقات وصلات وعطايا وموهبات وعفو واطلاق مجرمات ومحبوسات ورد غصوب وظلمات وانعام واحسان ايله اجراى لازمهٔ شكر نعمت بيوريله

(يكرمنجى باب عابد وزاهد كمسنه لرك نصيحتلرينى استماع وقبول بياننده در)

دنيانك ملوك عظام حضراتنه اقبالى بر كمال اولديغندن بعضيلرينى بو اقبال امور اخرويه دن اشتغال ومهمات دينيه دن اغفال ولذات نفسانيه يه ايغاله سبب اولور * زيرا نفوس بشريه ميل ترفه وراحت وايثار تنعم وكراهت تكليف ايله مطبوعه در بناءً عليه مجالس ملوك علماء دين وصلحا وعابدين كروهندن خالى بولنمق لايق دكلدر حتى طريان غفلتدن نهى ومضرات شهوانيه يى تذكير وجادهٔ مستقيمهٔ شريعت وطريق واضح آخرتى بيان ايليه لر وملوك فائزين پيشين وخلفاء راشدين كزين حضراتى مجالس عاليه لرندن حكما وعلماى دينى دور ايليوب مواعظ خالصه لرين استماع وقبول بيورورلر ايدى * وملوك سالفه بو بابده اوچ طبقه يه منحصر اولوب بر طبقه سى مواعظى استماع ايلدكلرنده حسن قبول ايله تلقى وقبول بيوروب دائم وباقى اولان ملك آخرتدن فانى وزائل اولان ملك دنيايى تعويض ايليوب افكار واشغال دنيويه يى كليا درون وبيرونلرندن طرد ورفع وفوز اكبر ونعيم دائمه نائل وواصل اولمق ايچون انجق امور اخرويه يه اهتمام ايتديلر بر طبقه سى دخى وعظ ونصيحت علماء دينى ايشتدكلرنده ملك دنيايى فقط قلوبلرندن اخراج وظاهرده امور دنيويه يى بنه دست تصرفلرنده ابقا ايليوب

درونلریله امور اخرویه یه قیام وبیرونلریله ملك فانی یه اهتمام ایدرلردی * بو طبقه ده
بولنان ملوك عظام حضراتی هر کونا لذائذ نفسانیه لریله تلذذه مقتدر ایکن مجرد
مخافة اللهه بناء صحائف درونلرین نقوش حب دنیا ومیل مقتضای هوادن
ساده یپورملری حسبیله حقیقتده مجاهدهٔ عظیمه در زیرا بو خصوص عینیله
ایام صیفده صوسزلق حرارتی ایله محرور ومضطرب اولان کمسنه نك کنار
جویبار خوشکوارده بولندیغی حالده نوش آب ایلمیوب صوسزلغه صبر
ایلمسندن زیاده کوچدر * وبو مجاهده خلفاء راشدین رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین حضراتنك وامرا وعمالك وبونلرك مسلکلرینی اختیار ایدنلرك حاللریدر
وبر طبقه سی دخی حب دنیا ومتابعت هوا سامعهٔ انتباهلرینه پنبهٔ غفلت وسد
راه قبول نصیحت اولوب صحائف مرایای قلوبلری فرط انهماك شهوات
نفسانیه ایله زنك بسته اولق حسبیله ظاهرده مشهودلری اولان صور
مذکورهٔ عالمدن دخی عکس پذیر ایقاظ واعتبار اوله میوب لذت دنیویه کندولری
مهمات اخرویه دن غافل وحلیهٔ طاعات دینیه دن عاطل قیلر * اشبو رساله نك
حاوی اولدیغی یکرمی باب بو محلده تمام اولمغله مؤلف رساله قدس سره
العزیز اصحاب ابصار وبصائره شکوفه نمای عبرت ویادآور تیقظ ونباهت اولمق
ایچون بو اوچ طبقه دن طبقهٔ اولی وثانیه ده چندین حکایات بسط وترقیم
واول حکایاتدن هر برینه روضه اسمیله تسمیه وتوسیم * وطبقهٔ اولی یی بش عدد
روضهٔ انیقه ایله تزیین ایلدی (روضهٔ اول) اصحاب حدیث نقل وروایت ایدرلرکه
عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه حضرتلری انصاردن عمیر بن سعید رضی الله
عنهما حمصه واعمال حمصه عامل نصب ایتکله برسنه اقامت ایلدکدنصکره
برکون عمیر بن سعید حضرت عمر رضی الله عنه طرفندن اموال مجتمعه یی اخذ
ایچون ورود ایدن آدم ایله معا اوتوررلر ایکن بر خراجکزار ذمی ظهور ایدوب
رفع صوت ایله تکلمه باشلدقده عمیر اول ذمی یه اسکت اخزاك الله دیو آزار ایلدکده
اول موجود اولان آدم عمیری مؤاخذه صورتنده خطاب ایدوب یا عمیر اخزاك
الله من اصحاب عمر * سن اشتمدکمی حضرت رسالتپناه علیه الصلاة والسلام الا
انه * بن معاهد یعنی خراجکزار ایله یتیمك خصومتلری وایسیم هر کیم معاهد ایله
یتیمه مخاصمه ایدر ایسه بندخی اکا خصومت ایده رم بیورمشدر یا عمیر سن جناب
خدادن وحبیبندن قورقمکه سندن دون اولانلر دخی سندن قورقسونلر جناب
مولانك سنك حقکده نه کونا صنعنی استرسك سندخی رعایا حقکده اول صنعی
ایشله یعنی زیر حکمکده بولنان رعایایه نوجهله معامله ایدر ایسه لك سندخی طرف

باریدن اول معامله نك مثلیله مجازات اولنورسك * دیدکده عمیر بو کلامدن متأثر
اولوب بکاء شدید ایله برمقدار بکا ایلیوب بعده قالقوب خانه سنه واروب برطغارجق
وبرمطهره وبرچناق ایله عصاسنی بردوش ایلیوب حمصدن خروج وطوغری
حضرت عمره رضی الله عنه واروب بطائت اوزره سلام ویردیکنه بناء حضرت
عمر رضی الله عنه درسلام ایلدکدنصکره یا عمیر خسته میسین یوخسه اولدیغك
بلده نك هواسی وخامتندن ضعیفمی اولدك یوخسه قصدلك تمارض کوسترمکمیدر
دیدکده یا عمر جناب باری سنی تجسسدن نهی ایتمدیمی نیچون تجسس ایده یورسن
بنم حالمده نه مشاهده ایلدك وجودم صحیح اولمیوب علیل اولسه بوقدر یوکی
یوکلنوب بو محله دك کتوره بیلورمیدم دیمکله * حضرت عمر رضی الله عنه دخی
نه کتوردك یوکك ندر دیدکده یو کم یه جکمی قویاجق برطغارجق وصویمی
قویاجق برمطهره ویمك ایچون برچناق وبعض موذیاتدن نفسمی محافظه
ایده جك برحربه لی عصادر دیوب * بعده حضرت عمر رضی الله عنه صادقسن
رحمك الله عامل اولدیغك حوالینك اهل اسلامی نه ایشده درلر دیدکده * توحید
باری ایلیوب صلوات مفروضه لریله مشغوللردر اونه سنی صورمه دیدی * یا اهل
ذمت نه یپارلر دیدکده جمله سی مطیع ومنقاد اولدقلری حالده جزیه لرینی اخذ
ایلدم دیدی * بعده حضرت عمر رضی الله عنه اموال میریه نك کیفیت تحصیلندن
سؤال ایلدکده عمیر دخی بن حمصه واردیغمده زمرهٔ مسلمینی جمع وایچلرندن
برقاچ نفر کمسنه لری اختیار وتحصیل اموال تعیین وسعی واهتمام ایله برمقدار مال
جمع ایدوب ویریله جك محللره ویردم اکر فضله قلایدی سزه کتوریلوردی دیدی
بعده حضرت عمر رضی الله عنه یا عمیر راحله لك قنده در دیدکده راحله م یوقدر
دیدی * یا حمص اهالیسندن بری سکا رکوبه ایچون بردابه ویرمدیلرمی نه الچق
آدملر ایمش دیدکدنصکره اوغللری حضرت عبد اللهه خطاب ایدوب یا عبد الله
برکاغد کتورکه عمیره تجدید عهد * سندینی تحریر ایلیم وارسون ینه حمصه عامل
اولسون دیدکده * عمیر لا والله بعدازین برمحله عامل اولمم دیمکله حضرت عمر رضی
الله عنه دخی عملی عدم قبول سببندن سؤال بیورد قلرنده * یا عمر بن وقت عملده
خطادن نجات بوله مدم زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بن معاهد ایله
یتیمك خصومتلری ولیسیم هرکیم انلر ایله مخاصمه ایدر ایسه بن دخی اول کمسنه یه
خصومت ایدرم بیورمشیکن بن برکون غافل بولنوب معاهدیندن برینه
اخزاك الله خطابیله آزار ایلدم رعایت حقوق ایده مدم دیدکده * حضرت عمر

رضی الله عنه قیام و عمرک الندن طوتوب معا قبر انور حضرت سید الاولین علیه
الصلاة والسلامه واروب السلام علیک یارسول الله وبعده السلام علیک
یا ابابکر سزلردن مفارقتدنصکره بنم بوملاقی اولدیغم کیفیت ندر یاربی بنی بوایکی
صاحبلرمه لاحق قیل که بو آنه دلک تبدیل وتغییر حال ایلدم دیوب * عمیر ایله
معانقت طویله بکاء شدید ایله بکا ایلدکدنصکره یا عمیر وارایمدی اهلک یانته کیت
دیو عمیری مدینه دن اوچ فرسخ مسافه محلده اولان عیالی جانبنه کوندردی
* بعده اطرافده اولان بعض عمالدن حضرت عمر رضی الله عنه برمقدار
مال ورودایتمکله اصحابندن حبیب نام کمسنه یه بیک التون صره باغلیوب
تسلیم وبوصره یی عمیره کوتوروب یاننده اوچکون اقامت وبعده تفقد حال ایدرک
بوصره یی اعطا ایله دیو تنبیه بیوردیلر * حبیب دخی واروب عمیری خانه سنک
حوالیسنده بولوب سلام ویردکده عمیر رد سلامدنصکره نه طرفدن کلدک
دیوب حبیب مدینه دن کلیورم دیمکله * حضرت عمرک رضی الله عنه حالندن
استفسار واولدخی حسن حالن اخبار ایلدکدنصکره حضرت عمر رضی الله تعالی
عنه اهل قبله حقنده وضع سوط ایلدیمی دیدکده ایمدی لکن اوغلنه ضرب حد
ایدوب اوغلی وفات ایلدی دیمکله * یاربی سن عمره مغفرت ایله زیراسنی ورسولکی
واقامۀ حدود شرعیه یی سور تعبیرله دعا ایلدی * بعده حبیبی اوچکون اتمک
وزیتون اطعامیله توقیف واوچ کون تکمیلنده یا حبیب رحمک الله اوچ
کون سنی مسافرة اختیار ایلدم یوخسه ذخیره نک قلتی وقتنه راست کلدک
بعد از ین شد حزام ارتحال ایله دیوب حبیب دخی مستصحبی اولان صره یی دستنه
تسلیم وحضرت عمر رضی الله تعالی عنه بعث ایلدیکن تفهیم ایلدکده صره یی
النه الوب یاحبیب رسول اکرم صلی الله علیه وسلم و بعده ابوبکر الصدیق رضی
الله عنه صاحب اولدم دنیالقدن برشیئه نائل اولمدم بعده حضرت عمر رضی
الله عنه صاحب وقرین اولدم ایام وزمانمی مسرور قیلدی دیدکدنصکره
اول صره یی تفریق واوچر دردر التونی بشقه بشقه صره ایلیوب همجواری
بولنان فقرایه تقسیم ایلدی * بعده حبیب حضرت عمر رضی الله عنه کلوب
بو کیفیتی خبر ویردکده تعجب بیوردیلر * برقاچکون مرورندنصکره حضرت عمر
رضی الله عنه عمیری کتوردوب التونلری نه یایدک دیو سؤال ایلدکده
یا عمر روز جزاده وقت احتیاجمده عوضنی حاضر بولق ایچون جناب باری یه
قرض ویردم دیمکله * حضرت عمر رضی الله عنه یاعمیر بو رجک وارمیدر

ثم اضحوا عصف الدهر بهم وكذلك الدهر حالا بعد حال

مضمون ابیات کویا اول اشجار لسان حال ایله دیرکه هر کیم بزی کورر ایسه
اول کمسنه وقت زواله متوجه اولدیغنی وصروف دهرانی ابقا ایلمیه جکنی
وصروف دهره طاغلر تاب آور اولمیه جغنی اول کمسنه کندو نفسنه خبر
ویرسون * زیرا چوق قافلهلر بو محلدن عبور اثناسنده بزم اطرافمزه نزول وماء
زلال ایله آمیخته شراب نشئه بخش انبساطی نوش ایلیوب برزمان حسن عیش
ایله معمر اولوب زمانلری انلره ممتد اولور کورندکدنصکره دهر جملهسنی کیدروب
زائل قیلدی وبوندنبویله دخی عادت دهر بویله انقلاب اوزره دردیمکدر * وقتا که
نعمان اول محلی دخی تجاوز وقصرینه وصولنده عدی طرفنه باقوب مقبره
واشجار تکلم ایلمزلکن سن بکا بو کلاملرکله وعظ ونصیحت مراد ایلدك وبن
متنصح اولدم یارین علی السحر بنم یانمه کل سکا برخبرم واردر دیدیکندن عدی
فرداسی علی السحر نعمانك قصرینه واردقده نعمان پلاس درویشانه ایله
تلبس واسباب سیاحتی تهیئه وآماده ایلمش بولنمغله * عدیه وداع ایلیوب برجبله
صعود وآخر عمرینه دك عبادت حضرت واجب الوجوده بذل وجود ایلدی

(اون بش روضهنك اوچنجیسی) عبدالله بن عمر رضی الله عنهمادن مرویدرکه
ملوك سالفهدن برینه ناسك فرط اطاعت وتعظیملری موجب عجب اولمقدن ناشی
برکون وزرا وکارکذارلرینه خطاب ایدوب بکا برسرای بنا ایدیکزکه سرمو عیب
وقصوری اولمسون دیدکده * استدیکی کبی برسرای بنا ایلدیلر بعده بو سرایده
برطعام ترتیب ایدیکزکه اول طعامده دخی قطعا شورابهٔ عیب وقصور آمیخته
اولمیه دیمکله * اول طعام دخی طبخ اولندقدنصکره سرای مذکورده برضیافت
ترتیب ایدوب عامهٔ ناسی دعوت وباب سرایه ایکی نفر بواب نصب وتعیین وبعد
الطعام باب سرایدن خروج ایدنلره طعام مذکورده وبنای سرایده برقصور
منظورلری اولمشمیدر دیو سؤال ایلمرین اول بوابلره تنبیه وتأکیدا تمکله وقتا که
عامهٔ ناس فوج فوج ورود وسرای مذکورده اول ضیافتدن تنعم ایلیوب خروجه
آغاز ایلدکلرنده اول بوابلر مأموریتلری اوزره فردا فردا سرایدن خروج ایدنلرك
هر برندن سؤال ایدرلر ایکن افواج ناس بیننده پلاس پوش ایکی نفر آدمه دخی سرای
وطعامك عیب وقصورندن استفسار ایلدکلرنده * بلی سرایده ایکی عیب قبیح
بولدق بری بوکه البت خراب اوله جقدر * ایکنجیسی بوکه صاحبی البته زائل اولوب
ترك ایلیه جکدر دیوب کتدکلرنده اول بوابلر کلوب بو ایکی آدمك جوابلرینی ملکه

خبرویرملریله ملك دخی اول ایکی آدمی احضار وتکرار سؤال واستخبار ایلدکده
بنه اول وجهله جواب ویردیلر* ملك برساعت قدر اوکنه باقوب بعده اول
آدملره یاسز اویله بنا بیلورمیسزکه خراب وصاحبی زائل اولمیه دیدکده بلی
بیلورز خراب اولمز بنا جناب باریناك دار الجنانیدرکه نعیمی دائم وملکی باقیدر
دیوب اوصاف دلارای بهشتی بسط وبیان ایلدیلر* ملك تکرار اول داره
دخول نه ایله میسردر دیدکده ماسوادن قطع رشتهٔ تعلق وفقط حضرت
خداوند بیچونه ربط رابطهٔ قلب ایدوب خلوص اوزره عبادت رب العباد ایله
میسر اولور دیدیلر* یا عبادت نوجهله اولور دیو تکرار سؤال ایلدکده ارائهٔ
طریق دیانت ودلالت راه انابت ایلدکارنده* اول کمسنه لرك بوکلاملری حق
اولدیغن جزم ایلدیکنه بناء بوکیجه بنم عندمده اقامت ایدلك بوکیفیتی مطالعه
وملاحظه دنصکره اکر ملکمده قراری اختیار ایدرایسم سزلری کندومه
وزیر ایدرم واکر ملکمی ترك ایلرایسم رفاقت وامرکز اوزره حرکت ایدرم دیو
اول آدملری توقیف وکندوسی حرمنه دخول وفهم وذکا وعقل ودها اربابندن
بردختر سعد اختری اولمغله اول دخترك یانته واروب بوقضیه یی نقل وترك ملك
ومملکت ایده جکنی بیان ایلدکده* اول دختر دخی ای پدر سز ترك ماسوا ایله قید
علایقدن نفسکزی تخلیص وبنی درد تحسر وفراقه تخصیص بیوره جقسز دیدکده
ای قزم سن نسواندن اولدیغکه بناء بوطریقده بکا رفیق اولمالك ممکن دکلدر دیدکله*
دختر دخی بن تبدیل قیافت وتلبس ثیاب سیاحت ایدرم بنم نسواندن اولدیغمی
کمسه بلمز دیدکده* ملك دخی قالق ایمدی تبدیل جامه ایدوب حاضر اول
دیوب دختر درحال کلاه درویشانه یی بر سر واهبهٔ سیاحتی دربر ایلیوب
ملك ایله معا خروج واول آدملر ایله تلاقی ایلیوب ملك اول آدملره بودخی بنم
اوغلم ورفیق وشفیقمدر بیورلك ظلام شب پردهٔ عیون شیخ وشتاب ایکن سزکله
عزم طریق اغتیاب ایلیه لم دیوب قطع رشتهٔ ماسوا واول اقلیمك حدودندن
تجاوز واقلیم آخره دخول ایدنجیه دك سیر وسلوك ایدرلك بردیره ایصال طریق
انتها ایلدکارنده اول ایکی آدملر اشبو دیر بزم قدیمدنبرو قرارکاهمز وجناب
خداوند بیچونه عبادتکاهمزدر دیوب جمله سی داخل دیره دخول ومدت طویله
انده اقامت ومشول ایلیوب تعلم احکام دین وشریعت ایله مشغول اولدیلره بعده
ملك اول دیردن دخی عزیمته متهیء اولدیغی اول ایکی آدم کوردکارنده نیچون
اختیار عزیمت ایده یورسز عجبا بومحلده برکمسنه دن رنجیدهٔ خاطرمی اولدیکز.

دید کارنده برکسنه دن رنجیده دکلم لکن سز بنی سر بر ملکده کوردیککزدن
بکا اکرام واحترامده مبالغه ایلیورسز استرمکه قطعا بلنمیه جك برمحله واروب
آحادناسدن معدود اوله یم دیوب * اول رفیقلرینه وداع ایلدکدنصکره قزیله معا
اول محلدن رفع پوسنبارهٔ اقامت وتحریك پای عزیمت ایلیوب کیدرك
بردیر کبیره دخی رسیده اولدیلرکه حجرات عدیده ومساکن متعدده سنده
نفوس کثیره تمکن ایدرلر بودخی بر حجره سنده اختیار مسکن ایلیوب قرار وقزیله
معا لیل ونهار عبادت حضرت پروردکاره ابتدار ایلدیلر * اول دیرده ساکن
اولنلرك اقوات یومیه لری تدارکیچون موقوف ومخصوص اولان برقطعه
مزرعه ده اهالیٔ دیردن هر بری بر سنه نوبت ایله واروب زراعت ومحافظه
ایچون اول مزرعه ده اقامت ایلمك عادتلرندن اولوب ونوبت زراعت ومحافظه
اوملكك حصه سنه اصابت ایلیوب کندوسی خسته بولنمغله قزی وکالة مزرعهٔ
مرقومه یه واروب اقامت ایلدی * لکن هر کیم اول مزرعه حوالیسندن مرور
ایدر ایسه اول قزی عبادتده قائم ودائم کورردی اول دیرك جوارنده آخر
بردیر صغیر اولمغله اول دیر صغیر صاحبنك بر جمیله قزی اولوب برکون اول
مزرعه دن عبور ایدر ایکن اول دختر عابده یی کوروب زمرهٔ مرداندن وطائفهٔ
غلماندن اولمق ظنیله امعان نظر ایلدکده تابش نیر حسن وبهاسی اول قزك نقطهٔ
سواد سویداسن شبنم مثال جذب ایدوب آتش عشق ومحبت آرامسوزیله بیقرار
اولمغله * ناچار زلال مواصلتی ایله تسکین حرارت مهر وصحبت سوداسیله عرضحال
پرملال ایلیوب طلبکار ماء الحیات وصال اولدقده * اول دختر عفت پرور
اظهار صورت عفاف وعصمت وسمت وصلتدن مباعدت ومجانبت ایتمکله
اول قز دخی مشاهدهٔ شاهد امیددن محروم اولدیغندن البته سنی وباباکی هلاك
ایتدرورم دیو قسم ایدرك انفعال عظیم ایله عودت واول حوالیده کشت وکذار
ایدن برراعینك یانته واروب اول راعی یه کندوینی تسلیم وعرض متاع وصلت ایله
حامل اولمغله * کوندن کونه آثار حمل آشکار وانتفاخ بطنی خم کبی پدیدار
اولوب باباسی سبب انتفاخدن سؤال ایلدکده اول مزرعه ده اقامت ایدن دختر
غلام صورتی آلودهٔ وسخ اتهام وبو زمینده اخذ انتقام ایلمك خیالیله اول
مزرعه ده اقامت ایدن غلامك صورت صلاح وتقواسنه فریفته اولوب دعای
خیرینی استجلاب ایچون یانته واردیغمده بو حمل ثقیلی جبرا بکا تحمیل ایلدی
دیدکده * قزك باباسی دخی بو کیفیتی دیر صغیر اهالیسنه افاده ودیر کبیر اهالیسنه

دخی اخبار ایمشکله ومن بعد بو غلام ایله باباسنك بو دیرده اقامتلری مناسب
دکلدر دیو بالاتفاق اول ملك ایله دخترك دیردن اخراجنه قرار ویردیلر* اما ملك
اووقتده غایت خسته بولندیغندن اخراجلری قابل اولمیوب چند روزمرورنده
وفات ایلیوب دختری حقنده بو تهمت غیرواقعه نك وقوعنه بناء غسل وتجهیزنده
اهالئ دیر برمقدار تردد ایتمشلر ایکن ینه علمالری جمع وبو تهمتده بو آدمك صنعی
یوقدر دیملریله* غسل وتجهیز ودفن ایلدککدنصکره اول دختری دیردن طرد
واخراج مراد ایلدکلرنده دختر دخی بکا چند روز مهلت ویرلك تاکه صحراده
کندومه برقولبه جك یاپوب یرتیجی حیواناتدن نفسمی محافظه ایچون انده
اقامت ایلیم دیوب* برقاچ کون ظرفنده برقولبه یاپوب دروننه نقل وانده عبادت
وکاه‌وبیکاه جوارنده واقع پدری مزارینی زیادت ایله امرار وقت ایدر ایدی
برکیجه اول دیراهبالیسندن برآدم اول قولبه یه مرور ایلیوب اول قولبه نك
قپوسنی اچق کوردکده* اول دختره یافتی دیوندا ایدوب دختر دخی صوت ضعیف
ایله جواب ویرمکله اول آدم غالبا خسته اولق کرکسن صدا کده ضعف
واردیوب دختر دخی بلی خسته‌یم دیدکده اول آدم هیچ برحاجتك وارمیدر
کوریلجك کوره‌یم دیمکله* دختر دخی حاجتم بودرکه اکربن وفات ایدرایسم
اوزرمده بولنان لباسمی چقارمیوب همان لباسمله بنی غسل وپدرمك قبری
قرینده بنم حفر وآماده ایلدیکم قبره دفن ایدیکز دیدکدنصکره فرداسی اول دخترك
وفاتی شیوع بولدقده اول آدم دخترمرسومه بوکیجه بکا وصیت ولباسیله غسل
ودفن اولنمسنی التماس ایلدی ایدی دیمسنی علماء دیر استماع ایلمیوب بزم سنتمز بویله در
دیو جمله اهالئ دیر جمع اولوب لباسنی اخراج ایلدکلرنده اول دخترك نسوان‌دن
اولدیغنی علامت تأنیسندن فرق ومعاینه ایلدکلری آنده لباسیله جسمنی
پوشیده وزمرهٔ رجال تباعد ودیرده بولنان نسوانی کوندروب غسل
وجنازه‌سن مصلایه نقل ووضع ایتدیرد کلرنده مقدما دیردن طردینه سبب
اولان تهمت غیرواقعه‌دن برائت ذمتی جمله‌یه واضح وآشکار اولمغله اول حوالیده
نقدر انسان وار ایسه صلوتنه حاضر لنوب ادا ایلدکدنصکره وصیتی اوزره
باباسنك یاننده حفر وآماده ایلدیکی قبره دفن ایلدیلر* اول ناحیه‌ده قچن قحط وغلا
وانقطاع باران وقوع بولسه اهالئ ناحیه بالاتفاق اول دختر ایله باباسنك قبرلرینه
جمع واستسقا ایلدکلرنده جناب باری دعالرین قبول وامطار ایله اسقا وارزوا
ایلرایدی دیو عبدالله بن عمر روایت ایدر

(اون بش روضه‌دن دردنجیسی)

نقل اولنورکه ملوك یونانیه دن بری برصباح قالقوب عادت مألوفه سی اوزره البسهٔ فاخره لریله تلبس ایلدکدنصکره جاریه سی الینه برآینه ویروب رخسارینه نظر ایلدکده لحیه سنده برموی سفید کوروب جاریه دن مقراض طلب واول موی سفیدی قطع ایلدکده جاریه اول موی سفیدی الینه الوب برمقدار مطالعه وملك دخی سبب مطالعه سندن سؤال ایلدکده ای ملك بوسزلك لحیهٔ مبارکه و حلیهٔ شریفه کزدن مفارقت ایله مصاب اولان بوموی ضعیفك کلامنی استماع ایده بورم دیدکده * ملکه غضب وانفعال عارض اولمقدنناشی غضو بانه استماع ایلدیکك کلام ندر دیدکده * جاریه سطوت ملوکانه کز خوفندن سویلمکه جرائت ایده میورم دیوب ملك خوف ایتمه سویله دیدکده جاریه بوموی ضعیف ندا ایدوب ای مدت قوت ومکنتی قصیر اولان ملك تحقیقا بن سنك سواد لحیه کده نمایان وآخرشب شبابده مانند عمود صبح صادق عیان اولدیغمده سن بنی بریدهٔ مقراض بطش وقهر ایده جککی ملاحظه ایله بندنصکره سنك وجودوده ماغکدن قوت ولذتی سلب ایله بنم انتقامی اخذه اخوانمله عهد ومیثاق ایلمینجه بن سر ذرهٔ ظهور اولمدم دیوردیدکده * ملك جاریه نك بوکلامنی برلوحه یه یازدیروب برساعت قدرتدبیر ومطالعه دنصکره قالقوب معابدلرندن برینه واروب تاج وثیاب ملوکانه سین نزع والقا وردای نسالك وزهاد ایله ارتدا ایلدی * بوکیفیت اهالئ مملکتك مسموعلری اولدقده باجمعهم حرکت وواروب ملك وتدبیره عودتنی رجاونیاز ایلدکلرنده امتناع وملکی کندندن نزع وآخر کمسنه یی نصب ایلملرین استدعا ایلدیلر اهالئ مملکت راضی اولمیوب قهرا اخذ وملکنه ارجاع قصد ایتملریله اول معبدك سکنه وخدمه سی توسط وملك مرسوم معبد مذکورده اقامت وبرکمسنه یی مملکتده نائب وقائمقام نصب وامور جسیمه یی بنه بالنفس رؤیت ایلمك اوزره بینلرین اصلاح وارضا ایلیوب بووجهله قرار ونظام ویرملریله * ملك آخر عمرینه دك معبد مذکورده عبادت وطاعت باری یه مواظبت ایلدی (اون بش روضه نك بشنجیسی) ابو عبدالله محمد بن ابی محمد بن ظفر الحجازیدن منقولدرکه کفره ملوکندن بری حدیث السن وغایت کبر ونخوت وتعظم ایله مجبول اولدیغندن کندویه مدح ومداهنه دن غیری کلام ایله کمسنه تکلم ورفع صوت ایده مزدی ملك مرسومك بعض جماعت عیسویه یه ملاقاتله قبول ایمان ایلمش مؤمن بالله بروزیری اولوب ایمانی کتم واخفا ایدوب وملکی دخی دعوت ایمانه مترقب وقت

فرصت

فرصت ایدی * برکون ملك موکب ملوکانه سیله برمحله عزیمت اثناسنده
براختیار کمسنه نك رفع صوتله تکلمنی استماع ایلدکده اول اختیارك اخذ
وتأدیبنی اعواندن برینه امر ایدوب اول مأمور اولان اعوان دخی اختیاری
اخذه مباشرت ایلدکده * اول اختیار ای ملك بنم ربم جناب خدای متعالدر
دیکله اول وزیر مؤمن اول اختیارك سبیلنی تخلیه ایتدردیکندن ملك غضبه
کلوب لکن خلق وزیرك اول اختیاری صالیویردیکنی ملك امرینه بناء درظن
ایتـونلر دیو اول محلده سکوت وقصرینه بعد العود وزیری احضار وبن
اول اختیاری اخذ ایتدرمشیکن سن بنم امرملك خلافی نیچون سبیلنی تخلیه
ایتدردك دیو مؤاخذه یه ابتدار ایلدکده * وزیر ای ملك عجله ایلمیوب امهال
بیورر سکز سزك حقکزده قصد ایلدیکم شفقت ونصیحتی سزه تمثیل وتصویر ایلیم
دیوب بالاجازه تصویر مثاله آغاز ایله اولا ملکی برمخفی محلده اجلاس وبعده
منظور ملك اوله جق یرده کندوسی قیام والنه برقوس الوب غلاملرندن
برینه تسلیم واشبو قوسك صانعنی شمدی بو محله کتوردوب انکله برصحبت
ایدرکن سکا اول قوسك اوزرنده یازیلان استادینك اسمنی اوقودیو امر ایلدیکمده
سندخی جهرا اوقیوب صوت بلند ایله بکا خبر ویردکدنصکره سکا اول قوسی
قیردیدیکمده سندخی اول صانعك مواجهه سنده قوسی قیروب ایکی پاره ایله
دیو تنبیه ایلدی * بعده صانع قوسی احضار وغلام مذکور دخی تنبیهی اوزره
مواجههٔ صانعده اسم صانعی اوقیوب وزیره خبر ویردکدنصکره قوسی قیردیغی
آنده صانع قوس کمال انفعالندن بی آرام اولوب غلام مذکوره برسلهٔ چهره فرسا
ایله ضرب ایلدکده وزیر سن بنم حضورمده غلامه ضرب ایتمك کستاخلغنه
نیجه جسارت ایلدك دیکله * صانع قوس دخی اول غلام بنم بوقدر زحمت
ایله یابدیغم قوسی مواجههمده کسر وشکست ایلدی دیوب وزیر بلکه
سنك ایشك اولدیغنی بلمزدیدکده * صانع قوس قوسك اوزرنده یازیلان
اسمی اوقیوب بندخی ایشتدم نیجه بلمزدیدی * بعده وزیر غلام ایله صانع قوسی
دفع ایدوب ای ملك بن سنك حقکده قصد ایلدیکم نصح وشفقتی تمثیل طریقیله
ایضاح وبیان ایلدم منظورکز اولدی جنابکزدخی وقتا که اول اختیاره قهر
وغضب ایلدیککزده صاحب وربی هر محلده حاضر وناظر اولان جناب
مالك الملك لایزال اولدیغن خبر ویردی * بندخی اشبو صانع قوسك مصنوع اولان
قوسنی مواجههسنده غلام مذکورك شکست ایلمسی موجب اشتداد غضبی

اولوب غلام مذ کوره ضرب سله ایله انفعال ایلدیکی کبی جناب مولانك مخلوق
ومصنوعی اولان اختیاره طرفکزدن صورت رنجش وشکستکی اصابت
ایلدکده اول صانع عامهٔ مخلوقاتك دخی سزلك حقکزده صورت شدت بطش
وغضبی ظهورندن سزی صیانه وشفقة اول اختیاری تخلیه واطلاق ایلدم
دیدی * ملك دخی اول اختیارك بندن غیری ربی وارمیدر دیدکده وزیر
ای ملك کورمدیکزمی اول آدم مسن واختیار وجنابکز حدیث السن جوانسز
بوتقدیرجه سزلك ولادتکزدن مقدم اول پیرك ربی وصانعی اولمق لازم کاور
دیدی * ملك دخی بنم ولادتمدن مقدم اول اختیارك ربی وصانعی پدرم ایدی
دیدکده وزیر ای ملك پدرکز فوت اوله لی مدت وافره اولوب واول اختیار
هنوز حیاتده موجود اولمغله بوتقدیرجه دخی ربی وصانعی هلاك اولوب
مربوب ومصنوعك باقی اولمسی لازم کاور بوصورتده دخی عقلا متصور دکلدر
جواب ملزومانه سین ایراد وبیان ایتمکله * ملك بعد التأمل ای وزیر تحقیقا
شمدی بلدمکه بوملك ومملوکك باقی ولایزال ربی وصانعی وارایمش اول صانع
لایزالی سن بیلور ایسك بکا توصیف ودلالت ایله دیمکله * اول وزیر صافی ضمیر
صفات ثبوتیهٔ صانع عالمی بیان ودلائل واضحهٔ وجود واجبی ایضاح واتیان
ایتمکله * ملکه انشراح صدر حاصل اولوب درعقب رشحهٔ زلال ایمان ایله چرك
وویخ کفردن شست وشوی صحایف دل وجان ایلیوب وقتا که پرتو خورشید
توحید باری منورساز ظلمتخانهٔ درونی اولدیسه ای وزیر بزم ربمزك خدمتی
بوقمیدرکه اول خدمتله اشتغال وتقرب درکاه متعال ایده لم دیدکده * ای ملك
جناب خداوند بیچون برشیئه محتاج دکلدرکه حتی خدمتی اوله کافهٔ اشیادن
غنیدر دیدی * بعده ای وزیر ربمز برشیء ایله امر بیورمدیمکه اول شیئی ایشلمکله
عندنده منزلات عالیه یه واصل اوله لم دیدکده * وزیر دخی بزه وظایف عبادت
ترتیب وتعیین ایلمشدرکه هرکیم اول وظایفی مأمور اولدیغی وجهله ادا ایدرایسه
اول قولی حقنده نیل عزت رضوان وتقرب درکاه سعادت ارکانی وعد
بیورمشدر دیمکله * اول وظایفدن سؤال ایلدکده وزیر ارکان صلوة وصیامی
وفرائض سائره یی تعریف وتعلیم ایلدی * بعده ملك لیل ونهار ساحهٔ فضای
عبادت خالق بیچونده نفس حرون نوآموزین تذلیل وشرائط وآداب ایمانی تأدیبه
وتکمیل ایلدکدنصکره * برکون وزیرینه خطاب ایلیوب بنی ایمانه دعوت
ایلدیکك کبی مملکتمزده موجود اولان جمله قوممزی دخی بیچون دعوت

ایتمیورسن دیدکده * وزیر شمدیکی حالده بوقوملک قلوبلری قسوت وفهملری قصور ونفوسلری عصیان ایله مألوف اولمغله بالبداهه تکلیف ایمان اولنسه بکا سوء قصد وتلف نفسمه جسارت ایده جکلری ظاهردر دیوب * ملک دخی ای وزیر سن محذور ملاحظه سیله بودعوتی ایده مزسن بن ایده یم دیدکده وزیر ای ملک بودعوتی بن ایلسم سزلک هیبت ملوکانه کز بنی اصابت خطردن محافظه ایدر اکن سز دعوت ایلسه کز مقصد تلرندن بن سزی محافظه ایلیه مم نفسکزدن حذر اوزره اولک اذنکز اولور ایسه بنده کز نفسمی فدا ایدوب خلاصکزدن مأیوس اوله رق دعوت ایده یم دیوب حرکت وواروب سراینده وجوه اهالی مملکتی احضار وجمع و کندوسی قیام ایلیوب مواجهۀ عامه ده توحید حضرت ذی الجلاله دعوت ایچون برخطبۀ بلیغه انشادینه باشلدقده اول اهالی ضلالت رهین بالاتفاق حرکت ووزیرک اوزرینه هجوم وسیف انکار ایله قتل واتلاف ایلدکدنصکره عموما ملکه کلوب بو کیفیتی اخبار ایلدکلرنده ملک بالضروره وزیرک قتلنه رضا صورتن کوسترمکله عموما عودت ایلدیلر * بعده ملک وزیرک کدریله متأثر ومتحیر اولوب بعد ازین ترک ملک ومملکتی اول قوم اوزرینه حاکم اولمغه ترجیح وایثار ایلیوب بعد العشا ظلام شب پردۀ عیون شیخ وشاب اولدقده دوشندن رفع وخلع تاج وقبای ملوکانه وتلبس سکه وعبای درویشانه ایله سراینیدن بدر وحلول اجل مدعوده دک بیغولۀ عزلت وانزوا ده عبادت خالق بیچونه سجاده کستر اولوب سرکذشت عبرتنما سن مرسومۀ صحیفۀ اثر ایلدی (ذکری مسبوق طبقات ثلثۀ ملوک سالفه دن ایکنجی طبقه دخی کذلک بش عدد روضه یی مشتملدر) اولکی روضه مالک بن انسدن رضی الله عنه منقولدرکه عمر بن عبد العزیز رضی الله تعالی عنه سریر خلافتی تشریف بیوردقلرندنصکره برکون محمد بن کعب نزد خلیفه یه وروندنده هشام بن مصادی نزد خلیفه ده موجود ونشر لآلی مواعظه ایله مشغول وخلیفه جنابلرینی دخی دونرکس چشم حقیقت بینلرندن ریزش شبنم سرشک ایله مشغوف کوروب یاامیر المؤمنین نیچون بکا ایدیورسکز دیو سؤال ایلدکده هشام بن مصاد یارین دیوان عدالت عنوان محشرده حضور مالک الملک لایزالده وقوف وقیامزی ذکر وبیان ایتمکله اول یوم موعودک تصوری بکا موجب بکا اولدی دیدکده * محمد بن کعب دخی دهنکشای نصح وپند اولوب یاامیر المؤمنین بودار فنا بر کارکاه امتعۀ اعمالدرکه آمدورفت ایدن ناسدن بعضیسی یارین روز بازار قیامتده رابح

وكندويه نافع كالاى خلوص تمغاى اعمال خيريه استحصال واستصحاب ونقل
چارسوى ملك عقبى ايتمكله اكتساب سودبى پايان ايدر * وبعضيسى دخى مردود
سودا كران محشر وكندويه زيان وضرر اوله جق بلا سپارهٔ سيئاتى جمع
ونقل ايله عزم بندرگاه عقبا ايدر * يا امير المؤمنين اول قومدن اولمه كه اقبال سريع
الزوال دنياى چند روزه ايله غرورى حالنده بغتةً كرفتار سرپنجهٔ اجل اولغله
سرمايهٔ سعادت عقبا اوله جق نقود حسناتدن محروم وملوم اوله رق بو عالم فانيدن
كذران واعذار واهيه مقبول اولميه جق ديوان عدل عنوان حضرت حكيم
مطلقه روان اولوب جمع ايلديكى اموال واشياى متروكه سى كندودن صكره قطعا
نامنى ياد ومنظومهٔ حمد وثناسن انشاد ايتميان ورثه لرى اقتسام ايليه * يا امير
المؤمنين دار نعيمده نيل سعادت مغبوطه يى موجب اولان اعمال التزام ووقوع
سيئاتدن اتقاء تام ايليوب يارين ارتحال حضور رب عزت ايلدكده سكا زاد راه
آخرت اوله جق صنايع حسنه يه سعى واهتمام وبذل وجود واقدام ايله بو سوق
فانيده بذل نقود عمر نازنين ايدرك بازار عقباده كاسد اولان كالاى معيوب
وورطهٔ هولناكى ايجاب ايده جك سيئاته خريدار اولمه * يا امير المؤمنين اللهدن
قورق وابواب بر واحسانى عامهٔ ناسه مفتوح قيلوب مظلومينه نصرت وظلمه يى
زجر ومنعه صرف مقدرت ايله * يا امير المؤمنين اوچ خصلت هر كيمده موجود
اولور ايسه اول كمسنه نك ايمانى كامل اولور * برى وقت رضاده باطل اولان
شيئه مداخله ايلمامك * ايكنجيسى وقت غضبده حقدن عدول ايلمامك *
اوچنجيسى كندويه حلال اولميان شيئى اخذه قادر ايكن اخذ وتناول ايلمامكدر
ديو محمد بن كعب مواعظهٔ رادعه يى تفصيل وبيان ايلدكده عمر بن عبد العزيزك
بكاسى مشتد ونحيب وفريادى ممتد اولوب (اللهم اعنى على ما ابتليتنى به
من امر عبادك وبلادك وارزقنى فيهم العمل بطاعتك واختم لى منك بخير عاقبة
آمين) دعاسن قرائت ايلدى (اول بش روضه دن ايكنجيسى) منقولدركه
سليمان بن عبد الملك مدينهٔ منوره يه قدوم واوچ كون آنده اقامتى
خلالنده عجبا بونده اصحاب كرام رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضراتنك
زمان سعادتلرينه ايرشمش بر كمسنه وارميدركه كورشوب بر مقدار صحبت
ايليه لم ديو سؤال ايلدكده اهالئ مدينه دخى تابعيندن ابو حازم اسميله مسمى
بر ذات تقوى سمات واردركه اصحاب رسول عليه الصلوة والسلامدن
بر جماعته ايرشوب انلردن احاديث شريفه نقل وروايت ايدر ديو خبر ويرملريله
ادم كوندروب طلب ودعوت وابو حازم دخى اجابت ايليوب مجلس سليمانه

حاضر

حاضر اولمغله سليمان بن عبد الملك يا اباحازم بزم موتى كريه كورمزك سببى ندر
ديدكده * ياسليمان سز آخرتكزى خراب ودنياكزى معمور ايلديككزه بناء معمور
محلدن خراب محله نقلى كريه كورر سكز ديدى * بعده يا اباحازم حضور بارى يه
قدومك كيفيتنى بكا بيان ايله ديدكده * انسان ايكيدن خالى دكلدر يا محسندر يعنى
اعمال حسنه صاحبيدر ياخود مسيئدر يعنى سيئات صاحبيدر محسن اولان
كمسنه نك حضور بارى يه قدومى ديار آخرده بولنان غائبك وطننده اولان
اهلى جانبنه قدومى كبيدركه برآن اقدم وصوله شتاب ايدر اما مسئ اولان
كمسنه نك حضور بارى يه قدومى بعد الفرار اخذ اولنوب مولاسى جانبنه
ارجاع اولنان عبد مملوكك قدومى كبيدركه جبرايله عودت ايلر ديدكله * سليمان
بكا ايليوب يا اباحازم عجبا عند الله بزم حالمز نجه دردديدكده * ياسليمان
نفسكى كتاب اللهه عرض ايله نتيجهٔ حالك نيلك وبدنه صورت بوله جق ايسه
معلومك اولور ديدى * بعده يا اباحازم بنم نتيجهٔ حالمى مبين اولان آيت كريمه يى
كتاب اللهك نه محلنده بولورم ديدكده (ان الابرار لفى نعيم وان الفجار لفى جحيم)
آيت كريمه سى عندنده بولورسن ديدى * بعده يا اباحازم بكا موعظه اولمغه اقرب
قنغى آيتدر ديدكده (ان رحمة الله قريب من المحسنين) آيت كريمه سيدر ديدكله
سليمان بن عبد الملك بكا ايدرك برساعت قدر سرفرو بردهٔ تأثر اولدقدنصكره
باشنى قالدروب يا اباحازم ناسك غايت عاقلى كيمدر ديدكده * كندوسى حكمتى
تعلم وناسى تعليم ايدن كمسنه دردديدى * بعده يا اباحازم ناسك احمقى كيمدر ديدكده
شول كمسنه زياده احمقدركه بر ظالمك هواسنه تبعيت سببيله آخرتنى اول ظالمك
دنياسنه بيع ايليه ديدى * بعده يا اباحازم بزم بولنديغمز حاله نه ديرسن
ديدكده ياسليمان بوسؤالك جوابندن بنى عفو ايدلك ديدكله * سليمان
نيچون استعفا ايدرسن مطلوبم سزدن نصيحتدر سز اول نصيحتى تبليغ
ايليه جكسز ديدكده * ابوحازم جوابه آغاز ايليوب تحقيقا ناسدن بر كروه
زمرهٔ مسلمينك مشورت واجماع واتفاقلريله اولميه رق بو امره شروع ومباشرت
ايدوب طلب دنيا ايچون بوقدر سفك دما ايلدكدنصكره ترك ورحلت ايلديلر
بلم كه نه ديديلر وانلره نه ديلديكه بوفعلى ايشلديلر ديدكده * سليمانك
جلساسندن برى سوء تعبير ايلدك ياشيخ ديدكله * ابوحازم اى سوء جليس بن سوء
تعبير ايلدم حق سويلدم اللهه قسم ايدرمكه سن كذب ايلدك زيرا جناب خداى
متعال ناسدن حقى كتم ايتميوب بيان وايضاح ايلمك اوزره علما زمره سندن

اخذ میثاق ایلمشدر دیدی * بعده سلیمان یاابا حازم بزم صلاح حال
کسبمز نه کیفیتله اولور دیدکده * یاسلیمان تکلفی ترك وعدل وانصافه تمسك
ایله اولور دیدی * بعده بونك طریق مأخذی ندر دیدکده وجه حلال اوزره
اخذ اموال ایدوب واهلنه صرف ایلمکدر دیدی * بعده بو وجهله اخذ وصرف
امواله کیم قادردر دیدکده جناب بارینك سکا تقلید ایلدیکی امور ملکیه یی
هرکیمه تقلید ایدر ایسه اول کمسنه قادر اولور دیدیکنده * سلیمان بن عبد الملك
بوکون بزسندن نصایح وافره استفاده ایلدك سندخی فائده مند اولورسن
دیوکویا کندویه برمقدار دنیالق ویره جکنه تلمیح ایلدکده * ابوحازم اعوذ بالله
من ذلك کلا میله دنیالغی قبولدن صورت امتناع کوستروب سلیمان
دخی نیچون استعاذه ایلرسن دیدکده یاسلیمان دنیالق قبولی سزلره جزویجه
میل وررکونمه سبب اولغله حق تعالی دنیا وآخرتده عذابمی تضعیف
ایلمکدن خوف ایدرم دیدی * بعده یااباحازم نه کونا فعلی وعملی التزام ایلیم
بکا بیان ودلالت ایله دیدکده * یاسلیمان جناب باری هرنه دنکه سنی نهی
ومنع ایلدیسه سنی اول شیء ایله مشغول کورمسندن اتقا وهرنه که امر ایلدیسه
اول امر ایلدیکی محلده سنی بولمامسندن احتراز ایله دیدکدنصکره یااباحازم
بکا دعا ایله دیو نیاز ایلدکده (اللهم ان کان سلیمان ولیك فیسره لخیر الدنیا
والاخرة وان کان عدوك فخذ بناصیته الی فعل الخیر واصلحه فی الدنیا والاخرة)
تعبیراتیله دعا ایلدی * بعده سلیمان ابوحازمه یوز التون صره احضارینی
خادمنه امر وتنبیه ایتدکده ابوحازم بکا التونك لزومی یوقدر اسمم
زیرا قورقرمکه سزه بسط وبیان ایلدیکم کلام نصح آمیزه عوض اوله بو تقدیرجه
لحم میته یی اکل اول التونی اخذ ایلمکدن زیاده بکا خوش کاور دیوب قیام
وسلیمانه وداع ایلیوب تحریك پای اعتزام ایلدی * فرداسی سلیمان ینه
آدم کوندروب ابوحازمی بعد الاحضار بکا نفع وفائده ویره جك بر وعظ
ونصیحت ایله دیو نیاز ایلدکده * یاسلیمان بو ملك سکا سلفکك وفاتی تقریبیله انتقال
ایلدی وسنند نخی خلفکه انتقال ایده جکدر دیدکده * سلیمان
بکا ایدرلك کندودن کچوب برجانبنه ساقط اولدی برمدتدنصکره افاقت
بولوب کندویه کلدکده ابوحازم یاسلیمان سن برملك معظمسن هرنه دنکه
محظوظ اولورسك کرك خیر وکرك شر برفرد تردد وممانعت ایلمیه رك درعقب
اول محظوظ اولدیغك شیئی بولك بولسنك حضورکه کتورررلر * بوصورتده سن دقت

ومطالعه ایلدکدنصکره خیر وشردن قنغیسنی دیلرسك نفسك ایچون آنی اختیار ایله دیدی * بعده سلیمان یا ابا حازم سکا عرض ایده جك حاجتم یوقدر تحقیقا بن حوایجمی درگاه ملك متعاله عرض ایلمشمدر هرنکه بکا اعطا ایدر ایسه اکا قانع وهرندن بنی منع ایلر ایسه راضیم بن بو امره امعان نظر ایلیوب ایکی قسمه منقسم بولدم * بری بنم قسمتم دیکری آخرك قسمتی امابنم قسمتم اولانی تحصیلده هرنقدر حیله وتدبیر ایلسم وقت مقدرندن اول دسترس بولمق میسر دکلدر * وآخرك قسمتنده دخی نفسمك طمعی یوقدر زیرا بنم قسمتمدن آخر ممنوع اولدیغی کبی بنده دخی آخرك قسمتندن منع اولنمشمدر دیو کلامنه انجام ویروب حرکت وعزیمت ایلدکدنصکره سلیمان حلول وقت ارتحالنه دك جمله یه تلطف ایله امرار وقت ایلدی (اول بش روضه دن اوچنجیسی) ابو القاسم عبد العزیز بن حسندن مرویدرکه منصور خلیفه برکون اوزاعی یه آدم کوندروب حضورینه احضار واوزاعی دخی سبب احضارینی سؤال واستفسار ایلدکده منصور یا اوزاعی سندن اخذ نصیحت وسنك انوار مواعظکدن اقتباس معرفت ایچون احضار ایلدم دیدکده اوزاعی دخی یا امیر المؤمنین بنم سزه سویلیه جکم کلامك جمله سی معلومکزدر لکن استماع ایدر عمل ایلمزسکز دیدکده * اول مجلسده موجود اولان ربیع اوزاعینك بو کلامنی سوء ادبدن عد ایله یرندن صچرایوب قبضهٔ شمشیر عقوبته ال اورنجه منصور دخی بو مجلس مجلس مثوبتدر مجلس عقوبت دکلدر دیو ربیعی منع ودفع ایلدکدنصکره اوزاعی دهنکشای وعظ اولوب یا امیر المؤمنین مکحول ابن عطیه دن مسموعم اولدیکه رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری قنغی قوللکه امر دینده جناب باریدن کندویه موعظه وارد اولسه اول موعظه طرف باریدن اول قوله سوق واحسان اولنمش برنعمت عظمادر بیلوب اول موعظه یی قبول ایدر ایسه جناب باری اول قولندن راضی وخشنود اولور واکر قبول ایلمز ایسه اول موعظه سببیله اول قولك کناهی مزداد اولور * حقنده سخط وغضب باریننك مضاعف اولدیغنه طرف باریدن حجت وبرهان اولور بیورمشدر * وکذلك مسموعم اولدیکه رسول اکرم علیه الصلوة والسلام حضرتلری قنغی والیکه رعایاسنه ظلم قصد ایتسه جناب باری اول والی یه جنتی حرام قیلور بیورمشدر * یا امیر المؤمنین برکسنه حقی کریه کورسه جناب باری یی کریه کورمش اولور زیرا خدای متعال حضرتلری حق مبیندر تحقیق

قلوب امتی سکا منقاد ایلین جناب مالك الملك لا یزال سنك رسول اکرم علیه الصلوة والسلام ایله قرابتك حسبیله اول امتك امورینی سکا تقلید ایلدی بوتقدیرجه سکا دخی لایق اولان اولدرکه اول امت حقنده حقه رعایت وعدل ونصفت اوزره حرکت وعرض وناموسلرین صیانت وفتح ابواب بر واحسان والطف ومساعده که شایان وانلرك تنعم ایلمریله ابتهاج ومصاب اولملریله تألم وتحزن ایله * یا امیر المؤمنین صغیر وکبیر ومسلم وکافرینك جمله سی مملوکك کبی اولوب هر بر ینك سنك عدلکدن حصه ونصیبی وار ایکن سنك نفسلك سنی انلردن مشغول قیلدی * بو صورتده روز بروزه کیفیت حال نه کونا اولورکه ناسدن برفرد یوقدرکه سنك طرفکدن بر بلیه یه دوچار و بر مظلمه یه کرفتار اولمیوب سندن شکایت ایلمیه * یا امیر المؤمنین مکحولدن مسموعم اولمشدرکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك مبارك دست شریفلرنده بر چوب پاره وار ایدیکه هم انکله استیاك وهم کروه منافقینك قلوبلرینه القای روع وباك ایدر ایدی * برکون جبریل امین علیه الصلوة والسلام نازل اولوب یا محمد دست مبارکزده اولان بو چوب پاره ایله امتك قلوبنی کسر وروع ورعب ایله مملوا ایلدك دیو خبر ویردی * یا امیر المؤمنین رسول اکرم افندیمزك مبارك دست شریفلرنده اولان بر چوب پاره قلوب امته القای رعب ایلدی دیو جبریل امین نازل اولوب خبر ویریجك یا ضعفای رعیتك پردهٔ ناموسلرین هتك وخونلرین ریزان وخانه لرین خراب ومالرین اخذ و بلده لرندن نفی واجلا وتخویف وتذلیل ایدن حکامك کیفیتنی ملاحظه بیورك * یا امیر المؤمنین مکحولدن مسموعم اولدیکه رسول الله صلی الله علیه وسلم طرفندن من غیر عمد بر اعرابی یه طرناق پاره سی اصابت ایلیوب قصاص دعوا اولندقده جبریل امین نازل اولوب یا محمد جناب باری سنی جبار ومتکبر بعث ایلمدی دیدکده درعقب اعرابی یی دعوت وبندن قصاصکی اخذ ایله بیوردقلرنده اعرابی یا رسول الله جنابکزه حلال ایلدم ایدی مطلوب ایلم دیدکده * رسول الله علیه الصلوة والسلام دخی اعرابی یه دعای خیر ایلدیلر * یا امیر المؤمنین نفسکی نفسکله تأدیب ایلیوب غضب باریدن امین قیل وجمله ارضین وسموات قدر پهناور اولان جنت اعلایه راغب اولکه او جنتك وصفنده پیغمبریمز علیه الصلوة والسلام حضرتلری بیورمشدرکه جنتك برقوس مقداری محلی جمیع دنیا ومافیهادن خیرلودر یا امیر المؤمنین اکر ملك سزدن مقدم کلان ملوکلره باقی قالمق لازم کلیدی شمدی

بزم مالك ملك اوله مز ديكز يا امير المؤمنين بيلور ميسن (مال هذا الكتاب
لا يغادر صغيرة ولا كبيرة الا احصاها) آيت كريمه سنك تفسيرنده نه واقع
اولمشدر رسول الله صلى الله عليه وسلم بيورركه صغيره تبسمدر كبيره ضحكدر
بو تقدير جه دست جوروستله اعمال والسنهٔ رنجش وآزار ايله استعمال اولنان
قبيح اعمال ايله سود وفائده نتيجه حاصل اولور * يا امير المؤمنين مسموعم
اولديكه عمر بن الخطاب رضى الله عنه حضرتلرى بيورمشدركه فرات نهرى
كنارنده بر قوزى ضايع وتلف اولسه يارين روز جزاده اندن مسئول اولمق خوفى
جكرم * بو صورتده عدل سنك جمله حقنده مبسوط بساطك ايكن سايهٔ
عدلكدن محروم اولان كمسنه ايله شانك نتيجه اولور * يا امير المؤمنين بيلور ميسن
سنك جدك عبد الله بن عباس رضى الله عنه (يا داود انا جعلناك خليفة
فى الارض فاحكم بين الناس بالحق ولا تتبع الهوى فيضلك عن سبيل الله)
آيت كريمه سنك تفسيرنده بويله تحرير ايلمشدركه اى داود تحقيق سنك حضوركه
ترافع ضمننده ايكى خصم كلسه لر اول كمسنه لردن بر ينه اولان محبت وهوا كه
بناء نفسك احقاق حقده اول كمسنه يى تميز وديكرينك عليهنه ايلمك
لازم كلور ايسه سنى نبوتدن امحا ايدرم * يا داود تحقيقا بن عظيم الشان عبادم
اوزرينه رسوللرمى شول دوه راعيلرى كبى قلمشمدركه اول دوه لردن اعضالرى
شكست اولنلرى جبر وتربيه وزبون وضعيفلرينى صولو واوتلو يرلره سوق ودلالت
ايلر * يا امير المؤمنين تحقيقا سن امر جسيمى احتمال ايلمش سكدركه اول امر جسيم
سموات وارضين وجباله عرض اولنسه يوكلنمكدن امتناع وخوف ايدرلر
يزيد بن جابردن مسموعم اولديكه عمر بن الخطاب رضى الله عنه حضرتلرى
انصاردن بر كمسنه يى صدقات بيت المال اوزرينه عامل نصب ايلدكدنصكره
بر كون عامل مذكورى خانه سنده مقيم كوروب بو كون خدمتكى ترككه سبب نه
اولدى بلمز ميسنكه سن خدمتده اولدقجه فى سبيل الله مجاهده ايدنلرك اجرى
قدرسندخى اجره نائل اولور سن ديدكده بلمم يا عمر ديوب حضرت عمردخى
نيچون بلمزسن ديدكده اول عامل يا عمر مسموعم اولديكه رسول الله صلى الله عليه
وسلم بيورمشدركه بر والى وحاكم يوقدركه امور مسلميندن برشئ كندويه تفويض
اولنه الا يوم قيامتده اللرى بوينه باغلو اوله رق كلوب آتشدن بر كوپرى اوزرنده
توقيف ايتدرلدكدنصكره اول كوپرى اول واليى بر مرتبه سلكركه مجموع
اعضاسى بر برندن آيريلوب دوكيلور * بعده اول دوكيلان اعضا ينه يرلو يرينه

وضع اولنوب محاسبه سی کوریلورا کراحسانی ظهور ایدر ایسه نجات بولورواکر سیئاتی ظهور ایدر ایسه کوپری پاره لنوب نار جحیمه وقوع بولوب یتمش سنه تعذیب اولنور دیمکله * حضرت عمر رضی الله عنه دخی سن بوحدیث شریفی کیمدن ایشتدلئ دیدکده ابی ذر ایله سلماندن ایشتدم دیوب عمر رضی الله عنه ابی ذر ایله سلمانی کتوردوب سؤال ایلدکده بلی یا عمر بوحدیث شریفی رسول اکرم صلی الله علیه وسلمدن ایشتدك دیملریله حضرت عمر رضی الله عنه بکا ایلیوب واعمراه دیو اظهار تأسف وتفجع ایلدی دیدکده * منصور خلیفه دخی برمرتبه بکا وفزع ایلدیکه حاضر بولنانلره دخی مورث بکاء شدید اولدی * اوزاعی برساعت قدر توقف وامساك دنصکره یا امیر المؤمنین تحقیقا سنك جدك حضرت عباس رضی الله عنه رسول الله صلی الله علیه وسلمدن مکه وطائف ویمنك امارتنی طلب وسؤال ایلدیکنده رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری یاعم النبی سنك یالکز برنفسکه جواب ویرمك سکا امارات عدیده دن خیرلودر بیوردیلر * ورسول اکرم افندیمز علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك جدکز حضرت عباس رضی الله عنهء بوکلاملری طرفلرندن تمام نصیحت وکمال شفقتلریدر دیوب * بعده مسموعم اولدیکه حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه حضرتلری بیورمشلر که امرا درت قسمدر برقسمی اولدرکه هم نفسنه وهم عمالنه تکلیف مشاق امور ایدر بوقسمی مجاهد فی سبیل الله کبیدر وشایان رحمت باریدر * برقسمی دخی ضعفنه بناء یالکز کندو نفسنه تکلیف مشاق ایدر اما عمالنه ارخای عنان مسامحه ایلر بوقسمی خطردن امین اوله مز مکر جناب باری مرحمت ایلیه * برقسمی دخی عمالنه تکلیف مشاق امور ایدر اما کندو نفسنه تکلیف ایلمز بوقسم اول حطمه قبیلندندرکه حقنده حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوررر (شر الرعاء الحطمة) یعنی راعیلرك غایت اشری حیواناته مرحمتی قلیل اولانلردیمکدر * وبوقسم یالکز کندی نفسنی خطره ایقاع ایدر وبرقسمی دخی نه کندو نفسنه تکلیف مشاق ایدرونه عمالنه * بوقسمك کندوسی وعمالی خطره وقوع بولورلر * یا امیر المؤمنین مسموعم اولدیکه حضرت عمر رضی الله عنه دائما استدعای توفیق حق ایلیوب یاربی سن بیلورسنکه ترافع ایچون حضورمه کلان خصمادن اصحاب حقوقك احقاق حقنه بن صرف مقدور ایلیوب سرمو قصور ایلمم سندخی بنی موفق ایله دیو دعا ایدردی یا امیر المؤمنین شدتلرك غایت اشدی حق الله ایله قیامدر عندالله اکرم

الكرما تقوى اصحابيدر وهر كيم طاعة الله ايله عزت طلب ايلسه جناب باری
رتبه سن عالى ايلر * وهر كيمكه معصية الله ايله مألوف اوله رق عزت طلب ايلسه
خدای متعال اول كمسنه يی ذليل وحقير ايلر * ياامير المؤمنين اشته بنم سكا
نصيحتم بودر ديوب اوزاعی ختم كلام ايلدكده * منصور خليفه يا اوزاعی سنك
قولك صادق ونصيحتك خالص اولديغندن قبول ايلدم ديدكدنصكره ربيع
اوزاعی يه وفا ايده جك قدر عطيه ويرديو امر ايلدكده اوزاعی ياامير المؤمنين
بنم عطيه يه احتياجم يوقدر سندن برشیء اخذ ايلسم نصحمك عوضی اولمش
اولور اكا بناء اخذ ايلم ديوب منصوره وداع وعزيمت ايلدی (اول بش
روضه دن درد نجيسی) عبد البردن منقولدركه خلفای عباسيه دن منصور
خليفه ادای فريضهٔ حج ايچون مكهٔ مكرمه يه واروب دار الندوه يه بعد النزول
آخر ليلده كعبهٔ شريفه يه دخول وبراحده كندوسنی بلديرميه رك تا طلوع
فجره دك طواف وصلوة ايله اشتغال وبعده ينه دار الندوه يه عودت ايليوب
ناس ايله معا ادای صلوة صبح ايلدی * بعده ينه بركيجه كعبهٔ شريفه يه دخول
ايليوب وقت سحرده طواف ايله مشغول ايكن ملتزم نام محل مباركده برآدم
اللهم انی اشكوا اليك ظهور البغی والفساد فی الارض ومايحول بين الحق واهله
من الظلم والطمع) دعاسنی اوقور ايكن منصور ايشدوب سرعت ايله ايلرويه
واروب بودعايی ايدن آدمی بعد المعاينه رجعت وكلوب مسجدك بركوشه سنده
قعود واول آدمی احضار وسن بواوقوديغك دعاده يريوزنده ظهور بغی
وفساددن وظلم وطمعدن جناب باری يه شكايت عرض ايده يوردك سببی ندر
ديو سؤال ايلدكده * اول آدم دخی تهور وغضب ايلمزسكز سويليم ديوب
منصور دخی امين ومطمئن اوله رق سويله ديدكده * اول آدم بوزمينده سبب
شكواسنی بيانه باشليوب ياامير المؤمنين جناب باری كافهٔ مسلمينك امور
واموالرينه سنی راعی ايلمشيكن سن امور مسلمينده اهمال وجمع امواله ابتدار
وكندك ايله زمرهٔ مسلمين بيننده سد ومانع اولور كارگير بنالر وتيمور قپولر
انشا ومسلح حاجبلر تعيين ايليوب كندوكز احتجاب واطراف واكنافه جبايت
اموال ايچون محصللر بعث وارسال واو يله ستمكار وزرا واعوان اتخاذ
ايلديكزكه نه سزه مواد خيريه يی تذكير ونه اعانت ايدرلر بعده او مقوله ستمكارلره
مال وسلاح وسائر اسباب ايله تقويت وبر يكز وبرقاچ نفر متعينيندن ماعدا
كمسنه لر حضوركزه دخولدن منع اولنمغله مظلوم ومحتاج وضعيف اولنلر

تبعيد اولنديلر بعده اول خلوصكار عد اولنان متعينين ضعفاى ناسك امورلرينى
جنابكزه اعلان واخبار ايلميوب ديلدكارينى سوق وديلدكارينى طرد وقمعى
عاملكه انلره مخالفت ايلسه اول عامل حقنده بعض افك وافترا وخلاف واقع
طرفكزه انهايه جسارت ايله اول عاملى جرمى چشم التفاتكزدن اسقاط
وتبعيد ايلدكارى شيوع بولقدن ناشى بالضروره عامهٔ ناس انلردن خوف
وهراس اوزره اولديلر وخارجده بولنان عمالكز دخى فقراى رعيته ظلمده اتفاق
ايلمريچون اومقوله متعينينه هدايا واموال ايله رشوت ويرمكه باشلديلر بعده
بوصورتى مشاهده ايدن سائر اصحاب ثروت ويسار دخى انلره عرض رشوت
وكندولردن دون اولنلره ظلم وتعدى يه رخصت وقدرت بولديلر * بو جهتلر ايله
جمله بلادده بغى وفساد ملامال اولوب بومقوله قوم تغلب ايتمكله چقن برمظلوم
عرضحال پريشان ايچون ظهور ايلسه حضوركزه دخول وتظلمدن منع
اولنور وسرايكزدن خروج وبرمحله عزيمتكزده خلال طريقده رفع رقعهٔ
استرحام ايلسه دخى رقعه سى اخذ اولنمز واخذ اولنسه دخى حضوركزه تقديم
اولنمز وهرچقن متظلمين تقاضاى سوزش ظلم ايله فريادوفغانه باشلسه ضرب
شديد ايله ضرب اولنور * بنى اميه وقتنده برمظلوم خليفه يه كاوب
رفع صوت ايله تظلمه آغاز ايلسه درحال عرضحالى اخذ وحضور خليفه يه ايصال ايله
رفع ظلمنه سعى اولنوردى * ياامير المؤمنين بن بروقت چين مملكتنه مسافرة
وارديغم اثناده اول مملكتك برملكى وار ايديكه قولقلرى ايشتمز ايدى بركون
اول ملك بكا ايدركن وزراسى سبب بكاسندن سؤال ايلدكده اول ملك اكا بكا
ايده يورمكه كروه متظلمين كلوب بنم باب سرايمده تظلم وفريادوفغان ايلدكارنده
ايشيده ميورمكه رفع ظلم وستملرينه مسارعت ايليم ديدى * بعده احوال متظلمينه
اطلاع ايچون بوصورتى تفكر ايليوب هرنقدر مظلومين وار ايسه قرمزيلر
كيوب انلردن غيرى كمسنه قرمزى كيمسون ديو چارسو وبازارده
مناديلره ندا ايتديردوب بعده هركون اسبنه سوار اولوب سوق بسوق كشت
وكذار ايليوب بوعلامتله بولنديغى مظلومك احقاق حقنده ابتدار ايلردى
اول ملك مشرك بالله ايكن قومى بولنان مشركينه بويله شفقت وانصاف ايدر
ايدى * ياامير المؤمنين سز حمدا لله تعالى مؤمن بالله وابن عم نبى الله اولديغكزدن
سزدخى زمرهٔ مسلمينه شفقت ومرحمتكزى بذل وصرف ايلمكز مقتضيدر
يارين روز حسابده ندامت وپشيمانى فائده ويرمز ديدككده * منصور

بکا ایدرك کاشکی و رای عدمده مستور قالوب وجوده کلامش اولیدم دید کدنصکره شمدی بو وقتده ناسدن کوردیکم اختصاصك جمله سی اصحاب جرم وجنایتدر بکا نه کونا حیله وتدبیر تعلیم ایدرسن دید کده * اول آدمدخی یا امیر المؤمنین ائمهٔ راشدینك صادق الاقوال ومستقیم الاحوال حقکو وحقشناس علمای تقوی استیناسدن عبارتدر بویله علما ایله مجالسه ومصاحبتی التزام ایله دیوب * منصوردخی اومقوله علمادن فرار ایدرلر دید کده * اومقوله علمانك سندن فرار ایلمری انجق بعض عامللر یکز طرفندن ظهور ایدن ممانعت خوفندندر لکن سز باب عدالتکزی فتح وتنظیم مصالح عامه یی تسهیل ومظلومه نصرت وحلال اولان اموالی اخذ واهلنه صرف مثللو وجوه شرائطه رعایت بیورسکز بندخی اولمقوله علما کروهنك کلوب سزلره صلاح امورده معاونت ایلیه جکلرینه کفیل وضامن اولورم دیمکله * منصور (اللهم وفقنی بان اعمل بما قال هذا الرجل) دیو دعا ایلیوب عقبنده جماعت ایله ادای صلوة ایچون قیام ایلدکلرنده منصورنو بتجیاندن برینه بو آدمی حفظ ایله دیوب صلاته شروع وبعد التکمیل نو بتجی اول آدمی موضعنده کوره میوب منصوره خبر ویردکده منصوردخی غضبه کلوب نو بتجی یه اول آدمی البته بول والا سنی قتل ایلرم دیو تهدید ایتمکله نو بتجی طشره خروج واول آدمی تحری ایدرك برطاغ اراسنده صلوته قیام اوزره بولوب سنی منصور استر دید کده بنم منصور ایله ایشم یوقدر دیو تردد ونو بتجی دخی اکر کتمز ایسك منصور بنی قتل ایده جکدر دید کده اول آدم جیبندن یازیلو برکاغد چیقاروب نو بتجی یه ویروب بودعا فرجدر جیبکه وضع ایله بودعا اوزرکده اولدقجه منصور سکا نوازش والطفدن غیری برشیئه قادر اوله مز دیوب نو بتجی دخی اول دعانك خواصندن سؤال ایلدکده اول آدم بودعایی هرکیم اخشام وصباح اوقورسه ذنوبی مغفور وسروری دائم ورزقی واسع واعداسی اوزرینه مظفر وظلم جبابره دن امین اولوب انجامنده شهیدا فوت اولور دیوب * اول آدم نو بتجینك یانندن غائب اولدی وقتاکه نو بتجی کلوب منصوره کیفیتی نقل واول کاغدی الینه ویردکده منصور بکایه باشلیوب اول دعانك برصورتنی استنساخ ونو بتجی یه دخی اون بیك درهم اعطا ایلدکدنصکره حضار مجلسه اول آدمی بلدیکزمی دید کده جمله سی بلمدك یا امیر المؤمنین دیدکلرینده * منصور اول آدم خضر علیه السلام ایدی دیوب اول دعایی اوقودی واول دعا بودر (اللهم کما لطفت بقدرتك دون اللطفاء وعلوت

بعظمتك على العظماء وعلمت ما تحت ارضك كعلمك بما فوق عرشك وكانت
الوساوس كالعلانية عندك وعلانية القول كالسر فى علمك فانقاد كل شئ
لعظمتك وخضع كل ذى سلطان لسلطانك وصار امر الدنيا والاخرة كل بيدك
اجعل لى من كل امر امسيت فيه فرجا ومخرجا اللهم ان عفوك من ذنوبى
وتجاوزك عن خطيئتى وسترك عن قبيح عملى اطمعنى على ان اسألك
بما لا استوجبه مما قصرت فيه ادعوك امنا واسألك مستأنسا وانت المحسن
الى وانا المسئ الى نفسى فيما بينى وبينك تتودد الى واتبغض اليك ولكن الثقة بك
حملتنى على الجرأة عليك فعد بفضلك واحسانك على وانت التواب الرحيم)
بعده منصور بغداده رجعت وجمله عمال ونوابنى تبديل وتنقيح وابواب نصفت
وشفقتى تفتيح وحجاب ممانعتى دفع وتسهيل ايليوب آخر عمرينه دك اول
ناصحك قوليله عمل ايلدى (اول بش روضه دن بشنجيسى) فضل بن ربيع نقل
ايدركه وقتا كه هارون رشيد ايله معاجج شريفه عزيمت ايدوب بركيجه بيتمده اويور
ايكن قپوجالنغله اويانوب طشره خروج ايدوب هارون الرشيدى كورديكمده
يا امير المؤمنين خبر كوندرسكز بنده كز وارردم وجود كزه نه زحمت ويرديكز
ديديكمده يا فضل درونمه بعض خواطر خطورى بنى بى آرام ايلدى سؤال
ما فى الضمير ايده جك بر كمسنه بيلورسك بكا دلالت ايله ديوب فضل شو محلده
سفيان بن عيينه نام بر ذات وارردىكله * معا سفيانك خانه سنه واروب دق باب
وسفيان دخى كيمدر ديو سؤال ايلدكده امير المؤمنين رشيد ديو جواب ايتمكله
سفيان خروج ايدوب برساعت مقدارى محادثه ومكالمه دنصكره يا سفيان
دينك وارميدر ديد كده وارد ديمكله * رشيد اداى دين ايله
ديو بر مقدار عطيه ويروب واول محلدن منصرف اولدقدنصكره يا فضل بو ذات
بكا شفاى صدر ويرمدى بر آخر كمسنه دخى بيلورميسن ديد كده * فضيل بن عياض
نام ذاته دخى سوق ودلالت ايتمكله انك دخى خانه سى قربنه وارد قلرنده فضيلك
قرائت قرآن ايلديككنى ايشدوب قرع باب ايلد كلرنده فضيل كيمدر
ديوب انلر دخى امير المؤمنيندر ديد كلرنده فضيل بنم امير المؤمنين ايله نه مناسبتم
بوقدر ديمكله * فضل بن ربيع امير المؤمنينه اطاعت ايلازميسن ديديكنه بناء
فضيل بالاى خانه سندن نزول وفتح باب ايلديكى عقبنده سراجنى اطفا
وبر كوشه ده اختفا ايتمكله * قرا كولقده اللريله يوقلمه رق بركنارده الى فضيل
ابن عياضه اصابت ايلدكده فضيل قيام ايليوب رشيد عرض

مافی الضمیر ایتمکله * فضیل دخی یا امیر المؤمنین وقتاکه عمر بن
عبدالعزیز سریر خلافته تشریف جلوس بیوردقلرنده سالم بن عبدالله بن
عمر ومحمد بن کعب القرظی ورجا بن حیاتی دعوت ایلیوب چونکه بو امر جسیم
خلافت بکا تحمیل اولندی سزلر بکا نه کونا حرکت تعلیم ایدرسز دیدکده
سالم بن عبدالله جوابه آغاز ایلیوب اکر یارین روز جزاده نجات بولمق مراد
ایدرسکز زمرهٔ مسلمینك پیر واختیارلرینی کندیکزه پدر واورته یاشلولرینی
برادر وکوچکلرینی اولاد عد واتخاذ ایلیوب پدرکزه مشابه سنده اولنلره توقیر
وبرادرکزه مشابه سنده اولنلره مرحمت اولادکزه مشابه سنده اولنلره شفقت
ایدرسکز دیدی * بعده رجا بن حیات جوابه آغاز ایلیوب اکر روز جزاده نجات
استرسکز کندی نفسکز ایچون هر نه یی استحسان واختیار ایدرسکز کافهٔ مسلمین
ایچون دخی اول شیئی اختیار ایدلك وکندی نفسکز ایچون هر نه دن استکراه ایدر
سکز عامهٔ مسلمین ایچون دخی اول شیدن استکراه ایدرسکز دیمشدر * یا امیر
المؤمنین عمر بن عبدالعزیزك عندنده بویله حقکوناصح علما بولنوردی سزك عند
کزده دخی بو مقوله نصح ایدر علما وار میدر یارین روز جزاده سزك زلهٔ قدم ورطه سنه
دوچار اولمکزدن خوف ایدرلك بو یلیورم دیدکده * هارون رشید بکاء شدید ایله
بکا ایلیه رك کندودن بیخود اولمغله فضل بن ربیع یا فضیل
امیر المؤمنینه رفق ایله نصح ایله زیرا کندوبی هلاك ایدر دیدکده * یا ابن الربیع
امیر المؤمنینی سن وسنك رفیقلرك هلاك ایدرسکز بوخسه بن رفق وشفقت ایدرم
دیدی * بعده رشید کندویه کلوب فالقدقده یا فضیل دخی زیاده جه نصح ایله
نصحکدن محظوظ اولدم دیمکله * فضیل دخی یا امیر المؤمنین ایشتدمکه
عمر بن عبدالعزیزك عامللرندن بری حقنده شکایت اولنمغله عمر بن عبدالعزیز
دخی ای برادر قعر نار جحیمده الی غیر النهایه مخلدا قیام ومهجور خواب وآرام
اولنلرك حاللرینی تذکر ایلسك نائما وحال یقظه ده سنك همت رضای باری یه
رجوع عکه سبب اولوردی طریق مستقیمدن ذرة مامیل وانحرافدن بغایت
حذر ایله زیرا آخر عمرده دار عقبایه مقرر اولان سفر وعزیمت وقوعنده نصکره
ندامت غیر مفید وسررشتهٔ رجا منقطعدر دیو کاغد تحریر وارسال ایلدکده
اول عامل کاغدمذ کوری بعد القرائه شدرحل ایله نزد عمره واصل اولوب عمر بن
عبدالعزیز سبب قدومندن سؤال ایتدکده یا عمر سن بکا تحریر ایلدیکك کاغدکده
برمرتبه تخویف ایلدك که قلبمی بندن نزع ایلیه یازدی بعد از ین قسم ایدرمکه

الی یوم القیام ولایتی قبول والتزام ایلمم دیمش دید کده * هارون رشید تکرار
بکا ایدرك یافضیل نصحکدن غایت محظوظ اولدم دخی زیاده جه نصح
ایله دیمکله * یاامیرالمؤمنین عم رسول حضرت عباس رضی الله عنه رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه کلوب یارسول الله بنی برامارت ایله
مأمور ایله دید کده * رسول اکرم صلی الله علیه وسلم یاعباس سنك کندو نفسکه
ضابط وحاکم اولمالکسکا امارات کثیره دن انفعدر زیرا امارت یوم قیامتده
موجب حسرت وندامتدر اکر امیر اولمامقلغه قادر ایسه‌ك اولمه بیوردیلر
دید کده * هارون تکرار بکا ایدرك یافضیل نصحکی دخی زیاده ایله دیمکله * یاامیر
المؤمنین جناب خالق البرایا یارین روزجزاده بوخلقدن سکا سؤال ایده جکدر
صبح ومساز برحکمکده اولان ناس حقنده درونکده حقد وکین تکوندن
وسعك درجه اتقا ایله زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری برکمسنه
زیرحکمنده بولنان رعایا حقنده درونده کین اوله رق برکون صباحه داخل
اولسه اول کمسنه رایحه جنتی شم ایتمز بیوردی دید کده * هارون رشید تکرار
بکا ایدرك کندودن کچوب برمدت دنصکره افاقت بولدقده یافضیل دینك وارمیدر
دیو سؤال ایلدکده یقی یاامیرالمؤمنین جناب باری یه دینم اولوب هنوز حسابی
کورلمامکله روز حسابده اکر اتیان حجتده بکا الهام وعنایت ایلمز ایسه حیف
بکا دیمکله * رشید دخی سؤالم دین عباد در دید کده عباده دینم یوقدر زیرا جناب
باری بکا دین عباد ایله امر ایلمدی بن وعد باری یی تصدیق وامرینه اطاعت ایدرم
جناب باری (وما خلقت الانس والجن الا لیعبدون) بیورمشدرکه بن عباددن
رزق وطعام طلب ایلم خدای متعال رزاقدر دیوب هارون رشید دخی بیك
التون عطیه عرض ایلدکده * یاامیرالمؤمنین بن سنك ایچون جانب نجاته دلالت
ایده یورم سن بنی سمت جحیمه دعوت ایده یورسین دیوب قبول ایلمدی * فضل بن
ربیع نقل ایدرکه بعده هارون ایله معا منصرف وقپودن خروجزانده باسنده فضیلك
نسوانندن بری یافضیل بزم مضایقهٔ حالمز برکمال ایکن اول صره یی
نیچون قبول ایلمدك دید کده * فضیل بزم کبیلر بردوه ایله کسب وتعیش
ایدرلر دیوب جواب ویردیکنی اشتدیکمزده رشید ایله معا عودت ایلدیکمزی
احساس ایتمکله * سطح داره خروج ورشید دخی واروب یانده قعود وتکلمه
آغاز ایلدکده قطعا جواب ویرمیوب سکوت اوزره ایکن سیاه عرب جاریه سی
ظهور ایدوب اخشامدنبرو شیخه اذا ایده یورسکز واریکز ایشکزه کیدیکز دیمکله

رشيد ايله قاقوب عودت ايلدك خلال راهده رشيد يافضل سن برذات عالى يه دلالت ايلدكه نظيرى نايلب اولمغله كويا بو كونكه كون رسول اكرم صلى الله عليه وسلمك ايام عهدندن بر كون ايدى ديدى * مؤلف كتاب شيخ ابو النجيب رحمة الله عليه سالف الذكر اوچ طبقه دن ايكى طبقه سنك محتوى اولديغى روضات انيقه يى بو مجلده تكميل ايلدكدنصكره اوچنجى طبقه اهاليسى كثير وهر عصرده امثالى موجود ووفير اولديغندن اوصاف واحواللرى بياندن

مستغنيدر ديو بسط اعتذار ايله ذيل كتابنه تمت نويس

ختام وشيرازه بند اختتام اولدى

تم

وكان تمام طبعه بدار الطباعة الباهره * الكائنة ببولاق مصر القاهره * ملحوظا بعين عناية ناظرها السنى المراتب * حضرة حسين افندى الملقب براتب * ومشمولا برعاية رئيس مصححيها المفتقر الى الطاف ربه الصمد * المدعو بالشريف احمد * على ذمة حسين اغا ابازه ابن المرحوم خليل چاوش

فى سلخ شهر ربيع الآخر سنة سبع وخمسين ومائتين

بعد الالف من هجرة خاتم الرسل الكرام صلى الله

عليه وعلى آله واصحابه

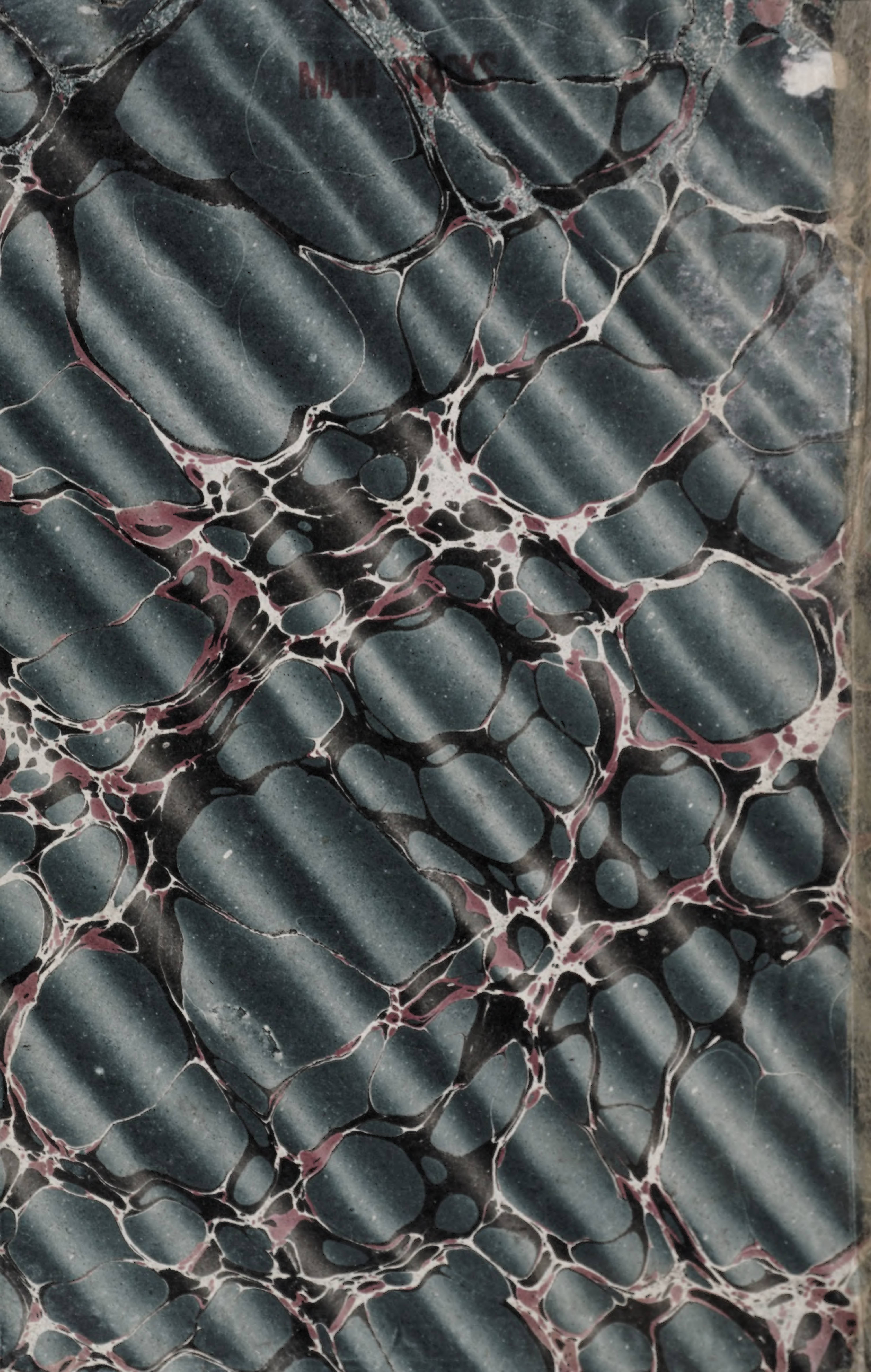
بدور التمام

1257

DATE DUE

To renew
call 292-3900

HIGHSMITH 45-220

MAIN STACKS

